

**Ocena
stanu sanitarnego województwa
podlaskiego za 2011r.**

Białystok, styczeń 2012r.

SPIS TREŚCI

I.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	3
II.	SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA WYBRANYCH CHOROÓB ZAKAŻNYCH W 2011r. NA TERENIE WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	3
III.	OCENA PRZESTRZEGANIA REŻIMU PRZECIWEPIDEMICZNEGO W PLACÓWKACH OCHRONY ZDROWIA WOJ. PODLASKIEGO W 2011r.	8
IV.	REALIZACJA SZCZEPIEŃ OBOWIĄZKOWYCH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2011r.	16
V.	OCENA STANU SANITARNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W ZAKRESIE HIGIENY PRACY W 2011r.	16
VI.	OCENA STANU SANITARNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ W 2011r.	38
VII.	OCENA STANU SANIATRNEGO I HIGIENY PROCESÓW NAUCZANIA W PLACÓWKACH OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2011r.	66
VIII.	DZIAŁANIA PODEJMOWANE W RAMACH PROMOCJI ZDROWIA CELEM ZMNIEJSZENIA SKUTKÓW ZAGROŻEŃ DLA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2011r.	83
IX.	OCENA STANU SANITARNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO ZA 2011R. W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANIATRNEGO	102
X.	OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE HIGIENY RADIACYJNEJ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2011r.	105
XI.	OCENA STANU SANIATRNEGO W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA, MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ ORAZ KOSMETYKÓW WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2011r.	114
XII.	SYSTEM ZARZĄDZANIA W DZIAŁALNOŚCI INSPEKCYJNEJ W 2011R.	121
XIII.	SYSTEM ZARZĄDZANIA W LABORATORIUM W 2011R.	122
XIV.	ZADANIA DZIAŁU LABORATORYJNEGO W 2011r.	123
XV.	ZAŁĄCZNIKI	

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Województwo podlaskie położone jest w północno-wschodniej części kraju, w geograficznym środku Europy. Pod względem wielkości zajmuje 6,4% powierzchni Polski - 20.187 km² co plasuje je na szóstej pozycji w kraju. Województwo podzielone jest na 17 powiatów (14 ziemskich i 3 grodzkie: Białystok, Łomża, Suwałki) i 118 gmin.

Białystok w którym mieszka 295.198 mieszkańców jest największym miastem w północno-wschodniej Polsce. Pełni funkcję administracyjnego, gospodarczego, naukowego i kulturalnego centrum Podlasia. Jest stolicą województwa podlaskiego i siedzibą jego władz. Białystok znajduje się na obszarze Zielonych Płuc Polski, gdzie promowana i wdrażana jest strategia ekorozwoju.

Łomża zamieszkała przez 63.221 osób jest ważnym ośrodkiem handlu oraz przemysłu przetwórstwa produktów rolnych.

Suwałki 69.527 mieszkańców. Zlokalizowana tu Suwalska Strefa Ekonomiczna stwarza dogodne warunki do rozwoju prywatnej przedsiębiorczości.

Zaludnienie: Wg. stanu na dzień 01.01. 2011r. ludność woj. podlaskiego wynosi 1.188.329. Ludność miejska 717.781 osób. Ludność wiejska 470.548 osób. Gęstość zaludnienia 59 osób km².

Bogactwo kulturowe: Pod tym względem Podlasie jest województwem najbardziej zróżnicowanym w kraju. Tereny te od stuleci oprócz Polaków zamieszkują ludzie różnych narodowości i kultur Białorusini, Litwini, Ukraińcy, Rosjanie, Cyganie, Tatarzy i Staroobrzędowcy.

Walory krajoznawcze: Najcenniejszym bogactwem Podlasia jest przyroda. Są tu cztery parki narodowe (Wigierski, Biebrzański, Białowiecki, Narwiański) 3 parki krajoznawcze (Suwalski, Łomżyński - Doliny Narwi oraz Park Puszczy Knyszyńskiej), 93 rezerwy przyrody i 15 obszarów chronionego krajoznawstwa. Województwo zaliczane jest do ekologicznie czystego obszaru „Zielone Płuca Polski”. Szata roślinna jest niezwykle bogata i urozmaicona, co sprzyja bogactwu świata zwierząt. Spotkać tu można łosie, rysie oraz żubry żyjące w Puszczy Białowieckiej i Knyszyńskiej.

II. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA WYBRANYCH CHOROÓB ZAKAŻNYCH W 2011r. NA TERENIE WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Celem nadzoru epidemiologicznego w województwie jest monitorowanie sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych oraz wczesne wykrywanie zagrożeń w celu ich skutecznego zwalczania.

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania chorób zakaźnych w 2011r. w woj. podlaskim zostały przedstawione w formie tabelarycznej (*Załącznik nr 1*) w oparciu o przygotowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego-Państwowy Zakład Higieny, *meldunki dwutygodniowe o zachorowaniach na choroby zakaźne i zatrucia zgłoszone w 2011 roku* – dane te są weryfikowane i mogą ulegać zmianie.

Grypa to ostra choroba zakaźna wywołana przez różne szczepy wirusa grypy. Choroba przenoszona jest drogą kropelkową, dlatego też rozprzestrzenianie się wirusów grypy jest bardzo dynamiczne, co sprzyja zachorowaniom o charakterze epidemicznym lub pandemicznym.

W Polsce sezon wzmożonych zachorowań na grypę trwa od września do kwietnia następnego roku, przy czym szczyt zachorowań przypada między styczniem a marcem. Łącznie w sezonie grypowym, na przełomie 2010/2011 w okresie od 1 września do 30 kwietnia 2011r. zarejestrowano 28330 przypadków zachorowań/podejrzeń na grypę. W sezonie 2009/2010r. było o 288 przypadków mniej.

W sezonie grypowym 2010/2011 sytuację epidemiologiczną na świecie, jak i w Polsce zdominowała epidemia grypy wywołana szczepem wirusa należącym do podtypu AH1N1v, zakwalifikowanym jako szczep grypy sezonowej.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

W 2011 roku w Polsce zgłoszono 1 156 212 zachorowań na grypę i podejrzeń grypy (współczynnik zapadalności wynosił 3026,73) w tym 499 857 zachorowań dzieci do 14r.ż. (współczynnik zapadalności wynosił 8680,33).

W woj. podlaskim w 2011r. zachorowało 32813 osób (współczynnik zapadalności wynosił 2761), w tym 15542 zachorowania dotyczyły dzieci do 14r.ż. (współczynnik zapadalności wynosił 8810).

Grypa sezonowa monitorowana jest również w systemie Sentinel. Głównym założeniem systemu jest skoordynowanie przesyłanych danych epidemiologicznych z danymi wirusologicznymi. W tym przypadku wybrani lekarze, którzy biorą udział w nadzorze, zobligowani są do przesyłania nie tylko danych epidemiologicznych, ale także przesyłania pobranego materiału od pacjenta wcześniej zdiagnozowanego z infekcją wirusową. Przesyłanie ww. danych pozwala na monitorowanie aktualnie krążących typów wirusa grypy lub wirusów grypopodobnych w danym rejonie badawczym.

W nadzorze epidemiologicznym Sentinel w sezonie 2010/2011 uczestniczyło 20 lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej z 16 placówek ochrony zdrowia województwa podlaskiego. Pobrano do badań wirusologicznych 87 wymazów, w 14 przypadkach potwierdzono obecność wirusa typu A i podtypu AH1N1v, 14 typu B i 4 typu A.

W sezonie grypowym 2010/2011 województwo podlaskie uczestniczyło w projekcie I-MOVE, który opierał się na funkcjonującym systemie Sentinel. Projekt był częścią europejskiego badania realizowanego przez ECDC. Głównym celem projektu było badanie efektywności szczepień przeciw grypie w populacji polskiej w sezonie 2010/2011. Dodatkowym celem badania było oszacowanie efektywności szczepień dla grup ryzyka, a także zbadanie efektywności szczepień dla poszczególnych subtypów wirusa grypy.

W Polsce w 2011r. zgłoszono 1518 potwierdzonych przypadków A/H1N1 (współczynnik zapadalności wyniósł 3,97 na 100 tys. mieszkańców).

Na terenie woj. podlaskiego do końca 2011r. odnotowano 49 zachorowań na grypę wywołaną wirusem A/H1N1 (wskaźnik zapadalności wyniósł 4,1 na 100 tys. mieszkańców).

W 2011r. w województwie podlaskim zarejestrowano 6 zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową (wojewódzki współczynnik zapadalności wynosił 0,5) ([Załączniki nr 2 i 3](#)), w tym 4 posocznice i 2 zapalenia opon mózgowych i/lub mózgu. Osoby chore były w wieku: 8 miesięcy, 3 lata oraz 17,21, 23, i 29 lat. W 4 przypadkach potwierdzono *Neisseria meningitidis* z grupy B, w 1 *Neisseria meningitidis* z grupy C, 1 przypadek nie określony. Zgonów nie było. W toku dochodzenia epidemiologicznego objęto nadzorem osoby mające kontakt z chorymi i zastosowano chemioprophylaktykę.

Do tej pory w województwie podlaskim wszystkie przypadki były zachorowaniami izolowanymi pojedynczymi, nie miały charakteru epidemicznego.

Do zakażenia meningokokami może dojść w każdym wieku. Dzieci od 3 miesięcy do 5 lat są, w porównaniu do innych grup wiekowych, narażone najbardziej. Ich system odpornościowy nie jest jeszcze wystarczająco dobrze rozwinięty. Drugi szczyt zachorowań jest notowany u młodzieży między 14 a 19 rokiem życia. W tym wieku wzrasta ilość kontaktów społecznych. Przebywanie w grupie, w dyskotekach, na prywatkach oraz typowe dla młodzieży zachowania (np.: picie ze wspólnego naczynia) sprzyjają infekcji.

W przypadku wystąpienia zakażenia meningokokowego prowadzi się skoordynowane działania lekarzy profilaktyków, mikrobiologów, pracowników stacji sanitarno-epidemiologicznych i KOROUN w celu podjęcia odpowiednich działań zapobiegawczych.

Województwo podlaskie jest terenem endemicznym dla boreliozy i wirusowego zapalenia mózgu przenoszonego przez kleszcze. Obecność na naszym terenie Puszczy Białowieskiej i Knyszyńskiej sprzyja zachorowaniom związanym z istnieniem ognisk przyrodniczych, w których patogeny krążą w biocenozie naturalnych gospodarzy – zwierząt i ich przenosicieli kleszczy.

W porównaniu do 2010r. nastąpił nieznaczny wzrost zachorowań na boreliozę ([Załącznik nr 4](#)). Na terenie województwa podlaskiego w 2011r. odnotowano 910 przypadków (wojewódzki współczynnik zapadalności 76,5).

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

W roku ubiegłym było o 6 przypadków mniej. Najwięcej zachorowań na boreliozę w 2011r. w województwie podlaskim zanotowano w powiatach: białostockim, bielskim, suwalskim, sokólskim i grajewskim.

W 2011r. zarejestrowano 89 przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie mózgu przenoszone przez kleszcze (wojewódzki współczynnik zapadalności wynosił 7,5) ([Załącznik nr 5](#)). W 2010r. było o 48 zachorowań więcej.

Głównym przenosicielem i rezerwuarem wirusa są kleszcze. Do zakażenia dochodzi najczęściej w wyniku ukłucia przez zakażonego kleszcza oraz drogą pokarmową przez picie surowego mleka pochodzącego od zakażonych krów, kóz i owiec. Częstość zachorowań wynika z sezonowej aktywności kleszczy, najczęściej zachorowań zgłasza się latem i jesienią. Wieloletnie badania wykazały, że szczepienia są uznawane za najskuteczniejsze zabezpieczenie przed kleszczowym zapaleniem mózgu i jego następstwami.

W 2011r. zarejestrowano 5 przypadków zachorowań na listeriozę, w 4 przypadkach byli to pacjenci z chorobą nowotworową i obniżoną odpornością, 1 przypadek to listerioza okołoporodowa.

Listerioza jest szeroko rozpowszechnionym bakteryjnym zakażeniem środowiskowym. Do zakażenia dochodzi przez bezpośredni kontakt z zakażonymi wydalinami chorego zwierzęcia. Punkt ciężkości w zapobieganiu listeriozie spoczywa nie na eliminacji zarazka ze środowiska i środków spożywczych, lecz na zabezpieczeniu żywności przed przeżyciem i namnożeniem drobnoustroju.

W 2011r. na naszym terenie wystąpił 1 przypadek zachorowania na tularamię, 1 przypadek encefalopatii gąbczastej - choroba Creutzfelda – Jakoba (CJD), 1 przypadek zatrucia jadem kiełbasianym i 2 przypadki legionelozy.

W 2011r. zarejestrowano 1 zawleczony przypadek gorączki denga – pobyt w Azji Południowo-Wschodniej.

W 2011r. nastąpił spadek zachorowań na krztusiec ([Załącznik nr 6](#)), zarejestrowano 139 przypadków (wojewódzki współczynnik zapadalności 11,7), w 2010r. było o 132 przypadki więcej. Zarejestrowana niższa liczba zachorowań na krztusiec jest spowodowana naturalną cykliczną zmiennością ilości zachorowań.

Najwięcej zachorowań na krztusiec w 2011r. zostało zgłoszonych z obszaru miasta Białegostoku i powiatu białostockiego.

W 2011r. odnotowano 4 zbiorowe zatrucia pokarmowe. W sumie w wyniku zatruc zbiorowych zachorowało 19 osób, w tym 4 dzieci do lat 14, hospitalizowano 3 osoby dorosłe, przyczyną zatruc pokarmowych była odzwierzęca pałeczka jelitowa Salmonella, włosień kręty Trichinella oraz norowirusy.

W 2 zbiorowych zatruciach pokarmowych miejscem narażenia był dom prywatny.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że nośnikiem pałeczek Salmonella był produkt zawierający surowe jaja kurze. Drugie zbiorowe zatrucie pokarmowe spowodowane było przez spożycie mięsa i jego przetworów zawierających larwy włośnia krętego. Zachorowały na włośnicę 2 osoby, z dochodzenia ustalono, że źródłem zakażenia było mięso z dzika. We współpracy ze służbą weterynaryjną prowadzone było postępowanie w celu szybkiego wykrycia i unieszkodliwienia źródła zakażenia.

W 2 pozostałych ogniskach miejscem narażenia były obiekty żywienia zbiorowego, a czynnikiem etiologicznym, który spowodował ogniska były norowirusy.

W 2011r. nastąpił spadek zachorowań na Salmonelozy, zarejestrowano 243 przypadki (wojewódzki współczynnik zapadalności 20,4), co obrazuje [Załącznik nr 7](#). W roku ubiegłym było o 215 przypadków więcej.

W woj. podlaskim na dzień 31.12.2011r. było zarejestrowanych 7 nosicieli Salmonella typhi oraz 8 nosicieli paratyphi B.

Ilość zachorowań na zakaźne choroby przewodu pokarmowego jest miernikiem stanu sanitarnego, jak i przestrzegania przez ludność zasad higieny.

Nadal zagrożeniem dla ludności województwa podlaskiego są pokąsania przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę. W 2011r. na terenie woj. podlaskiego potwierdzono laboratoryjnie wściekliznę u 15 zwierząt: 2 lisów dzikich, 1 borsuka, 2 kotów, 6 cieląt, 2 krów,

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

1 wieprza i 1 buhaja. Z powodu kontaktu ze zwierzętami podejrzanymi o wściekliznę 243 osoby poddano szczepieniom (*Załącznik nr 8*). W 2010r. zaszczepiono 223 osoby.

Od wielu lat nie stwierdzono zachorowania na wściekliznę u ludzi, jednakże ze względu na potencjalne ryzyko transmisji wirusa jedynie utrzymanie skutecznego nadzoru epidemiologicznego pozwala zminimalizować ryzyko zachorowania człowieka.

W 2011r. w woj. podlaskim zarejestrowano 171 zachorowań na gruźlicę, w tym 161 przypadków gruźlicy płuc. Natomiast w 2010r. zarejestrowano 168 zachorowań na gruźlicę, w tym 152 przypadki gruźlicy płuc. Najwięcej zachorowań na gruźlicę płuc w 2011r. w województwie podlaskim zanotowano w powiatach: białostockim, łomżyńskim i suwalskim.

Najważniejszą metodą zapobiegania szerzenia się gruźlicy w społeczeństwie jest wczesne wykrycie choroby i natychmiastowe leczenie chorego. Leczenie przeciwprątkowe prowadzące do wyleczenia doprowadza równocześnie do jego trwałego odprątkowania. Chory przestaje być źródłem zakażenia dla innych i wtedy osiągamy efekt społeczny i epidemiologiczny.

W województwie podlaskim w 2011r. zarejestrowano 76 przypadków WZW typu B (*Załączniki nr 9 i 10*), w tym 13 przypadków WZW typu B ostre (wojewódzki współczynnik zapadalności 1,1) i 63 przypadki WZW typu B przewlekłe (wojewódzki współczynnik zapadalności 5,3). Nastąpił wzrost zachorowań na WZW typu B w stosunku do roku 2010 (o 63 zachorowania).

Przewlekłe wzw typu B najczęściej przebiega w sposób bezobjawowy. Pomimo poprawy sytuacji epidemiologicznej uzyskanej w ostatnich latach dzięki szczepieniom pozostaje problem leczenia osób zakażonych w przeszłości. Chory dowiadyuje się zwykle przez przypadek, że przebył zapalenie wątroby. U 90% osób brak jest specyficznych objawów wskazujących na zakażenie HBV. Wystarczy wykrycie zakażenia badaniem na obecność antygenów wirusa wzw B (HBsAg), wyniki dodatnie są podstawą do rozpoczęcia specjalistycznej diagnostyki (badanie DNA HBV, HBeAg, biopsja).

Wirus HBV towarzyszy gatunkowi ludzkiemu od tysięcy lat, jest zatem doskonale przystosowany do bytowania w ludzkim organizmie. Spośród wszystkich wirusów jest jednym z najbardziej zaraźliwych, jednocześnie ma dużą odporność na czynniki środowiska, tj. wysoką temperaturę, wilgotność lub substancje chemiczne.

Zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu C cechuje obserwowany od wielu lat trend wzrostowy liczby zachorowań. Liczba zakażonych wirusem zapalenia wątroby typu C nie jest dokładnie oszacowana, ze względu na bezobjawowy najczęściej przebieg choroby.

W roku 2011 w woj. podlaskim zarejestrowano ogółem 201 przypadków zachorowań na WZW typu C – wg definicji przypadku z 2005r. zarejestrowano 103 przypadki zachorowań (wojewódzki współczynnik zapadalności 8,7) (*Załącznik nr 11*), w 2010r. było o 79 przypadków mniej oraz 98 przypadków zakażeń na WZW typu C – wg definicji przypadku z 2009 (wojewódzki współczynnik zapadalności 8,2), (*Załącznik nr 12*), nastąpił wzrost o 6 przypadków, są to przypadki potwierdzone laboratoryjnie bez objawów klinicznych. Oznacza to, że coraz więcej pacjentów zgłasza się do testowania w kierunku zakażenia HCV.

Pod koniec 2010r. województwo podlaskie przystąpiło do ogólnopolskiego pilotażowego programu profilaktyki zakażeń „STOP! HCV” Współorganizatorami tego przedsięwzięcia była Państwowa Inspekcja Sanitarna oraz Polska Grupa Ekspertów HCV.

Celem tego programu były działania edukacyjno-informacyjne społeczeństwa i grup zawodowych zatrudnionych w zakładach opieki zdrowotnej na temat epidemiologii, diagnostyki i terapii wzw typu C.

Impulsem do rozpoczęcia działań edukacyjnych w tym obszarze był niski poziom wiedzy oraz świadomości społecznej w zakresie infekcji wywołanych przez wirus zapalenia wątroby HCV, jak również utrudniony dostęp do badań przesiewowych w kierunku HCV. Według szacunkowych danych w Polsce zakażonych HCV może być ponad 700 tysięcy osób, spośród których jedynie 5% została dotychczas zdiagnozowana, mając tym samym szansę na podjęcie skutecznego leczenia.

Ze względu na skryty i wieloletni przebieg choroby oraz brak szczepionki, wirus HCV stanowi bardzo poważne zagrożenie, gdyż nie leczone zakażenie może doprowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych, takich jak marskość i rak wątroby.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Rozpoznanie zakażenia wirusem HCV możliwie wczesne od chwili zakażenia, zwiększa szanse na skuteczne leczenie przeciwwirusowe.

Zadaniem pilotażowego programu profilaktyki zakażeń „STOP! HCV” jest powstrzymanie epidemii HCV poprzez: zdiagnozowanie jak największej liczby przypadków zakażeń, spadek dynamiki nowych zakażeń oraz zmniejszenie rezerwuaru wirusa HCV poprzez leczenie zakażonych.

Na terenie działania Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku w 2011r. znajdowało się 30 szpitali udzielających całodobowych świadczeń zdrowotnych, w których zgodnie z obowiązującym prawem funkcjonowały zespoły kontroli zakażeń zakładowych.

Po przeanalizowaniu nadesłanych danych odnośnie sytuacji epidemiologicznej wszystkich placówek ochrony zdrowia woj. podlaskiego w 2011r. zarejestrowano 7 ognisk epidemicznych. Zakażonych ogółem było 36 pacjentów. Potwierdzono badaniami czynnik etiologiczny w 33 przypadkach. W 1 ognisku przyczyną były Rotawirusy, w pozostałych 6 czynnikiem etiologicznym były bakterie.

W 4 ogniskach czynnikiem etiologicznym była *Klebsiella pneumoniae* KPC, w których postępowanie prowadzono zgodnie z wytycznymi Narodowego Instytutu Leków, wg których:

W przypadku podejrzenia lub potwierdzenia obecności szczepu bakteryjnego *Klebsiella pneumoniae* wytwarzającego KPC kluczowym elementem strategii jest jak najszybsze wdrożenia na czas właściwych procedur kontroli zakażeń i niedopuszczenia do jego rozprzestrzenienia w środowisku.

Należy wdrożyć aktywne monitorowanie bakteriologiczne osób, które miały kontakt z pacjentami KPC-dodatnimi, w tym pacjentów i personel. Pacjenci skolonizowani lub zakażeni powinni być poddani natychmiastowej izolacji kontaktowej.

Podsumowanie:

1. W dalszym ciągu chorobą wymagającą stałego nadzoru epidemicznego jest grypa. Prowadzone będą działania informacyjne mające na celu zwiększenie odsetka osób zaszczepionych przeciwko grypie oraz System SENTINEL o podwyższonej czułości i swoistości zgłoszeń nastawiony na diagnostykę zakażeń wirusem grypy z uwzględnieniem nowego wirusa A(H1N1).
2. Tendencja wzrostowa zakażeń meningokokowych wymaga monitorowania sytuacji oraz podejmowania właściwych jednolitych procedur postępowania w przypadku wystąpienia podejrzenia zachorowania na inwazyjną chorobę meningokokową.
3. Należy dążyć do zmniejszenia liczby zachorowań na choroby przenoszone przez kleszcze na człowieka poprzez promowanie szczepień ochronnych jako skutecznej metody profilaktyki kleszczowego zapalenia opon mózgowych i mózgu.
4. Z uwagi na brak swoistych metod zapobiegania zakażeniom HCV np. w drodze szczepień ochronnych, jedynie działania nieswoiste polegające na wdrażaniu i utrzymywaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywania świadczeń medycznych oraz innych przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek, mogą zapobiec szerzeniu się zachorowań na WZW C. Występujące od dłuższego czasu problemy w zakresie zapobiegania i zwalczania zakażeń HCV powinny skłaniać do zwiększenia dostępności do specjalistycznego poradnictwa i diagnostyki laboratoryjnej zakażeń wirusami hepatopowymi.
5. Nadzór epidemiologiczny nad ww. jednostkami chorobowymi prowadzony jest również w dwóch rejonach z za wschodniej granicy (obwód Mariampole – Litwa, obwód Grodzieński – Białoruś). Granica Polski północno-wschodniej, a więc województwa podlaskiego, jak i jego teren to przede wszystkim wzmożony ruch turystyczny i handlowy ze wschodem. Dlatego też kontynuowana jest od 2003r. stała wymiana informacji o sytuacji epidemiologicznej na mocy porozumienia o współpracy.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

III. OCENA PRZESTRZEGANIA REŻIMU PRZECIWEPIDEMICZNEGO W PLACÓWKACH OCHRONY ZDROWIA WOJ. PODLASKIEGO W 2011r.

Higiena lecznictwa

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie podlaskim sprawują nadzór bieżący nad stanem sanitarno-technicznym w placówkach ochrony zdrowia, podczas którego uwzględniane są zagadnienia dotyczące m.in.:

- zapobiegania oraz zwalczania zakażeń szpitalnych,
- szczepień ochronnych,
- wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej,
- oceny procedur dezynfekcyjnych i sterylizacyjnych, sprzątnięcia i czystości bieżącej pomieszczeń,
- postępowania z odpadami medycznymi w miejscu ich powstawania.

Ogółem Państwowa Inspekcja Sanitarna w 2011r. objęła nadzorem 857 zakładów opieki zdrowotnej, 108 gabinetów indywidualnej praktyki lekarskiej, 221 gabinetów specjalistycznej praktyki lekarskiej, 9 grupowej praktyki lekarskiej, 386 gabinetów indywidualnej praktyki lekarzy dentystów, 129 gabinetów indywidualnej specjalistycznej praktyki lekarzy dentystów, 15 grupowej praktyki lekarzy dentystów, 14 gabinetów indywidualnej, grupowej i specjalistycznej praktyki pielęgniarstwa i położniczej oraz 25 innych obiektów świadczących usługi medyczne nie będące zakładami opieki zdrowotnej, co obrazuje poniższa tabela.

Wyszczególnienie			Liczba obiektów według ewidencji na 31.XII.2011r.	
Zakłady opieki zdrowotnej	Ogółem	01.	857	
	w tym	publiczne	02.	185
		niepubliczne	03.	672
	Szpitala – ogółem	04.	30	
	Zakłady opiekuńczo - lecznicze	05.	6	
	Zakłady pielęgnacyjno - opiekuńcze	06.	5	
	Sanatoria i prewentoria	07.	1	
	Hospicja sanatoryjne	08.	2	
	Przychodnie, ośrodki, poradnie, ambulatoria - ogółem	09.	615	
	Pogotowia ratunkowe	10.	23	
	Medyczne laboratoria diagnostyczne	11.	26	
	Pracownie protetyki, stomatologii i ortodoncji	12.	0	
	Zakłady rehabilitacji leczniczej	13.	29	
	Żłobki	14.	0	
	Inne zakłady opieki zdrowotnej	15.	120	
Indywidualne praktyki lekarskiej	16.	108		
Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskiej	17.	221		
Grupowe praktyki lekarskiej	18.	9		
Indywidualne praktyki lekarzy dentystów	19.	386		
Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentystów	20.	129		
Grupowe praktyki lekarzy dentystów	21.	15		
Indywidualne praktyki pielęgniarek i położnych	22.	11		
Indywidualne specjalistyczne praktyki pielęgniarek i położnych	23.	0		
Grupowe praktyki pielęgniarek i położnych	24.	3		
Inne obiekty świadczące usługi medyczne nie będące ZOZ -ami	25.	25		

W 2011 roku ogółem na 1764 podmioty lecznicze skontrolowano 1562 obiekty świadczące usługi medyczne, co stanowi 88,55%.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Ogółem w 2011r.:

- przeprowadzono 1985 kontroli,
- wydano 1061 decyzji merytorycznych oraz 135 decyzji płatniczych,
- wystawiono 23 mandaty na sumę 3650zł.

Tabela 1. Obiekty służby zdrowia skontrolowane przez PIS województwa podlaskiego

Rodzaj placówki	Rok	Liczba obiektów w ewidencji	Liczba obiektów skontrolowanych	% skontrolowanych obiektów objętych ewidencją
Obiekty służby zdrowia ogółem	2011	1764	1562	88,55
	2010	1703	1508	88,55
	2009	1667	1485	89,08
	2008	1639	1491	90,97
	2007	1595	1474	92,41
	2006	1307	1233	94,34
	2005	1277	1215	95,15
Zakłady opieki zdrowotnej	2011	857	735	85,76
	2010	830	697	83,98
	2009	830	724	87,23
	2008	780	688	88,21
	2007	741	678	91,49
	2006	656	630	96,03
	2005	613	601	98,04
Szpitale	2011	30	30	100
	2010	30	30	100
	2009	30	30	100
	2008	29	29	100
	2007	32	31	96,88
	2006	27	27	100
	2005	27	27	100
Praktyki lekarskie	2011	867	792	91,35
	2010	828	771	93,12
	2009	790	724	91,65
	2008	815	759	93,13
	2007	797	740	92,85
	2006	584	536	91,78
	2005	595	547	91,93
Praktyki pielęgniarskie	2011	14	13	92,86
	2010	15	14	93,33
	2009	15	13	86,67
	2008	20	20	100
	2007	19	19	100
	2006	12	12	100
	2005	12	12	100
Inne obiekty świadczące usługi medyczne nie będące ZOZ-mi	2011	25	22	88,00
	2010	26	22	84,62
	2009	32	24	75,00
	2008	24	24	100
	2007	6	6	100
	2006	28	28	100
	2005	30	28	93,33

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Wśród skontrolowanych placówek przeważały obiekty o charakterze niepublicznym. Przewaga udziału obiektów niepublicznych w ogólnej liczbie zakładów opieki zdrowotnej obserwowana jest od kilku lat, i ciągle rośnie, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 2. Udział placówek niepublicznych w ogólnej liczbie zakładów opieki zdrowotnej ujętych w ewidencji.

Rok	Liczba zoz publicznych	Liczba zoz niepublicznych	% zoz niepublicznych
2011	185	672	78,41
2010	188	642	77,35
2009	185	645	77,70
2008	196	584	74,87
2007	201	572	73,99
2006	149	534	78,18
2005	144	496	77,50

Stan sanitarny skontrolowanych zakładów opieki zdrowotnej oceniono negatywnie w 29 obiektach (3,95%).

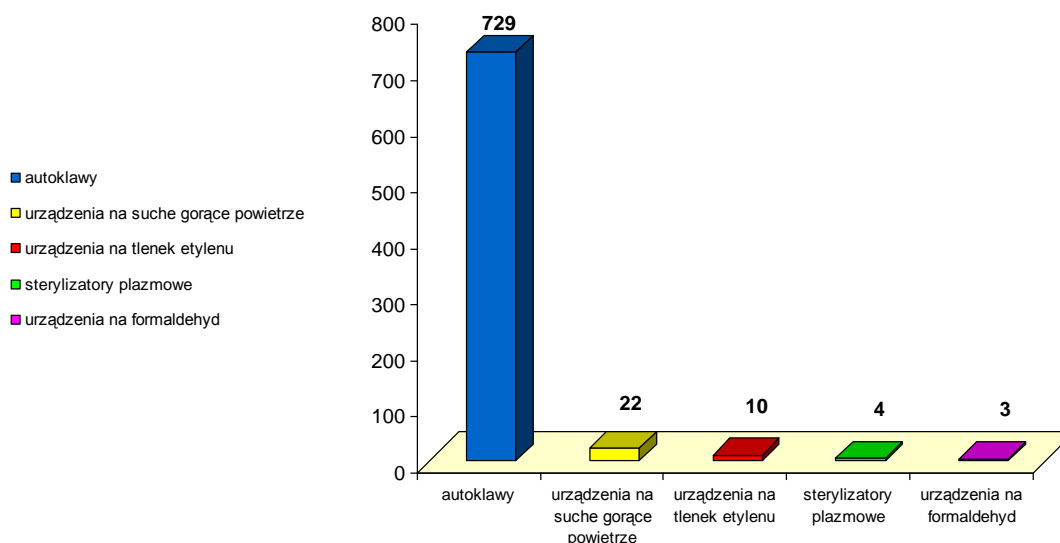
Tabela 3. Zakłady opieki zdrowotnej w złym stanie sanitarnym wg kontroli PIS.

Zakłady opieki zdrowotnej	Rok	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba obiektów ze złym stanem sanitarnym	% obiektów ze złym stanem sanitarnym
Publiczny zoz	2011	114	10	8,77
	2010	111	1	0,90
	2009	185	20	10,81
	2008	186	26	13,98
	2007	188	22	11,70
	2006	149	11	7,38
	2005	143	15	10,48
Niepubliczny zoz	2011	621	19	3,06
	2010	586	36	6,14
	2009	539	40	7,42
	2008	502	38	7,57
	2007	521	37	7,10
	2006	508	35	6,88
	2005	485	16	3,29

Placówki ochrony zdrowia wyposażone są w 768 urządzeń sterylizacyjnych, z tego 729 to autoklawy, 22 sterylizatory na suche gorące powietrze, 10 urządzeń na tlenek etylenu, 4 sterylizatory plazmowe oraz 3 urządzenia z wykorzystaniem formaldehydu, co przedstawiono poniżej.

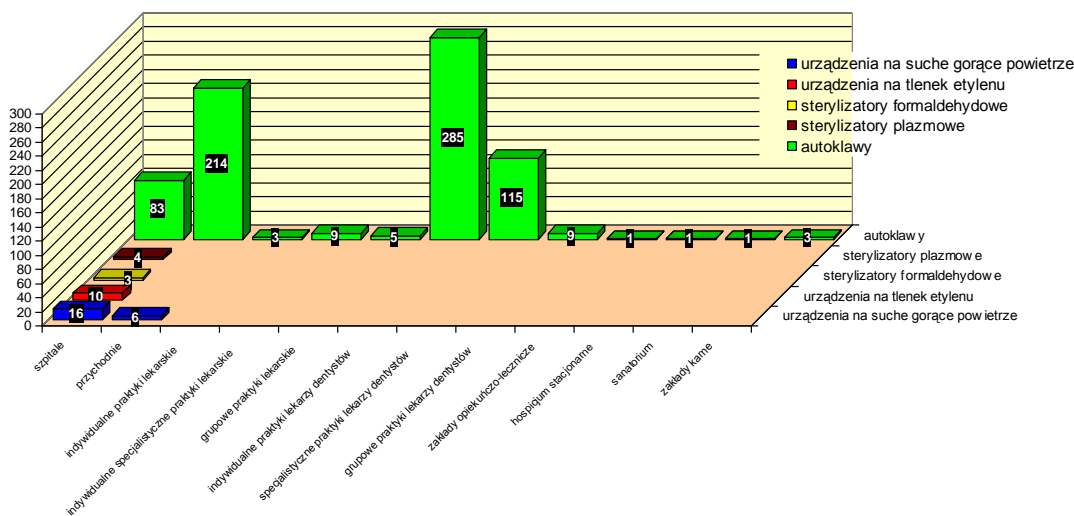
Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Wyposażenie placówek ochrony zdrowia w urządzenia sterylizacyjne w województwie podlaskim w 2011r.

W rozbiciu na poszczególne rodzaje wyposażenie placówek ochrony zdrowia w urządzenia sterylizacyjne przedstawia się następująco:

Wyposażenie placówek służby zdrowia w urządzenia sterylizacyjne w 2011 roku

LECZNICTWO ZAMKNIĘTE

1. Stan sanitarno-techniczny placówek lecznictwa zamkniętego

W województwie podlaskim w 2011r. funkcjonowało 30 szpitali, w tym 24 publiczne i 6 niepublicznych. Ogółem przeprowadzono 88 kontroli, wystawiono 36 decyzji administracyjnych merytorycznych. W sprawozdaniu z działalności w zakresie higieny środowiska za 2011r. Mz-46 nie zakwalifikowano szpitali ze złym stanem sanitarnym.

Głównymi usterkami natury sanitarno-technicznej stwierdzonymi podczas kontroli w szpitalach były: zniszczone powierzchnie ścian, sufitów i podłóg, zniszczona stolarka drzwiowa i okienna, zniszczone powierzchnie sprzętu, materacy, skorodowane powierzchnie sprzętu - stolik, szafki, zacieki na suficie, ścianach, odpryski farby z widoczną pleśnią, nieszczelna wykładzina podłogowa, odpryski farby na grzejnikach, ubytki wykładziny podłogowej, zużyta armatura łazienkowa, popękane kosze na odpady, zniszczone szafki.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

W obiektach, w których stwierdzono uchybienia Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni woj. podlaskiego i Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku prowadzili postępowania administracyjne mające na celu wyeliminowanie nieprawidłowości.

W związku z niespełnieniem wymagań ujętych w obowiązującym rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 02.02.2011r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 31, poz. 158) szpitale posiadają programy dostosowawcze, pozytywnie zaopiniowane, uwzględniające m.in.:

- brak pomieszczenia porządkowego,
- brak pomieszczenia wc dla niepełnosprawnych,
- brak dostępu z trzech stron do łóżek,
- brak śluzy umywalkowo-fartuchowej,
- brak magazynu na sprzęt i aparaturę, itp.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w szpitalach w 2011 roku stwierdzono, iż są sukcesywnie kontynuowane prace remontowe dostosowujące szpitale do wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z 02 lutego 2011 roku w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej.

2. Dezynfekcja i komory dezynfekcyjne

W 2011r. w nadzorowanych placówkach nie stwierdzono rażących uchybień z zakresu dezynfekcji. Preparaty dezynfekcyjne były dobierane właściwie (spektrum, czas, zastosowanie), pojemniki na roztwory użytkowe preparatów dezynfekcyjnych były stabilne z przykrywą, z sitem (w nielicznych przypadkach brakowało sita), oznakowane (nazwa, data sporządzenia, stężenie roztworu, podpis osoby przygotowującej). Zabiegi dezynfekcyjne wykonywane były preparatami dezynfekcyjnymi zarejestrowanymi przez Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych.

Stanowiska mycia i dezynfekcji rąk są wyposażone w umywalki z ciepłą i zimną wodą, dozowniki z preparatem dezynfekcyjnym do rąk, dozowniki z mydłem płynnym oraz zasobniki z ręcznikami jednorazowego użytku. Śluzy umywalkowo-fartuchowe w większości są wyposażone przy umywalkach w armaturę czerpalną uruchamianą bez kontaktu z dłonią, jednak nie we wszystkich (ujęto w programach dostosowawczych szpitali).

W pracowniach endoskopowych podczas kontroli stwierdzono:

- brak pomieszczenia higieniczno-sanitarnego (ujęto w programie dostosowawczym),
- badania i zabiegi przewodu pokarmowego są przeprowadzane w jednym pomieszczeniu z rozdziałem czasowym (ujęto w programie dostosowawczym),
- dekontaminacja endoskopów odbywa się w myjniach automatycznych, półautomatycznych i ręcznie.

Pomimo braku uregulowań prawnych dotyczących lamp bakteriobójczych w zakładach opieki zdrowotnej, są one zainstalowane i używane, a czas naświetlania jest monitorowany za pomocą zegarów oraz prowadzonych rejestrów.

Podczas prowadzonych kontroli stwierdzono również:

- w śluzach umywalkowo-fartuchowych brak wyposażenia umywalk w baterie uruchamiane bez kontaktu z dłonią (odstępstwo ujęte w programach dostosowawczych),
- brak dodatkowego zlewu do mycia narzędzi,
- roztwory użytkowe preparatów dezynfekcyjnych przygotowywane wg zaleceń producenta,
- nie wszystkie pokoje łóżkowe wyposażone w dozowniki na mydło w płynie oraz pojemniki na ręczniki jednorazowego użytku (odstępstwo ujęte w programach dostosowawczych).

W szpitalach województwa podlaskiego funkcjonuje 6 komór dezynfekcyjnych.

W dezynfekcji komorowej czynnikiem biobójczym jest para wodna oraz para wodna w mieszaninie z formaliną.

3. Sterylizacja

Procesy sterylizacyjne w szpitalach odbywają się w 16 centralnych sterylizatorniach, 10 sterylizatorniach lokalnych zlokalizowanych przy Blokach operacyjnych i 21 innych punktach sterylizacji. Szpitale, które nie posiadają centralnych sterylizatori, zlecają sterylizację sprzętu innym sterylizatorniom szpitalnym, na umowę zlecenie.

W 30 działających szpitalach funkcjonuje 16 centralnych sterylizatori, w tym tylko w 3 to centralne sterylizatornie spełniające wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 02.02.2011r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 31., poz. 158).

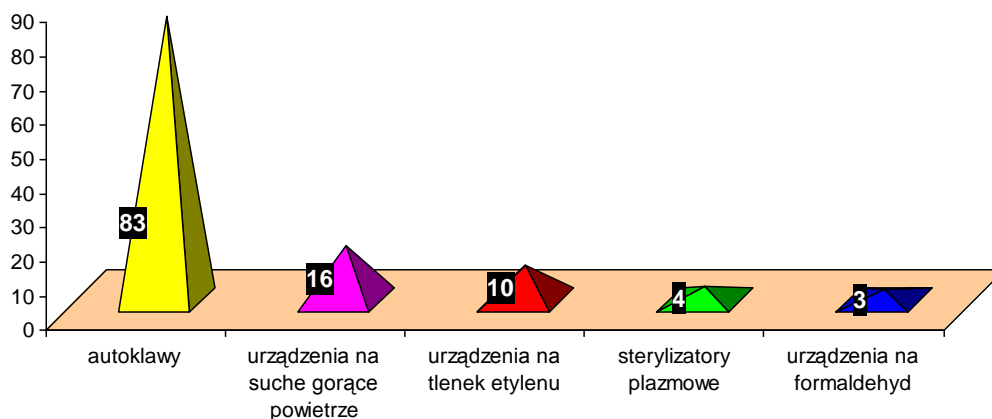
W 2011 roku w szpitalach funkcjonowały 83 sterylizatory parowe, 16 sterylizatorów na suche gorące powietrze, 10 sterylizatorów na tlenek etylenu, 4 sterylizatory plazmowe oraz 3 sterylizatory formaldehydowe.

Urządzenia sterylizacyjne w placówkach lecznictwa zamkniętego objęte są kontrolą wewnętrzną, przy użyciu wskaźników biologicznych (minimum od 1x w tygodniu do 1x w miesiącu), a każdy proces kontrolowany jest wskaźnikami fizycznymi i chemicznymi.

Należy nadmienić, iż urządzenia sterylizacyjne próżniowe - codziennie poddawane są kontroli testami Bowie-Dicka.

Kontrola wewnętrzna urządzeń sterylizacyjnych potwierdzona jest w prowadzonej przez szpitale dokumentacji.

**Wyposażenie szpitali w urządzenia sterylizacyjne
w województwie podlaskim w 2011r.**

Podczas kontroli w szpitalach stwierdzono, że:

- urządzenia sterylizacyjne poddawane są kontroli wewnętrznej przy użyciu wskaźników biologicznych (minimum od 1x w tygodniu do 1x w miesiącu) natomiast wskaźnikami fizycznymi i chemicznymi (każdy proces), oraz testami Bowie-Dicka (sterylizatory próżniowe) – przed rozpoczęciem pracy;
- stosuje się właściwe systemy opakowań sterylizacyjnych;
- prawidłowe przygotowanie sprzętu i materiału do sterylizacji;
- wyroby medyczne sterylne przechowywane są w Centralnych Sterylizatorniach – magazyny materiału sterylnego – na regałach; w oddziałach - w wydzielonych do tego celu zamkniętych szafkach, zgodnie z opracowanymi przez szpitale procedurami.

ZAKŁADY OPIEKI ZDROWOTNEJ LECZNICTWA OTWARTEGO (PRZYCHODNIE, OŚRODKI, PORADNIE, itp.)

1. Stan sanitarno-techniczny placówek lecznictwa otwartego

W 2011r. na terenie województwa podlaskiego funkcjonowały następujące zakłady opieki zdrowotnej: 615 przychodni /ośrodków, 26 medycznych laboratoriów diagnostycznych, 23 obiekty pogotowia ratunkowego, 29 zakładów rehabilitacji leczniczej oraz 120 innych zakładów opieki zdrowotnej.

Ogółem skontrolowano 694 obiekty, co stanowiło 85,36% obiektów będących w ewidencji PIS województwa podlaskiego.

Przeprowadzono 830 kontroli, wystawiono 74 decyzje merytoryczne.

Do najczęściej stwierdzanych podczas kontroli uchybień sanitarno-technicznych, na które prowadzone jest postępowanie administracyjne przez PIS, należą: ubytki tynku na suficie, zniszczone/brudne sufity, ściany, zawilgocenia ścian, ubytki glazury, zniszczone ściany z ubytkami tynku i farby oraz z zaciekami, zniszczona stolarka drzwiowa i okienna itp.

Zakłady opieki zdrowotnej opracowały programy dostosowawcze do wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 02.02.2011r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 31, poz. 158), które zostały zaopiniowane przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych i Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku. W przedłożonych programach zakłady zobowiązały się do dostosowania pomieszczeń do wymagań ww. rozporządzenia do końca 2016r., np.: brak podjazdów dla osób niepełnosprawnych, brak wydzielonego składzika porządkowego, brak baterii uruchamianej bez kontaktu z dłonią, pomieszczenia higieniczno-sanitarne nie dostosowane dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Podczas prowadzonych kontroli stwierdzono, iż prowadzone są remonty dostosowujące pomieszczenia zoz do stawianych wymagań, a stan sanitarno-techniczny zakładów ulega sukcesywnej poprawie w miarę pozyskiwania środków finansowych: np.: zainstalowano w gabinetach zabiegowych baterie uruchamiane bez kontaktu z dłonią, dostosowano toalety dla osób niepełnosprawnych wyremontowano pomieszczenia zgodnie z wymogami obowiązującego rozporządzenia.

2. Dezynfekcja

Zabiegi dezynfekcyjne w zakładach opieki zdrowotnej lecznictwa otwartego wykonywane były preparatami dezynfekcyjnymi zarejestrowanymi przez Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych.

Podczas kontroli obiektów stwierdzono:

- są opracowane i stosowane procedury higieniczne, dotyczące dezynfekcji, mycia, sprzątnięcia, postępowania z bielizną, z odpadami medycznymi, itp.;
- punkty wodne w gabinetach zabiegowych wyposażone są w ciepłą i zimną wodę, dozowniki z mydłem płynnym, preparatem dezynfekcyjnym i ręcznikiem jednorazowego użytku;
- stężone preparaty dezynfekcyjne przechowywane w oryginalnych opakowaniach, zgodnie z zaleceniem producenta;
- roztwory użytkowe preparatów dezynfekcyjnych przygotowywane wg zaleceń producenta;
- osoby przygotowujące roztwory preparatów dezynfekcyjnych zaopatrzone w środki ochrony osobistej;
- pojemniki na roztwory użytkowe preparatów dezynfekcyjnych oznakowane prawidłowo;
- dobór i zastosowanie preparatów dezynfekcyjnych był zgodny z zaleceniem producenta;
- urządzenia myjąco – dezynfekcyjne stosowane są jedynie w gabinetach endoskopowych oraz myjki ultradźwiękowe w gabinetach stomatologicznych i endoskopowych;

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

- lampy bakteriobójcze są instalowane i używane, natomiast czas naświetlania jest monitorowany za pomocą zegarów oraz rejestrów.

Najczęściej stwierdzane uchybienia:

- brudne, popękane ściany,
- odpryski farby na sufitach, kaloryferach,
- popękane płytki glazury,
- uszkodzona wykładzina podłogowa i terakota,
- brudne dozowniki na mydło,
- przetrzymywanie brudnych, mokrych mopów,
- brak jałowych gazików przy stanowisku pobrań krwi,
- brak opracowanych procedur dekontaminacji.

3. Sterylizacja

Na 813 obiektów sterylizacja odbywa się w 213 obiektach, które są wyposażone w 6 sterylizatorów na suche gorące powietrze i 214 sterylizatorów parowych.

Podczas kontroli stwierdzono:

- sterylizacja odbywa się w lokalnych sterylizatoriach, punktach sterylizacji lub zlecają sterylizatorniom funkcjonującym w szpitalach, zgodnie z opracowanymi i wdrożonymi procedurami zapewniającymi ochronę przed zakażeniami;
- zakłady opieki zdrowotnej lecznictwa otwartego wyposażone były w 6 urządzeń sterylizacyjnych na suche gorące powietrze i 214 autoklawów;
- sterylizatory objęte są kontrolą wewnętrzną: wskaźnikami fizycznymi i chemicznymi – każdy proces, oraz wskaźnikami biologicznymi - raz w miesiącu, co jest potwierdzone w dokumentacji zakładu;
- materiały sterylne oznakowane datą sterylizacji lub datą ważności, przechowywane prawidłowo, w zamkniętych szafkach.

INDYWIDUALNA, SPECJALISTYCZNA I GRUPOWA PRAKTYKA LEKARSKA I DENTYSTYCZNA

W województwie podlaskim nadzorem sanitarnym objęto 868 obiektów, Państwowa Inspekcja Sanitarna skontrolowała 792 obiekty, co stanowi 91,24% obiektów będących pod nadzorem.

Ogółem przeprowadzono 862 kontrole, wydano 56 decyzji merytorycznych.

1. Dezynfekcja i Sterylizacja

W ramach prowadzonego nadzoru, podczas kontroli dokonywano oceny zarówno procedur dezynfekcyjnych, jak i sterylizacyjnych. Roztwory użytkowe przygotowywane są w wyznaczonych do tego celu pomieszczeniach lub miejscach ze sprawnie działającą wentylacją. Pojemniki na roztwory użytkowe preparatów dezynfekcyjnych były prawidłowo oznakowane. Terminy ważności preparatów dezynfekcyjnych zachowane, przechowywane były prawidłowo - w zamkniętych, oryginalnych opakowaniach, w miejscach niedostępnych dla osób niepowołanych.

Na 868 gabinetów sterylizacja odbywa się w 426 gabinetach, które są wyposażone w 426 autoklawów.

Pozostałe gabinety zlecają sterylizację sprzętu innym podmiotom lub stosują sprzęt sterylny jednorazowego użytku.

IV. REALIZACJA SZCZEPIEŃ OBOWIĄZKOWYCH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2011r.

Obowiązkowe szczepienia dzieci i młodzieży zapobiegające błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis, gruźlicy, odrze, śwince, różyczce, Haemophilus influenzae typu b oraz wirusowemu zapaleniu wątroby typu B finansowane ze środków publicznych przez Ministerstwo Zdrowia były realizowane zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych na 2011r., opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Ministra Zdrowia Nr 12, poz. 70 w formie Komunikatu z dnia 28.10.2010r. w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na 2011r. na podstawie art. 17 ust. 11 ustawy z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. Nr 234, poz. 1570). Program ten uległ zmianie w październiku ubiegłego roku, co zostało opublikowane w Komunikacie Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 17.10.2011r. (Dz. U. Nr 8, poz. 70). Zmiany dotyczą głównie szczepień przeciw inwazyjnym zakażeniom Streptococcus pneumoniae u dzieci od 2 miesiąca życia do ukończenia 5 roku życia chorujące na choroby metaboliczne, w tym cukrzycę, przewlekłe choroby płuc, w tym astmę oraz dzieci od 2 miesiąca życia do ukończenia 12 miesiąca życia urodzone przed ukończeniem 37 tygodnia ciąży lub urodzone z masą urodzeniową poniżej 2500g. Nastąpiło również rozszerzenie szczepień przeciw ospie wietrznej w stosunku do dzieci do ukończenia 12 roku życia narażone na zakażenie ze względów środowiskowych, w szczególności narażone na zakażenie ze względu na czasowe lub stałe przebywanie we wspólnych pomieszczeniach, co umożliwia przeniesienie wirusa i wybuch ogniska epidemicznego, w tym zwłaszcza w domach opieki długoterminowej, domach dziecka, żłobkach i innych instytucjach opiekuńczych. W 2011r. przeciw inwazyjnym zakażeniom Streptococcus pneumoniae szczepionką refundowaną przez MZ zaszczepiono 579 dzieci, zaś przeciw ospie wietrznej 151 dzieci.

Wykonawstwo szczepień w 2011r. w województwie podlaskim było niezadowolające. W porównaniu z 2010 rokiem część przeprowadzonych szczepień utrzymała się na tym samym poziomie np. przeciw błonicy, tężcowi u dzieci w 2 i w 6 roku życia. Nieznacznej poprawie uległy szczepienia przeciw Haemophilus influenzae typu b u dzieci w 2 r. ż. Zaś nastąpiło pogorszenie wykonawstwa przeciw błonicy, tężcowi w 14 i 19 roku życia oraz przeciw gruźlicy. Spadek szczepień przeciw gruźlicy spowodowany został ruchami antyszczepionkowymi, w wyniku których rodzice nie wyrażają zgody na szczepienie noworodka w pierwszej dobie po urodzeniu. (Załączniki nr 13-15)

W 2011r. zarejestrowano 10 niepożądanych odczynów poszczepiennych, głównie po szczepieniach przeciwko gruźlicy, przeciwko błonicy, tężcowi oraz po szczepionkach wysoce skojarzonych z komponentem acelularnym krztuśca.

W 2011r. 266 świadczeniodawców prowadziło szczepienia ochronne w 448 punktach szczepień. W ubiegłym roku Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Białymstoku uczestniczyła w szkoleniach lekarzy kwalifikujących do szczepień ochronnych oraz pielęgniarek i położnych wykonujących szczepienia. Przeszkolono 59 lekarzy oraz 27 pielęgniarek i położnych.

V. OCENA STANU SANITARNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W ZAKRESIE HIGIENY PRACY W 2011r.

Ważnym obszarem działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest nadzór nad środowiskiem pracy w tym między innymi na identyfikacji zagrożeń występujących na stanowiskach pracy, wykonywaniu pomiarów i badań stężeń i natężeń czynników szkodliwych w środowisku pracy oraz podejmowaniu działań minimalizowania niekorzystnego wpływu w/w czynników na zdrowie pracujących.

W 2011 r. w ewidencji pionu higieny pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. podlaskiego znajdowało się 5515 zakładów, zatrudniające 129733 pracowników. Do kontroli ujęto 1920 podmiotów, skontrolowano 2104, w których pracowało 92287 osób.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Tabela nr 1 Realizacja zadań pionu higieny pracy województwa podlaskiego w 2011 roku.

Lp.	PSSE	Liczba zakładów w ewidencji	Liczba zatrudnionych objętych ewidencją stacji	Liczba zakładów skontrolowanych	Liczba zatrudnionych w zakładach skontrolowanych	Liczba kontroli	Liczba decyzji
1.	Augustów	246	4982	125	3606	165	79
2.	Białystok	2343	60884	623	39741	663	629
3.	Bielsk Podlaski	188	5510	133	4780	147	123
4.	Grajewo	153	3040	66	2627	85	11
5.	Hajnówka	267	5321	147	4985	161	35
6.	Kolno	141	1256	50	865	55	5
7.	Łomża	407	9076	172	6330	178	12
8.	Mońki	147	1568	69	999	75	70
9.	Sejny	84	552	56	505	58	20
10.	Siemiatycze	256	3486	124	2432	139	121
11.	Sokółka	370	4647	164	4179	234	154
12.	Suwałki	474	14263	152	9703	186	42
13.	Wysokie Mazowieckie	235	5495	126	4622	143	26
14.	Zambrów	131	3876	69	3035	69	76
15.	WSSE	73	5777	28	3878	28	9
Razem		5515	129773	2104	92287	2386	1412

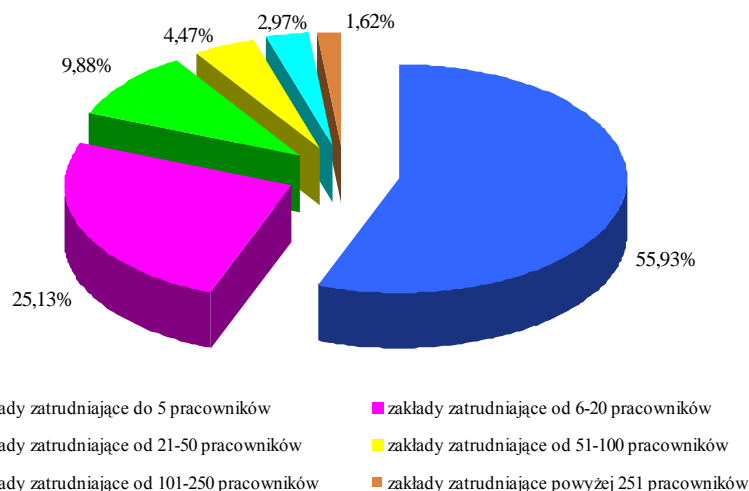
Liczba działających podmiotów gospodarczych w poszczególnych powiatach jest zróżnicowana – najmniejsza liczba zakładów znajdujących się w ewidencji państwowej inspekcji sanitarnej jest w powiecie sejneńskim – 84 obiektów, największa w powiecie białostockim – 2343 obiektów (w powiecie białostockim działa 42,5% wszystkich zakładów województwa podlaskiego).

W województwie podlaskim przeważają zakłady małe, zatrudniające do 20 osób 4470 zakładów, co stanowi 81,06%. Struktura zakładów w ewidencji w zależności od zatrudnionych pracowników przedstawia się następująco:

- zakłady zatrudniające do 5 pracowników – 3084 (55,93%)
- zakłady zatrudniające od 6-20 pracowników - 1386 (25,13%)
- zakłady zatrudniające od 21-50 pracowników - 545 (9,88%)
- zakłady zatrudniające od 51-100 pracowników - 247 (4,47%)
- zakłady zatrudniające od 101-250 pracowników -164 (2,97%)
- zakłady zatrudniające powyżej 251 pracowników – 89 (1,62%)

Struktura zakładów wg wielkości zatrudnienia

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Struktura gospodarki w 2011 roku na terenie nadzorowanych przez pion higieny pracy powiatów wg, prowadzonej działalności przedstawia się następująco:

Tabela 2. Gałęzie przemysłu wg PKD, w których przeprowadzono najwięcej kontroli

Symbol działu PKD	Nazwa działu	Liczba kontroli	Odsetek całkowitej liczby kontroli	Liczba zatrudnionych	Odsetek zatrudnionych
47	handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	369	15,47%	4009	4,34%
46	handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	271	11,36%	5133	5,56%
10	produkcja artykułów spożywczych	196	8,22%	12868	13,94%
86	opieka zdrowotna	177	7,42%	13807	14,96%
16	produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli: produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wypalania	161	6,75%	4111	4,46%

Głównym celem nadzoru sprawowanego przez pion higieny pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ustalenie rodzaju czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia człowieka, źródeł ich powstawania oraz stopniowa eliminacja ze środowiska pracy, a w przypadku braku takich możliwości znaczące ograniczenie ich wpływu na zdrowie zatrudnionych, celem zapobieżenia powstawania chorób zawodowych i parazawodowych.

Celem kontroli zakładów pracy jest ocena stanu sanitarnego uwzględniająca między innymi pomieszczenia pracy, organizację i stopień zabezpieczenia stanowisk pracy przed oddziaływaniem czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia, zaplecze higieniczno-sanitarne, wyposażenie pracowników w odzież roboczą i sprzęt ochrony osobistej oraz promocja zdrowia w zakresie kształtowania właściwych zachowań prozdrowotnych.

Natomiast głównym celem nadzoru sprawowanego przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nad warunkami pracy jest ustalenie źródeł emisji czynników szkodliwych i uciążliwych, ich identyfikacja oraz eliminowanie bądź zminimalizowanie powodowanych przez nie negatywnych skutków zdrowotnych. W związku z powyższym pracownicy pionu

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

higieny pracy województwa podlaskiego przeprowadzili 2386 kontroli sanitarnych, zmierzających do rozpoznania, oceny i ograniczenia zagrożeń zawodowych w środowisku pracy.

W skontrolowanych zakładach najczęściej stwierdzano następujące nieprawidłowości:

- brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych – w 387 zakładach (18,39%)
- brak oceny ryzyka zawodowego - w 181 zakładach (8,6%)
- zły stan sanitarno – higieniczny pomieszczeń - w 137 zakładach (6,51%)
- uchybienia w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin – w 108 zakładach (5,13%)
- uchybienia w zakresie czynników biologicznych - w 61 zakładach (2,9%)
- uchybienia w zakresie produktów biobójczych – w 52 zakładach (2,47%)
- uchybienia w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych – w 47 zakładach (2,23%)
- brak rejestru czynników szkodliwych – w 45 zakładach (2,14%)
- brak aktualnych badań lekarskich – w 31 zakładach (1,47%)

Wskutek stwierdzonych w trakcie kontroli naruszeń wydano 1412 decyzji administracyjnych, zawierających następujące nakazy:

- a) dotyczące badań i pomiarów środowiska pracy - 819 nakazów
- b) w zakresie oceny ryzyka zawodowego - 271 nakazów
- c) na obniżenie NDS/N - 106 nakazów
- d) w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin - 103 nakazy
- e) w zakresie czynników biologicznych - 91 nakazów
- f) w zakresie substancji, preparatów czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy - 76 nakazów
- g) w zakresie produktów biobójczych – 55 nakazów.

Odzwierciedleniem warunków pracy są wyniki badań i pomiarów czynników szkodliwych i uciążliwych (chemicznych i fizycznych) dla zdrowia w środowisku pracy, przeprowadzane przez laboratoria, między innymi laboratoria Inspekcji Sanitarnej. Weryfikacja zagrożeń czynnikami szkodliwymi dla zdrowia przeprowadzona na podstawie wyników pomiarów i analiz wykazała, że w warunkach tych czynników pracowało 54851 osób, tj. 59,44% ogółu zatrudnionych. W ponadnormatywnych warunkach najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłów i związków toksycznych (NDS) oraz najwyższych dopuszczalnych natężeń hałasu i wibracji (NDN) pracowały 1288 osoby (1,4%).

Narażenie na poszczególne grupy czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, dla których stwierdzono stężenia/natężenia przekraczające normatywy higieniczne w oparciu o wyniki badań środowiskowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Porównawcze zestawienie liczby osób pracujących w przekroczonych normatywach czynników szkodliwych w latach 2009-2011

Nazwa czynnika	Liczba osób pracujących w przekroczonych normatywach (% ogółu zatrudnionych) 2009 rok		Liczba osób pracujących w przekroczonych normatywach (% ogółu zatrudnionych) 2010 rok		Liczba osób pracujących w przekroczonych normatywach (% ogółu zatrudnionych) 2011 rok	
	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent
hałas	981	1,07%	1417	1,62%	1244	1,35%
pyły	34	0,037%	43	0,05%	11	0,01%
czynniki chemiczne	24	0,026%	63	0,072%	6	0,007%
wibracja	8	0,009%	19	0,022%	5	0,005%

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

W 2011 roku w 53 zakładach (2,52% skontrolowanych obiektów), występowały przekroczenia NDS/N następujących czynników szkodliwych występujących w środowisku pracy:

- hałas - w 49 zakładach
- pyły - w 3 zakładach
- czynniki chemiczne - w 2 zakładach
- wibracja - w 1 zakładzie.

Tabela 4 Informacje dotyczące nadzorowanych zakładów pracy, w których stwierdzono przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia

PSSE/WSSE i instancja	Liczba zakładów pracy, w których stwierdzono przekroczenia NDS/NDN	Liczba wszystkich zakładów pracy, z przekroczeniami NDS/NDN	Liczba pracowników pracujących w przekroczeniach				Liczba wydanych decyzji dotyczących obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych	Liczba wydanych decyzji unieruchamiających stanowisko w związku z przekroczeniem normatywu higienicznego	Liczba pracowników, którym poprawiono warunki pracy w zakresie przekroczeń normatywów higienicznych
			NDS/NDN (ogółem)	NDS czynników chemicznych	NDS pyłów	NDN czynników fizycznych			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
WSSE Białystok	0	1	15	0	0	15	1	0	0
PSSE Augustów	4	7	238	0	3	235	2	0	12
PSSE Białystok	22	22	384	2	5	382	12	1	60
PSSE Bielsk Podlaski	1	1	3	0	0	3	1	0	27
PSSE Grajewo	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PSSE Hajnówka	6	6	23	4	3	16	3	0	16
PSSE Kolno	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PSSE Łomża	1	3	31	0	0	31	1	0	7
PSSE Mońki	0	1	5	0	0	5	1	0	0
PSSE Sejny	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PSSE Siemiatycze	1	1	36	0	0	36	0	0	6
PSSE Sokółka	2	2	49	0	0	49	2	0	50
PSSE Suwałki	12	12	332	0	0	332	10	0	76
PSSE Wysokie Mazowieckie	2	2	25	0	0	25	1	0	0
PSSE Zambrów	2	2	147	0	0	147	2	0	0
Suma w województwie	53	60	1288	6	11	1276	36	1	254

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Tabela 5. Analiza narażenia zawodowego w poszczególnych rodzajach działalności gospodarczej wg PKD

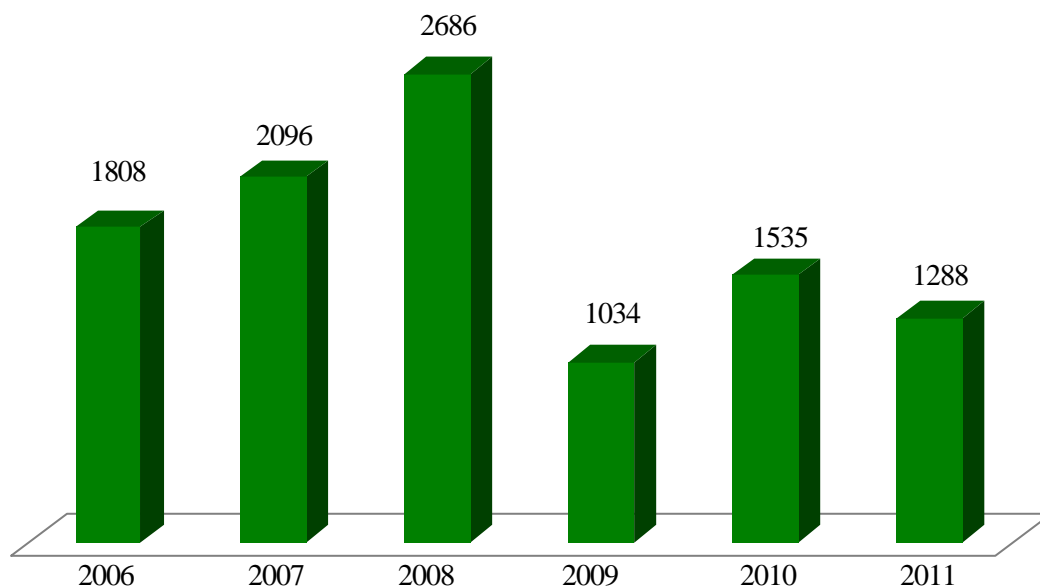
Dział PKD (Nr)	Nazwa Działu według Europejskiej Klasyfikacji Działalności	Zatrudnienie ogółem w zakładach pracy	Liczba pracowników zatrudnionych w warunkach powyżej NDS * (NDN)*
08	Pozostałe górnictwo i wydobywanie	633	3
10	Produkcja artykułów spożywczych	12868	173
11	Produkcja napojów	1042	95
12	Produkcja wyrobów tytoniowych	788	216
13	Produkcja wyrobów tekstylnych	776	82
16	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli: produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wypalania	4111	101
22	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	3658	241
23	Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	1885	112
24	Produkcja metali	89	1
25	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	2623	25
27	Produkcja urządzeń elektrycznych	607	16
28	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowanych	2938	52
30	Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	804	5
31	Produkcja mebli	3100	97
32	Pozostała produkcja wyrobów	897	1
35	Wytwarzanie i zaopatrywanie	2979	4
36	Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	714	3
42	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej	2033	6
46	Handel hurtowy z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	5133	7
49	Transport lądowy oraz transport rurociągowy	3858	33
84	Administracja publiczna i ochrona narodowa obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	1213	15
	OGÓŁEM	52749	1288

* - NDS – najwyższe dopuszczalne stężenie substancji chemicznych i zapylenia,

* - NDN – najwyższe dopuszczalne natężenie hałasu i wibracji.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Liczba osób pracujących w przekroczonych normatywach czynników szkodliwych dla zdrowia w zakładach na terenie województwa podlaskiego w latach 2006-2011.

Przekroczenia wartości normatywnych dotyczą przede wszystkim narażenia na czynniki fizyczne, w tym głównie na ponadnormatywny hałas – co stanowi 96,58% ogółu pracujących w przekroczeniach. W wyniku działań kontrolno – nadzorowych Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydano 36 decyzji, zobowiązujące pracodawców do wdrażania programów organizacyjno – technicznych mających na celu wyeliminowanie bądź obniżenie do obowiązujących norm przekroczonych NDS i NDN czynników szkodliwych.

Poprawę warunków pracy starano się uzyskać poprzez przedsięwzięcia techniczne i organizacyjne, a mianowicie:

- a) wdrażanie nowoczesnych technologii i procesów produkcyjnych,
- b) wymianę parku maszynowego,
- c) zainstalowanie wentylacji i klimatyzacji na stanowiskach pracy,
- d) zmiany organizacyjne i rotację pracowników na stanowiskach pracy.

Ponadto poprawę warunków higieny pracy uzyskano poprzez:

- a) egzekwowanie częstotliwości badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy z określoną częstotliwością,
- b) dokonanie oceny ryzyka zawodowego dla stanowisk pracy i zapoznanie pracowników z zagrożeniami,
- c) urządzenie zgodnie z obowiązującymi przepisami zaplecza higieniczno – sanitarnego dla pracowników,
- d) utrzymanie odpowiedniego stanu sanitarnego pomieszczeń produkcyjnych i zaplecza higieniczno-sanitarnego.

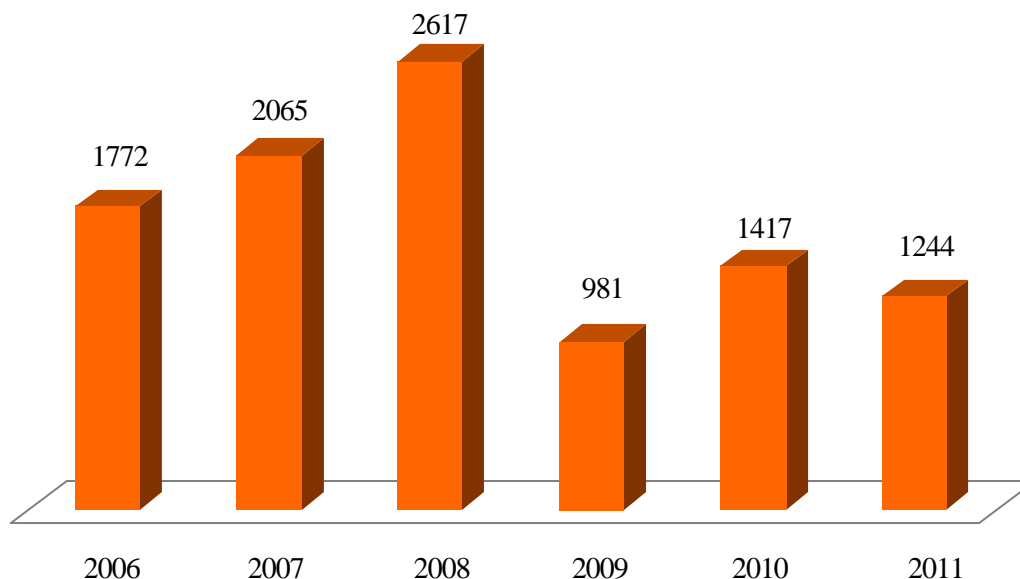
W celu doraźnego zabezpieczenia pracownicy zostali wyposażeni w indywidualny sprzęt ochrony osobistej (ochrony dróg oddechowych, ochronniki słuchu, rękawice antywibracyjne itp.).

W efekcie prowadzonego nadzoru poprawiono warunki pracy w zakresie przekroczeń normatywów higienicznych 254 osobom.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Tabela 6. Narażenie na hałas na terenie województwa podlaskiego w 2011 roku

PSSE i WSSE	Hałas słyszalny					Hałas ultradźwiękowy				
	Ogółem zatrudnionych	do 0,1 NDN	0,1-0,5 NDN	0,5-1 NDN	pow.1 NDN	Ogółem zatrudnionych	do 0,1 NDN	0,1-0,5 NDN	0,5-1 NDN	pow.1 NDN
Augustów	1813	558	646	379	230	4	4	0	0	0
Białystok	7401	504	3669	2846	382	4	0	4	0	0
Bielsk Podlaski	666	87	407	169	3	0	0	0	0	0
Grajewo	1321	216	489	616	0	0	0	0	0	0
Hajnówka	2114	178	699	1221	16	0	0	0	0	0
Kolno	509	124	184	201	0	0	0	0	0	0
Łomża	2095	1734	227	110	24	0	0	0	0	0
Mońki	409	125	135	149	0	7	0	0	7	0
Sejny	44	2	22	20	0	0	0	0	0	0
Siemiatycze	1035	562	279	158	36	0	0	0	0	0
Sokółka	2075	490	892	644	49	0	0	0	0	0
Suwałki	4204	823	1454	1595	332	0	0	0	0	0
Wysokie Mazowieckie	2185	214	1484	462	25	11	0	11	0	0
Zambrów	1779	164	732	736	147	0	0	0	0	0
WSSE	40	0	0	40	0	45	45	0	0	0
Razem	27690	5781	11319	9346	1244	71	49	15	7	0

Liczba osób pracujących w przekroczonych normatywach hałas w zakładach na terenie województwa podlaskiego w latach 2006-2011.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Tabela 7. Narażenie na zapylenie pracowników na terenie województwa podlaskiego w 2011 roku

Inne nietrujące pyły przemysłowe <2% SiO ₂					Pyły organiczne pochodzenia zwierzęcego i roślinnego <10% SiO ₂					Pył cementów portlandzkiego i hutniczego – pył całkowity				
ogółem	0-0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	0-0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	0-0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1
2192	299	1460	398	3	1948	300	1172	326	5	149	87	42	20	0

Pył węgla kamiennego i brunatnego od 2 do 10% SiO ₂					Pył drewna twardego					Pył drewna z wyjątkiem pyłów drewna twardego takiego jak dąb i buk				
ogółem	0-0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	0-0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	0-0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1
220	45	133	42	0	511	40	127	350	0	2401	265	1459	651	0

Pyły zawierające wolną (krystaliczną) krzemionkę od 2% do 50%					Pyły zawierające wolną (krystaliczną) krzemionkę powyżej 50%					Pyły węgla kamiennego i brunatnego zawierające wolną (krystaliczną) krzemionkę poniżej 2%				
ogółem	0-0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	0-0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	0-0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1
1560	375	831	368	3	5	0	5	0	0	195	45	133	42	0

Tabela 8. Narażenie na drgania pracowników na terenie województwa podlaskiego w 2011 roku

Drgania ogólne					Drgania miejscowe				
ogółem	0-0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	0-0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1
7173	744	3868	2391	0	5697	693	3404	1289	5

Tabela 9. Narażenie na dymy spawalnicze pracowników na terenie woj. Podlaskiego w 2011r.

DYMY SPAWALNICZE														
Mangan					Miedź					Tlenek węgla				
ogółem	0-0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	0-0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	0-0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1
1270	318	784	121	3	676	410	118	35	0	1247	520	511	175	0

Tlenki żelaza					Tlenki azotu					Suma związków toksycznych przy spawaniu				
ogółem	0-0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	0-0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1	ogółem	0-0,1	0,1-0,5	0,5-1	>1
1230	452	656	74	0	1228	506	668	16	0	465	99	142	198	0

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Tabela 10. Narażenie na mieszaniny rozpuszczalników organicznych pracowników na terenie województwa podlaskiego w 2011 roku

MIESZANINA ROZPUSZCZALNIKÓW ORGANICZNYCH														
Octan butylu					Toluen					Ksylene				
ogółem	0 – 0,1	0,1 - 0,5	0,5 - 1	>1	ogółem	0 - 0,1	0,1 - 0,5	0,5- 1	>1	ogółem	0- 0, 1	0,1 - 0,5	0,5-1	>1
357	184	168	0	0	410	14 2	229	16	0	28 5	92	18 0	11	2

Aceton					Octan etylu					Suma rozpuszczalników organicznych				
ogółem	0 – 0,1	0,1 - 0,5	0,5 - 1	>1	ogółem	0 - 0,1	0,1 - 0,5	0,5- 1	>1	ogółem	0- 0,1	0,1- 0,5	0,5- 1	>1
655	248	211	177	0	255	21 6	37	2	0	469	96	175	197	1

Nadzór nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników narażonych na kwas siarkowy.

W 2011r pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego przeprowadzili 80 kontroli (76 kontroli podstawowych, 3 tematyczne 1 sprawdzającą) w zakładach, w których wykonywane są prace związane z narażeniem na działanie kwasu siarkowego, który stosowany jest: do analiz laboratoryjnych, w procesach galwanicznych, w procesach uzdatniania wody w basenach, do neutralizacji ścieków, w celach dydaktycznych, a także był wprowadzany do obrotu. W związku z uchybieniami stwierdzonymi podczas kontroli pracownicy PSSE woj. podlaskiego wydali 13 decyzji administracyjnych, które zawierały 40 nakazów min:

- dotyczących przeprowadzenia badań i pomiarów środowiska pracy - 6
- w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin – 5
- w zakresie oceny ryzyka zawodowego – 4
- nieodpowiedni stan higieniczny pomieszczeń i urządzeń higieniczno – sanitarnych – 10

Badania środowiska pracy były przeprowadzane w 6 zakładach podczas prac związanych z narażeniem na działanie kwasu siarkowego. Wartości kształtowały się <0,1 NDS. Jedynie w jednym przypadku wielkość narażenia zawierała się w przedziale od 0,1 – 0,5 NDS – 4 osoby (galwanizerzy). Części skontrolowanych zakładów (laboratoria diagnostyczne szkoły) nie zalecano przeprowadzania pomiarów kwasu siarkowego ze względu na charakter prac lub bardzo krótki czas narażenia. Pojemniki z kwasem zlokalizowane są w wydzielonych zamkniętych pomieszczeniach, w których nie przebywają pracownicy. W trzech przypadkach dwa kolejne badania wykazały wartości poniżej granicy oznaczalności metody.

Nadzór nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach opieki zdrowotnej w zakresie zagrożeń chemicznych i biologicznych

Pracownicy pionu higieny pracy województwa podlaskiego w 2011 roku skontrolowali 181 zakładów opieki zdrowotnej w zakresie nadzoru nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

zatrudnionych w zagrożeniach chemicznych i biologicznych, w których przeprowadzono 183 kontrole.

W 179 skontrolowanych zakładach opieki zdrowotnej, występowały szkodliwe czynniki biologiczne grupy 2 i 3 zagrożenia., w tym 11664 osoby były ekspozowane na szkodliwe czynniki biologiczne grupy 2 oraz 11375 osoby na szkodliwe czynniki biologiczne grupy 3.

W 84 skontrolowanych zakładach opieki zdrowotnej, stwierdzono występowanie szkodliwych czynników chemicznych, w których 2018 pracowników było narażonych na działanie szkodliwych czynników chemicznych.

W 10 skontrolowanych zakładach opieki zdrowotnej stosowane są leki cytostatyczne, w kontakcie z nimi pracują 292 osoby.

W 45 skontrolowanych obiektach stwierdzono uchybienia. Wydano 28 decyzji zawierających 132 nakazy, między innymi nakazy:

- dotyczących szkodliwych czynników biologicznych - 39
- w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin - 32
- w zakresie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym - 36
- w zakresie oceny ryzyka zawodowego – 30
- dotyczących przeprowadzenia badań i pomiarów w środowisku pracy - 1

Kontrola warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych na uczelniach wyższych w zakresie zagrożeń chemicznych i biologicznych w roku 2011

Pracownicy pionu higieny pracy województwa podlaskiego w 2011 roku skontrolowali 12 uczelni wyższych, w których przeprowadzili 12 kontrole. W 11 skontrolowanych uczelniach wyższych występowały szkodliwe czynniki biologiczne, w tym 1196 pracowników pracowało w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne zaliczane do grupy 2 zagrożenia, a 687 do grupy 3 zagrożenia.

W 9 uczelniach wyższych, stwierdzono występowanie szkodliwych czynników chemicznych, jak też stosowanie substancji chemicznych i ich mieszanin sklasyfikowanych jako niebezpieczne. W skontrolowanych obiektach 242 pracowników narażonych było na działanie szkodliwych czynników chemicznych.

W 2011 roku pracownicy pionu higieny pracy stwierdzi w 2 skontrolowanych uczelniach wyższych uchybienia. W związku z tym wydano 2 decyzje administracyjne, zawierające 22 nakazy m. in.:

- dotyczących szkodliwych czynników biologicznych - 6
- w zakresie substancji chemicznych ich mieszanin - 6
- w zakresie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym - 6
- w zakresie oceny ryzyka zawodowego – 2.

Nadzór nad realizacją przepisów ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach

W ewidencji województwa podlaskiego figuruje 608 podmiotów, które wprowadzają do obrotu substancje chemiczne i ich mieszaniny, w tym 2 importerów i 606 dystrybutorów. W 2011 roku w ramach nadzoru nad realizacją zapisów ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach pracownicy pionu higieny pracy przeprowadzili 492 kontrole u 435 pracodawców wprowadzających do obrotu substancje chemiczne i ich mieszaniny.

Podczas kontroli stwierdzono nieprawidłowości, na które Państwowi Inspektorzy Sanitarni wydali 29 decyzji administracyjnych.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły między innymi:

- nieprawidłowego oznakowania wprowadzanych do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin - 12 zakładów, tj. 2,44 % skontrolowanych zakładów

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

- braku aktualnego spisu substancji chemicznych i ich mieszanin - 27 zakładów, tj. 5,49 % skontrolowanych zakładów
- braku kart charakterystyki - 9 zakładów, tj. 1,83 % skontrolowanych zakładów
- nieprawidłowych kart charakterystyki - 21 zakłady, tj. 4,27 % skontrolowanych zakładów
- niepoinformowania Inspektora ds. Substancji i Preparatów Chemicznych o wprowadzaniu do obrotu preparatów niebezpiecznych - 1 zakłady, tj. 0,20 % skontrolowanych zakładów.

Tabela 11. Nadzór nad zakładami wprowadzającymi do obrotu substancje chemiczne i ich mieszaniny na terenie województwa podlaskiego

Stacja	Liczba zakładów w ewidencji	Liczba skontrolowanych zakładów	Liczba kontroli	Liczba decyzji	Liczba nakazów
Augustów	66	27	29	3	6
Białystok	178	129	129	16	38
Bielsk Podlaski	35	26	37	0	0
Grajewo	8	8	12	0	0
Hajnówka	28	23	28	0	0
Kolno	17	15	17	0	0
Łomża	45	32	32	1	1
Mońki	15	15	15	1	0
Sejny	19	19	19	4	0
Siemiatycze	23	23	32	0	0
Sokółka	54	37	44	3	3
Suwałki	73	44	57	0	0
Wysokie Mazowieckie	31	29	33	1	10
Zambrów	16	8	8	0	0
WSSE	0	0	0	0	0
Razem	608	435	492	29	58

Na terenie województwa podlaskiego w ewidencji figurują 1599 podmioty stosujące substancje chemiczne i ich mieszaniny. W 2011 roku skontrolowano 1063 pracodawców, przeprowadzając 1087 kontroli w tym zakresie. Podczas kontroli stwierdzono nieprawidłowości, na które Państwowi Inspektorzy Sanitarni wydali 56 decyzji administracyjnych.

W skontrolowanych zakładach stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny stwierdzono między innymi uchybienia takie jak:

- brak kart charakterystyki - w 32 zakładach, tj. 3,01% skontrolowanych zakładów
- nieprawidłowe oznakowanie substancji chemicznych i ich mieszanin - w 3 zakładach, tj. 0,28 % skontrolowanych zakładów
- brak spisu substancji chemicznych i ich mieszanin – w 10 zakładach, tj. 0,94 % skontrolowanych zakładów
- braku instrukcji bhp dotyczących postępowania z materiałami szkodliwymi i niebezpiecznymi lub dotyczących sposobu składowania chemicznych substancji i mieszanin niebezpiecznych – w 4 zakładach, tj. 0,38 % skontrolowanych zakładów.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Tabela 12. Nadzór nad zakładami stosującymi substancje chemiczne i ich mieszaniny na terenie województwa podlaskiego

Stacja	Liczba zakładów w ewidencji	Liczba skontrolowanych zakładów	Liczba kontroli	Liczba decyzji	Liczba nakazów
Augustów	119	61	71	2	2
Białystok	563	365	369	33	51
Bielsk Podlaski	62	60	60	1	1
Grajewo	25	25	25	0	0
Hajnówka	61	57	57	0	0
Kolno	26	4	12	0	0
Łomża	212	111	111	0	0
Mońki	31	31	31	0	0
Sejny	16	16	16	2	0
Siemiatycze	60	60	60	0	0
Sokółka	88	82	82	9	20
Suwałki	123	65	65	0	0
Wysokie Mazowieckie	148	88	90	9	14
Zambrów	27	22	22	0	0
WSSE	38	16	16	0	0
Razem	1599	1063	1087	56	88

Nadzór nad realizacją ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii

W ramach nadzoru nad przestrzeganiem przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii przez zakłady wprowadzające do obrotu prekursorzy narkotyków kategorii 2 i 3 pracownicy pionu higieny pracy w 2011 roku przeprowadzili 86 kontroli w 83 zakładach. Skontrolowano 6 podmiotów, które wprowadzają do obrotu prekursorzy kategorii 2 i 77 podmiotów, które wprowadzają do obrotu prekursorzy kategorii 3, bez zgłoszenia ich eksportu do krajów trzecich. W związku z tym, inspektorzy sanitarni nie wydawali zezwoleń na wywóz z kraju opisywanych wyżej substancji. Z zebranych w 2011 r. danych wynika, iż na terenie województwa podlaskiego nie ma również importu prekursorów narkotyków z krajów trzecich. Funkcjonuje jedynie legalny handel wewnątrzspółnotowy. Prekursorzy, jakie znajdują się w dyspozycji poszczególnych podmiotów, wykorzystywane są najczęściej na ich potrzeby własne i używane są głównie do analiz chemicznych, laboratoryjnych oraz w procesach przemysłowych, czyszczących, czy przy uzdatnianiu wody. Podczas kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości i nie wydawano decyzji nakazowych.

W ramach realizacji zapisów art. 12 Konwencji Narodów Zjednoczonych o zwalczaniu nielegalnego obrotu środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi, przez właściwe kompetentnie instytucje oraz zgodnie z art. 32 rozporządzenia Rady (WE) nr 111/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r., określającego zasady nadzorowania handlu prekursorami narkotyków pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi, pracownicy Powiatowych Stacji Sanitarno - Epidemiologicznych wypełniają formularz INCB. Dane z zakresu legalnego obrotu prekursorami narkotyków na terenie województwa podlaskiego przekazywane są do Głównego Inspektora Sanitarnego.

Nadzór nad wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych zawierających substancje czynne, wymienione w decyzjach Komisji o niewłaściwym łączeniu niektórych substancji do załącznika I, IA, IB do dyrektywy 98/8/WE

Pracownicy pionu higieny pracy województwa podlaskiego w 2011 roku przeprowadzili w ramach nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych zawierających substancje czynne, wymienione w decyzjach Komisji o niewłaściwym

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

niektórych substancji do załącznika I, IA, IB do dyrektywy 98/8/WE 370 kontroli, podczas których w 54 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości. Na stwierdzone nieprawidłowości Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni województwa podlaskiego wydali 38 decyzji, w których zawarto 100 nakazów. 25 decyzji dot. wycofania z obrotu produktów biobójczych, które zawierały substancje czynne będące przedmiotem decyzji Komisji dot. niewłączenia niektórych substancji do załącznika I, IA, IB do dyrektywy 98/8/WE Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej wprowadzania do obrotu produktów biobójczych. W pozostałych przypadkach decyzje dotyczyły nieprawidłowej karty charakterystyki produktu biobójczego oraz niewłaściwego oznakowania produktu biobójczego.

Tabela 13. Nadzór nad wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych na terenie województwa podlaskiego w 2011 r.

Stacja	Liczba zakładów w ewidencji	Liczba zakładów skontrolowanych	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba decyzji	Liczba nakazów
Augustów	34	24	26	4	10
Białystok	104	98	101	23	68
Bielsk Podlaski	20	15	28	2	8
Grajewo	15	15	18	0	0
Hajnówka	19	19	25	3	3
Kolno	7	6	16	0	0
Łomża	18	6	12	1	1
Mońki	9	5	14	0	0
Sejny	12	10	11	4	0
Siemiatycze	14	14	23	0	0
Sokółka	14	14	14	0	0
Suwałki	41	32	53	0	0
Wysokie Mazowieckie	28	13	25	1	10
Zambrów	4	3	4	0	0
WSSE	0	0	0	0	0
Suma	339	274	370	38	100

Nadzór nad realizacją inicjatyw kontrolnych wynikających z decyzji podjętych na posiedzeniu członków FORUM przy Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach, w zakresie egzekwowania przepisów rozporządzenia WE nr 1907/2006 REACH

W ramach realizacji projektu REACH-EN-FORCE 2 dotyczącego egzekwowania obowiązków dalszych użytkowników – podmiotów sporządzających mieszaniny w latach 2010/2011, prowadzonego pod patronatem Forum przy Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach przeprowadzono 14 kontroli. W trakcie przedmiotowych inspekcji zebrano informacje do wypełnienia 14 kwestionariuszy projektu REACH-EN-FORCE-2.

Jednocześnie w ramach realizacji powyższego zagadnienia w roku 2011 zaplanowano i przeprowadzono szkolenia wewnętrzne dotyczące nadzoru nad realizacją inicjatyw kontrolnych wynikających z decyzji podjętych na posiedzeniu członków FORUM przy Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach, w zakresie egzekwowania przepisów rozporządzenia REACH.

Nadzór nad realizacją obowiązków wynikających z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 01.12.2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy

W ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie województwa podlaskiego w 2011 roku znajdowały się 502 zakłady pracy, w których na stanowiskach pracy występowały substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

rakotwórczym lub mutagennym. Skontrolowano 417 zakładów, w których stwierdzono ekspozycję pracowników na czynniki rakotwórcze i mutagenne, zatrudniały one 32937 pracowników.

W roku 2011 pracownicy pionu higieny pracy stwierdzili, iż w narażeniu na substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym zatrudnionych było 13875 pracowników, w tym 9853 kobiety.

Największą grupę wśród zatrudnionych w kontakcie z czynnikami kancerogennymi stanowią pracownicy zatrudnieni w ochronie zdrowia (PKD 86 –11228 osób pracujących z czynnikami kancerogennymi). Narażenia dotyczyły głównie wirusowego zapalenia wątroby typu B i C (12161 osób), promieniowania jonizującego (1313 osób), którego źródłami są izotopy, urządzenia takie jak: aparaty RTG, tomografy, mammografy oraz tlenku etylenu używanego do sterylizacji narzędzi chirurgicznych i środków pomocniczych.

Dużą grupę stanowią też pracownicy zatrudnieni w przemyśle drzewnym (PKD 16- produkcja wyrobów z drewna, PKD 31- produkcja mebli), w którym głównym czynnikiem rakotwórczym jest pył drewna twardego –529 osób.

W 2011 r. przeprowadzono 434 kontrole w zakresie realizacji obowiązków wynikających z rozporządzenia w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.

Najczęściej stwierdzane uchybienia podczas kontroli to:

- brak rejestru prac w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi – w 26 zakładach,
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie czynników rakotwórczych i mutagennych – w 24 zakładach,
- nie przekazano do PWIS „informacji o czynnikach rakotwórczych” – w 23 zakładach.
- W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości dot. czynników rakotwórczych i mutagennych państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni województwa podlaskiego w 2011 roku wydali 52 decyzje administracyjne.

Tabela 14. Struktura narażenia na poszczególne kancerogeny w 2011 r. na terenie województwa podlaskiego

WSSE/PSSE	Liczba osób zatrudnionych w zakładach	Liczba osób pracujących w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi	Liczba osób narażonych						
			WZWB i C	Promieniowanie jonizujące	Pył drewna twardego	Benzen	Benzylna, niskowrząca niespecyfikowana	Związki chromu (VI)	WWA
Augustów	1028	147	123	19			8	3	1
Białystok	19176	6612	6031	916	55	89	96	97	64
Bielsk Podlaski	308	164	137		7	14	18		
Grajewo	126	57	40			12			
Hajnówka	1170	460	82	6	313	15	22		
Kolno	97	62	49		2	12		2	
Łomża	3021	1317	1073	124	19	93		11	19
Mońki	176	128	96	1	7	20	20		
Sejny	74	62	59						
Siemiatycze	156	156	96		51			1	
Sokółka	1044	313	202	11	23	55	55	3	2
Suwałki	2499	984	842	79	16	7		15	
Wysokie Mazowieckie	261	173	138		5		14		7
Zambrów	131	94	47		31			8	
WSSE Białystok	3670	3146	3146	157				12	
SUMA	32937	13875	12161	1313	529	317	233	152	93

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Tabela 15. Dane liczbowe z zakresu nadzoru nad czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi z terenu województwa podlaskiego w 2011 roku

PSSE WSSE I instancja	Liczba zakładów pracy w ewidencji w PSSE / WSSE	Liczba zakładów skontrolowanych w roku sprawozdawczym	Liczba osób narażonych na czynniki rakotwórcze			Liczba kontroli w roku sprawozdawczym	Liczba zakładów, w których stwierdzono następujące uchybienia			Liczba wydanych decyzji
			ogółem	kobiet	mężczyzn		Brak rejestru prac	Brak rejestru pracowników	Brak informacji do PWIS	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
WSSE Białystok	36	16	3146	2734	412	16	0	0	0	0
PSSE Augustów	31	17	147	101	46	20	3	2	3	2
PSSE Białystok	143	122	6612	4493	2119	128	12	11	10	29
PSSE Bielsk Podlaski	32	29	164	106	58	29	2	2	1	3
PSSE Grajewo	8	8	57	37	20	8	0	0	0	0
PSSE Hajnówka	43	42	460	175	285	42	2	2	1	2
PSSE Kolno	14	12	62	51	11	12	1	1	1	1
PSSE Łomża	51	51	1317	942	375	51	0	0	0	0
PSSE Mońki	7	8	128	69	59	11	2	1	0	8
PSSE Sejny	7	7	62	56	6	7	1	1	1	1
PSSE Siemiatycze	20	19	156	57	99	19	0	0	1	0
PSSE Sokółka	32	32	313	117	196	35	3	4	4	5
PSSE Suwałki	43	20	984	804	180	21	0	0	0	0
PSSE Wysokie Mazowieckie	27	26	173	97	76	27	0	0	1	1
PSSE Zambrów	8	8	94	14	80	8	0	0	0	0
Razem	502	417	13875	9853	434	434	26	24	23	52

Nadzór nad kontrolą przygotowania pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest w ramach realizacji rządowego „Programu Oczyszczania kraju z Azbestu na lata 2009-2032”

Narażenie na azbest na terenie województwa podlaskiego występuje najczęściej podczas wykonywania prac demontażowych: pokryć dachowych budynków mieszkalnych i gospodarczych oraz osłon budynków mieszkalnych

W ewidencji pionu higieny pracy znajduje się 79 podmiotów zatrudniających pracowników przy zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest. W 2011 roku na terenie województwa podlaskiego skontrolowano 42 obiekty, w których przeprowadzono 42 kontrole, w tym 26 podczas prac rozbiórkowych. Podczas prac demontażowych przy zabezpieczaniu lub usuwaniu azbestu pracowało 128 pracowników. Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni województwa podlaskiego wydali 7 decyzji administracyjnych. Stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brak rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność kontaktu z substancjami, preparatami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym- 1 zakład
- brak przeszkolenia przez uprawnioną instytucję pracowników i osób kierujących lub nadzorujących usuwanie wyrobów zawierających azbest w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest – 1 zakład
- brak oceny i udokumentowania ryzyka zawodowego- 2 zakłady
- brak rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność kontaktu z substancjami, preparatami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym- 2 zakłady
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym- 2 zakłady
- brak przekazania do właściwego PWIS informacji o substancjach, preparatach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym – 1 zakład.

W 2011 roku na terenie województwa podlaskiego nie stwierdzono chorób zawodowych w wyniku narażenia pracowników na azbest.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Tabela 16. Informacja dotycząca warunków pracy podczas zabezpieczania/usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa podlaskiego w 2011 roku

PSSE	Liczba firm zajmujących się usuwaniem/ zabezpieczaniem**/ transportem wyrobów zawierających azbest posiadających siedzibę na terenie działania właściwego PPIŚ	Liczba przeprowadzonych kontroli w siedzibach tych firm w roku sprawozdawczym.	Liczba zgłoszeń zamiaru prowadzenia prac w kontakcie z azbestem do właściwego PPIŚ.	Liczba przeprowadzonych kontroli w trakcie prac powodujących kontakt z azbestem					Liczba wydanych decyzji o naruszeniu przepisów dotyczących warunków pracy w kontakcie z azbestem
				ogółem	polegających na zabezpieczeniu wyrobów zawierających azbest	polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest	polegających na transporcie wyrobów zawierających azbest	podczas innych prac powodujących kontakt z azbestem	
WSSE Białystok	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PSSE Augustów	15	1	1	1	1	1	1	0	0
PSSE Białystok	16	16	14	8	0	7	1	0	6
PSSE Bielsk Podlaski	1	1	5	0	0	0	0	0	1
PSSE Grajewo	0	0	1	1	0	1	0	0	0
PSSE Hajnówka	4	4	4	1	1	1	0	0	0
PSSE Kolno	2	2	0	0	0	0	0	0	0
PSSE Łomża	3	3	0	0	0	0	0	0	0
PSSE Mońki	0	0	52	4	4	4	4	0	0
PSSE Sejny	1	1	0	0	0	0	0	0	0
PSSE Siemiatycze	2	2	3	1	0	1	0	0	0
PSSE Sokółka	2	2	2	0	0	0	0	0	0
PSSE Suwałki	28	6	217	8	8	2	0	0	0
PSSE Wysokie Mazowieckie	3	2	2	2	2	2	0	2	0
PSSE Zambrów	2	2	0	0	0	0	0	0	0
Razem w województwie	79	42	301	26	16	19	6	2	7

Występowanie chorób zawodowych

Choroba zawodowa jest to choroba, wymieniona w wykazie chorób zawodowych, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy. W 2011r. do PPIS województwa podlaskiego zgłoszono 159 podejrzeń chorób zawodowych. Na podstawie danych zawartych w orzeczeniach lekarskich, wydawanych przez jednostki służby zdrowia uprawnione do rozpoznawania chorób zawodowych oraz analizy ocen narażenia zawodowego pracowników, organy I instancji Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego wydały 120 decyzji stwierdzających chorobę zawodową oraz 55 decyzji negatywnych o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. Sporządzono 119 kart stwierdzeń chorób zawodowych, które wysłano do Centralnego Rejestru Chorób Zawodowych Instytutu Medycyny Pracy im. prof. dr med. Jerzego Nofera w Łodzi.

Struktura zachorowań na choroby zawodowe w 2011r. przedstawia się następująco:

- 6. Astma oskrzelowa – 1 przypadek
- 7. Zewnętrzne pochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych – 3 przypadki
- 12. Alergiczny nieżyt nosa – 1 przypadek
- 15. Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym – 2 przypadki
- 18. Choroby skóry – 1 przypadek
- 20. Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy – 2 przypadki
- 26. Choroby zakaźne lub pasożytnicze – 109 przypadków
 - - borelioza – 92 przypadki
 - - kleszczowe zapalenie mózgu – 14 przypadków
 - - wzw typu C – 1 przypadek
 - - gruźlica płuc rozsiana – 1 przypadek
 - - nawracające zapalenie płuc – 1 przypadek

Zaobserwowano, iż w latach 2005 – 2011 zmniejszyła się liczba zachorowań na przewlekłe choroby narządu głosu : 2005r. – 29; 2006r. – 11; 2007r. – 11; 2008r. – 18; 2009r. – 11, 2010r. – 7, 2011r. – 2.

W porównaniu z latami ubiegłymi w dalszym ciągu obserwuje się wzrost bezwzględnej liczby zachorowań na choroby zakaźne lub pasożytnicze. Wśród chorób zakaźnych lub pasożytniczych dominowała borelioza, stwierdzono 92 przypadki zachorowań, co stanowiło 77,31% ogółu stwierdzonych chorób zawodowych (84,40 % chorób zakaźnych lub pasożytniczych).

Zanotowano wśród rolników indywidualnych wysoką zapadalność na boreliozę - 70 przypadków (na 92 stwierdzone boreliozy) oraz kleszczowe zapalenie mózgu – 14 przypadków (wszystkie stwierdzone). Zjawisko to związane jest z występowaniem terenów endemicznych siedlisk kleszcza pospolitego, będącego przenosicielem tego schorzenia.

W 2011 roku do Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku wpłynęło 19 odwołań w sprawie chorób zawodowych.

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku w 2011r. wydał 18 decyzji - 12 utrzymujących w mocy decyzje organów I instancji i 6 decyzji uchylających w całości zaskarżoną decyzję i przekazujących sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji .

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Tabela nr 17. Liczba chorób zawodowych stwierdzonych przez poszczególne PSSE na terenie województwa podlaskiego w 2011r.

Poszczególne PSSE	Liczba stwierdzonych chorób
Augustów	15 (12,61%)
Białystok	29 (24,37%)
Bielsk Podlaski	12 (10,08 %)
Grajewo	6 (5,04 %)
Hajnówka	3 (2,52%)
Kolno	5 (4,20%)
Łomża	5 (4,20 %)
Mońki	3 (2,52%)
Sejny	6 (5,04 %)
Siemiatycze	5 (4,20 %)
Sokółka	10 (8,41%)
Suwałki	10 (8,41%)
Wysokie Mazowieckie	9 (7,56 %)
Zambrów	1 (0,84 %)

Tabela nr 18. Liczba decyzji pozytywnych i negatywnych wydawanych przez poszczególne PSSE na terenie województwa podlaskiego w 2010r. i 2011r.

Poszczególne PSSE	Decyzje w 2010r.		Decyzje w 2011r.	
	pozytywne	negatywne	pozytywne	negatywne
Augustów	13	3	15	1
Białystok	23	17	29	23
Bielsk Podlaski	16	1	12	3
Grajewo	6	7	6	8
Hajnówka	4	1	3	8
Kolno	7	-	5	2
Łomży	4	4	5	2
Mońki	2	-	3	-
Sejny	6	1	6	1
Siemiatycze	5	-	5	2
Sokółka	8	1	10	-
Suwałki	4	2	10	1
Wysokie Mazowieckie	10	1	9	3
Zambrów	4	-	2	1
Razem	112	38	120	55

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Tabela nr 19. Częstość występowania chorób zawodowych w latach 2009 - 2011r. na terenie województwa podlaskiego

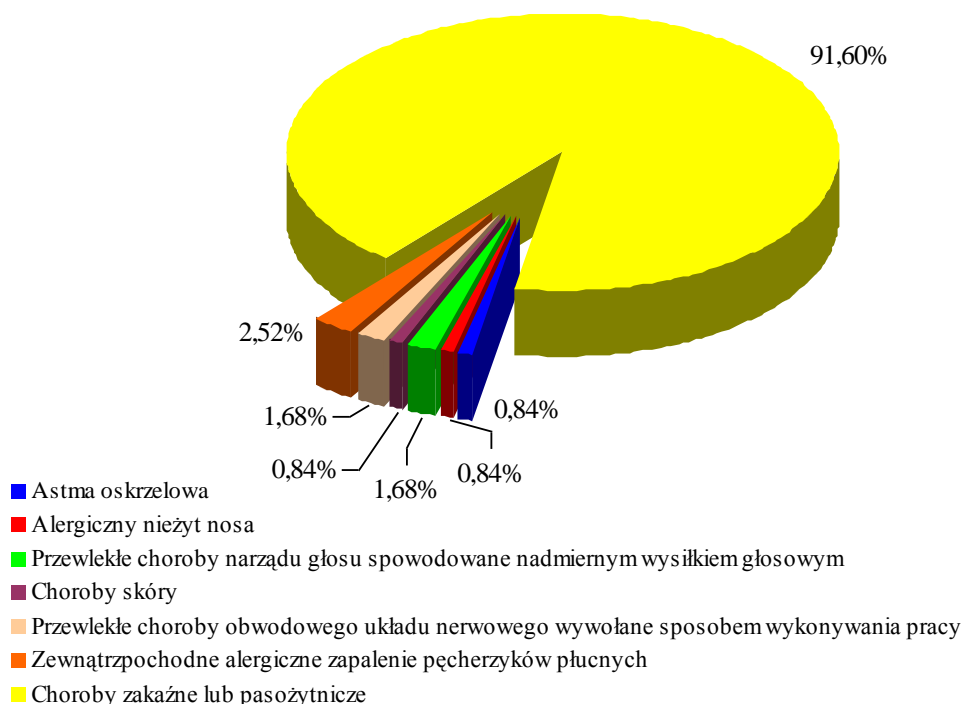
Schorzenia wymienione w wykazie chorób zawodowych	Liczba stwierdzonych w 2009r.przypadków (% stwierdzonych przypadków)	Liczba stwierdzonych w 2010r. przypadków (% stwierdzonych przypadków)	Liczba stwierdzonych w 2011r. przypadków (% stwierdzonych przypadków)
6. Astma oskrzelowa	1 (0,9%)	2 (1,79 %)	1 (0,84%)
7. Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	5(4,5%)	-	3 (2,52%)
12. Alergiczny nieżyt nosa	1 (0,9%)	1 (0,89%)	1 (0,84%)
15. Przewlekłe choroby narządu głosu	11 (9,91%)	7 (6,25 %)	2 (1,68%)
18. Choroby skóry	2 (1,80%)	1 (0,89 %)	1 (0,84%)
19. Przewlekłe choroby narządu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	4 (3,61%)	-	-
20. Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	3 (2,7%)	2 (1,79 %)	2 (1,68%)
21. Obustronny ubytek słuchu spowodowany hałasem	-	2 (1,79%)	-
26. Choroby zakaźne lub pasożytnicze	84 (75,68%)	97 (86,60 %)	109 (91,60%)
- wzw	-	2 (1,79%)	1 (0,84%)
- gruźlica	1(0,9%)	-	1 (0,84%)
- borelioza	76 (68,47%)	80 (71,43%)	92 (77,31%)
- kleszczowe zapalenie mózgu	5 (4,50%)	15 (13,39%)	14 (11,77%)
- czyraczność-infekcja gronkowcowa	1 (0,9%)	-	-
- różycyca	1 (0,9%)	-	-
- nawracające zapalenie płuc	-	-	1 (0,84%)

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Choroby zawodowe stwierdzone w 2011r. przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych na terenie województwa podlaskiego

Choroby zawodowe w 2011r.	Powiatowe Stacje Sanitarno - Epidemiologiczne														
	Augustów	Białystok	Bielsk Podlaski	Grajewo	Hajnówka	Kolno	Łomża	Mońki	Sejny	Siemiatycze	Sokółka	Suwałki	Wysokie Mazowieckie	Zambrów	Razem
6. Astma oskrzelowa										1					1
7. Zewnętrzne zapalenie pęcherzyków płucnych								2			1				3
12. Alergiczny nieżyt nosa										1					1
15. Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym		2													2
18. Choroby skóry		1													1
20. Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy		2													2
26. Choroby zakaźne lub pasożytnicze:	15	24	12	6	3	5	5	1	6	3	9	10	9	1	109
OGÓŁEM	15	29	12	6	3	5	5	3	6	5	10	10	9	1	119

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Występowanie chorób zawodowych na terenie województwa podlaskiego w 2011 r.

Wnioski:

1. Nastąpił wzrost liczby zakładów pracy objętych nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej (5515 – 2011 r.) w porównaniu z 2010 rokiem (5442)
2. W dalszym ciągu większość podmiotów będących w ewidencji stanowią zakłady zatrudniające do 20 pracowników (4470).
3. Najczęstszy odsetek uchybień stwierdzonych w kontrolowanych zakładach stanowiło brak monitoringu zagrożeń w środowisku pracy (18,39%)
4. W województwie podlaskim z uwagi na endemiczne występowanie zakażonych kleszczy nadal jest wysoki współczynnik występowania zachorowań na boreliozę i kleszczowe zapalenie mózgu wśród rolników indywidualnych.
5. W działalności kontrolnej stosowane były w skali całego województwa podlaskiego ujednolicone procedury kontroli oraz ich dokumentowanie.

VI. OCENA STANU SANITARNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ W 2011r.

1. Ocena zaopatrzenia ludności województwa podlaskiego w wodę do spożycia w 2011r.

Wszyscy wiedzą , że bez wody nie ma życia. Do osiągnięć cywilizacyjnych należy długie życie w zdrowiu coraz większej populacji ludzi. Warto zastanowić się nad tym jaki wpływ na długość życia może mieć obok innych czynników, woda z której jesteśmy, z której powstaliśmy i z której się składamy. „Człowiek wypija 90 % swoich chorób” powiedział już Ludwik Pasteur.

Rozwój przemysłu, powstawanie nowych technologii wytwarzających ogromne ilości substancji chemicznych, niekontrolowane nawożenie terenów rolniczych, rozwój miast i osiedli powoduje powstawanie coraz większej ilości odpadów i ścieków, powodując

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

zanieczyszczenie środowiska. Najbardziej na zanieczyszczenia narażona jest woda będąca podstawowym elementem środowiska.

Przy tak postępującej degradacji środowiska skażeniu ulegają prawie wszystkie wody powierzchniowe i podziemne.

1. 1. Charakterystyka ujęć wody.

Województwo podlaskie leży w północno-wschodniej części Polski i zaliczane jest do regionów o charakterze rolniczo-przemysłowym. W strukturze podziału powierzchni dominują użytki rolne oraz rozległe obszary leśne. Tereny województwa obejmują 14 powiatów ziemskich i 3 powiaty grodzkie, w skład których wchodzi łącznie 118 gmin.

Główne zasoby wód podziemnych zgromadzone są w 3 zbiornikach: pradoliny Biebrzy, pradoliny Supraśli i Sandru Kurpie. Łączna wielkość zasobów eksploatacyjnych oceniana jest na 661,3 hm³. Pochodzą one, w ponad 97%, z utworów czwartorzędowych.

Podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę ludności województwa podlaskiego stanowią jednak wody podziemne. Wody te charakteryzują się stosunkowo dobrą jakością, w związku z tym często nie wymagają uzdatniania - wymagają natomiast ochrony ilościowej i jakościowej. Woda pozyskiwana z tych ujęć z zastosowanym procesem uzdatniania – nie wymagała stałej dezynfekcji.

Na terenie województwa podlaskiego istnieje jedno ujęcie powierzchniowych wód płynących, zlokalizowane na rzece Supraśl w Wasilkowie. Jest to główne źródło zaopatrzenia w wodę do spożycia dla miasta Białegostoku, zamieszkującego przez 24,8 % ogółu ludności województwa. Część zlewni Supraśli stanowi obszar strefy ochronnej ujęcia.

Na potrzeby oceny - zgodnie z § 2 ust.1 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204 z 2002r. poz. 1728) - wyznaczono 3 kategorie jakości wód, zależne od sposobu uzdatniania i dla każdej określono kryteria jakie powinna spełniać:

- kategoria A1 – woda wymagająca prostego uzdatniania fizycznego, w szczególności filtracji oraz dezynfekcji;
- kategoria A2 – woda wymagająca typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania wstępnego, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji i dezynfekcji (chlorowania końcowego);
- kategoria A3 – woda wymagająca wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania wstępnego, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji i adsorpcji na węglu aktywnym i dezynfekcji (ozonowania, chlorowania końcowego).

Woda z rzeki ujmowana jest w Wasilkowie z tzw. ujęcia brzegowego rzeki. Wspomagana jest studziennymi wodami infiltracyjnymi, pochodzącymi również z tej rzeki. Woda rzeczna doprowadzona jest rowem do 6 stawów infiltracyjno-retencyjnych, a następnie tłoczona do Wydziału Produkcji Wody Wasilków – Pietrasze w Białymstoku. Tam poddawana jest na stacji uzdatniania ozonowaniu wstępnemu, koagulacji siarczanem glinu z krzemionką aktywną, flokulacji, filtrowaniu na filtrach pospiesznych, pośredniemu ozonowaniu, filtracji na filtrach węglowych oraz dezynfekcji końcowej chlorem gazowym. Woda z ujęcia infiltracyjnego również była wstępnie ozonowana, filtrowana na filtrach kontaktowych w Wydziale Produkcji Wody Wasilków – Pietrasze w Wasilkowie, a następnie przesyłana do Wydziału Produkcji Wody Wasilków - Pietrasze w Białymstoku w celu dalszego jej uzdatnienia, tj. filtracji na filtrach pospiesznych, pośredniemu ozonowaniu, filtracji na filtrach węglowych i dezynfekcji końcowej chlorem gazowym. Woda z tego wodociągu dostarczana mieszkańcom gminy Wasilków była poddawana dodatkowej dezynfekcji dwutlenkiem chloru w Wydziale Produkcji Wody Wasilków – Pietrasze w Wasilkowie. Drugie ujęcie, czerpiące wodę z 17 studni wód podziemnych z pokładów czwartorzędowych znajduje się na obszarze 55 ha w Jurowcach, położonych w prawobrzeżnej części doliny rzeki Supraśl. W procesie uzdatniania woda była wstępnie ozonowana, filtrowana na filtrach żwirowo – antracytowych, a następnie również poddana dezynfekcji końcowej chlorem gazowym. Wodociąg publiczny

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Białystok zaopatrywał w wodę miasta Białystok i Wasilków oraz 13 wsi znajdujących się na terenie trzech gmin tj.: gminy Wasilków 8 wsi: (Jurowce, Osowicze, Sielachowskie, Nowodworce, Woroszyły, Wólkę Przedmieście, Wólkę Poduchowną, Sochonie), gminy Supraśl (wieś: Sowlany) oraz gminy Choroszcz (wsie: Klepacze, Turczyn, Krupniki, Oliszki).

1.2. Analiza prowadzonego monitoringu jakości wody.

W 2011r. Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa podlaskiego objęła monitoringiem kontrolnym i przeglądownym wodę produkowaną przez 342 wodociągi zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę (tzw. gminnych) oraz wodociągi lokalne pełniące rolę zbiorowego zaopatrzenia, a więc zaopatrujących w wodę budynki wielorodzinne. Celem monitoringu kontrolnego było regularne dostarczanie informacji o organoleptycznej i mikrobiologicznej jakości wody dostarczanej do spożycia przez ludzi, a także informacji o efektywności uzdatniania wody do spożycia i stwierdzeniu, czy badana woda odpowiadała normatywom higienicznym. Natomiast monitoringu przeglądownego było dostarczenie informacji niezbędnych do określenia, czy wartości parametrów ustanowione w obowiązujących przepisach były dotrzymywane. W monitoringu kontrolnym badano 8 - 9 parametrów, w tym 2 - 3 mikrobiologiczne, natomiast w monitoringu przeglądownym badano 49 parametrów, w tym 5 - mikrobiologicznych. Dla aglomeracji białostockiej w monitoringu przeglądownym wody badano 54 parametry, w tym 5 – mikrobiologicznych oraz 45 parametrów dla wody ujmowanej.

Wodociągi te zarządzane były tak jak w roku 2010 przez ponad 100 administratorów. Próby wody do badań pobierane były w ustalonych stałych miejscach, z częstotliwością zależną od dobowej wielkości produkcji wody, zgodnie z zaleceniami zawartymi w Dyrektywie Rady Unii Europejskiej 98/83/EC oraz z załącznikiem nr 6 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417 ze zm.). Dla wodociągów o objętości wody produkowanej poniżej 100 m³/dobę pobierano 2 próbki wody w roku dla monitoringu kontrolnego i 1 próbkę na 2 lata dla monitoringu przeglądownego

Wodę o kontrolowanej jakości w woj. podlaskim spożywało 1128053 osoby tj. 94,7% z czego 916956 osób tj. 81,3 % o niekwestionowanej jej jakości.

W 44 niżej wymienionych gminach w 2011r. wszystkie wodociągi dostarczały mieszkańcom wodę o **niekwestionowanej** w ciągu roku jakości.

Nazwa powiatu	Nazwa gminy
augustowski	gm. m. Augustów, gm. Bargłów Kościelny, gm. Lipsk, gm. Nowinka
białostocki grodzki	M. Białystok
białostocki ziemski	gmina Poświętne, gmina Suraż, gmina Zawady
bielski	gm. m. Bielsk Podlaski, gm. m. Brańsk, gm. Bielsk Podlaski, gm. Brańsk, gm. Orla, gm. Rudka, gm. Wyszki
grajewski	gm. m. Rajgród, gm. w. Rajgród
hajnowski	gm. m. Hajnówka, gm. Białowieża, gm. Czeremcha, gm. Kleszczele
kolneński	gm. m. Kolno, gm. Stawiski, gm. Turośl
łomżyński grodzki	M. Łomża
łomżyński ziemski	gm. Jedwabne, gm. Przytuły, gm. Zbójna
moniecki	gm. Krypno, gm. Jasionówka, gm. Jaświły
sejneński	gm. Puńsk
siemiatycki	gm. m. Siemiatycze, gm. Drohiczyn, gm. Mielnik, gm. Milejczyce
sokólski	gm. Korycin, gm. Nowy Dwór
suwalski grodzki	M. Suwałki
suwalski ziemski	gm. Przerośl, gm. Rutka Tartak, gm. Wiżajny
zambrowski	gm. m. Zambrów, gm. Rutki

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Wodę o kontrolowanej jakości największa liczba ludności spożywała w następujących powiatach:

- białostockim grodzkim (100%,)
- łomżyńskim grodzkim (100%)
- suwalskim grodzkim (100%).
- zambrowskim (100%)
- bielskim (99,6%)
- hajnowskim (99,6 %)
- siemiatyckim (99,4%)

Najmniej ludzi spożywało wodę o kontrolowanej jakości w następujących powiatach:

- sejneńskim (80,5%),
- kolneńskim (82,8%)
- monieckim (83,0 %)

Na terenie woj. podlaskiego są to tereny o najniższym stopniu zwodociągowania. Nadal najstłabiej zwodociągowaną jest gmina Turośl w powiecie kolneńskim. Mieszkańcy tylko jednej miejscowości w tej gminie - co stanowi 12,0 % ludności zamieszkującej tę gminę - spożywali wodę, której jakość była kontrolowana.

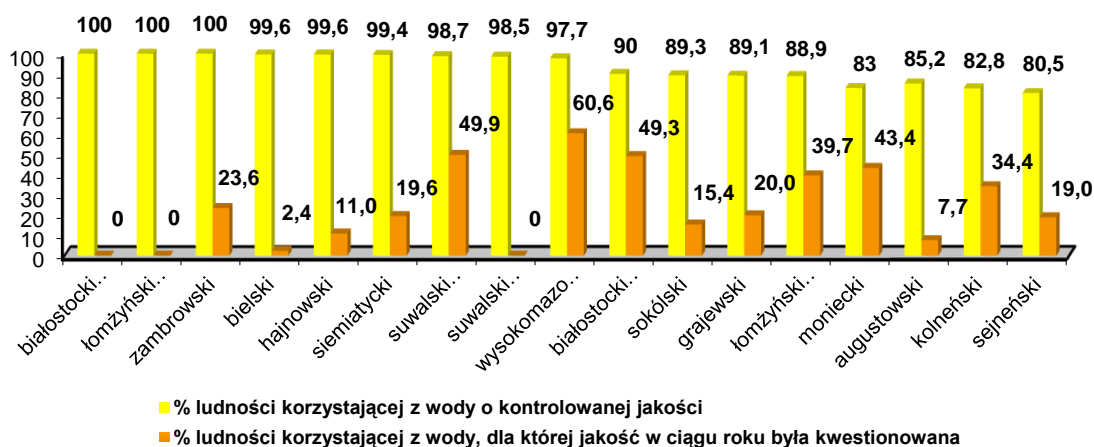
W 2011r. rozbudowano sieć wodociągową w 55 wodociągach, w których przybyło ogółem 198,9 km. sieci oraz około 980 nowych przyłączy o łącznej długości 53,7 km.

W 2011r. spośród ludności spożywającej wodę o kontrolowanej jakości 211097 osób tj. 18,7 % spożywało wodę, której **jakość w ciągu roku, w różnych okresach, w zakresie różnych parametrów była kwestionowana**, a więc nie spełniała wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417 ze zm.).

Wodę kwestionowaną w ciągu roku, w różnych jego okresach najwięcej osób spożywało w powiatach:

- sejneńskim (60,6%) ,
- suwalskim ziemskim (49,9 %)
- białostockim ziemskim (49,3 %),
- monieckim (43,4 %).

Dane w tym zakresie dla wszystkich powiatów województwa podlaskiego przedstawia wykres.

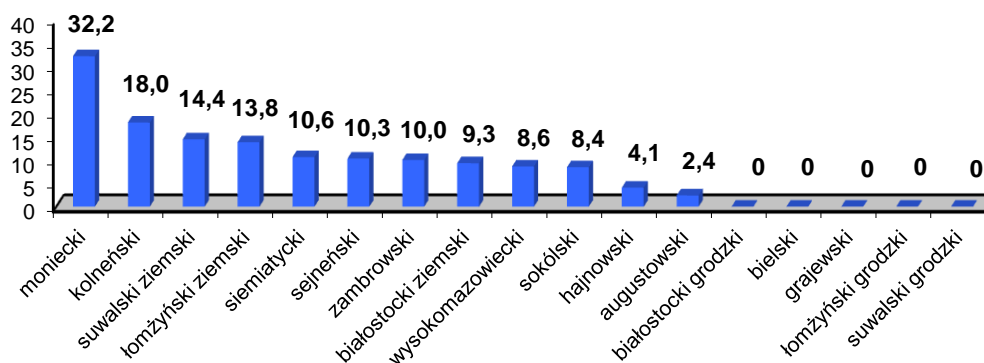
Procent ludności woj. podlaskiego korzystającej z wody kontrolowanej i kwestionowanej

Szczegółowa analiza parametrów i wskaźników jakości wody wykazała, że nadal wśród najczęstszych przyczyn kwestionowania jakości wody do spożycia były:

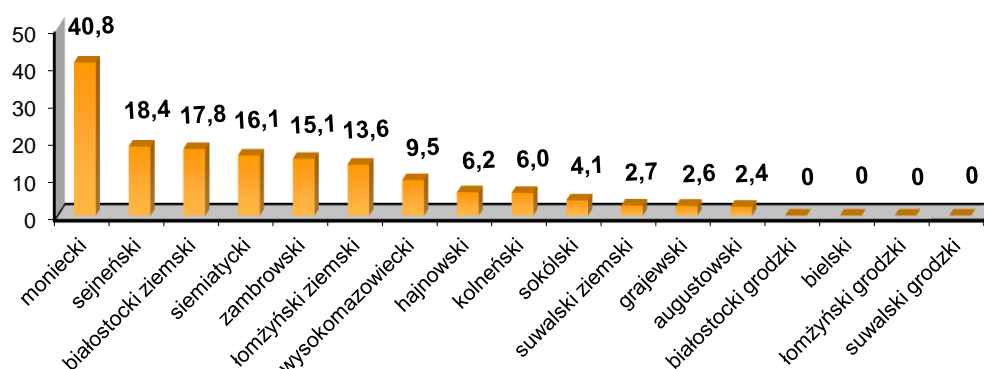
Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

- **mangan** – w 11,7 % wodociągów (6,8% ludności spożywającej wodę kontrolowaną);
- **mętność** - w 21,9 % wodociągów (11,6% ludności spożywającej wodę kontrolowaną);
- **żelazo** - w 10,2 % wodociągów (5,7% ludności spożywającej wodę kontrolowaną);
- **jon amonowy** - w 10,2 % wodociągów (5,4% ludności spożywającej wodę kontrolowaną);
- **barwa** - w 3,2 % wodociągów (3,1% ludności spożywającej wodę kontrolowaną).

Spośród ludności spożywającej wodę o kontrolowanej jakości, odsetek pijących wodę z ponadnormatywną zawartością poszczególnych zbadanych parametrów w powiatach województwa podlaskiego przedstawiono na wykresach:

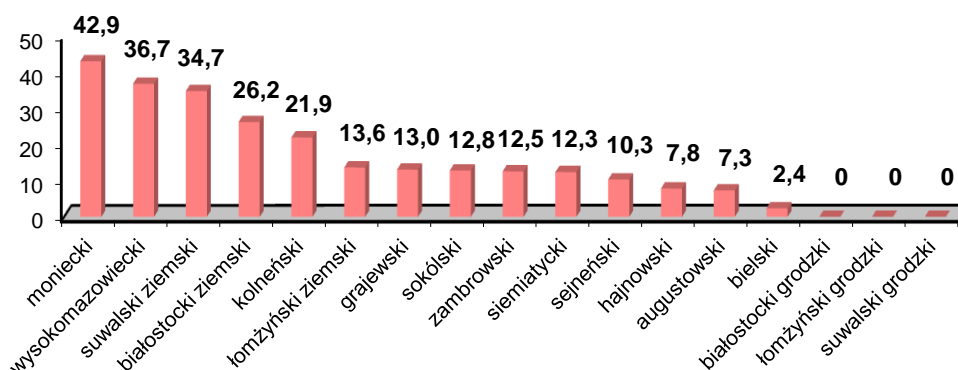

Procent ludności spożywającej wodę z ponadnormatywnym w ciągu roku żelazem

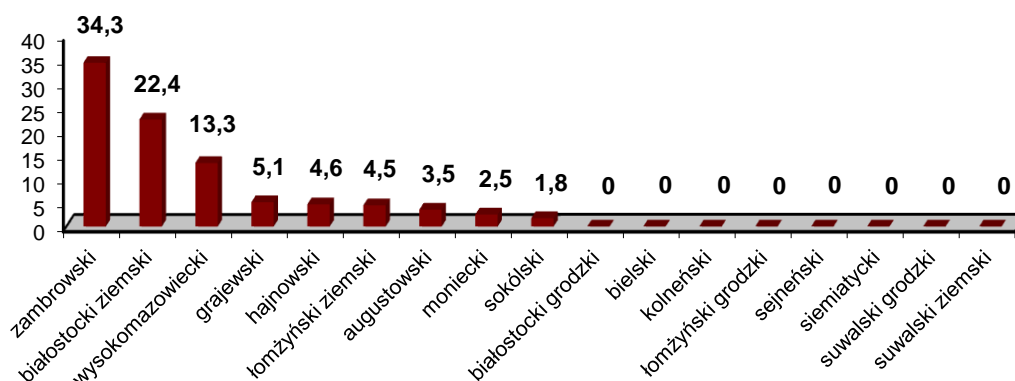

Procent ludności spożywającej wodę z ponadnormatywnym w ciągu roku manganem

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Procent ludności spożywającej wodę z ponadnormatywną w ciągu roku mętnością

Procent ludności spożywającej wodę z ponadnormatywnym w ciągu roku jonem amonowym

Nadmienia się, że zwiększona zawartość **żelaza** i **manganu** nie stwarza zagrożenia dla zdrowia ludzi. Światowa Organizacja Zdrowia nie zaproponowała opartej na przesłankach zdrowotnych zalecanej dopuszczalnej wartości żelaza w wodzie do spożycia, a zalecana dopuszczalna wartość dla manganu jest dziesięć razy wyższa niż wartość dopuszczalna w obowiązujących przepisach prawnych, dostosowanych do przepisów unijnych. Jednak żelazo w ponadnormatywnych wartościach stężeń ma bardzo duże znaczenie techniczne i organoleptyczne. Obniżone wartości użytkowe wody (jej walory smakowe oraz podwyższona barwa) mogą być przedmiotem uzasadnionych skarg odbiorców wody. Żelazo łatwo odkłada się w rurach, tworząc twarde lub maziste osady, które

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

odrywają się od ścianek rurociągów np. w trakcie awarii, zwiększonego przepływu, powodując efekt brudnej wody u odbiorców po włączeniu odcinka rurociągu do ponownej pracy. Osady w rurach mogą też negatywnie wpływać na sprawność sieci wodociągowej, pracę filtrów i wodomierzy. Żelazo osadzone w rurach zmniejsza ich światło, powodując duże straty energii pomp tłoczących wodę. Ponadto w osadach tych mogą rozwijać się najróżniejsze bakterie powodujące wtórne zanieczyszczenie wody. Mangan najczęściej współwystępuje w wodzie z żelazem. Podobnie jak w przypadku żelaza, negatywne skutki przekroczonej wartości manganu to głównie nieprzyjemny smak oraz zapach wody. Mangan tworzy charakterystyczne czarne osady w rurach, armaturze, które są jeszcze bardziej uciążliwe niż w przypadku żelaza i są trudniejsze w usunięciu. W osadach manganowych bardzo intensywnie rozwijają się różne bakterie.

Przyczyną ponadnormatywnej ilości tych parametrów może być ujmowanie wód podziemnych z utworów czwartorzędowych oraz brak lub niewłaściwie przeprowadzane procesy uzdatniania wody. Usunięcie manganu jest trudniejsze niż żelaza. Mangan łatwo się nie wytrąca i trzeba stosować specjalne metody uzdatniania, tj. stosować silne utleniacze lub odpowiednie złoża katalityczne. Przyczyną ponadnormatywnej zawartości tych metali bywa też niesystematyczne płukanie odżelaziaczy i odmanganiaczy. Sytuacja w tym zakresie na przestrzeni ostatnich lat nie ulega poprawie. Trwała poprawa jakości wody w większości przypadków wykracza poza ograniczone możliwości technologiczne istniejących stacji uzdatniania. Niezbędne jest wdrożenie technologii uzdatniania uwzględniającej nowe realia, a więc: rozbudowaną sieć wodociągową, nierównomierne zużycie dobowe wody oraz znacząco zaostrzone prawem wymagania jakościowe dla tych parametrów w ostatnich latach – infrastruktura wodociągowa była projektowana i wykonana dla warunków, w których dopuszczalne wartości tych parametrów były znacznie wyższe.

Kolejnym parametrem nie spełniającym wymogów obowiązujących przepisów jest **mętność**, która ma duże znaczenie dla jakości wody w zakresie mikrobiologicznym. Woda o dużej mętności może chronić mikroorganizmy przed działaniem procesu dezynfekcyjnego i może pobudzać wzrost bakterii. Jest więc znaczący dla oceny skuteczności dezynfekcji. Mętność wody może być powodowana osadami w sieci wodociągowej lub obecnością nieorganicznych substancji stałych w wodach podziemnych.

Jon amonowy występuje często jako składnik naturalny w wodzie surowej w punktach ujęć wody. Wpływ może mieć też rolnicze wykorzystanie tych terenów, na których stosowano nawozy mineralne. Zgodnie jednak z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia jon amonowy nie ma bezpośredniego wpływu na zdrowie i nie zaproponowano zalecanej dopuszczalnej wartości opartej na przesłankach zdrowotnych.

W roku sprawozdawczym nadal obserwowano problem zawartości w wodzie **azotanów**. Parametr ten znajduje się w wykazie zamieszczonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417 ze zm). Występujący w ostatnich latach problem podwyższonej zawartości azotanów w wodociągu Horczaki (gm. Szudziałowo) został rozwiązany poprzez zamknięcie ujęcia w Horczakach oraz przyłączenie sieci do wodociągu w Starej Kamionce.

Azotany są ważnym parametrem biorąc pod uwagę zdrowie konsumentów. Mogą powodować, szczególnie u małych dzieci, kobiet ciężarnych oraz u osób w wieku podeszłym, powstawanie przewlekłych, a nawet ostrych zatruc (tzw. Met hemoglobinemię). Mogą powodować niedobór witaminy A, a także zahamowanie wzrostu. Badania epidemiologiczne wskazują też na prawdopodobną korelację pomiędzy śmiertelnością na raka żołądka i długotrwałym spożyciem nadmiernej ilości azotanów.

W 2011 roku kontynuowano monitoring obecności pozostałości pestycydów i ich metabolitów w wodzie, szczególną uwagę zwrócono na pestycydy chloro organiczne, które stosowane były w rolnictwie w Polsce do końca lat osiemdziesiątych. Badania zawartości dieldryny i endryny oraz pozostałości innych pestycydów chloroorganicznych (izomerów α , β , γ , δ HCH – heksachlorocykloheksanu , izomerów A i B epoksydu heptachloru , DDD, linuronu) w wodzie nadzorowanych wodociągów wykazały ich poziomy poniżej granicy oznaczalności metodyk.

Monitoringiem w zakresie wymagań mikrobiologicznych, jakim powinna odpowiadać woda do spożycia objęto 5 parametrów. W 2011 r. w 24 wodociągach stwierdzono

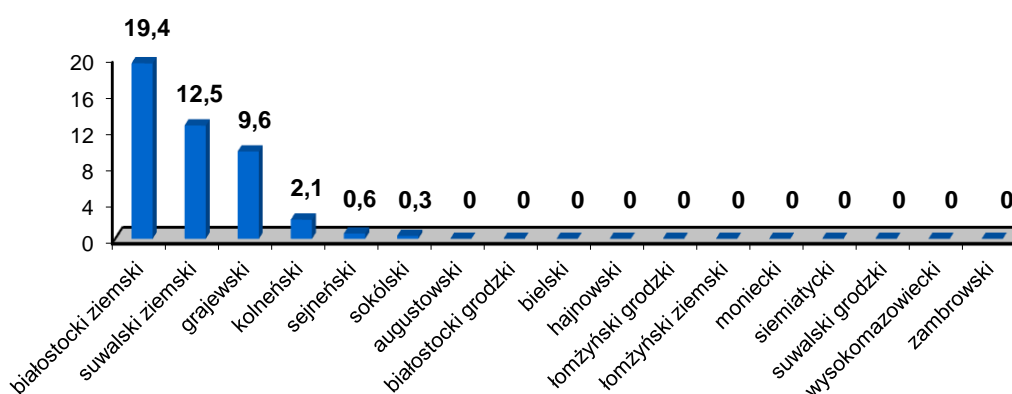
Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

zanieczyszczenia mikrobiologiczne wody. Z tego powodu wydano 24 komunikaty informujące ludność o niewłaściwej jakości wody.

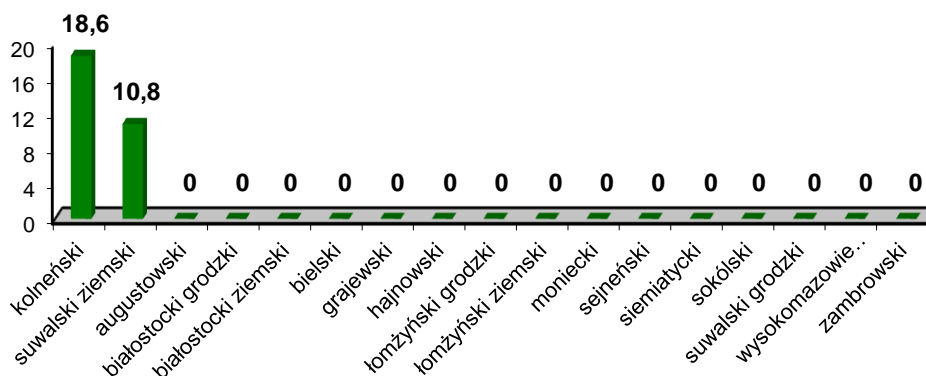
Najczęściej stwierdzano przekroczenia dopuszczalnych wartości dla następujących parametrów:

- **bakterie z grupy coli** (5,3% wodociągów- dot.3,0% ludności spożywającej kontrolowaną wodę)
- **enterokoki** (1,5% wodociągów – dot. 0,9% ludności spożywającej kontrolowaną wodę)
- **ponadnormatywna ogólna liczba mikroorganizmów w 22 ±2 °C po 72 h** (3,2% wodociągów – dot.2,6% ludności spożywającej kontrolowaną wodę).

Odsetek ludności zaopatrywanej w wodę okresowo zanieczyszczoną mikrobiologicznie w poszczególnych powiatach województwa podlaskiego przedstawiono na wykresach:

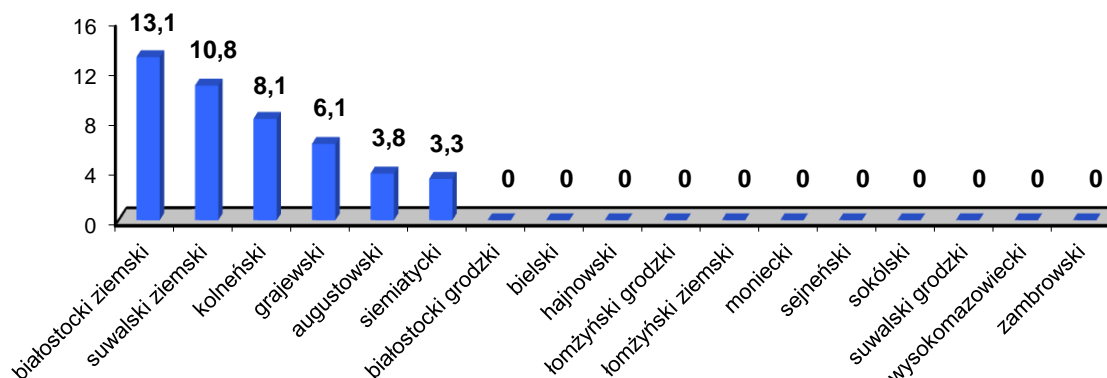

Procent ludności spożywającej w ciągu roku wodę zawierającą bakterie grupy coli

Procent ludności spożywającej w ciągu roku wodę zawierającą enterokoki

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Procent ludności spożywającej wodę o ponadnormatywnej w ciągu roku ogólnej liczbie mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h

Pogorszenie jakości wody w zakresie mikrobiologicznym było spowodowane głównie awariami urządzeń, przeciekami na sieci, brakiem właściwej dezynfekcji po dokonanej konserwacji, zły stan techniczny instalacji wewnętrznej, mały rozbiór wody, (zwłaszcza z długich sieci wodociągowych), brak regularnego płukania sieci. Ponadto mogło być skutkiem wtórnego zanieczyszczenia w związku z odkładaniem się w przewodach związków żelaza i manganu. Czasem bezpośredniej przyczyny złej jakości bakteriologicznej wody w systemie dystrybucji nie da się ustalić. Wg administratorów sieci taką przyczyną może być zasysanie wody do sieci publicznej z lokalnych ujęć wody, co jest bardzo trudne do zlokalizowania.

1.3. Wpływ materiałów konstrukcyjnych na jakość wody.

Dominującym materiałem używanym do budowy sieci wodociągowych są rury wykonane z PVC i PE. W celu określenia ewentualnej migracji do wody metali ciężkich z rur wodociągowych wykonanych z tych i innych materiałów monitorowano poziom ołowiu, kadmu, chromu, arsenu oraz innych metali w wodzie. Zdecydowana większość wyników tych parametrów kształtowała się w wartościach poniżej granicy oznaczalności metody. W badaniach laboratoryjnych nie uzyskano żadnego wyniku, który przekraczałby dopuszczalne normy.

1.4. Zaopatrzenie w wodę do spożycia mieszkańców miasta Białegostoku.

Odrębnej analizy dokonano w zakresie zaopatrzenia w wodę ludności miasta Białegostoku, stanowiącego 24,8% ogółu ludności województwa. Mieszkańcy Białegostoku w większości zaopatrywani byli przez Wodociągi Białostockie Sp. z o.o. dla którego produktem wyjściowym jest woda mieszana, tj.: 40,3% wody z ujęcia powierzchniowego, 14,7% wody infiltracyjnej oraz 45% - z ujęć podziemnych. Ponadto 3720 mieszkańców Białegostoku spożywało wodę z wodociągu Białostoczek, a 170 osób korzystało z wody produkowanej przez FADOM, tj. wodociąg lokalny o charakterze publicznym.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

W 2011r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku kontynuował monitoring kontrolny i przeglądowy jakości wody w tych wodociągach oraz pobierał próbki wody do badań laboratoryjnych w ujęciu wody powierzchniowej na rzece Supraśl.

Jakość wody powierzchniowej ujmowanej przez Wodociągi Białostockie oceniana była na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204, poz.1728), będącego implementacją dyrektywy UE 79/869/EWG. Próbkę wody do badań pobierano w stawie infiltracyjnym, stanowiącym ujęcie brzegowe rzeki. Oznaczono w nich 45 parametrów i wskaźników, w tym: 6 pestycydów (lindan, aldryna, dieldryna, endryna, izodryna, p,p' DDT) oraz 4 parametry mikrobiologiczne (liczbę bakterii grupy coli, liczbę bakterii grupy coli typu kałowego, enterokoki, bakterie z rodzaju Salmonella).

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że w 2011r. nastąpiło dalsze pogorszenie jej jakości. Zbadane próby wody w zakresie wykonanych w ciągu roku oznaczeń odpowiadała 3 – krotnie warunkom kategorii A2, 5 – krotnie A3 w tym: 4- krotnie ze względu na zawartość w niej ogólnego węgla organicznego (OWO). Przyczyny takiej sytuacji należy upatrywać w spływie wód infiltrowanych z torfowego i leśnego podłoża górnej części zlewni do koryta rzeki Supraśl. Wysoka zawartość OWO w wodzie surowej wymaga szczególnego podejścia technologicznego w procesie uzdatniania w celu usunięcia z niej substancji organicznych.

Jakość wody uzdatnionej w Wodociągach Białostockich kontrolowana była w 15 punktach monitoringowych, w tym w 13 punktach na sieci wodociągowej. Pobrane próbki wody wykazały dobrą jej jakość.

W stosunku do 2010 r. w Wodociągu Białostockim stwierdzono dalsze obniżenie się w wodzie zawartości trihalometanów, będących ubocznym skutkiem zastosowanych procesów uzdatniania. Stężenie chloroformu, dichlorobromometanu, i Σ THM kształtowało się na poziomie wartości niższych niż dopuszczalne przez cały rok. Stężenie pozostałych parametrów zbadanych w wodzie również spełniało wymogi określone w obowiązujących przepisach.

1. 5. Działania podejmowane w przypadku stwierdzenia niewłaściwej jakości wody.

W przypadkach pogorszenia jakości wody, a zwłaszcza w sytuacji zawartości parametrów chemicznych i mikrobiologicznych w wartościach przekraczających dopuszczalne normy, w zależności od ustalonej przyczyny administratorzy podejmowali działania naprawcze: zwiększano napowietrzanie wody surowej, w skrajnych przypadkach wyłączano z eksploatacji zanieczyszczone studnie. Intensyfikowano płukanie złoża, a w przypadku braku efektów dokonywano wymiany złoża. Ponadto płukano i dezynfekowano sieci wodociągowe, czyszczono i dezynfekowano zbiorniki wyrównawcze. W wielu przypadkach były to jednak poprawy krótkotrwałe. Praktyka pokazuje, że gruntowna i trwała poprawa jakości wody w większości wodociągów jest ograniczona bieżącymi możliwościami technologicznymi stacji uzdatniania w zakresie filtrowania wody jest możliwa tylko poprzez zmiany obecnej technologii uzdatniania, które uwzględniałyby nowe realia takie jak rozbudowa sieci wodociągowych, zwiększone i nierównomierne zużycie dobowe wody. W takich sytuacjach podejmowano decyzje o modernizacji stacji uzdatniania wody.

W 2011 roku przeprowadzono min. rozbudowę sieci w wodociągach: Bryzgiel (zaopatrujący miejscowości- Ateny, Danowskie, Monkinie, Kruszniki), Pomiany, Kolno, Zabiele gm. Kolno, Kumielsk gm. Kolno, Turośl, Gnatowo, Zambrów, Kołaki, Przeździecko-Mroczyki gm. Zambrów, pow. sokólski- Makowlany (zaopatrujący miejscowości Kol. Poganica, Kol. Macewo, Kol. Jacowlany, Kol. Zwierzany, Kol. Chwaszczewo, Kol. Jałówka Kol. Makowlany, Kol. Jurasze), Kuścińce (zaopatrujący miejscowości Kowale, Kowale-Kolonia, Wyzgi, Wołkusze, Wojnowce, Cimanie, Dębica Kurpiowska), Sokółka (zaopatrujący w Sokółce ulice: Mikołajczyka, Nowa, Miła, Dąbrowskiego, Kilińskiego), Dubaśno, Szudziałowo (zaopatrujący miejscowości – Słoja, Knyszewicze, Ostrów Nowy), Suchowola, Drohiczyn, Narojki, Mielnik, Siemiatycze, Nurzec – Stacja, Tymianka, Klukowicze, Czartajew,

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Tołwin, Moczydły Pszczółki, Sejny, Puńsk, Narew, Narewka, w Wysokiem Mazowieckiem (ulice Popiełuszki i Boboli).

1.6. Wykorzystanie funduszy UE na modernizację infrastruktury wodociągowej.

W 2011 roku modernizowano na terenie województwa podlaskiego wodociągi z udziałem funduszy UE.

Przy realizacji inwestycji wykorzystywane były środki własne gmin a w części środki unijne uzyskane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 "Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej"

- w pow. kolneńskim - wodociąg w Kolnie (zakończenie modernizacji Stacji Uzdatniania Wody), wodociąg w Zabelu (zakończenie modernizacji Stacji Uzdatniania Wody),
- w pow. bielskim - zmodernizowano stację uzdatniania wody w Boćkach, zakończono budowę nowego ujęcia wody w Bielsku Podlaskim
- w pow. suwalskim – zmodernizowano wodociągi: Białorogi, Przerośl, Śmieciuchówka, Wizajny
- w pow. wysokomazowieckim - zmodernizowano SUW w: Jabłonce Kościelnej, Mazurach, Wierzbowiznie, Sokołach, Kuleszach Kościelnych
- w pow. sokólskim – zakończono rozbudowę sieci wodociągowej w wodociągach w Szudziałowie Kuścińcach, (gm. Kuźnica) i w Makowlanach (gm. Sidra)
- w pow. hajnowskim- zakończono modernizację SUW w wodociągu miejskim w Hajnówce
- w pow. białostockim(gm. Zabłudów) –zmodernizowano urządzenia wodociągowe wodociągów-Pawły i Zabłudów.

1.7. Ocena kontroli wewnętrznej prowadzonej przez przedsiębiorstwa wodociągowe.

W 2011 roku państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni woj. podlaskiego dokonali oceny realizacji kontroli wewnętrznej jakości wody do spożycia prowadzonej przez przedsiębiorstwa wodociągowe – kanalizacyjne – zgodnie z art. 5 ust. 1a ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz. U. z 2006 r., Nr 123, poz. 858). W szczególności zaś oceniono realizację obowiązków zawartych w § 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2007r. Nr 61, poz. 417 ze zm.). Wykazano poprawę w stosunku do roku 2010r, jednak stwierdzono nadal następujące nieprawidłowości:

- wykonano niepełny zakres badań –w 32 wodociągach,
- próbki wody pobierano z niewłaściwą częstotliwością do badań – w 19 wodociągach,
- nie informowano państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych o pogorszeniu jakości wody – w 28 wodociągach,
- nie wykonano stałych punktów czerpalnych służących do poboru próbek wody - w 40 wodociągach,

Stwierdzono, że przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne **w sposób zadawalający** realizowały kontrolę wewnętrzną we wszystkich wodociągach na terenie powiatów: **augustowskiego, grajewskiego, hajnowskiego, kolneńskiego, łomżyńskiego, grodzkiego i ziemskiego, monieckiego, suwalskiego, grodzkiego, wysokomazowieckiego i zambrowskiego**. Natomiast w pow. sejneńskim, sokólskim, białostockim ziemskim (dot. gmin: Zabłudów, Michałowo, Czarna Białostocka, Juchnowiec Kościelny, Łąpy, Suraż, Turośl Kościelna, Tykocin, Zawady), siemiatyckim kontrolę wewnętrzną wodociągi realizowały w niepełnym zakresie i z niewłaściwą częstotliwością.

Przedsiębiorstwa wodociągowe nie zawsze w trybie niezwłocznym informowały państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych o ujawnionych w ramach kontroli wewnętrznej przypadkach pogorszenia jakości wody. Starły się jednak przy tym jednocześnie doprowadzić do szybkiej poprawy jakości wody i udokumentowania tego ponownym jej badaniem. Należy jednak stwierdzić, że nie były to przypadki ekstremalne, wymagające radykalnych działań typu zamknięcie wodociągu (stwierdzano w wodzie

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

obecność pojedynczych bakterii grupy coli lub podwyższone zawartości żelaza czy manganu).

Dużym problemem było wykonanie stałych punktów czerpalnych. Powodem tego w przypadku sieci już eksploatowanej były bariery natury formalnoprawnej. Tego wymogu nie uwzględniano na etapie projektowania i wykonawstwa infrastruktury wodociągowej. W 2011r. stwierdzono, że dla większości wodociągów wykonywano je w ujęciach wody i w miejscach podawania wody do sieci wodociągowej. Problemem jednak były punkty u odbiorców. Należy podkreślić, że przedstawiona powyżej realizacja kontroli wewnętrznej przez przedsiębiorstwa wodociągowe była często efektem działań ze strony państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych.

Na terenie woj. podlaskiego tylko jedno laboratorium - należące do Wodociągów Białostockich Sp. z o. o.- posiadało zatwierdzony przez Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku system jakości, co zgodnie z obowiązującymi przepisami uprawnia do wykonywania badań w ramach kontroli wewnętrznej. Pozostałe wodociągi wykonują badania w ww. laboratorium lub – w ramach umowy/zlecenia - w trzech istniejących laboratoriach Państwowej Inspekcji Sanitarnej funkcjonujących w zintegrowanym systemie badań jakości wody tj. w Białymstoku, Łomży i Suwałkach. W 2011 roku sytuacja w tym zakresie nie uległa poprawie. W województwie podlaskim jako jedynym w kraju funkcjonuje nadal **tylko jedno** laboratorium spełniające wymogi §6 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2007r. Nr 61, poz. 417 ze zm.).

1.8. Sposób informowania konsumentów o jakości wody.

O jakości spożywanej wody konsumenci wzorem lat poprzednich byli informowani w następujący sposób.

a) poprzez umieszczenie informacji:

- na krajowym portalu internetowym Głównego Inspektoratu Sanitarnego MJSW – w 2011 roku wydano 58 komunikatów,
- na własnych stronach internetowych WSSE i PSSE oraz właścicieli i administratorów wodociągów,
- na stronach Biuletynu Informacji Publicznej,
- na tablicach ogłoszeń w urzędach gmin,
- na tablicach ogłoszeń w poszczególnych miejscowościach,
- na klatkach schodowych bloków mieszkalnych w przypadku budynków wielorodzinnych,

b) w nielicznych przypadkach informacje o jakości wody publikowane były w prasie lokalnej oraz ogłaszane w radiu lokalnym,

c) w przypadku potwierdzonych zanieczyszczeń mikrobiologicznych informacje przekazywane były sołtysom poszczególnych miejscowości przez konserwatorów wodociągów.

1.9. Ocena jakości wody w innych urządzeniach wodociągowych.

Poza wodociągami zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia, w 2011 roku na terenie woj. podlaskiego pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokonali ponadto oceny jakości wody w 56 lokalnych urządzeniach wodociągowych. Były to wodociągi zakładowe - obiekty produkujące i sprzedające żywność, szkoły, szpitale oraz - w sezonie letnim – obiekty o znaczeniu turystycznym. Analiza wyników badań wykazała, że powodem kwestionowania jakości wody był również mangan, żelazo, mętność oraz barwa. W każdym przypadku stwierdzonych naruszeń państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni wdrażali postępowanie administracyjne.

Podsumowanie.

Ogółem na kwestionowaną jakość wody państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni wydali 127 decyzji administracyjnych i 79 wystąpień do organów administracji rządowej

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

i samorządowej oraz do jednostek odpowiedzialnych za eksploatację ujęć wodociągowych dotyczących poprawy sytuacji w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę.

W wyniku prowadzonego przez państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych postępowania administracyjnego w wielu przypadkach wyegzekwowano od administratorów wodociągów poprawę jakości wody. Na koniec 2011r. stwierdzono, że już tylko 2,8 % ludności spożywała wodę o kwestionowanej jakości.

2. Obiekty użyteczności publicznej

Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa podlaskiego w 2011 roku ewidencją obejmowała 3166 obiektów pełniących funkcję użyteczności publicznej, z czego 2222 zlokalizowanych w miastach i 944 na terenach wiejskich województwa. W tej grupie obiektów znalazło się: 37 ustępów publicznych, 39 basenów kąpielowych krytych (w tym 5 parków wodnych) i odkrytych, 39 domów pomocy społecznej, 3 noclegownie, 27 hoteli, 1 motel, 6 pensjonatów, 2 kempingi, 29 schronisk, w tym schronisk młodzieżowych i pól biwakowych, 350 innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie, 790 zakładów fryzjerskich, 283 zakładów kosmetycznych, 7 zakładów tatuażu, 151 zakładów odnowy biologicznej, 195 innych zakładów świadczących usługi łączone w powyższym zakresie, 16 dworców autobusowych, 32 dworców i stacji kolejowych, 1 przystań statków żeglugi śródlądowej, 3 przystanie jednostek pływających rekreacyjnych i sportowych, 7 przejść granicznych związanych z ruchem osobowym: 4 drogowe i 3 przejścia graniczne małego ruchu turystycznego (2 kolejowe przejścia graniczne, 1 rzeczne przejście graniczne w Rudawce na Kanale Augustowskim) oraz 1 w Siemianówce – dot. tylko ruchu towarowego, 156 terenów rekreacyjnych, 283 cmentarze, 69 zakładów pogrzebowych, 640 innych obiektów użyteczności publicznej (m.in. parkingów, stacji paliw, obiektów sportowych, obiektów kulturalnych). W stosunku do 2010 roku liczba obiektów objętych ewidencją zmniejszyła się w skali województwa o 33.

Spośród ogólnej liczby obiektów objętych ewidencją w 2011 roku na terenie województwa podlaskiego skontrolowano 2289 obiektów, z czego 1657 w miastach i 632 na terenach wiejskich, co stanowiło 72,30% obiektów objętych ewidencją. Z grupy obiektów skontrolowanych 73 oceniono jako złe pod względem sanitarnym i technicznym – 56 zlokalizowanych w miastach i 17 na terenach wiejskich, co stanowiło 3,19% obiektów skontrolowanych. Szczegółowe dane liczbowe wybranych grup obiektów w rozbiu na miasto i wieś oraz porównanie lat 2010 i 2011 zostały przedstawione w tabeli nr 1.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Tabela nr 1 Obiekty użyteczności publicznej województwa podlaskiego lata 2010- 2011

Lp.	Grupa obiektów użyteczności publicznej	2010 rok			2011 rok		
		Liczba obiektów objętych ewidencją	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba obiektów ze złym stanem sanitarnym i technicznym	Liczba obiektów objętych ewidencją	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba obiektów ze złym stanem sanitarnym i technicznym
1.	Ustępy publiczne	37	38	4	37	37	1
2.	Baseny kąpielowe kryte	27	26	1	29	28	1
3.	Baseny kąpielowe odkryte	10	10	1	10	10	3
4.	Domy pomocy społecznej	40	38	4	39	38	1
5.	Noclegownie	3	3	0	3	3	0
6.	Hotele	25	23	2	27	27	1
7.	Motele	2	2	0	1	1	0
8.	Pensjonaty	9	8	0	6	6	0
9.	Kempingi	2	2	0	2	2	0
10.	Schroniska, w tym schroniska młodzieżowe i pola biwakowe	29	29	0	29	29	0
11.	Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	326	243	6	350	262	8
12.	Zakłady fryzjerskie	815	581	18	790	644	15
13.	Zakłady kosmetyczne	290	185	11	283	232	11
14.	Zakłady tatuażu	9	8	0	7	7	1
15.	Zakłady odnowy biologicznej	168	77	5	151	78	4
16.	Inne zakłady świadczące usługi łączone w zakresie fryzjerstwa, kosmetyki, tatuażu i odnowy biologicznej	202	98	3	195	107	2
17.	Dworce autobusowe	18	17	0	16	16	1
18.	Dworce i stacje kolejowe	34	26	5	32	24	7
19.	Przystanie statków żeglugi śródlądowej	1	1	0	1	1	0
20.	Przystanie jednostek pływających rekreacyjnych i sportowych	1	1	0	3	3	0
21.	Przejścia graniczne	7	7	0	7	7	0
22.	Tereny rekreacyjne	184	494	5	156	46	2
23.	Cmentarze	270	227	0	283	112	0
24.	Zakłady pogrzebowe	64	63	1	69	49	1
25.	Inne obiekty użyteczności publicznej	626	485	10	640	520	14
Razem		3199	2692	76	3166	2289	73

W 2011 roku organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego w ramach działań prewencyjnych dokonywały oceny jakości wody ciepłej z instalacji wewnętrznej wytypowanych obiektów. Pobór próbek planowano w budynkach z instalacjami wody ciepłej o potencjalnie najwyższym ryzyku dla zdrowia ludzi wobec możliwej spodziewanej obecności bakterii *Legionella sp.* W tym celu do badań laboratoryjnych pobrano 30 próbek wody ciepłej w 15 obiektach takich jak: szpitale, domy opieki społecznej, hospicjum, zakłady opiekuńczo-lecznicze, zakład pielęgniarstwo-opiekuńczy i sanatorium. Jakość wody w odniesieniu do 6 pobranych próbek zakwestionowano. W związku z tym Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku oraz Państwowy

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży i Białymstoku wszczęli postępowanie administracyjne w tej sprawie. W decyzjach nakazano: zaprzestać używania wody ciepłej w pomieszczeniach i z urządzeń, gdzie stwierdzono przekroczenia, podjąć działania zmierzające do redukcji liczby bakterii *Legionella sp.* w instalacji wewnętrznej wody ciepłej w budynkach oraz przedstawić do wglądu wyniki badań próbek wody ciepłej z instalacji wewnętrznej obiektu na obecność bakterii *Legionella sp.* zlokalizowanych w wyznaczonych i opisanych w decyzji punktach oraz określonym terminie.

Podjęte działania interwencyjne przez jednostki odpowiedzialne poskutkowały redukcją obecności pałeczek *Legionella sp.* w sieci wody ciepłej obiektów. W przypadku 1 obiektu postępowanie administracyjne w toku.

2.1. Domy Pomocy Społecznej

W 2011 roku w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego znajdowało się 39 obiektów o charakterze domów pomocy społecznej – 20 na wsi i 19 w miastach. Liczba tego typu obiektów w porównaniu z 2010 rokiem zmniejszyła się o 1 w związku z tym, iż wykreślono obiekt z kategorii domów pomocy społecznej.

Skontrolowano wszystkie obiekty działające w województwie podlaskim, poza jednym – Domem Samotnej Matki w Laskach w powiecie łomżyńskim, gdzie od prawie dwóch lat trwa remont generalny budynku.

Stan sanitarny i techniczny obiektów w porównaniu z 2010 rokiem uległ poprawie. Świadczy o tym fakt, iż w 2011 roku tylko 1 zaliczono do grupy obiektów ze złym stanem sanitarno-technicznym, natomiast w 2010 roku w tej grupie znalazły się 4 obiekty. Niemniej jednak organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego cały czas dokładają starań, aby na bieżąco egzekwować właściwy stan sanitarny funkcjonujących na terenie województwa placówek.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bielsku Podlaskim dokłada wszelkich starań aby wyegzekwować odpowiedni stan sanitarno-techniczny Prywatnego Ośrodka Dla Osób Przewlekłe Psychiczenie Chorych w Nurcu. W 2011 roku obiekt uzyskał ocenę niedostateczną. Postępowanie administracyjne w sprawie doprowadzenia obiektu do właściwego stanu sanitarno-technicznego budynku stanowiącego część „starą” obiektu w toku.

W 2011 roku Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku nadal sprawował bezpośredni nadzór - jako organ I instancji - nad przejętymi od 01.01.2010 roku obiektami, w tym 13 domami pomocy społecznej województwa podlaskiego.

Stan sanitarno-techniczny niektórych obiektów budził zastrzeżenia z uwagi na liczne uchybienia stwierdzane podczas kontroli sanitarnych. W odniesieniu do nich organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego prowadzą lub prowadziły postępowanie administracyjne mające na celu poprawę stanu sanitarnego domów pomocy społecznej. Do tych obiektów należały m.in.: Dom Opieki "Samarytanin" w Hajnówce przy ul. 3 Maja 63; Dom Pogodnej Starości „Sokół” w Sokolu Białostockim; Dom dla bezdomnych „Caritas” w Białymstoku przy ul. Raginisa 55; Dom Pomocy Społecznej w Uhowie, ul. Surażska 67; Dom Pomocy Społecznej w Choroszczu, Al. Niepodległości 4, Dom Pomocy Społecznej w Białymstoku, ul. Świerkowa 9; Dom Pomocy Społecznej „Jawor” w Jałowie, ul. Leśna 11. Uchybienia odnoszące się do stanu technicznego dotyczyły m.in.: nieodpowiedniej temperatury wody ciepłej w punktach czerpalnych w łazienkach pensjonariuszy, braku bezpośredniego dostępu oświetlenia naturalnego w pokojach mieszkalnych, zniszczonych poplamionych ścian w pokojach pensjonariuszy, zniszczonej kabiny prysznicowej, odpadających płytek glazury w łazience, wymagających odnowienia ścian i sufitów, zawilgoceń na ich powierzchniach, zniszczonej stolarki okiennej i zbyt małej liczby ręczników w jednym obiekcie.

W Domu Pomocy Społecznej w Choroszczu, Uhowie i Białymstoku zalecenia decyzji administracyjnych zostały wykonane, a postępowanie zakończono.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

2.2. Hotele, motele, pensjonaty, kempingi, domy wycieczkowe i schroniska młodzieżowe, pola biwakowe oraz inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie.

W ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego w roku 2011 znajdowało się ogółem 415 obiektów świadczących usługi hotelarskie, z czego 134 z nich zlokalizowanych było w miastach, a 281 na terenach wiejskich. Skontrolowano ogółem 327 obiektów, co stanowi 78,80% obiektów objętych ewidencją.

Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni z terenu całego województwa podlaskiego w celu zapewnienia wypoczywającym właściwego standardu pobytu skierowali przed rozpoczęciem sezonu turystycznego do właścicieli i administratorów szereg wystąpień.

Upoważnieni pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego w trakcie trwania sezonu kontrolowali bazę noclegową pod kątem stanu sanitarno-higienicznego jednostek mieszkalnych, zespołów higieniczno-sanitarnych przy pokojach i ogólnodostępnych, zaopatrzenia w wodę, odprowadzania ścieków, zapewnienia odpowiedniej ilości bielizny, utrzymania właściwej czystości, porządku oraz wyposażenia w środki myjące, czyszczące i dezynfekcyjne.

Zły stan sanitarno-techniczny stwierdzono tylko w 9 obiektach świadczących usługi hotelarskie, co stanowi 2,75% wszystkich obiektów bazy noclegowej skontrolowanych w 2011 roku. Cztery złe obiekty zlokalizowane były na terenie miast, a pięć na terenie wiejskim. W grupie tej znalazły się 3 obiekty z powiatu suwalskiego, 2 obiekty z terenu powiatu augustowskiego i 2 z terenu powiatu hajnowskiego oraz po 1 obiekcie z powiatu sokólskiego i bielskiego.

Do grupy złych obiektów pod względem sanitarnym lub/i technicznym zaliczono:

1. Dom Wycieczkowy PTTK Stary Folwark – usterki dotyczyły zapewnienia należytego stanu sanitarno – higienicznego wykładzin podłogowych w całym obiekcie;
2. Gospodarstwo Agroturystyczne w Małej Hucie – stwierdzono zły stan sanitarny obiektu (pomieszczenia utrzymane brudno, niedokładnie sprzątane). Właściciel odmówił zapłacenia mandatu. W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Suwałkach skierował do Sądu Rejonowego II Wydziału Karnego wniosek o ukaranie (nałożona została grzywna w kwocie 300 zł.);
3. Wigierski Areopag Nowej Ewangelizacji Wigry 11 - usterki dotyczyły złego stanu sanitarno – technicznego ścian i wykładzin podłogowych w pomieszczeniach w całym obiekcie;
4. Pokoje gościnne przy Stowarzyszeniu Muzeum i Ośrodka Kultury Białoruskiej w Hajnówce – uchybienia dotyczyły zniszczonej wykładziny podłogowej w jednej jednostce mieszkalnej;
5. „Darz Bór” w Gruszkach – stwierdzono zniszczoną powierzchnię podłóg w holu na I piętrze;
6. Hotel „Amber Bay” w Augustowie - uchybienia dotyczyły brudnych ścian w kilku pokojach oraz w łazience w jednostce mieszkalnej;
7. Ośrodek Sportowo - Wypoczynkowy Spółdzielczego Klubu Sportowego „CRESOVIA” w Augustowie - stwierdzone uchybienia to ubytki terakoty na podłodze w części sanitariatów w domkach campingowych oraz drewniane podłogi odrapane z farby w części domków, wyeksploatowane wyposażenie domków campingowych (łóżka, krzesła);
8. Ośrodek Wypoczynkowy „Nad Narwią” w Ploskach – uchybienia dotyczyły złego stanu sanitarnego sanitariatu ogólnodostępnego;
9. Zajazd „Bakunówka” w Sokółce - stwierdzono brudne, wymagające odnowienia ściany w dwóch pokojach mieszkalnych.

Baza noclegowa województwa podlaskiego w 2011 roku wzbogaciła się o nowe obiekty. Najwięcej (18) obiektów świadczących usługi hotelarskie powstało w powiecie suwalskim. Należą do nich m.in.: Usługi noclegowe w Rutce – Tartak, Gospodarstwo Agroturystyczne „Sienkiewiczówka” w Błaskowiznie, Agropensjonat nad jez. Szurpiły w Szurpiłach, Usługi agroturystyczne w Gulbieniskach, Agroturystyka w Kazimierówce,

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Miodoborze Gospodarstwo agroturystyczne w Motulach Starych, Gospodarstwo Agroturystyczne w Cimochowiźnie, Gospodarstwo Agroturystyczne w Filipowie, Agroturystyka w Smolnikach, Agroturystyka „Dom z wieżą” w Przystajnie, Gospodarstwo Agroturystyczne „Cichy Kąt” w Małej Hucie, Gospodarstwo Agroturystyczne Pole Namiotowe w Cimochowiźnie.

W powiecie sokólskim zarejestrowano 2 nowe obiekty w Suchowoli. Obiekt „Poniatowski” na ul. Białostockiej, który pod koniec roku złożył stosowne dokumenty dotyczące zaszeregowania, co do rodzaju (pensjonat) i kategorii (***) obiektu oraz Dom Pielgrzymy w Suchowoli mieszczący się na ul. Goniądzkiej.

W powiecie hajnowskim uruchomiono obiekt hotelarski przy Stowarzyszeniu Muzeum i Ośrodku Kultury Białoruskiej w Hajnówce przy ul. 3 Maja.

W powiecie augustowskim powstało Centrum Wypoczynkowo-Konferencyjne „Augustowia” na ul. Przewięź 7 w Augustowie.

Stan sanitarno – techniczny bazy noclegowej w województwie podlaskim sukcesywnie się poprawia. Większość właścicieli przed sezonem turystycznym wykonuje remonty bieżące oraz zaopatruje obiekty w nowe sprzęty i wyposażenie, co wpływa na wzrost standardu świadczonych usług.

2.3. Dworce autobusowe, dworce i stacje kolejowe

W 2011 roku na terenie województwa podlaskiego w ewidencji figurowało ogółem 48 obiektów: 16 dworców autobusowych i 32 dworce i stacje kolejowe. Spośród ogólnej liczby nadzorowanych obiektów skontrolowano 16 dworców autobusowych i 24 dworce i stacje kolejowe. W porównaniu do 2010 roku liczba obiektów zmniejszyła się o 4, gdyż zamknięto Dworzec PKS w Łapach, Dworzec PKS w Mońkach, Dworzec Autobusowy w Suchowoli oraz poczekalnię przy przystanku osobowym w Kundzinie.

Do grupy obiektów ze złym stanem sanitarno-technicznym zaliczono 8 obiektów, co stanowiło 20% obiektów skontrolowanych w roku sprawozdawczym.

Uchybienia stanu sanitarno-technicznego stwierdzono na:

- Dworcu PKP w Dąbrowie Białostockiej – usterki dotyczyły złego stanu technicznego ławek dla podróżnych w poczekalni dworca. Brudnych z licznymi odpryskami farby ścian i sufitów na klatce schodowej prowadzącej na perony. Postępowanie administracyjne w toku;
- Dworcu PKP w Kuźnicy - w WC damskim stwierdzono oderwany kaloryfer, skorodowane kosze na śmieci, ubytki glazury, brak wody przy umywalce w WC męskim oraz uszkodzone ławki dla podróżnych w poczekalni. Wydano decyzję administracyjną, usterki usunięto;
- Dworcu PKP w Sokółce - od 2008r. prowadzone jest postępowanie administracyjne dotyczące zniszczonej elewacji budynków. W związku ze zmianą podmiotu odpowiedzialnego za utrzymanie i eksploatację wydano w 2011r. decyzję zobowiązującą nowego zarządcę do zapewnienia odpowiedniego stanu technicznego elewacji budynku;
- Przystanku osobowym PKP w Różanymstoku – ze względu na zawilgocone ściany i sufity w WC oraz odpryski farby na lamperkach w poczekalni. Postępowanie administracyjne w toku;
- Przystanku osobowym PKP w Czuprynowie – postępowanie administracyjne dotyczyło zacieków oraz odprysków farby na ścianach i suficie, popękanej betonowej posadzki w poczekalni dla podróżnych - wydano decyzję administracyjną. Usterki zostały usunięte;
- Dworcu Autobusowym w Brańsku – prowadzone postępowanie administracyjne dotyczy zniszczonych ścian i sufitów w poczekalni i WC ogólnodostępnym;
- Dworcu Kolejowym w Bielsku Podlaskim – trwa postępowanie administracyjne dotyczące złego stanu technicznego elewacji budynku, stolarki okiennej i ścian w poczekalni;
- Dworcu PKP w Szepietowie – stwierdzono zły stan techniczny toalet ogólnodostępnych.

2.4. Kąpieliska, miejsca wykorzystywane do kąpeli, plaże

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego w 2011 roku mając na względzie zmiany prawne dotyczące sposobu nadzoru nad kąpieliskami i kwalifikacją miejsc wykorzystywanych do kąpeli zlokalizowanych na wodach śródlądowych sprawował nadzór nad tego typu obiektami.

Ponieważ w dniu 4 marca 2010 r. Sejm RP uchwalił ustawę o zmianie ustawy *Prawo wodne*, które stanowi wdrożenie do polskiego prawa postanowień dyrektywy 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006 r. *dotyczącej zarządzania jakością wody w kąpieliskach i uchylającą dyrektywę 76/160/EWG* uległo zmianie dotychczasowe podejście do nadzorowania jakości wody w kąpieliskach. W związku z tym organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego w 2011 roku sprawowały nadzór nad kąpieliskami i miejscami wykorzystywanymi do kąpeli w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawę z dnia 18 lipca 2001r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2005r. Nr 239, poz. 2019, z późn. zm),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lutego 2011r. w sprawie profilu wody w kąpielisku (Dz. U. Nr 36, poz. 191),
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpeli (Dz. U. Nr 86, poz. 478),
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 kwietnia 2011. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli (Dz. U. Nr 91, poz. 527).

W rozumieniu wyżej cytowanych przepisów prawnych:

- Kąpielisko to wyznaczony uchwałą rady gminy, wydzielony i oznakowany fragment wód powierzchniowych, wykorzystywanych przez dużą liczbę osób kąpiących się, określoną w uchwale rady gminy w sprawie wykazu kąpielisk, pod warunkiem, że w stosunku do tego kąpieliska nie wydano stałego zakazu kąpeli; kąpieliskiem nie jest: basen pływacki, basen uzdrowiskowy, zamknięty zbiornik wodny podlegający oczyszczaniu lub wykorzystywaniu w celach terapeutycznych, sztuczny, zamknięty zbiornik wodny, oddzielony od wód powierzchniowych i wód podziemnych.
- Miejsce wykorzystywane do kąpeli to wydzielony i oznakowany fragment wód powierzchniowych, nie będący kąpieliskiem i wykorzystywany do kąpeli.

W świetle tych aktów prawnych organizator kąpieliska to osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która podjęła się zorganizowania kąpieliska lub miejsca wykorzystywanego do kąpeli oraz uzyskała zgodę właściciela wody i przyległego gruntu lub która prowadzi kąpieliska lub miejsce wykorzystywane do kąpeli. Zgodnie zaś z zapisami art. 34 a ustawy Prawo wodne organizator kąpieliska ma przekazać wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta wniosek o umieszczenie w wykazie kąpielisk – do 31 grudnia roku poprzedzającego sezon kąpielowy.

W związku z powyższymi zmianami w prawie na terenie województwa podlaskiego w 2011 roku funkcjonowały 2 kąpieliska, w których nadzór nad jakością wody monitorowały Powiatowe Stacje Sanitarно- Epidemiologiczne w Suwałkach i Siemiatyczach:

- Zalew Arkadia w Suwałkach
- Zalew Nr 2 w Siemiatyczach (na rzece Kamionka)

W trakcie trwania sezonu kąpielowego, który rozpoczął się 24 i 25.06.2011r., w obu kąpieliskach jakość wody nie była kwestionowana. Informacje dotyczące jakości wody w kąpieliskach zawarte w komunikacie nr 1 były aktualne przez cały sezon kąpielowy, który w Zalewie Nr 2 w Siemiatyczach zakończył się w dniu 31.08.2011r.

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku działając na podstawie art. 4 ust 1 pkt.1, a także art. 12a ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2006r. Nr 122, poz. 851., ost. zm. Dz. U. z 2011 r. Nr 63, poz. 322), art. 156 ust. 1 pkt. 8 i ust. 2 oraz art. 163 ust 1. pkt 1a ustawy Prawo

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

wodne z dn. 18.07.2001r. (Dz. U. z 2005r. Nr 239 poz. 2019, ost. zmiana z 2011 r. Dz. U. Nr 32 poz. 159) oraz § 6 i § 7. Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 08.04.2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpielii (Dz. U. z 2011 r. Nr 86 poz. 478) w dniu 29.06.2011r. wydał komunikat nr 1 o jakości wody w obu kąpieliskach. Komunikat został przesłany do: Głównego Inspektora Sanitarnego w Warszawie, Państwowych Wojewódzkich Inspektorów Sanitarnych w całym kraju, Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych województwa podlaskiego, Wojewody Podlaskiego, Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku, Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku, Komendy Wojewódzkiej Policji w Białymstoku, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz środków masowego przekazu.

Ponadto w wyżej cytowanym komunikacie Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku przypominał, iż nie należy korzystać z kąpielii podczas zakwitów sinic, gdyż może to spowodować ujemne skutki zdrowotne. Ponadto informował, iż: o kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpielii można uzyskać informację bezpośrednio u organizatorów. Aktualne informacje o przydatności wody do kąpielii dostępne są na stronie internetowej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku www.wsse.bialystok.pl, natomiast informacje zbiorcze o kąpieliskach z terenu całej Polski są dostępne na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Sanitarnego w Warszawie www.pis.gov.pl, a także o tym, iż terminy otwarcia sezonu i udostępniania dla ludności poszczególnych kąpielisk określają ich zarządcy.

W świetle wyżej cytowanych przepisów prawnych na terenie województwa podlaskiego w 2011 roku funkcjonowało 38 miejsc wykorzystywanych do kąpielii. Początkowo zgłoszono 40 miejsc, lecz w trakcie trwania sezonu organizatorzy, którzy wcześniej zgłosili organizację 2 miejsc wykorzystywanych do kąpielii wycofali się z tego zamiaru. Dotyczyło to: plaży gminnej nad jeziorem Serwy w Płaskiej i miejscowości Krzywe nad jeziorem Czarnym w Wigierskim Parku Narodowym.

Zgodnie z wyżej cytowanymi aktami prawnymi wszyscy organizatorzy miejsc wykorzystywanych do kąpielii mieli obowiązek:

1. Wykonania badania laboratoryjnego wody w zakresie mikrobiologicznym:
 - nie wcześniej niż 14 dni przed dniem rozpoczęcia jego funkcjonowania,
 - przynajmniej raz w trakcie jego funkcjonowania;
 - każdorazowo w przypadku wzrokowego stwierdzenia zanieczyszczenia.
2. Oznakowania miejsca wykorzystywanego do kąpielii.
3. Przekazania właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu wyników badań laboratoryjnych wody oraz informacji o wystąpieniu zmian, które mogą wpływać na pogorszenie jakości wody.

Na podstawie przekazywanych przez organizatora miejsca wykorzystywanego do kąpielii sprawozdań z badań wody Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni województwa podlaskiego dokonywali bieżącej oceny jakości tej wody. W trakcie trwania sezonu kąpielowego 2011 roku jakość wody w 37 miejscach wykorzystywanych do kąpielii województwa podlaskiego nie była kwestionowana.

Jedynie w miejscu zlokalizowanym w Michałowie zbiorniku małej retencji na rzece Supraśl w okresie od 29.07 do 18.08.2011r. z uwagi na nieodpowiednią jakość wody obowiązywał zakaz kąpielii. Na podstawie przekazanych przez organizatora miejsca wykorzystywanego do kąpielii w Michałowie wyników badań wody Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku wydał 2 decyzje: w dniu 03.08.2011r. i 10.08.2011r. stwierdzające nieprzydatność wody do kąpielii. Tym samym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku nakazał wprowadzenie zakazu kąpielii i korzystania z wody w ww. miejscu, oznakowanie tego miejsca tablicą informacyjną o zakazie kąpielii oraz powiadomienie o wykonaniu nałożonych obowiązków. Decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Na podstawie przeprowadzonych badań laboratoryjnych wody oraz wyników wizualnego nadzoru wody przeprowadzonego pod kątem występowania zanieczyszczeń takich jak: materiały smoliste, szkło, tworzywa sztuczne, guma i inne odpady w miejscu wykorzystywanym do kąpielii w Michałowie określono przyczyny kwestionowania

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

jakości wody z wyżej cytowanego miejsca. W dniu 29.07.2011r. stwierdzono ponadnormatywną liczbę bakterii *Escherichia coli* (NPL) w 100 ml wody, natomiast w dniu 05.08.2011r. zakwit sinic na terenie miejsca wykorzystywanego do kąpiel. Po przedstawieniu przez organizatora miejsca - Urząd Miejski w Michałowie - pozytywnych wyników badań laboratoryjnych wody i wyników wizualnego nadzoru wody Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku w dniu 18.08.2011r. stwierdził, iż woda z ww. miejsca spełnia obowiązujące wymagania i nadaje się do kąpiel.

W 2011 roku na terenie województwa podlaskiego sezon kąpieliskowy w miejscach wykorzystywanych do kąpiel rozpoczął się w większości od 01 lipca, a w przypadku 20 miejsc zakończył się z dniem 31.08.2011r. Jedynie na Zalewie w Stawiskach sezon kąpielowy zakończył się z dniem 31.09.2011r.

Przez cały sezon letni zbierane były informacje na temat miejsc wykorzystywanych do kąpiel funkcjonujących na terenie województwa podlaskiego. Dane na temat jakości wody w tych miejscach w formie tabelarycznej, w systemie cotygodniowym, przesyłane były do Głównego Inspektoratu Sanitarnego w Warszawie, środków masowego przekazu i umieszczane na stronie internetowej WSSE w Białymstoku www.wsse.bialystok.pl oraz BIP.

Na podstawie przesyłanych danych Główny Inspektorat Sanitarny w Warszawie na stronie internetowej www.pis.gov.pl umieszczał informacje na temat jakości wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpiel.

Stan sanitarno - porządkowy plaż był przedmiotem kontroli przeprowadzanych podczas kontroli obiektów turystycznych m.in. ośrodków wczasowych, przy których zlokalizowane były miejsca wykorzystywane do kąpiel. Na terenie województwa podlaskiego funkcjonujące w 2011 roku 2 kąpieliska i miejsca wykorzystywane do kąpiel posiadają plaże przystosowane do sezonowego wykorzystania, z miejscem do kąpiel oznakowanym oraz wyposażonym w urządzenia sanitarne. Natomiast plaże przy miejscach wykorzystywanych do kąpiel zlokalizowane przy ośrodkach wczasowych najczęściej nie posiadają odrębnej infrastruktury sanitarnej. Z tej plaży i miejsca do kąpiel korzystają osoby zakwaterowane w ośrodkach. Wczasowicze korzystają z zaplecza sanitarnego znajdującego się w obrębie tych ośrodków.

Na terenie powiatu augustowskiego w sezonie letnim 2011 roku pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Augustowie wspólnie z przedstawicielem Straży Miejskiej, Komendy Powiatowej Straży Pożarnej oraz Komendy Powiatowej Policji w Augustowie przeprowadzili 9 kontroli plaż położonych przy miejscach wykorzystywanych do kąpiel oraz 6 kontroli w cyklicznej Akcji „Bezpieczna Woda”. Nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

2.5. Baseny kąpielowe

W 2011 roku w ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego było 39 basenów kąpielowych, z czego 29 to obiekty kryte, w tym 5 parków wodnych oraz 10 basenów odkrytych funkcjonujących sezonowo. Znaczna większość obiektów zlokalizowana jest w miastach województwa podlaskiego, gdzie nadzorem obejmowano 35 basenów w tym 5 parków wodnych oraz 6 basenów odkrytych. Na terenach wiejskich funkcjonują jedynie 4 obiekty typu otwartego o charakterze sezonowym, działające jedynie w okresie letnim.

W porównaniu z 2010 rokiem liczba obiektów w 2012 roku zwiększyła się o 2 baseny:

- Basen „Na Fali” w Michałowie należący do Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Michałowie, ul. Sienkiewicza 21A,
- Pływalnię Miejską Nr 2 w Łomży przy ul. Wyszyńskiego 14 należącą do Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Łomży, ul. Zjazd 18.

W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego skontrolowano 38 basenów, co stanowi 97,43% tego typu obiektów objętych ewidencją. Nie skontrolowano Basenu Rehabilitacyjnego Przedszkola Samorządowego Nr 26 w Białymstoku przy ul. Ciepłej 19 ponieważ przez cały rok obiekt był nieczynny.

Podczas prowadzenia czynności kontrolnych stwierdzano nieprawidłowości, które spowodowały, iż w grupie obiektów ze złym stanem sanitarnym i technicznym znalazły się 1 basen kryty o charakterze parku wodnego i 3 baseny kąpielowe odkryte sezonowe.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni musieli podjąć czynności zmierzające do poprawy stanu technicznego tych obiektów:

- W Aqua Park przy „Amber Bay” w Augustowie, ul. Turystyczna 81 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Augustowie prowadził postępowanie administracyjne dotyczące stwierdzonych usterek natury technicznej mające wpływ na stan sanitarno-techniczny obiektu takie jak: brak deski w siedzisku w saunie, brak zabezpieczeń otworów świetlnych zlokalizowanych w podłodze przy wannach z hydromasażem, pobite dwa lustra w pomieszczeniach z natryskami, wykwity wilgoci na ścianach w części mokrej szatni damskiej. Wszystkie uchybienia zostały usunięte do końca sierpnia 2011r. Natomiast z powodu zamknięcia basenu na okres jesienno-zimowy nie pobrano zaplanowanych próbek wody.
- W dwóch basenach odkrytych będących pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sokółce przeprowadzone przed rozpoczęciem sezonu letniego kontrole sanitarne wykazały konieczność usunięcia niewielkich usterek technicznych. Zarządcy tych obiektów zobowiązali się do wykonania niezbędnych prac przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego i wywiązali się z tych zobowiązań. Sytuacja ta dotyczyła: basenu w Sidrze przy ul. Kolejowej, gdzie dno niecki basenowej w jej głębszej części wymagało wyrównania, naprawy wymagały również drewniane pomosty, a także basenu w Krynkach przy ul. Kościelnej, gdzie stwierdzono: nierówne, miejscami popękane i pokruszone betonowe dno niecki basenu oraz brudne z odpryskami farby ściany w ubikacji damskiej i w pomieszczeniu socjalnym. W obu przypadkach wystosowano wystąpienie nakazujące usunięcie usterek w terminie do rozpoczęcia sezonu kąpielowego. Polecenia wykonano w terminie.
- Podczas prowadzenia czynności kontrolnych Basenu kąpielowego odkrytego w Hajnówce przy ul. Ks. A. Dziewiatowskiego 2 stwierdzono: odpryski farby i ubytki tynku na ścianach w pomieszczeniach socjalnych pracowników obsługi basenu i w pomieszczeniu składowania środków chemicznych, zniszczoną, wytartą powierzchnię podłogi oraz zniszczoną, dziurawą wykładzinę w pomieszczeniach socjalnych pracowników obsługi, odpryski farby na powierzchniach ławek i na pojemnikach do usuwania odpadów komunalnych na terenie basenu. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce wydał decyzję administracyjną z terminem usunięcia powyższych uchybień do dnia 15.05.2012 roku.

Ponadto w trakcie prowadzonego nadzoru nad basenami organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego podczas kontroli stwierdzały nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarno-technicznego. W ramach podejmowanych działań profilaktyczno-prewencyjnych zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa osób kąpiących się prowadzony jest nadzór nad jakością wody w basenach. W trakcie 2011 roku stwierdzano krótkotrwałe zanieczyszczenia wody basenowej jak i uchybienia dotyczące stanu technicznego obiektów. Nieprawidłowości usuwane były na bieżąco. Na przykład w:

- Parku Wodnym „Tropikana” przy Hotelu Gołębiowskim w Białymstoku przy ul. Pałacowej 4 podczas kontroli stwierdzono: odpryski farby na filarach i na częściach metalowych sufitu, przetartą folię na dnie i bokach w jednej niecce, armatura w hydroforni wymagała odnowienia. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku w dniu 21.11.2011r. wydał decyzję administracyjną nakazującą usunięcie stwierdzonych usterek technicznych. Dyrekcja obiektu podjęła czynności mające na celu eliminację uchybień i pismem z dnia 01.02.2012r. poinformowała o wykonaniu części punktów decyzji.
- Basenie przy MANIAC GYM w Białymstoku przy ul. Warszawskiej 79A kontrola jakości wody w grudniu 2011 roku wykazała nieodpowiednią jakość wody przeznaczonej do kąpieli w basenie sportowym i w basenie z hydromasażem oraz uchybienia techniczne dotyczące sali fitness. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku w sprawie jakości wody wystosował telefonogram i wystąpienie, a także wydał decyzję administracyjną nakazującą usunięcie stwierdzonych w sali fitness usterek technicznych. Właściciel basenu podjął działania naprawcze mające na celu usunięcie zanieczyszczenia wody, o czym powiadomił pisemnie organ I instancji.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

- W Pływalni Miejskiej „Wodnik” w Wysokiem Mazowieckiem przy ul. Szpitalnej w przypadku 4 kwestionowanych próbek bakteriologicznych wody z pływalni skierowano do administratora oraz właściciela basenu 3 wystąpienia informujące o wartości przekroczenia i skutkach zdrowotnych dla osób kąpiących się oraz zalecenie natychmiastowego doprowadzenia wody do kąpeli do odpowiednich parametrów i poinformowania o wykonaniu zaleceń Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wysokiem Mazowieckiem. Właściciel basenu podejmował działania naprawcze mające na celu usunięcie zanieczyszczenia.
- W Pływalnia Miejska „DELFIN” w Zambrowie przy ul. Wyszyńskiego 6 B Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zambrowie po otrzymaniu informacji dotyczącej przekroczeń parametrów bakteriologicznych w niecce małej i jacuzzi basenu natychmiast podjął czynności w powyższej sprawie. Poinformowano kierownictwo basenu o zaistniałej sytuacji, polecono ograniczyć dostęp do tych miejsc, osobiście nadzorowano ich zabezpieczenie do czasu poprawy jakości wody. Właściciel basenu podjął działania naprawcze mające na celu usunięcie zanieczyszczenia tj. zabiegi dezynfekcyjne. Ponownie pobrane próby wody, (niezwłocznie po zabiegach dezynfekcyjnych), wykazały dobrą jej jakość.
- W Pływalni Nr 2 w Łomży przy ul. Wyszyńskiego 15 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży wydał decyzję administracyjną w związku ze stwierdzeniem w rejonie dowozu i rozładunku środków chemicznych brak odpowiednich spadków podłóża, oraz zbiornika do odprowadzania ścieków. Polecenia decyzji zostały wykonane. Ponadto z uwagi na stwierdzone zanieczyszczenie bakteriologiczne wody z basenu wystosował telefonogram i wystąpienie w tej sprawie. W konsekwencji uzyskano poprawę jakości wody do kąpeli.

Baseny kąpielowe z uwagi na związane z korzystaniem z nich ryzyka zakażeń wymagają szczególnego nadzoru. Kontrola jakości wody basenowej jest ważnym elementem tego nadzoru, ale właściwa jej realizacja ciągle natrafia na trudności, wynikające z braku szczegółowych regulacji prawnych określających wymagania, jakim woda powinna odpowiadać, oraz sposób ich kontroli i oceny. Ze względu na możliwość wystąpienia zagrożenia zdrowotnego spowodowanego zanieczyszczeniem wody w basenach organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego nadal pomimo braku aktów prawnych sprawują nadzór nad jej jakością.

2.6. Środki transportu publicznego

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego w 2011 roku przeprowadzili ogółem 304 kontrole środków transportu publicznego. W liczbie tej znalazło się 129 autobusów komunikacji publicznej, 70 samochodów do przewozu zwłok i szczątków, 50 wagonów w pociągach, 40 samochodów do przewozu chorych, 10 autobusów turystycznych, 3 statki pasażerskie żeglugi śródlądowej oraz 2 samochody do przewozu bielizny.

Spośród skontrolowanych środków transportu publicznego 4 (autobusy komunikacji publicznej) znalazły się w grupie obiektów ze złym stanem sanitarnym i technicznym, co stanowiło 1,31 % obiektów skontrolowanych. Stwierdzono w nich zniszczone, mocno poplamione lub przetarte siedzenia. Zostały wydane decyzje nakazujące likwidację stwierdzonych uchybień.

2.7. Przejścia graniczne

Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny w Suwałkach w 2011 roku sprawował nadzór nad stanem sanitarnym 8 przejść granicznych funkcjonujących w obszarze województwa podlaskiego, na granicy z Republiką Białorusi tj.:

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

4 drogowych w:

Bobrownikach – powiat białostocki

Kuźnicy – powiat sokólski

Połowcach – powiat hajnowski

Białowieży – powiat hajnowski

Infrastrukturę drogowych przejść stanowią:

- budynki służb kontrolnych (Celnych i Straży Granicznej),
- budynki administracyjne i zaplecza technicznego,
- toalety ogólnodostępne dla podróżnych zlokalizowane w budynkach wolnostojących bądź w budynkach służb granicznych, administracyjnych lub w budynkach kontroli szczegółowej,
- parkingi.

Na dwóch największych drogowych przejściach o dozwolonym ruchu granicznym osobowym i towarowym w Bobrownikach i Kuźnicy w skład infrastruktury wchodzi także:

- izolatoria z pomieszczeniami do izolacji chorych lub podejrzanych o zachorowanie na choroby szczególnie niebezpieczne i wysoce zakaźne oraz osób z kontaktu,
- budynki służb kontroli sanitarnej i fitosanitarnej oraz weterynaryjnej (w Kuźnicy),
- budynki do rozładunku wwożonych/wywożonych towarów,
- rampy kontrolne i wyładownicze,
- zlewnie ścieków z autokarów.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

3 kolejowych w:

Kuźnicy – powiat sokólski

Czeremsze - powiat hajnowski

Siemianówce – powiat hajnowski

W skład infrastruktury kolejowych przejść wchodzi:

- budynki PKP, w których znajdują się pomieszczenia służb kontrolnych (Celnych i Straży Granicznej), pomieszczenia pracowników PKP,
- poczekalnie i toalety ogólnodostępne dla podróżnych zlokalizowane w budynkach dworców kolejowych na KPG w Kuźnicy i Czeremsze (KPG w Siemianówce jest przejściem wyłącznie towarowym i nie posiada zaplecza sanitarnego dla podróżnych),
- perony,
- parkingi.

1 rzecznygo:

w Rudawce na Kanale Augustowskim – powiat augustowski.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Infrastrukturę rzeczno-przejściową stanowią:

- graniczna służba Kurzynie,
- pomost pływający do odpraw sprzętu wodnego,
- budynek kontenerowy przeznaczony dla służb kontrolnych (Celnych i Straży Granicznej),
- budynek kontenerowy pracowników administracyjnych,
- toalety typu Toi Toi (przejście zlokalizowane na terenie nieskanalizowanym).

Infrastruktura poszczególnych przejść granicznych uwarunkowana jest rodzajem przejścia (drogowe, kolejowe, rzeczne) oraz dozwoleńcym ruchem granicznym (osobowy, towarowy, osobowy pieszo-rowerowy). Wielkość zaplecza sanitarnego ogólnodostępnego dla podróżnych dostosowana jest do obszaru przejścia oraz ilości osób przekraczających granicę Państwa.

W 2011r. wszystkie nadzorowane obiekty skontrolowano. Przeprowadzono ogółem 19 kontroli przejść granicznych, w tym 11 kontroli drogowych, 6 kolejowych oraz 2 kontrole rzeczno-przejściową granicznego. Realizując harmonogram nadzoru nad obiektami przeprowadzono 17 kontroli planowych z zakresu bieżącego nadzoru sanitarnego oraz dodatkowo 2 kontrole doraźne przeprowadzone w związku ze wzrostem liczby zachorowań wywołanych przez *Escherichia coli* na terenie Niemiec i zanotowaniu przypadków zachorowań w innych krajach Unii Europejskiej.

Działania kontrolne prowadzono zgodnie z procedurą kontroli Głównego Inspektora Sanitarnego PT/01 „*Sposób wykonywania działań w ramach zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych i zakażeń*” oraz na podstawie obowiązujących przepisów prawa. Podczas kontroli planowych zwracano uwagę na stan przygotowań do sezonu turystycznego i w trakcie sezonu letniego 2011, a także stan przygotowań do mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012 w Polsce. Oceniano stan sanitarno-porządkowy terenu przejść granicznych i pomieszczeń do obsługi podróżnych, zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, sposób gromadzenia i usuwania ścieków i odpadów komunalnych. Sprawdzano stan czystości i porządku węzłów sanitarnych, zaopatrzenie sanitariatów w ciepłą i zimną wodę oraz środki higieny, zaopatrzenie przejść w sprzęt porządkowy, środki myjące i dezynfekcyjne oraz sposób ich przechowywania. Podczas kontroli doraźnych 2 największych przejść tj. MDPG w Bobrownikach i Kuźnicy dokonano ponadto oględzin izolatoriów przeznaczonych do tymczasowej izolacji chorych lub podejrzanych o zachorowanie na choroby szczególnie niebezpieczne i wysoce zakaźne.

W 2011r. stan sanitarno-techniczny drogowych przejść granicznych zlokalizowanych w obszarze województwa podlaskiego nie budził zastrzeżeń. W okresie objętym informacją dokonano 11 kontroli tych przejść w wyniku, których nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących czystości i porządku. Teren posesji, pomieszczenia do obsługi podróżnych oraz pomieszczenia sanitarne ogólnodostępne dla osób przekraczających granicę utrzymane w należyтым stanie sanitarnym. Sanitariaty czyste, dezynfekowane, zaopatrzone w bieżącą zimną i ciepłą wodę, wyposażone w środki do mycia rąk i do ich higienicznego suszenia. Kabiny ustępowe zaopatrzone w papier toaletowy. Wentylacja w sanitariatach grawitacyjna lub mechaniczna – sprawna. Na wszystkich drogowych przejściach znajdują się toalety przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Na drogowym przejściu w Połowcach jest to dodatkowo usytuowana toaleta typu Toi-Toi. Wszystkie przejścia zaopatrzone w wystarczającą ilość środków myjących i dezynfekcyjnych, a sposób przechowywania sprzętu porządkowego i środków czystości nie budził zastrzeżeń.

Stan sanitarny izolatoriów zlokalizowanych na MDPG w Kuźnicy i Bobrownikach, przeznaczonych do tymczasowej izolacji chorych lub podejrzanych o zachorowanie na choroby szczególnie niebezpieczne i wysoce zakaźne nie budził zastrzeżeń. Pokoje chorych i osób z kontaktu utrzymane w czystości. Sanitariaty zaopatrzone w ciepłą i zimną wodę oraz środki higieny: mydło, papier toaletowy, ręczniki jednorazowego użytku i suszarki do suszenia rąk. Izolatoria zaopatrzone w środki dezynfekcyjne: Aldesan, Domestos - do dezynfekcji powierzchni, Stabimed - do dezynfekcji narzędzi, Spitaderm, Skinman@Soft - do odkażania rąk.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Zlewnie ścieków z autokarów znajdujące się na drogowych przejściach granicznych z możliwością ruchu autobusowego – w Bobrownikach i Kuźnicy, utrzymane we właściwym stanie sanitarnym. Instrukcje obsługi zlewni wywieszane w widocznych miejscach, ścieki odprowadzane do systemu kanalizacyjnego, a teren wokół zlewni utrzymany w czystości.

W analizowanym okresie skontrolowano wszystkie kolejowe przejścia graniczne, przeprowadzono ogółem 6 kontroli - kontrolowane obiekty utrzymane w należyтым stanie sanitarnym. Zachowana była czystość bieżąca posesji, peronów, poczekalni dla podróżnych oraz pomieszczeń sanitarnych ogólnodostępnych, które na kolejowych przejściach zlokalizowane są w budynkach dworców (KPG w Siemianówce nie posiada zaplecza sanitarnego ogólnodostępnego dla podróżnych, gdyż jest to przejście wyłącznie towarowe). Toalety oddzielne dla kobiet, mężczyzn oraz osób niepełnosprawnych czyste, dezynfekowane, zaopatrzone w bieżącą zimną i ciepłą wodę oraz środki higieny: mydło, papier toaletowy, ręczniki papierowe. Sprzęt porządkowy i środki czystości, których zapas uzupełniano na bieżąco przechowywane w wydzielonych miejscach, a sposób ich przechowywania nie budził zastrzeżeń.

W 2011r. rzeczne przejście w Rudawce na Kanale Augustowskim kontrolowano dwukrotnie. Jest to przejście sezonowe czynne od 01.05 do 01.10. – kontrole przeprowadzono przed rozpoczęciem sezonu turystycznego oraz w trakcie sezonu letniego 2011. Stan sanitarny obiektu nie budził zastrzeżeń. Teren przejścia utrzymany w czystości i porządku. Sanitariaty typu Toi-Toi (2, z których 1 przystosowany dla osób niepełnosprawnych) czyste, zaopatrzone w zimną wodę do mycia rąk, mydło, ręczniki jednorazowego użytku, papier toaletowy. Czyszczeniem, myciem i dezynfekcją tych toalet zajmuje się specjalistyczna firma zgodnie z umową, na telefoniczne zgłoszenie administratora.

W okresie sprawozdawczym wszystkie przejścia graniczne miały zapewnioną wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi. MDPG w Bobrownikach i Białowieży zaopatrywane jest w wodę z urządzeń wodociągowych zlokalizowanych w obszarze tych przejść, nad którymi nadzór sprawuje Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny w Suwałkach.

W 2011r. przeprowadzono ogółem 4 kontrole urządzeń wodociągowych (po 2 każdego urządzenia). Sporządzono 4 protokoły, uchybień nie stwierdzono, wydano 4 decyzje administracyjne umarzające postępowanie na etapie protokołu.

Podczas kontroli oceniano: stan sanitarno-techniczny ujęć wody, sposób zabezpieczenia studni i wentylacji ujęcia, sposób zabezpieczenia i zagospodarowania strefy ochrony bezpośredniej jak również obecność źródeł zanieczyszczeń mogących wpłynąć na pogorszenie jakości wody. Sprawdzano także aktualne dane dotyczące dobowej produkcji wody, ilości odbiorców oraz aktualność dokumentacji zdrowotnej pracowników upoważnionych do obsługi. Nieprawidłowości w powyższym zakresie nie stwierdzono. W ramach nadzoru nad jakością wody do badań laboratoryjnych pobrano ogółem 4 próbki wody (po 2 z każdego urządzenia) w zakresie monitoringu kontrolnego, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. nr 61, poz. 417z późn. zm.). Próbki wody w zakresie zbadanych parametrów odpowiadały wymaganiom określonym w w/w rozporządzeniu. Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny w Suwałkach dokonał oceny jakości wody stwierdzając jej przydatność do spożycia przez ludzi.

Pozostałe przejścia graniczne województwa podlaskiego zaopatrywane są w wodę z wodociągów gminnych, nadzorowanych przez właściwych terenowo Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych - jakość wody do spożycia nie budziła zastrzeżeń.

Na przejściach granicznych zlokalizowanych w obszarze województwa podlaskiego sposób gromadzenia i usuwania nieczystości stałych i płynnych nie budził zastrzeżeń. Odpady komunalne gromadzone w pojemnikach i kontenerach ustawionych w wydzielonych miejscach, na utwardzonej powierzchni. Zarówno pojemniki jak i kontenery utrzymane czysto, w dobrym stanie technicznym, systematycznie opróżniane. Wszystkie nadzorowane przejścia posiadają aktualne umowy na odbiór odpadów stałych z firmami posiadającymi wymagane zezwolenia. Nieczystości płynne odprowadzane są do sieci kanalizacyjnych i oczyszczane w gminnych lub własnych oczyszczalniach ścieków. Kolejowe przejście

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

w Siemianówce i drogowe w Połowcach posiadają zbiorniki bezodpływowe, które są opróżniane przez specjalistyczne firmy na telefoniczne zgłoszenie administratorów.

3. Akcje kontrolne

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego w trakcie 2011 roku przeprowadziły ogółem 2 akcje kontrolne.

Pierwsza akcja kontrolna dotyczyła ustępów ogólnodostępnych w budynkach użyteczności publicznej oraz ustępów publicznych. Uprawnieni pracownicy powiatowych stacji sanitarno – epidemiologicznych przeprowadzili ogółem 157 kontroli ustępów w 155 obiektach.

Kontrolą zostały objęte ustępy ogólnodostępne w 61 urzędach administracji publicznej, 17 obiektach kulturalno-oświatowych, 14 stacjach paliw, 12 obiektach świadczących usługi noclegowe, przy 10 przystankach i dworcach PKP (5) i PKS (5), 9 obiektach związanych z wypoczynkiem i rekreacją, 7 ustępów publicznych, 6 niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej, 3 siedzibach powiatowych urzędów pracy, 3 siedzibach KRUS, 3 siedzibach ZUS, 3 parkingach zlokalizowanych przy trasach turystycznych, 2 bankach, 2 kościołach, 1 siedzibie urzędu skarbowego, 1 zakładzie fryzjerskim, 1 zakładzie wodociągów i kanalizacji.

Podczas prowadzonych czynności kontrolnych zwracano uwagę na stan sanitarno-techniczny ubikacji oraz na możliwość korzystania z nich przez interesantów/ klientów.

Nieprawidłowości stwierdzono jedynie w ustępie nieskanalizowanym przy dworcu PKP w Nurcu-Stacji. Podczas kontroli stwierdzono: brudne ściany i sufity, brak dezynfekcji kabin. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Siemiatyczach wydał decyzję administracyjną nakazującą usunięcie uchybień. Nieprawidłowości usunięto. W pozostałych 153 obiektach stan sanitarno-techniczny i porządkowy nie budził zastrzeżeń. Wszystkie ubikacje zaopatrzone były w mydło, papier toaletowy, ręczniki jednorazowe lub suszarki do rąk. 16 skontrolowanych ustępów dostosowanych było do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Druga akcja kontrolna dotyczyła schronisk i innych obiektów dla osób bezdomnych. Na terenie województwa podlaskiego pod nadzorem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajduje się ogółem 7 tego typu obiektów. Najwięcej obiektów znajduje się na terenie działania PSSE w Białymstoku (4). Należy do nich:

- *Ogrzewalnia CARITAS* Archidiecezji Białostockiej, ul. Kolejowa 26A w Białymstoku. Kontrolowany obiekt zaopatrzone jest w ławki na 40 miejsc. Wydzielona jest również część mieszkalna, gdzie przebywa na stałe 10 osób. W dniu kontroli uchybień nie stwierdzono;
- *Noclegownia dla kobiet CARITAS* Archidiecezji Białostockiej, ul. Raginisa 55 w Białymstoku w placówce jest 20 miejsc noclegowych. Obiekt po remoncie. Uchybień natury sanitarnej nie stwierdzono;
- *Dom dla Bezdomnych Caritas* Archidiecezji Białostockiej pw. Św Brata Alberta *Noclegownia*, ul. Sienkiewicza 81/9 w Białymstoku. Obiekt jest przeznaczony dla osób bezdomnych tylko w godz. 18.00-8.00. Dwa razy w tygodniu odbywa się kąpiel bezdomnych. Osoby przebywające w placówce dostają czyste ubrania. Sprzątaniem obiektu zajmują się bezdomni. Caritas Archidiecezji Białostockiej zapewnia środki czystościowe i dezynfekcyjne;
- *Schroniska dla bezdomnych*, ul. Świętojańska 2A w Białymstoku należące do Stowarzyszenia Penitencjarnego „Patronat” Oddział w Białymstoku. Obiekt przeznaczony dla więźniów do czasu usamodzielnienia się. Mieszkańcy mają zapewnione środki higieny osobistej i środki czystościowe. Nieprawidłowości w dniu kontroli nie stwierdzono.

Wszystkie ww. obiekty na terenie miasta Białystok zaopatrywane są w wodę z wodociągu miejskiego. Nieczystości płynne odprowadzane są do kanalizacji miejskiej w Białymstoku. Wszystkie miały podpisane umowy na wywóz nieczystości stałych. Otoczenie obiektów utrzymane było czysto.

Na terenie działania PSSE Suwałki dokonano kontroli *Domu dla Osób Bezdomnych i Najuboższych MONAR – MARKOT* w miejscowości Garbas Drugi 18. Dom zlokalizowany

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

jest w dwóch budynkach wielokondygnacyjnych – wyposażonych w 40 pokoi, zamieszkałych przez 99 osób, w tym 16 dzieci. Zespoły higieniczno - sanitarne znajdują się na każdym piętrze - stwierdzono 11 takich pomieszczeń. Pranie bielizny pościelowej odbywa się w 2 pomieszczeniach dostosowanych do tego typu czynności. Toalety i pralnia wyposażone są w wentylację grawitacyjną oraz zmywalne ściany i podłogi. Wydzielony jest magazyn pościeli, środków czystości i sprzętu porządkowego. Nie stwierdzono naruszeń sanitarnych. Obiekt zaopatrywany jest przez wodę z wodociągu Garbas Drugi, Nieczystości płynne odprowadzane są do kanalizacji. Nieczystości stałe gromadzone są w pojemnikach opróżnianych systematycznie przez MPO Spółka z o.o. Białystok. Otoczenie obiektu jest utrzymane czysto.

Na terenie działania PSSE w Zambrowie dokonano kontroli *Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej* ul. Mazowiecka 53 w Zambrowie. Obiekt czynny w godzinach od 19³⁰ do 7³⁰. Składa się z 4 pomieszczeń: świetlicy, pomieszczenia do spania i pobytu na 12 miejsc noclegowych, zespołu higieniczno-sanitarnego oraz pomieszczenia gospodarczego dla pracownika noclegowni. Podczas kontroli nie stwierdzono naruszeń stanu sanitarno-technicznego.

Na terenie działania PSSE w Łomży skontrolowano *Noclegownię z ogrzewalnią Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej* dla osób bezdomnych, ul. Dworna 24 A w Łomży. Noclegownia czynna codziennie w godzinach 15⁰⁰- 8⁰⁰, natomiast ogrzewalnia w godzinach 15⁰⁰-7⁰⁰. W okresie nasilenia temperatur ujemnych zapewniony był całodobowy dostęp do noclegowni. Noclegownia dysponuje 12 miejscami noclegowymi w 2 pokojach, w których jest 6 łóżek piętrowych. W obiekcie znajduje się: aneks kuchenny, łazienka z prysznicem, WC oraz pokój kierownika. W sąsiednim budynku zlokalizowana jest ogrzewalnia (2 pomieszczenia z miejscami siedzącymi). Na terenie obiektu znajduje się budynek dysponujący pokojem i łazienka z WC. W oddzielnym pomieszczeniu znajduje się magazyn pościeli i środków czystości. Wszystkie budynki na terenie noclegowni zaopatrzone są w bieżącą wodę, centralne ogrzewanie, podłączone są do kanalizacji miejskiej. Pranie i dezynfekcja bielizny pościelowej zlecona jest firmie zewnętrznej. Wszystkie pomieszczenia utrzymane w dniu kontroli w dobrym stanie sanitarno-porządkowym i technicznym.

Wnioski:

1. Zapewnienie wody do picia w odpowiedniej ilości i jakości ma istotne znaczenie dla zdrowia i warunków życia społeczeństwa, a także bezpieczeństwa sanitarnego województwa. W województwie podlaskim 94,7 % ludności spożywało wodę o kontrolowanej jakości, z których 18,7 % spożywało wodę, której jakość w ciągu roku, w różnych okresach, w zakresie różnych parametrów była kwestionowana.
2. W wyniku prowadzonego przez państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych wzmożonego nadzoru, w wielu przypadkach wyegzekwowano od administratorów wodociągów poprawę jakości wody. Na koniec 2011r. stwierdzono, że tylko 2,8 % ludności spożywała wodę, której jakość była kwestionowana.
3. Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę ludności województwa są wody podziemne pochodzące z czwartorzędowych poziomów wodonośnych. Wody te charakteryzują się stosunkowo dobrą jakością, w związku z tym wymagają ochrony ilościowej i jakościowej.
4. Mieszkańcy Białegostoku stanowią 24,8% ogółu ludności województwa. Zaopatrywani są głównie w wodę mieszaną, z której 40,3% stanowią wody z ujęcia powierzchniowego na rzece Supraśl. Zbadane próby wody surowej w ciągu roku odpowiadały 3 – krotnie warunkom kategorii A2, 5 – krotnie A3 w tym 4- krotnie ze względu na zawartość w niej ogólnego węgla organicznego (OWO).
5. Aglomeracja białostocka zaopatrywana była w wodę dobrej jakości stwierdzono dalsze obniżenie się w wodzie zawartości trihalometanów, będących ubocznym skutkiem zastosowanych procesów uzdatniania. Stężenie chloroformu, dichlorobromometanu, i Σ THM kształtowało się na poziomie wartości niższych niż dopuszczalne przez cały rok. Stężenie pozostałych parametrów zbadanych w wodzie również spełniało wymogi określone w obowiązujących przepisach.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

6. Realizacja obowiązku prowadzenia kontroli wewnętrznej jakości wody przez przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjne nastręczała wiele trudności. Na terenie woj. podlaskiego tylko jedno laboratorium - należące do Wodociągów Białostockich Sp. z o. o.- jest uprawnione do takich badań. Pozostałe wodociągi wykonują badania w ww. laboratorium lub w trzech istniejących laboratoriach Państwowej Inspekcji Sanitarnej funkcjonujących w zintegrowanym systemie badań jakości wody.
7. Pomimo braku szczegółowych regulacji prawnych określających wymagania, jakim powinna odpowiadać woda w basenach oraz sposobu kontroli tych obiektów organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego nadal sprawują nadzór nad jakością wody w basenach i stanem sanitarno-technicznym tych obiektów.
8. Nadal dużym problemem jest egzekwowanie odpowiedniego stanu sanitarnego terenów i obiektów dworcowych z uwagi na rozdrobnienie kompetencyjne komórek organizacyjnych mienia PKP.

VII. OCENA STANU SANIATRNEGO I HIGIENY PROCESÓW NAUCZANIA W PLACÓWKACH OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2011r.

W roku 2011 Państwowa Inspekcja Sanitarna obejmowała nadzorem ogółem 1456 placówek, w tym :

- -1074 stałe placówki oświatowo-wychowawcze,
- - 21 szkół wyższych i 12 domów studenta,
- - 349 placówek sezonowych.

W ciągu roku sprawozdawczego skontrolowano 1045 stałych placówek oświatowo-wychowawczych, 21 szkół wyższych, 12 domów studenta i przeprowadzono 1416 kontroli, podczas których dokonano oceny:

- stanu sanitarnego i technicznego placówek,
- umebłowania sal zabaw/lekcyjnych i usadzenia uczniów zgodnie z wymogami ergonomii,
- przestrzegania zasad higieny przy układaniu tygodniowych rozkładów zajęć,
- przestrzegania przez szkoły obowiązków wynikających z ustawy z dnia 25 lutego 2011r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. Nr 63, poz. 322) oraz rozporządzeń Wspólnot Europejskich w niej wymienionych.

Ponadto zbierano dane statystyczne na temat liczby dzieci korzystających z różnych form dożywiania prowadzonych przez szkoły.

Jak wynika z analizy sporządzonej na podstawie materiałów własnych i otrzymanych z PSSE stan sanitarny i techniczny placówek stałych utrzymuje się na dobrym poziomie, gdyż tylko w:

- 1,11 % skontrolowanych stwierdzono zły stan techniczny budynku, tj. w :
 - 1 przedszkolu wchodzącym w skład zespołu szkół (1 w powiecie hajnowskim),
 - 4 samodzielnych szkołach podstawowych, w których znajdują się 3 oddziały przedszkolne (po 1 w powiatach: białostockim i łomżyńskim oraz 2 w powiecie sokólskim),
 - 2 samodzielnych gimnazjach (2 w powiecie łomżyńskim),
 - 1 zespole szkół w skład którego wchodzi: 1 gimnazjum muzyczne, 1 liceum muzyczne, szkoła muzyczna II° (w powiecie białostockim),
 - 1 warsztacie szkolnym wchodzącym w skład zespołu szkół (1 w powiecie białostockim),
 - 2 placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego (2 w powiecie augustowskim),
 - 1 placówce wychowania pozaszkolnego (1 w powiecie białostockim).

Na koniec roku sprawozdawczego w dalszym ciągu ubiczność zewnętrzne posiadała jedynie stała baza harcerska w pow. sokólskim. Uległa natomiast zmianie liczba placówek

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

zlokalizowanych w budynkach nieprzystosowanych. W roku sprawozdawczym w powiecie grajewskim zlikwidowano jedną szkołę podstawową z oddziałem przedszkolnym, a w drugiej szkole podstawowej utworzono oddział przedszkolny. Wyżej wymienione placówki działały w budynkach adoptowanych. W związku z tym na koniec roku sprawozdawczego w budynkach nieprzystosowanych funkcjonowało 11 placówek, w tym:

- 2 przedszkola (po 1 w powiatach: białostockim i grajewskim),
- 5 szkół podstawowych, w których znajdują się 4 oddziały przedszkolne (1 w powiecie bielskim i 4 w grajewskim),
- 1 filia szkoły podstawowej wchodząca w skład zespołu szkół (w powiecie zambrowskim),
- 1 zespół szkół ogólnokształcących w skład którego wchodzi: szkoła podstawowa specjalna, gimnazjum specjalne, zasadnicza szkoła zawodowa specjalna i szkoła przysposabiająca do pracy (w powiecie grajewskim),
- 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego tj. świetlice środowiskowe (w powiecie augustowskim).

Placówki te mieszczą się między innymi: w budynku zabytkowym, w budynku po komitecie partii, w budynkach mieszkalnych oraz w pomieszczeniach budownictwa wielorodzinnego adoptowanych na ich potrzeby. W części budynków sale są małe, niektóre wąskie uniemożliwiające zachowanie odpowiedniej odległości między rzędami ławek, wąskie korytarze, wspólne klatki schodowe z mieszkaniami prywatnymi. W dwóch placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego (w powiecie augustowskim) w pomieszczeniach brak wentylacji grawitacyjnej, a w obiekcie szkoły filialnej (w powiecie zambrowskim) sanitariat wspólny dla personelu i uczniów. W budynkach dwóch szkół podstawowych nadal stwierdzano niezachowanie standardów dostępności do urządzeń sanitarnych (po 1 w powiatach: bielskim i grajewskim).

Dane liczbowe dotyczące warunków do utrzymania higieny oraz jakości wody używanej w placówkach nauczania i wychowania województwa podlaskiego w latach 2010- 2011 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 1. Warunki do utrzymania higieny i jakość wody używanej w placówkach nauczania i wychowania województwa podlaskiego w latach 2010-2011.

Rok	Placówki					
	Objęte nadzorem	Skontrolowane	Korzystające z wody nie odpowiadającej wymogom rozporządzenia	Z niewłaściwymi warunkami do utrzymania higieny		
				ogółem	w tym w których stwierdzono	
				niezachowanie standardów dostępności do urządzeń sanitarnych	brak dostępu do ciepłej wody w sanitariatach	
2010	1125	1091	27 (2,47%)	57 (5,22%)	28 (2,57%)	30 (2,75%)
2011	1107	1078	25 (2,32%)	43 (3,99%)	29 (2,69%)	14 (1,30%)

Z przedstawionych w tabeli danych liczbowych wynika, że na terenie województwa podlaskiego poprawiły się warunki do utrzymania higieny osobistej uczniów i wychowanków, ponieważ o 1,45 % zmniejszyła się liczba placówek, w których notowano brak dostępu do ciepłej wody w sanitariatach. Do poprawy warunków w tym zakresie obligowały dyrektorów placówek oświatowych przepisy prawa. Ustawodawca w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 października 2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 215, poz. 1408) zmieniając zapis w § 8 nakazał do 1 września 2011 r. zapewnić ciepłą

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

i zimną bieżącą wodę oraz środki higieny osobistej w pomieszczeniach sanitarnohigienicznych.

Jednak w dalszym ciągu brak dostępu do ciepłej wody we wszystkich pomieszczeniach sanitariatach odnotowano w następujących placówkach:

- w 4 samodzielnych szkołach podstawowych (3 w powiecie białostockim i 1 w powiecie sejneńskim),
- w 1 samodzielnym gimnazjum (1 w powiecie sejneńskim),
- w 8 zespołach szkół w skład których wchodzi 3 oddziały przedszkolne, 6 szkół podstawowych, 4 gimnazja, 3 licea ogólnokształcące, 1 technikum, 2 zasadnicze szkoły zawodowe i 1 liceum profilowane (6 w powiecie białostockim, po 1 w powiatach: kolneńskim i sokólskim),
- w warsztatach szkolnych zespołu szkół ponadpodstawowych (w powiecie sokólskim).

W dalszym ciągu jednak w 2,69% skontrolowanych placówek notowano ponadnormatywną liczbę uczniów/wychowanków na 1 urządzenie sanitarne. Dane o niezachowaniu standardów dostępności do urządzeń sanitarnych są zmienne, ponieważ ich liczbę ustala się przeliczając znajdujące się w placówce urządzenia sanitarne na największą liczbę uczniów/wychowanków przebywających jednocześnie w placówce, która co roku może być inna.

W 2011 r. ponadnormatywną liczbę uczniów/wychowanków na 1 urządzenie sanitarne odnotowano w następujących placówkach:

- w 1 innej formie wychowania przedszkolnego (1 w powiecie augustowskim),
- w 8 szkołach podstawowych samodzielnych, w których znajduje się 7 oddziałów przedszkolnych (5 w powiecie augustowskim, 1 w powiecie bielskim i 2 w powiecie grajewskim),
- w 1 gimnazjum samodzielnym (w powiecie augustowskim),
- w 2 samodzielnych liceach ogólnokształcących (po 1 w powiatach: białostockim i suwalskim),
- w 17 zespołach szkół w skład których wchodzi 2 oddziały przedszkolne, 4 szkoły podstawowe, 4 gimnazja, 8 liceów ogólnokształcących, 4 zasadnicze szkoły zawodowe, 9 techników, 4 licea profilowane (po 1 w powiatach: hajnowskim, sokólskim, suwalskim, wysokomazowieckim i zambrowskim, po 2 w powiatach: augustowskim, bielskim i grajewskim oraz w 6 w powiecie białostockim).

Z przedstawionych w tabeli danych liczbowych wynika, że o 0,15 % zmniejszyła się liczba placówek oświatowo – wychowawczych korzystających z wody nie odpowiadającej wymogom rozporządzenia . W związku z tym w porównaniu do 2010 r. odnotowano spadek współczynnika określającego placówki z wodą nie odpowiadającej wymogom rozporządzenia na 10 skontrolowanych w następujących powiatach:

- bielskim o 0,47
- grajewskim o 0,68
- sejneńskim o 0,32
- siemiatyckim o 0,57.

W 2011 roku z wody warunkowo dopuszczonej do spożycia korzystało 25 placówek, w tym:

- 1 przedszkole (1 w powiecie białostockim),
- 4 placówki innych form wychowania przedszkolnego (1 w powiecie białostockim i 3 w powiecie wysokomazowieckim),
- 11 samodzielnych szkół podstawowych, w których znajduje się 11 oddziałów przedszkolnych (po 1 w powiatach: grajewskim, hajnowskim, siemiatyckim i sokólskim, po 2 w powiatach: białostockim i monieckim oraz 3 w powiecie wysokomazowieckim),
- 1 filia samodzielnej szkoły podstawowej (1 w powiecie białostockim),
- 2 gimnazja (po 1 w powiatach: białostockim i łomżyńskim),
- 5 zespołów szkół, w skład których wchodzi: 2 przedszkola, 1 placówka innych form wychowania przedszkolnego, 3 oddziały przedszkolne, 5 szkół podstawowych, 4 gimnazja (po 1 w powiatach: białostockim, łomżyńskim i wysokomazowieckim oraz 2 w powiecie siemiatyckim),

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

- 1 dom dziecka (1 w powiecie białostockim).

Zakłady zaopatrzone w wodę nie odpowiadającej wymogom rozporządzenia znajdują się w powiecie białostockim, grajewskim, hajnowskim, łomżyńskim, monieckim, siemiatyckim, sokólskim i wysokomazowieckim, a obliczony współczynnik określający placówki zaopatrzone w wodę warunkowo dopuszczoną do spożycia na 10 skontrolowanych wynosi odpowiednio 0,24; 0,18; 0,28; 0,18; 0,54; 0,86; 0,13 i 1,17. W porównaniu do 2010r. jest on wyższy tylko w powiecie białostockim o 0,12, hajnowskim o 0,02, monieckim o 0,03, w sokólskim o 0,01 i wysokomazowieckim o 0,38.

Podobnie jak w roku ubiegłym jakość wody kwestionowano głównie ze względu na przekroczenia parametrów fizyko-chemicznych, tj. ze względu na przekroczenia zawartości żelaza, azotanów, manganu, jonu amonowego jak również ze względu na mętność, barwę i określono jako wodę warunkowo dopuszczoną do użytku na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. (Dz. U. Nr 61, poz. 417 z późn. zm.).

W 2011 r. nie badano wody z 1 wodociągu lokalnego w powiecie białostockim zaopatrującego w wodę szkołę podstawową z oddziałem przedszkolnym na wsi, ponieważ wszystkie podejmowane wcześniej działania nie doprowadziły do poprawy jakości wody. W dalszym ciągu dyrekcja szkoły zgodnie z zaleceniem decyzji administracyjnej wydanej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku w 2008 r. zapewniała uczniom i personelowi placówki wodę mineralną.

Kwestionowaną jakość wody w placówkach oświatowo-wychowawczych w poszczególnych powiatach przedstawia (*Załącznik nr 13*).

Mając na uwadze poprawę warunków higieniczno-sanitarnych i technicznych w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie województwa podlaskiego organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydały ogółem w 2011 roku 403 decyzje administracyjne, w tym 178 nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i 225 zmieniających treść wydanych decyzji. Ogółem wyegzekwowano wykonanie 201 decyzji, w tym 131 z lat ubiegłych. W związku z tym odnotowano poprawę warunków higienicznych i zdrowotnych w niżej wymienionych placówkach ponieważ:

- przeprowadzono remonty generalne w całym/części budynku w :
 - 4 przedszkolach - 4 w powiecie białostockim,
 - 1 placówce innych form wychowania przedszkolnego – w powiecie augustowskim,
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi: 1 gimnazjum i 1 liceum ogólnokształcące - w powiecie augustowskim,
 - 1 internacie zespołu szkół – w powiecie suwalskim,
- przeprowadzono remonty bieżące polegające na malowaniu części pomieszczeń placówek i /lub doprowadzeniu do należytego stanu technicznego podłóg w:
 - 11 przedszkolach – po 1 w powiatach: augustowskim, grajewskim i suwalskim, po 3 w białostockim i siemiatyckim oraz 2 w powiecie hajnowskim,
 - 66 samodzielnych szkołach podstawowych, w których znajduje się 55 oddziałów przedszkolnych - po 1 w powiatach: sokólskim i monieckim, po 2 w kolneńskim i zambrowskim, po 3 w bielskim i wysokomazowieckim oraz 5 w powiecie siemiatyckim, 8 w suwalskim, 11 w grajewskim, 14 w augustowskim i 16 w białostockim,
 - 1 placówce innych form wychowania przedszkolnego – w powiecie łomżyńskim,
 - 26 samodzielnych gimnazjach – po 2 w powiatach: augustowskim i bielskim, 10 w powiecie białostockim, 5 w grajewskim, 1 w siemiatyckim oraz 6 w suwalskim,
 - 2 samodzielnych liceach ogólnokształcących – 2 w powiecie białostockim,
 - 71 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 6 przedszkoli, 27 oddziałów przedszkolnych, 45 szkół podstawowych, 53 gimnazja, 13 liceów ogólnokształcących, 7 liceów profilowanych, 16 techników i 5 zasadniczych szkół zawodowych – po 1 w powiatach: wysokomazowieckim i zambrowskim, po 2 w łomżyńskim i sokólskim, po 4 w grajewskim i monieckim, po 7 w bielskim i hajnowskim, oraz 5 w powiecie augustowskim, 9 w siemiatyckim, 11 w suwalskim i 18 w białostockim,

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

- 1 szkole policealnej – w powiecie białostockim,
- 3 internatach zespołów szkół – po 1 w powiatach: białostockim, hajnowskim i sokólskim,
- 4 szkołach wyższych – w powiecie białostockim,
- 3 domach studenta – w powiecie białostockim,
- przeprowadzono remonty sanitariatów (malowanie pomieszczeń, wymiana urządzeń sanitarnych, wyłożenie ścian glazurą i posadzek terakotą) połączone z modernizacją podnoszącą ich standard w placówkach:
 - 5 przedszkolach – po 1 w powiatach: augustowskim, białostockim i siemiatyckim oraz 2 w powiecie suwalskim,
 - 1 placówce innych form wychowania przedszkolnego – w powiecie sokólskim,
 - 12 samodzielnych szkołach podstawowych, w których znajduje się 11 oddziałów przedszkolnych – po 3 w powiatach: białostockim i zambrowskim, 1 w powiecie grajewskim oraz 5 w suwalskim,
 - 6 samodzielnych gimnazjach – po 1 w powiatach: grajewskim i zambrowskim oraz 4 w powiecie suwalskim,
 - 12 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 9 oddziałów przedszkolnych, 11 szkół podstawowych, 11 gimnazjów, 3 licea ogólnokształcące, 1 liceum profilowane, 2 technika i 1 zasadnicza szkoła zawodowa – po 1 w powiatach: augustowskim, bielskim, grajewskim i siemiatyckim, 2 w powiecie sokólskim i 6 w suwalskim,
 - 2 placówkach wychowania pozaszkolnego – po 1 w powiatach: augustowskim i siemiatyckim,
 - 1 szkole wyższej – w powiecie białostockim,
 - 1 domu studenta – w powiecie białostockim,
- zapewniono dostęp do ciepłej wody w sanitariatach w następujących placówkach:
 - 14 samodzielnych szkołach podstawowych, w których znajduje się 14 oddziałów przedszkolnych – po 2 w powiatach: augustowskim i bielskim, po 3 w białostockim i wysokomazowieckim oraz 4 w powiecie sokólskim,
 - 1 filii samodzielnej szkoły podstawowej – w powiecie bielskim,
 - 3 samodzielnych gimnazjach – 2 w powiecie bielskim i 1 w wysokomazowieckim,
 - 1 zespole szkół ogólnokształcących w skład którego wchodzi przedszkole i szkoła podstawowa – w powiecie łomżyńskim,
 - 8 zespołach szkół w skład których wchodzi: 1 przedszkole, 1 oddział przedszkolny, 2 szkoły podstawowe, 4 gimnazja, 4 licea ogólnokształcące, 1 liceum ogólnokształcące uzupełniające, 1 liceum profilowane, 2 zasadnicze szkoły zawodowe, 3 technika, 1 technikum uzupełniające – po 1 w powiatach: białostockim, bielskim, sejneńskim, sokólskim i po 2 w augustowskim i wysokomazowieckim,
 - 1 warsztatach szkolnych zespołu szkół – w powiecie grajewskim,
- zwiększono liczbę urządzeń sanitarnych w sanitariatach w następujących placówkach:
 - 2 samodzielnych szkołach podstawowych, w których znajdują się 2 oddziały przedszkolne – 2 w powiecie sokólskim,
- dostosowano do wzrostu dzieci urządzenia sanitarne w placówkach:
 - 3 samodzielnych szkołach podstawowych, w których znajdują się 3 oddziały przedszkolne – w powiecie grajewskim,
 - 1 zespole szkół, w skład których wchodzi: oddział przedszkolny, szkoła podstawowa, gimnazjum – w powiecie białostockim,
- przeprowadzono termomodernizację budynków w następujących placówkach:
 - 2 przedszkolach – w powiecie białostockim,
 - 6 samodzielnych szkołach podstawowych, w których znajduje się 5 oddziałów przedszkolnych – po 1 w powiatach: sejneńskim, suwalskim i wysokomazowieckim oraz 3 w powiecie łomżyńskim,
 - 1 samodzielny gimnazjum – w powiecie suwalskim,

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

- 2 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 1 oddział przedszkolny, 1 szkoła podstawowa, 1 gimnazjum, 1 liceum ogólnokształcące – po 1 w powiatach: sokólskim i suwalskim,
- dokonano wymiany/naprawy dachu w placówkach:
 - 10 samodzielnych szkołach podstawowych w skład których wchodzi 8 oddziałów przedszkolnych – po 1 w powiatach: kolneńskim i sejneńskim, 3 w powiecie białostockim i 5 w augustowskim,
 - 1 samodzielnym gimnazjum – w powiecie białostockim,
 - 4 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 1 szkoła podstawowa, 3 gimnazja, 2 licea ogólnokształcące, 1 liceum muzyczne, 1 szkoła muzyczna II°, 2 technika – po 1 w powiatach: białostockim, hajnowskim, sejneńskim i suwalskim,
 - 1 warsztatach szkolnych zespołu szkół – w powiecie białostockim,
 - 1 domu dziecka – w powiecie białostockim,
- dokonano wymiany bądź bieżących napraw w ogrodzeniu terenu placówki:
 - 1 przedszkolu – w powiecie augustowskim,
 - 8 samodzielnych szkołach podstawowych, w skład których wchodzi 5 oddziałów przedszkolnych – 5 w powiecie białostockim, 2 w augustowskim i 1 w sokólskim,
 - 2 samodzielnych gimnazjach – po 1 w powiatach: suwalskim i wysokomazowieckim,
 - 4 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 1 przedszkole, 2 oddziały przedszkolne, 3 szkoły podstawowe, 2 gimnazja, 1 liceum ogólnokształcące, 1 liceum profilowane i 1 technikum – 4 w powiecie białostockim,
 - 1 placówce wychowania pozaszkolnego – 1 w powiecie augustowskim,
- oddano do użytku nowo otwarte bloki żywienia zbiorowego typu zamkniętego w placówkach:
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi: 1 przedszkole i 1 szkoła podstawowa – w powiecie białostockim,
- oddano do użytku nowo otwarte bloki żywienia oparte na cateringu w placówkach:
 - 3 samodzielnych szkołach podstawowych, w skład których wchodzi 3 oddziały przedszkolne – w powiecie białostockim,
- dokonano modernizacji istniejących bloków żywienia w placówkach:
 - 1 przedszkolu – w powiecie łomżyńskim,
 - 4 samodzielnych szkołach podstawowych w skład których wchodzi 4 oddziały przedszkolne – 1 w powiecie siemiatyckim i 3 w łomżyńskim,
 - 1 samodzielnym gimnazjum – w powiecie siemiatyckim,
 - 1 bursie szkolnej – w powiecie augustowskim,
- wymieniono instalację elektryczną w części lub we wszystkich pomieszczeniach w budynkach:
 - 7 samodzielnych szkół podstawowych w skład których wchodzi 6 oddziałów przedszkolnych – po 2 w powiatach: białostockim, sejneńskim i suwalskim oraz 1 w powiecie grajewskim,
 - 3 samodzielnych gimnazjów – 3 w powiecie białostockim i 1 w suwalskim,
 - 5 zespołów szkół, w skład których wchodzi: 3 oddziały przedszkolne, 3 szkoły podstawowe, 4 gimnazja, 1 liceum ogólnokształcące, 1 zasadnicza szkoła zawodowa, 1 technikum i 1 technikum uzupełniające – po 1 w powiatach: augustowskim i suwalskim oraz 3 w powiecie białostockim,
 - 1 warsztatu szkolnego zespołu szkół – w powiecie białostockim,
 - 1 placówki wychowania pozaszkolnego – w powiecie siemiatyckim,
- wymieniono/odrestaurowano stolarkę okienną i/lub drzwiową w części pomieszczeń w budynkach placówek:
 - 4 przedszkoli – po 1 w powiatach: grajewskim i suwalskim i 2 w powiecie białostockim,
 - 11 samodzielnych szkół podstawowych w których znajduje się 11 oddziałów przedszkolnych – po 2 w powiatach: augustowskim, sokólskim i suwalskim, 4 w powiecie białostockim i 1 w łomżyńskim,

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

- 3 samodzielnych gimnazjów – 1 w powiecie łomżyńskim i 2 w białostockim,
- 20 zespołów szkół, w skład których wchodzi: 2 przedszkola, 1 inna forma wychowania przedszkolnego, 7 oddziałów przedszkolnych, 13 szkół podstawowych i 14 gimnazjów, 3 licea ogólnokształcące, 2 licea profilowane, 3 zasadnicze szkoły zawodowe i 5 techników – po 2 w powiatach: bielskim i grajewskim, po 3 w hajnowskim, siemiatyckim i suwalskim, 1 w powiecie wysokomazowieckim, oraz 6 w białostockim,
- 2 internatów zespołów szkół – po 1 w powiatach: hajnowskim i suwalskim,
- 1 domu dziecka – w powiecie białostockim,
- oddano do użytku nowo wybudowaną salę gimnastyczną z pełnym zapleczem sanitarnym w placówce:
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi 1 oddział przedszkolny, 1 szkoła podstawowa i 1 gimnazjum – 1 w powiecie sokólskim,
- oddano do użytku nowe boiska sportowe w placówkach:
 - 1 samodzielnej szkole podstawowej w której znajduje się oddział przedszkolny – w powiecie augustowskim,
 - 1 samodzielnym gimnazjum – w powiecie grajewskim,
 - 2 zespołach szkół, w skład których wchodzi 2 oddziały przedszkolne, 2 szkoły podstawowe i 2 gimnazja – po 1 w powiatach: augustowskim i siemiatyckim,
 - 1 młodzieżowym ośrodku wychowawczym – w powiecie augustowskim,
- oddano do użytku nowe kompleksy boisk sportowych z projektu „Moje Boisko-Orlik 2012” w placówkach:
 - 1 samodzielnej szkole podstawowej w której znajduje się oddział przedszkolny - w powiecie suwalskim,
 - 1 samodzielnym gimnazjum – w powiecie białostockim,
 - 1 samodzielnym liceum ogólnokształcącym – w powiecie hajnowskim,
 - 4 zespołach szkół, w skład których wchodzi 1 oddział przedszkolny, 2 szkoły podstawowe, 3 gimnazja, 1 liceum ogólnokształcące, 1 technikum – po 1 w powiatach: sejneńskim i wysokomazowieckim oraz 2 w powiecie hajnowskim,
- dokonano adaptacji istniejących pomieszczeń na salę rekreacyjną w budynkach:
 - 2 samodzielnych szkół podstawowych w których znajdują się 2 oddziały przedszkolne – po 1 w powiatach: suwalskim i zambrowskim,
 - 1 szkoły specjalnej – w powiecie suwalskim,
- dokonano modernizacji istniejących sal gimnastycznych/zastępczych i/lub pomieszczeń zaplecza sanitarnego w budynkach:
 - 2 samodzielnych szkół podstawowych w których znajduje się 1 oddział przedszkolny – 2 w powiecie siemiatyckim,
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi: 1 oddział przedszkolny, 1 szkoła podstawowa, 1 gimnazjum – w powiecie suwalskim,
 - 1 szkoły wyższej – w powiecie białostockim,
- dokonano modernizacji istniejących boisk szkolnych w placówkach:
 - 6 samodzielnych szkołach podstawowych, w których znajduje się 5 oddziałów przedszkolnych – po 1 w powiatach: białostockim i suwalskim oraz 4 w powiecie grajewskim,
 - 3 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 1 oddział przedszkolny, 1 samodzielny oddział przedszkolny, 2 szkoły podstawowe, 2 gimnazja, 1 liceum profilowane, 1 technikum i 1 zasadnicza szkoła zawodowa – po 1 w powiatach: siemiatyckim, sokólskim i suwalskim,
- doprowadzono do właściwego stanu technicznego nawierzchnię boiska szkolnego w placówkach:
 - 2 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 2 oddziały przedszkolne, 2 szkoły podstawowe i 2 gimnazja – w powiecie białostockim,
- przeprowadzono remonty bieżące bloków sportowych w placówkach:

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

- 8 samodzielnych szkółach podstawowych, w których znajduje się 7 oddziałów przedszkolnych – po 1 w powiatach: łomżyńskim, wysokomazowieckim i zambrowskim oraz 5 w powiecie augustowskim,
- 2 samodzielnych gimnazjach – po 1 w powiatach: augustowskim i bielskim,
- 5 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 2 oddziały przedszkolne, 5 szkół podstawowych, 5 gimnazjów – po 2 w powiatach: augustowskim i bielskim oraz 1 w powiecie sokólskim,
- naprawiono i odnowiono lub zakupiono nowy sprzęt terenowy do gier i zabaw w placówkach:
 - 1 samodzielnej szkole podstawowej, w której znajduje się oddział przedszkolny – w powiecie białostockim,
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi: oddział przedszkolny, szkoła podstawowa i gimnazjum – w powiecie białostockim,
- wybudowano nowe place zabaw dla dzieci w placówkach:
 - 1 placówce innych form wychowania przedszkolnego – w powiecie hajnowskim,
 - 10 samodzielnych szkółach podstawowych w których znajdują się 10 oddziałów przedszkolnych – po 1 w powiatach: białostockim i suwalskim, 2 w powiecie augustowskim oraz 6 w grajewskim,
 - 4 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 1 oddział przedszkolny, 4 szkoły podstawowe, 3 gimnazja – 1 w powiecie siemiatyckim i 3 w białostockim,
- doprowadzono do właściwego stanu technicznego plac szkolny (np. ułożono polbruk) w placówkach:
 - 2 przedszkolach – 2 w powiecie suwalskim,
 - 3 szkołach podstawowych w których znajdują się 2 oddziały przedszkolne – po 1 w powiatach: białostockim, siemiatyckim i suwalskim,
 - 2 samodzielnych gimnazjach – po 1 w powiatach: białostockim i suwalskim,
 - 4 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 2 oddziały przedszkolne, 2 szkoły podstawowe, 3 gimnazja, 2 licea ogólnokształcące i 1 technikum – po 1 w powiatach: białostockim i hajnowskim oraz 2 w powiecie suwalskim,
- wybudowano podjazdy dla osób niepełnosprawnych w placówce:
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi oddział przedszkolny, szkoła podstawowa i gimnazjum – 1 w powiecie białostockim,
- urządzono sanitariat dla uczniów niepełnosprawnych w placówce:
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi oddział przedszkolny, szkoła podstawowa i gimnazjum – 1 w powiecie białostockim,
- zamontowano windę dla uczniów niepełnosprawnych w placówce:
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi: gimnazjum i liceum ogólnokształcące – w powiecie białostockim,
- zamontowano schodołaz dla osób niepełnosprawnych w placówce:
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi: gimnazjum i szkoła przysposabiająca do pracy – w powiecie augustowskim,
- zapewniono w salach lekcyjnych/ pokojach mieszkalnych wentylację grawitacyjną w placówkach:
 - 1 zespole szkół w skład którego wchodzi szkoła podstawowa i gimnazjum – w powiecie siemiatyckim,
 - 1 domu dziecka – w powiecie białostockim,
- zabezpieczono otwartą przestrzeń nad biegami schodów w placówce:
 - 1 zespole szkół w skład którego wchodzi liceum ogólnokształcące – w powiecie sokólskim,
- wykonano zabezpieczenie uniemożliwiające uczniom bezpośrednie wyjście na jezdnię w placówce:
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi: technikum i liceum profilowane – 1 w powiecie bielskim,

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

- obudowano kaloryfery w pomieszczeniach przeznaczonych na zbiorowy pobyt dzieci w placówkach:
 - 1 przedszkolu – w powiecie suwalskim,
 - 2 samodzielnych szkółach podstawowych w skład których wchodzi 2 oddziały przedszkolne - w powiecie białostockim,
 - 1 samodzielnym gimnazjum – w powiecie białostockim,
- dokonano wymiany stolików i krzeseł na nowe w części sal lekcyjnych w placówkach:
 - 2 przedszkolach – 1 w powiecie białostockim,
 - 8 samodzielnych szkółach podstawowych w których znajduje się 6 oddziałów przedszkolnych – po 2 w powiatach: białostockim, grajewskim, siemiatyckim i suwalskim,
 - 2 samodzielnych gimnazjach – po 1 w powiatach: białostockim i siemiatyckim,
 - 5 zespołach szkół, w skład których wchodzi 2 oddziały przedszkolne, 4 szkoły podstawowe, 4 gimnazja, 1 liceum ogólnokształcące i 2 technika – po 2 w powiatach: białostockim i suwalskim oraz 1 w powiecie siemiatyckim,
- zainstalowano centralne ogrzewanie w placówce:
 - 1 samodzielnej szkole podstawowej w której znajduje się oddział przedszkolny – w powiecie sejneńskim,

Podobnie jak w latach ubiegłych w czasie przeprowadzanych kontroli poza bezpieczeństwem i higieną bazy lokalowej oceniano również przestrzeganie zaleceń higienistów przy organizacji procesów nauczania.

Warunki higieny procesów nauczania w szkołach charakteryzują wyniki:

- oceny wyposażenia sal zabaw/lekcyjnych w meble dostosowane do wzrostu wychowanków/uczniów,
- oceny prawidłowości układania tygodniowych rozkładów zajęć.

Tabela nr 2 Ocena warunków higieny procesów nauczania.

Rok	Umeblowanie pomieszczeń do nauki				Tygodniowe rozkłady zajęć			
	Dostosowanie do wzrostu		Meble niedostosowane		Skontrolowano		Niewłaściwe	
	Liczba zbadanych uczniów	Ilość szkół	Liczba uczniów	Ilość szkół	Oddziałów	Ilość szkół	W ilu oddziałach	Ilość szkół
2010	15902	609	153 (0,96%)	17 (2,79%)	2523	676	390 (15,46%)	152 (22,49%)
2011	15583	608	72 (0,46%)	7 (1,15%)	2571	680	277 (10,77%)	94 (13,82%)

Oceny dostosowania mebli do wzrostu uczniów dokonywano w szkołach samodzielnych i wchodzących w skład zespołów szkół. Ogółem przeprowadzono ją w 608 szkołach, w tym:

- w 417 szkołach podstawowych (298 samodzielnych i 119 wchodzących w skład zespołów szkół),
- w 191 gimnazjach (73 samodzielnych i 118 wchodzących w skład zespołów szkół),

Z danych zamieszczonych w powyższej tabeli wynika, że w bieżącym roku sprawozdawczym o 1,64% zmniejszyła się liczba szkół, w których dzieci siedzą w meblach niedostosowanych do wzrostu, a także o 0,5% zmniejszyła się liczba dzieci siedzących nieprawidłowo.

Biorąc pod uwagę fakt, że z roku na rok zwiększa się liczba szkół wyposażonych w nowe ergonomiczne meble nasuwa się przypuszczenie, że w pewnym stopniu sytuacja ta wynika z braku zainteresowania dyrekcji szkół i nauczycieli prawidłowym usadzeniem uczniów w ławkach. Należy stwierdzić, że na terenie województwa podlaskiego w dalszym

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

ciągu w 1,15% ocenianych szkół z mebli niedostosowanych do wzrostu korzystało 0,46% badanych uczniów.

Ponadto pracownicy PSSE dokonali oceny dostosowania mebli do wzrostu dzieci w 257 przedszkolach .

Tabela nr 3 Oceny dostosowania mebli do wzrostu dzieci w przedszkolach

Rok	Umeblowanie sal zabaw w przedszkolach			
	Dostosowanie do wzrostu		Meble niedostosowane	
	Liczba zbadanych dzieci	Ilość przedszkoli	Liczba dzieci	Ilość przedszkoli
2010	5624	257	47 (0,83%)	6 (2,33%)
2011	5878	267	0	0

W roku sprawozdawczym wszystkie dzieci badane w skontrolowanych przedszkolach siedziały w meblach dostosowanych do wzrostu.

Tygodniowe rozkłady zajęć skontrolowano w 680 szkołach, w tym w:

- 420 szkołach podstawowych (297 samodzielnych i 123 wchodzących w skład zespołów szkół),
- 195 gimnazjach (72 samodzielnych i 123 wchodzących w skład zespołów szkół),
- 38 liceach ogólnokształcących (15 samodzielnych i 23 wchodzących w skład zespołów szkół),
- 27 ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych (7 samodzielnych i 20 wchodzących w skład zespołów szkół).

W porównaniu do 2010 roku stwierdzono zmniejszenie się o 8,67% liczby szkół, w których oceniono rozkłady zajęć jako niewłaściwe i zmniejszenie się o 4,69% liczby oddziałów, w których tygodniowe rozkłady oceniono jako nieprawidłowe. Najczęstszą przyczyną dyskwalifikowania tygodniowych rozkładów zajęć było występowanie 5 minutowych przerw międzylekcyjnych, przekraczanie dopuszczalnej liczby godzin w ciągu dnia nauki, nierównomierne rozłożenie zajęć na przestrzeni tygodnia, nie uwzględnienie zajęć z elementami ruchu w dniu, w którym występuje maksymalna liczba godzin oraz rozpoczynanie zajęć w godzinach zmiennych.

W roku sprawozdawczym w 13,82% badanych szkół tygodniowe rozkłady zajęć nie uwzględniały wymagań higienicznych.

Dożywianie uczniów. Ze względu na długi okres pobytu dzieci w szkole, często wydłużony o czas dojazdu, spożywanie posiłku w szkole staje się koniecznością. Dane liczbowe zebrane w 2011 roku na temat korzystania uczniów z różnych form dożywiania prowadzonego przez szkoły podstawowe (samodzielne i wchodzące w skład ZSO) oraz gimnazjalne (samodzielne oraz wchodzące w skład ZSO i ZSP) przedstawiają tabela nr 4 i 5.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Tabela nr 4. Dożywianie uczniów szkół podstawowych (łącznie z dziećmi z oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych) i gimnazjalnych.

Rok	Liczba uczniów w szkołach	Dożywianie							
		Wydawanie ciepłych posiłków				Organizowanie II śniadań		Podawanie napoju	
		Liczba placówek	Liczba uczniów korzystających ogółem	W tym:		Liczba placówek	Liczba korzystających	Liczba placówek	Liczba korzystających
Liczba uczniów korzystających z posiłków dwudaniowych	Liczba uczniów korzystających z posiłków jednodaniowych								
2010	116550	456	47538 (40,79%)	38885 (33,36,%)	8653 (7,42%)	105	4179 (3,59%)	277	31002 (26,6%)
2011	113406	494	48123 (42,43)	39338 (34,69%)	8785 (7,75%)	81	3566 (3,14%)	251	32645 (28,79%)

Porównując dane liczbowe przedstawione w tabeli zauważa się, że w roku sprawozdawczym zwiększyła się liczba uczniów korzystających z ciepłych posiłków i napoju a zmniejszyła się liczba korzystających z drugich śniadań organizowanych przez szkoły. I tak obserwuje się:

- wzrost liczby korzystających:
 - z posiłków dwudaniowych o 1,33 %
 - z posiłków jednodaniowych o 0,33 %
 - z napoju o 2,19%
- spadek liczby korzystających:
 - z drugich śniadań organizowanych przez szkoły o 0,45%

Przedstawione dane jednoznacznie świadczą o tym, że w dalszym ciągu:

- w szkołach najczęstszą formą dożywiania jest podawanie posiłku dwudaniowego.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Tabela nr 5. Korzystanie uczniów z ciepłych posiłków w szkołach podstawowych i gimnazjalnych na terenie województwa podlaskiego w latach 2010 – 2011

		Augustów	Białystok	Bielsk Podlaski	Grajewo	Hajnówka	Kolno	Łomża	Mońki	Sejny	Siemiatycze	Sokółka	Suwałki	Wysokie Mazowieckie	Zambrów	Razem:
Liczba uczniów w kontrolowanych szkołach ogółem	2010	6398	38057	5462	6516	3672	4718	10200	4234	2182	4829	7117	12067	6386	4712	116550
	2011	6198	38367	4780	6318	3458	4451	10605	3980	2072	4493	6428	11432	6316	4508	113406
Liczba uczniów korzystających z dożywiania w szkołach	2010	1580	16621	2822	2527	2361	1902	3320	1876	761	3042	4417	3203	1792	1314	47538
	2011	1711	17940	2771	2413	2351	1925	2525	1914	740	2981	4621	3513	1554	1164	48123
Współczynnik uczniów dożywianych na 100 uczących się w szkołach	2010	24,70	43,67	51,67	38,78	64,30	40,31	32,55	44,31	34,88	62,99	62,06	26,54	28,06	27,89	40,79
	2011	27,61	46,76	57,97	38,19	67,99	43,25	23,81	48,09	35,71	66,35	71,89	30,73	24,60	25,82	42,43

Na podstawie analizy danych liczbowych z tabeli nr 5 należy stwierdzić, że w porównaniu do roku 2010 odnotowano wzrost współczynnika korzystających z ciepłych posiłków na 100 uczących się w szkołach o 1,64. W dalszym ciągu najwyższy współczynnik odnotowano w szkołach w powiecie hajnowskim, sokólskim, siemiatyckim, bielskim i monieckim.

Częstość korzystania uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z ciepłych posiłków w poszczególnych powiatach przedstawia ([Załącznik nr 14](#)).

Nadzór nad szkołami wyższymi w roku 2011.

W 2011 roku w ewidencji wyższych uczelni poszczególnych PSSE zaszły następujące zmiany:

- w ewidencji PSSE w Suwałkach dopisano oddany do użytku Dom Studenta Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach ul. Sejneńska 30.

W związku z tym na koniec roku sprawozdawczego ewidencja szkół wyższych w poszczególnych PSSE przedstawiała się następująco:

- PSSE w Białymstoku- 14 szkół wyższych i 10 domów studenta,
- PSSE w Hajnówce -1 szkoła wyższa,
- PSSE w Łomży – 3 szkoły wyższe i 1 dom studenta,
- PSSE w Suwałkach – 3 szkoły wyższe i 1 dom studenta.

Pracownicy PSSE skontrolowali 55 obiektów należących do 21 szkół przeprowadzając 21 kontroli oraz 12 obiektów należących do 12 domów studenta przeprowadzając 6 kontroli.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Kontrole uczelni, które posiadają laboratoria przeprowadzono wspólnie z pracownikami pionu higieny pracy.

W czasie kontroli wyższych uczelni zgodnie z wytycznymi zawartymi w załącznikach do obowiązującej procedury kontroli pracownicy Powiatowych Stacji Sanitarno - Epidemiologicznych dokonywali:

- oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektów dydaktycznych oraz bloków i terenów sportowych,
- oceny warunków zaplecza do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego,
- oceny stanu technicznego umeblowania,
- oceny przestrzegania przepisów z zakresu bhp,
- oceny przestrzegania przepisów w zakresie stosowania i przechowywania substancji chemicznych i ich mieszaniny (wiodący w realizacji zagadnienia był Oddział Higieny Pracy).

Wydano 4 decyzje administracyjne, w tym:

- 2 na poprawę warunków sanitarno-technicznych w domach studenta – po 1 w powiatach: białostockim i suwalskim,
- 2 na poprawę warunków sanitarno-technicznych w placówkach dydaktycznych, w tym 1 również na poprawę warunków środowiska pracy – 2 w powiecie białostockim.

W czasie kontroli zebrano także informacje o zmianach jakie zaszły w 6 szkołach wyższych, w tym w 4 placówkach publicznych i 2 niepublicznych. Odnotowano następujące zmiany:

- Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Białymstoku przejęła budynek po Wyższej Szkole Gospodarowania Nieruchomościami w Białymstoku, która w 2010 r. przeniosła się z własnego budynku do wynajmowanych pomieszczeń użyteczności publicznej,
- ukończono rozbudowę oraz przebudowę istniejącego budynku Wyższej Szkoły Administracji Publicznej w Białymstoku,
- zakończono budowę budynku Biblioteki Politechniki Białostockiej, w skład którego wchodzi biblioteka oraz zespół sal multimedialnych,
- oddano do użytku 4 nowe sale wykładowe w Państwowej Wyższej Szkole Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży,
- zlikwidowano budynek laboratorium w Zamiejscowym Ośrodku Dydaktycznym Politechniki Białostockiej w Suwałkach i na zajęcia praktyczne studenci dojeżdżają do Białegostoku,
- zwiększono bazę lokalową Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Suwałkach pozyskując nowy budynek, w którym utworzono 4 sale wykładowe dla studentów Instytutu Politechnicznego.

Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego na poszczególnych uczelniach przedstawia się następująco.

W 2011 roku Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Białymstoku przejęła budynek po Wyższej Szkole Gospodarowania Nieruchomościami w Białymstoku, w którym znajduje się blok sportowy z zapleczem sanitarnym.

W związku z powyższym infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w wyższych uczelniach przedstawia się następująco:

Uczelnie państwowe

W roku sprawozdawczym pięć uczelni państwowych posiadało infrastrukturę do prowadzenia wychowania fizycznego.

Trzy niżej wymienione dysponowały własnymi zespołami sportowymi składającymi się z jednej lub więcej sal sportowych i pomieszczeń pomocniczych: przebieralni, natryskowni, ustępów, przechowalni sprzętu sportowego, gabinetu wychowania fizycznego oraz posiadały własne siłownie, sale do aerobiku tj.

- Politechnika Białostocka,
- Uniwersytet w Białymstoku,

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

– Uniwersytet Medyczny w Białymstoku.

Natomiast Zamiejscowy Wydział Zarządzania Środowiskiem Politechniki Białostockiej w Hajnówce posiada tylko zastępczą salę gimnastyczną, ale ze względu na rodzaj prowadzonych zajęć studenci korzystają z sali do zajęć judo i siłowni znajdującej się w Klubie Sportowym „Żubr” zlokalizowanym w odległości około 100 m od budynków uczelni oraz basenu miejskiego.

Studenci Wyższej Szkoły Zawodowej w Suwałkach korzystają z własnej pracowni dydaktyczno – sportowej, w której znajdują się jacuzzi i sauna oraz korzystają z sali gimnastycznej i basenu OSiR. W Zamiejscowym Ośrodku Dydaktycznym Politechniki Białostockiej w Suwałkach w bieżącym roku akademickim w rozkładzie zajęć nie ma wychowania fizycznego, ponieważ jest to ostatni rok nauki (szkoła nie prowadzi naboru od 2 lat).

Pozostałe szkoły wyższe państwowe (3 szkoły) nie posiadają infrastruktury do prowadzenia wychowania fizycznego i studenci korzystają z bloków sportowych innych szkół wyższych, zakładów nauczania i wychowania oraz uczęszczają na basen.

Uczelnie niepaństwowe

Także trzy niżej wymienione szkoły wyższe niepaństwowe posiadają własne zespoły sportowe z pełnym zapleczem sanitarnym, są to:

- Wyższa Szkoła Wychowania Fizycznego i Turystyki w Białymstoku,
- Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Białymstoku,
- Wyższa Szkoła Agrobiznesu w Łomży.

Pozostałe uczelnie nie posiadają warunków do prowadzenia wychowania fizycznego i korzystają z bloków sportowych zakładów nauczania i wychowania.

Stan sanitarno-techniczny uczelni wyższych i domów studenta w woj. podlaskim ulega systematycznej poprawie.

Nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami.

Na koniec roku sprawozdawczego w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się 136 szkół posiadających substancje chemiczne i ich mieszaniny, w tym:

- 38 samodzielnych gimnazjów,
- 12 samodzielnych liceów ogólnokształcących,
- 1 samodzielna szkoła policealna,
- 85 zespołów szkół, w tym 1 specjalny.

W czasie kontroli ustalono, że część szkół przekazało posiadane odczynniki chemiczne w całości do utylizacji. Były to następujące szkoły:

- 2 samodzielne gimnazja - w powiecie białostockim,
- 7 zespołów szkół – po 1 w powiatach: monieckim i sejneńskim, 2 w powiecie suwalskim oraz 3 w białostockim.

Natomiast 4 szkoły, które w ubiegłym roku nie znajdowały się w ewidencji placówek posiadających substancje chemiczne i ich mieszaniny, zakupiło odczynniki chemiczne:

- 1 liceum ogólnokształcące – w powiecie białostockim,
- 3 zespoły szkół - 1 w powiecie białostockim oraz 2 suwalskim.

Ponadto w roku sprawozdawczym w związku ze zmianą stopnia organizacyjnego szkół w posiadanej ewidencji wprowadzono następujące zmiany. W wykazie placówek

– dopisano:

- 2 zespoły szkół, w skład których weszły gimnazja wykazywane poprzednio jako samodzielne posiadające substancje chemiczne i ich mieszaniny – po 1 w powiatach: hajnowskim i siemiatyckim,

– wykreślono:

- 2 samodzielne gimnazja - po 1 w powiatach: hajnowskim i siemiatyckim.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Także w ewidencji znajdują się 4 zespoły szkół w powiecie augustowskim posiadające substancje chemiczne i ich mieszaniny po terminie ważności przeznaczone do utylizacji, które zostały zewidencjonowane i odpowiednio zabezpieczone.

W dalszym ciągu w czasie przeprowadzonych kontroli stwierdzano, że szkoły sukcesywnie w miarę posiadanych środków przekazują przeterminowane substancje chemiczne i ich mieszaniny do utylizacji wyspecjalizowanym firmom. Wszystkie posiadane odczynniki chemiczne przeterminowane przekazało do utylizacji 2 szkoły, tj.:

– 2 zespoły szkół. – po 1 w powiatach: białostockim i zambrowskim,

Natomiast tylko część posiadanych odczynników chemicznych przeterminowanych oddała do utylizacji tylko jedna szkoła:

– 1 zespół szkół - w powiecie siemiatyckim.

Jednak znaczne ilości przeterminowanych substancji chemicznych i ich mieszanin stwierdzono w pracowniach chemicznych 3 zespołów szkół (po1 w powiatach: hajnowskim, sokólskim i zambrowskim). W związku z tym Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku wystosował wystąpienia pokontrolne do dyrektorów tych szkół, w których zwrócił uwagę na potrzebę zaplanowania działań w kierunku usunięcia przeterminowanych odczynników chemicznych z placówek szkolnych.

W pozostałych placówkach przeterminowane substancje chemiczne i ich mieszaniny przechowywane są w oddzielnych, zabezpieczonych szafach i nie są wykorzystywane na zajęciach dydaktycznych.

Z uzyskanych informacji wynika, że szkoły sukcesywnie dokupują nowe zestawy odczynników chemicznych do celów dydaktycznych lub otrzymują je w związku z uczestnictwem w projekcie pt. „Archimedes” pilotowanym przez Augustowskie Centrum Edukacyjne, który ma na celu rozwijanie umiejętności uczniów w zakresie kluczowych kompetencji nauk matematyczno-przyrodniczych.

W roku sprawozdawczym wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą wyposażenie pracowni chemicznej w zespole szkół w powiecie suwalskim w wyciąg laboratoryjny - dygestorium. We wszystkich skontrolowanych szkołach osoby pracujące z niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami zapoznały się z kartami charakterystyki. W magazynkach i pracowniach chemicznych, w których znajdują się niebezpieczne i ich mieszaniny, wywieszono odpowiednie instrukcje bhp. Uczniom i pracownikom zapewniono wszystkie wymagane środki do udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku.

Ocena infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach na terenie woj. podlaskiego.

Warunki do prowadzenia wychowania fizycznego w szkołach ulegają systematycznej poprawie. W 2011 roku oddano do użytku:

- 1 nowo wybudowaną salę gimnastyczną z pełnym zapleczem sanitarnym w placówce:
 - 1 zespole szkół, w skład którego wchodzi 1 oddział przedszkolny, 1 szkoła podstawowa i 1 gimnazjum – 1 w powiecie sokólskim,
- 4 nowe boiska sportowe przy szkołach:
 - 1 samodzielnej szkole podstawowej w której znajduje się oddział przedszkolny – w powiecie augustowskim,
 - 1 samodzielnym gimnazjum – w powiecie grajewskim,
 - 2 zespołach szkół, w skład których wchodzi 2 oddziały przedszkolne, 2 szkoły podstawowe i 2 gimnazja – po 1 w powiatach: augustowskim i siemiatyckim,
- 7 nowych kompleksów boisk sportowych z projektu „Moje Boisko-Orlik 2012” w placówkach:
 - 1 samodzielnej szkole podstawowej w której znajduje się oddział przedszkolny - w powiecie suwalskim,
 - 1 samodzielnym gimnazjum – w powiecie białostockim,
 - 1 samodzielnym liceum ogólnokształcącym – w powiecie hajnowskim,

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

- 4 zespołach szkół, w skład których wchodzi 1 oddział przedszkolny, 2 szkoły podstawowe, 3 gimnazja, 1 liceum ogólnokształcące, 1 technikum – po 1 w powiatach: sejneńskim i wysokomazowieckim oraz 2 w powiecie hajnowskim.

Ponadto dokonano:

- adaptacji istniejących pomieszczeń na salę rekreacyjną w budynku:
 - 2 samodzielnych szkół podstawowych w których znajduje się 2 oddziały przedszkolne – po 1 w powiatach: suwalskim i zambrowskim,
 - 1 szkoły specjalnej – w powiecie suwalskim,
- modernizacji istniejących sal gimnastycznych/zastępczych i/lub pomieszczeń zaplecza sanitarnego w budynkach:
 - - 2 samodzielnych szkół podstawowych w których znajduje się 1 oddział przedszkolny – 2 w powiecie siemiatyckim,
 - 1 zespołu szkół, w skład którego wchodzi: 1 oddział przedszkolny, 1 szkoła podstawowa, 1 gimnazjum – w powiecie suwalskim,
 - 1 szkoły wyższej – w powiecie białostockim,
- modernizacji istniejących boisk szkolnych w placówkach:
 - 6 samodzielnych szkołach podstawowych, w których znajduje się 5 oddziałów przedszkolnych – po 1 w powiatach: białostockim i suwalskim oraz 4 w powiecie grajewskim,
 - 3 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 1 oddział przedszkolny, 1 samodzielny oddział przedszkolny, 2 szkoły podstawowe, 2 gimnazja, 1 liceum profilowane, 1 technikum i 1 zasadnicza szkoła zawodowa – po 1 w powiatach: siemiatyckim, sokólskim i suwalskim.

Także doprowadzono do właściwego stanu technicznego nawierzchnię boiska szkolnego w placówkach:

- 2 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 2 oddziały przedszkolne, 2 szkoły podstawowe i 2 gimnazja – w powiecie białostockim.

Przeprowadzono remonty bieżące bloków sportowych polegające na malowaniu części pomieszczeń i /lub doprowadzeniu do należytego stanu technicznego podłóg w następujących placówkach:

- 8 samodzielnych szkołach podstawowych, w których znajduje się 7 oddziałów przedszkolnych – po 1 w powiatach: łomżyńskim, wysokomazowieckim i zambrowskim oraz 5 w powiecie augustowskim,
- 2 samodzielnych gimnazjach – po 1 w powiatach: augustowskim i bielskim,
- 5 zespołach szkół, w skład których wchodzi: 2 oddziały przedszkolne, 5 szkół podstawowych, 5 gimnazjów – po 2 w powiatach: augustowskim i bielskim oraz 1 w powiecie sokólskim.

Ponadto w celu dalszej poprawy warunków do prowadzenia wychowania fizycznego w szkołach rozpoczęto budowę:

- sali gimnastycznej z pełnym zapleczem sanitarnym w:
 - 1 szkole podstawowej – w powiecie kolneńskim,
 - 1 zespole szkół, w skład których wchodzi liceum ogólnokształcące – w powiecie kolneńskim,
- hali sportowej z pełnym zapleczem sanitarnym w:
 - 1 szkole podstawowej, w której znajduje się oddział przedszkolny – w powiecie grajewskim,
 - 2 zespołach szkół, w skład których wchodzi 1 liceum ogólnokształcące, 1 liceum profilowane, 1 technikum i 2 zasadnicze szkoły zawodowe – po 1 w powiatach: sokólskim i zambrowskim.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Dane liczbowe opisujące infrastrukturę do prowadzenia wychowania fizycznego w placówkach szkolnych województwa podlaskiego w latach 2010-2011 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 6

Rok	Liczba placówek		liczba placówek posiadających										liczba placówek nie posiadających warunków do prowadzenia wychowania fizycznego
	w ewidencji	skontrolowanych	tylko			salę(e) gimnastyczną(e) z boiskiem	salę(e) zastępczą(e)/rekreacyjną(e) z boiskiem	salę(e) gimnastyczną(e) i salę(e) zastępczą(e)/rekreacyjną(e)		szkolny zespół sportowy			
			salę(e) gimnastyczną(e)	salę(e) zastępczą(e)/rekreacyjną(e)	boisko(a) szkolne			z boiskiem	bez boiska	z boiskiem	bez boiska		
2010	675	669	5 0,75%	31 4,63%	108 16,14%	32 4,78%	143 21,38%	16 2,39%	1 0,15%	251 37,52%	31 4,63%	51 7,62%	
2011	636	635	11 1,73%	22 3,46%	90 14,17%	29 4,57%	144 22,68%	17 2,68%	1 0,16%	259 40,79%	21 3,31%	41 6,46%	

Z przedstawionych danych wynika, że w porównaniu do ubiegłego roku zaszły następujące zmiany:

- o 0,98 % wzrosła liczba szkół posiadających tylko sale gimnastyczne,
- o 1,3 % wzrosła liczba szkół posiadających salę zastępczą /rekreacyjną z boiskiem,
- o 0,29 % wzrosła liczba szkół posiadających zarówno salę gimnastyczną, salę zastępczą i boisko,
- o 3,27 % wzrosła liczba szkół posiadających szkolny zespół sportowy z boiskiem,
- o 1,17 % zmniejszyła się liczba szkół posiadających tylko salę zastępczą/rekreacyjną,
- o 1,97 % zmniejszyła się liczba szkół posiadających tylko boisko sportowe,
- o 0,21 % zmniejszyła się liczba szkół posiadających salę gimnastyczną z boiskiem,
- o 1,32 % zmniejszyła się liczba szkół posiadających szkolny zespół sportowy bez boiska,
- o 1,16 % zmniejszyła się liczba szkół nie posiadających warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

W związku z powyższym dokonana w czasie przeprowadzanych kontroli ocena warunków do prowadzenia wychowania fizycznego w skontrolowanych szkołach przedstawia się następująco:

- o 2,36% zwiększyła się liczba szkół, w których warunki do prowadzenia wychowania fizycznego oceniono jako wystarczające,
- o 1,17% zmniejszyła się liczba szkół, w których warunki do prowadzenia wychowania fizycznego oceniono jako niewystarczające,
- o 1,16% zmniejszyła się liczba placówek, w których stwierdzono brak warunków do prowadzenia wychowania fizycznego.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Z informacji zebranych w czasie kontroli wynika, że szkoły w których stwierdzono brak warunków lub niewystarczające warunki do prowadzenia wychowania fizycznego korzystają z infrastruktury poza placówką lub ćwiczą na korytarzach. Z sal gimnastycznych lub hal sportowych w innych szkołach, klubach sportowych lub ośrodkach sportu i rekreacji korzystało 79 szkół, z siłowni/fitness klubu/innej placówki specjalistycznej 47 szkół, z basenu 159 szkoły i z boisk/stadionów sportowych 46 szkół.

Wnioski:

1. Warunki zdrowotne w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie województwa podlaskiego ulegają systematycznej poprawie. Jednak w dalszym ciągu istnieją placówki zlokalizowane w obiektach nie w pełni spełniających warunki do ich prawidłowego funkcjonowania.
2. Z punktu widzenia higieny osoby odpowiedzialne za kształtowanie środowiska szkolnego powinny stworzyć warunki do prawidłowego rozwoju psychofizycznego ucznia. Jednak w dalszym ciągu stwierdza się, że przy ustalaniu tygodniowych rozkładów zajęć często nie uwzględnia się zasad higieny pracy umysłowej ucznia, a przy usadzaniu dzieci w ławkach szkolnych zasad ergonomii.
3. Posiłek w szkole stanowi niezbędny element racjonalnego żywienia warunkujący prawidłowy rozwój dziecka, jego dobre samopoczucie i zdolność do pracy. Dlatego konieczne jest kontynuowanie działań zmierzających do zapewnienia przynajmniej jednego posiłku w szkole jak największej liczbie uczniów.
4. W wyniku wspólnych działań podejmowanych przez pracowników inspekcji sanitarnej, dyrektorów szkół i jednostek samorządu terytorialnego na terenie województwa podlaskiego w znacznej części szkolnych pracowni chemicznych uporządkowano gospodarkę substancjami chemicznymi i ich mieszaninami zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie. Tylko dalsza dobra współpraca pozwoli w całości rozwiązać problem zbędnych, przeterminowanych substancji chemicznych i ich mieszanin znajdujących się w pracowniach szkolnych.

VIII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W RAMACH PROMOCJI ZDROWIA CELEM ZMNIEJSZENIA SKUTKÓW ZAGROŻEŃ DLA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2011r.

Nieustający rozwój cywilizacyjny oraz postępujące uprzemysłowienie i urbanizacja niosą za sobą negatywne skutki zdrowotne dla uczestniczących w nich społeczeństw. Gwałtowny wzrost liczby czynników powodujących bezpośrednio i pośrednio zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego wymusza podejmowanie działań, które mają na celu:

- upowszechnianie informacji w zakresie zapobiegania i eliminowania negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi, kształtowanie właściwych postaw i zachowań zdrowotnych,
- motywowanie do podejmowania wysiłku na rzecz ochrony własnego zdrowia.

Służą temu realizowane programy prozdrowotne (w placówkach oświatowych, podmiotach leczniczych i środowisku pracy), akcje i kampanie informacyjno-edukacyjne kierowane do konkretnych grup odbiorców (np. studentów, kobiet) i/lub ogółu społeczeństwa, szkolenia tematyczne, a także imprezy plenerowe, ekspozycje form wizualnych i informacje upowszechniane za pośrednictwem mediów lokalnych.

Wszelkie inicjatywy w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej podejmowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną wynikają ze zdiagnozowanych problemów zdrowotnych w skali globalnej, krajowej lub lokalnej. Kierunki działań profilaktycznych wytycza zatem Światowa Organizacja Zdrowia, Ministerstwo Zdrowia, Główny Inspektorat Sanitarny oraz sytuacja epidemiologiczna w województwie i poszczególnych jego powiatach.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Tabela 1. Zakres tematyczny działań promujących zdrowie podejmowanych przez PIS woj. podlaskiego w 2011 roku

Rodzaj i zakres oddziaływań	Sposób realizacji	Zasięg
Profilaktyka palenia tytoniu i chorób odtytoniowych	PROGRAM OGRANICZANIA ZDROWOTNYCH NASTĘPSTW PALENIA TYTONIU	
	PROGRAMY PROFILAKTYCZNE	
	Realizowane w placówkach oświatowych: a) Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas” b) Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych „Nie pal przy mnie, proszę” c) Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i gimnazjum „Znajdź właściwe rozwiązanie”	ogólnopolski
	Realizowane w zakładach pracy - „Miejsce pracy wolne od dymu tytoniowego”	wojewódzki
	AKCJE I KAMPANIE SPOŁECZNE	
	Światowy Dzień bez Tytoniu	ogólnopolski
	Światowy Dzień Rzucania Palenia	
	Kampania medialna „Miasta wolne od dymu tytoniowego”	
	DZIAŁANIA SŁUŻĄCE UPOWSZECHNIANIU INFORMACJI O OBOWIĄZUJĄCYCH REGULACJACH PRAWNYCH W ZAKRESIE MIEJSC WOLNYCH OD DYMU TYTONIOWEGO ORAZ EGZEKWOWANIU ZAPISÓW USTAWY	
	Projekt „Odświeżamy nasze miasta. TOB3CIT (Tobacco Free Cities)”	ogólnopolski
Nadzór nad przestrzeganiem art.4 ustawy z 9 listopada 1995 roku o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych	wojewódzki	
Profilaktyka HIV/AIDS	KRAJOWY PROGRAM ZWALCZANIA AIDS I ZAPOBIEGANIA ZAKAŻENIOM HIV	
	Kampania społeczna „Wiedza ratuje życie” oraz „Zrób test na HIV!”	ogólnopolski
	Światowy Dzień Pamięci o Zmarłych na AIDS	
	Światowy Dzień Walki z AIDS	
	Konkurs na tekst i wykonanie piosenki o HIV/AIDS ph „MAT – wygrywa Miłość Akceptacja Tolerancja”	wojewódzki
	Wojewódzka Olimpiada Wiedzy o HI/AIDS	wojewódzki
	Powiatowa Olimpiada Wiedzy o HI/AIDS	lokalny – powiat sejneński
	Szkolenia służb interwencyjnych nt. „Medyczne i psychospołeczne aspekty HIV/AIDS”	lokalny – powiat zambrowski, moniecki, suwalski, sejneński
Szkolenia młodzieży nt. „Medyczne i psychospołeczne aspekty HIV/AIDS”	lokalny – m. Białystok	
Profilaktyka innych chorób zakaźnych	STOP! HCV	ogólnopolski
	Profilaktyka grypy sezonowej, A/H1N1 oraz powikłań pogrypowych	wojewódzki
	Profilaktyka chorób wywołanych przez meningokoki	lokalny – powiat grajewski, hajnowski, siemiatycki, suwalski, sokólski, łomżyński
	Profilaktyka zakażeń E.COLI 0104 STEC	lokalny – powiat białostocki,,

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

		augustowski, hajnowski
	Europejski Tydzień Szczepień ph. „Wspólne działania wobec wspólnych zagrożeń”	lokalny – powiat wysokomazowiecki, łomżyński
	Światowy Dzień Zdrowia ph. „Odporność Antybiotykowa - Antymicrobial Resistance”	ogólnopolski
	Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach	lokalny – powiat moniecki, sejneński, sokólski
Profilaktyka chorób odkleszczowych (KZM, borelioza)	Program zapobiegania chorobom przenoszonym przez kleszcze na człowieka pn. „Kleszcz mały czy duży – nic dobrego nie wróży”	wojewódzki
Profilaktyka nadwagi i otyłości	Program edukacyjny promujący zdrowe odżywianie się i aktywność fizyczną pn. „Trzymaj Formę!”	ogólnopolski
	Festyn „Chodzę, biegam więc jestem”	lokalny – m. Białystok
Profilaktyka chorób nowotworowych	NARODOWY PROGRAM ZWALCZANIA CHOROÓB NOWOTWOROWYCH	
	Program profilaktyki nowotworów piersi „Różowa Wstążeczka”	lokalny – powiat białostocki, sokólski, siemiatycki, hajnowski
	Skutki zdrowotne wynikające z ekspozycji na nadmierne promieniowanie ultrafioletowe	lokalny – powiat augustowski, hajnowski, siemiatycki, sokólski, zambrowski, łomżyński
	Miesiąc Walki z Rakiem	lokalny – powiat augustowski, białostocki
	Profilaktyka nowotworów „Wybierz życie”	lokalny – powiat moniecki
Profilaktyka próchnicy zębów i chorób przyzębia	Program edukacyjny „Radosny Uśmiech - Radosna Przyszłość”	lokalny – powiat bielski, hajnowski, sejneński, sokólski
Profilaktyka wad wrodzonych u dzieci	Program Pierwotnej Profilaktyki Wad Cewy Nerwowej	lokalny – powiat białostocki i sokólski
Profilaktyka schorzeń układu oddechowego	Program edukacyjny „Wolność Oddechu – Zapobiegaj Astmie”	lokalny – powiat białostocki, sokólski
Profilaktyka schorzeń przewodu pokarmowego	Profilaktyka zakażeń pokarmowych i zatruc grzybami	lokalny – powiat bielski
Profilaktyka uzależnień	STOP dopalaczom	wojewódzki
Promocja zdrowia psychicznego	„Stres pod kontrolą”	lokalny – powiat białostocki
Promocja higieny osobistej i otoczenia	Program „Dbam o swoje zdrowie”	lokalny – powiat hajnowski
	Program „Powiedz nie trądzikowi”	lokalny – powiat sokólski, białostocki, moniecki
	Higiena Osobista Warunkiem Zdrowia	lokalny –

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

		powiat moniecki
Promocja bezpiecznych zachowań	Letnia Szkoła Bezpieczeństwa 2011	wojewódzki
	Zimowa Szkoła Bezpieczeństwa 2011	wojewódzki
Promocja wychowania zdrowotnego	Program edukacyjny „Moje dziecko idzie do szkoły”	lokalny – powiat sokólski, suwalski
Popularyzacja wiedzy o zdrowiu	Program „Edukacja prozdrowotna w oczach dziecka”	lokalny – m. Białystok

1. PROFILAKTYKA PALENIA TYTONIU I CHOROÓB ODTYTONIOWYCH

Działania podejmowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną woj. podlaskiego realizowane były w oparciu o zapisy Krajowego Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu na lata 2010 – 2013 i miały na celu:

- a) zmianę klimatu społecznego i zachowań w stosunku do palenia tytoniu poprzez wielopłaszczyznowe populacyjne działania informacyjno-edukacyjne,
- b) zapobieganie paleniu tytoniu przez dzieci i młodzież poprzez realizację programów propagujących modę na niepalenie,
- c) upowszechnianie programów edukacyjnych i interwencyjnych w zakładach pracy i placówkach użyteczności publicznej oraz nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy antytytoniowej.

Antytytoniowe inicjatywy skierowane były do różnorodnych grup odbiorców, co służyło zwiększaniu zasięgu prozdrowotnych oddziaływań:

- dzieci w wieku przedszkolnym i ich rodziców,
- uczniów szkół podstawowych ich rodziców i nauczycieli,
- młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
- studentów,
- pracowników zakładów pracy i instytucji oraz ich klientów,
- pacjentów,
- ogółu społeczeństwa

STRATEGIE I METODY REALIZACJI PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ

- a) Zadania programowe kierowane do dzieci w wieku przedszkolnym i ich rodziców realizowane były na bazie przedszkoli poprzez uczestnictwo w programie pn. „Czyste powietrze wokół nas”, którego głównym celem jest ochrona dzieci przed narażeniem na bierną inhalację dymu tytoniowego. Realizacja zadań programowych zakładała ścisłą współpracę i współdziałanie wychowawców, rodziców i dzieci. W programie uczestniczyło 5588 dzieci 3-4-5-6-letnich i 4775 rodziców ze 126 placówek (przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych).
- b) Edukacja młodzieży szkół podstawowych realizowana była w ramach programu „Nie pal przy mnie proszę” (uczniowie klas I-III) i „Znajdź właściwe rozwiązanie” (klas IV-VI). W programie „Nie pal przy mnie proszę” uczestniczyło 9764 uczniów ze 128 szkół podstawowych woj. podlaskiego oraz 4401 rodziców. W programie dla starszych uczniów szkół podstawowych uczestniczyło 6141 uczniów z 80 placówek.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

- c) Gimnazjalistów edukowano w ramach programu „Znajdź właściwe rozwiązanie”, w którym uczestniczyło 8307 uczniów z 83 gimnazjów woj. podlaskiego.
- d) Działaniami edukacyjnymi objęto dzieci, młodzież i inne grupy osób odpoczywających w okresie ferii zimowych i latem na terenie województwa podlaskiego w ramach interwencji nieprogramowej pn. „Letnia i Zimowa Szkoła Bezpieczeństwa”.
- e) W ramach Światowego Dnia bez Tytoniu działania dot. szkodliwości biernego palenia kierowano głównie do rodziców i opiekunów dzieci. Organizowano akcje informacyjno- edukacyjne, przemarsze, happeningi, imprezy prozdrowotne, konkursy z nagrodami, rozdawnictwo materiałów oświatowo- zdrowotnych i gadżetów, ekspozycje plakatów, punkty informacyjne. W działaniach wzięło udział ok. 121,5 tys. osób. Podejmowane inicjatywy realizowane były we współpracy z władzami lokalnymi, instytucjami zdrowia publicznego, placówkami oświatowymi, mediami lokalnymi.

- f) W środowisku pracy zadania realizowane były w oparciu o założenia wojewódzkiego programu „Miejsce Pracy Wolne od Dymu Tytoniowego”, którego przygotowanie rozpoczęto we współpracy z Podlaskim Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy w 2008 roku. W 2011 roku organizowano szkolenia dla osób chcących zerwać z nałogiem, a we wrześniu przeprowadzono badania ankietowe wśród 304 pracowników z 23 zakładów pracy uczestniczących w programie w latach 2009-2011. 61% respondentów zadeklarowało w ankiecie chęć rzucenia palenia, 43% stwierdziło, że udział w programie wpłynął na chęć rzucenia palenia, a 42% uznało, że może liczyć na pomoc pracodawcy w przypadku podjęcia próby rzucenia palenia. Efekty działań programowych zaprezentowano na konferencji zorganizowanej w Światowym Dniu Rzucania Palenia.

- g) Do ogółu społeczeństwa docierano głównie poprzez ogólnokrajowe akcje prozdrowotne: „Światowy Dzień Rzucania Palenia”, kampanię społeczną propagującą „Ramową Konwencję Światowej Organizacji Zdrowia o Ograniczeniu Użycia Tytoniu” oraz kampanię

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

medialną ph. „Miasta wolne od dymu”, informującą o obowiązującym zakazie palenia w miejscach publicznych.

23.11.2011r. Oddział Promocji Zdrowia przeprowadził kampanię kierowaną do pracowników WSSE w Białymstoku pod hasłem „Światowy Dzień Rzucania Palenia i od dziś się wszystko zmienia”. Jej celem było zmotywowanie osób palących do zerwania z nałogiem. Edukowano nt. negatywnych skutków palenia tytoniu, uruchomiono punkty informacyjne, w których wykonywano badania profilaktyczne, prowadzono rozdawnictwo materiałów informacyjnych, gadżetów, częstowano owocami. Wiele osób skorzystało z porad w zakresie diety i racjonalnego odżywiania. Dużym zainteresowaniem cieszyły się prowadzone w trakcie imprezy konkursy z nagrodami. W przedsięwzięciu udział wzięło około 100 osób.

h) W listopadzie 2011 oficjalnie zapoczątkowana została realizacja programu "Odświeżamy nasze miasta. TOB3CIT (Tobacco Free Cities)" na terenie województwa podlaskiego. Jego głównym celem jest poprawa egzekwowania i wzrost przestrzegania postanowień ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. Postawione zadania realizowane są dzięki współpracy instytucji odpowiedzialnych za sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem zakazu palenia tytoniu w miejscach publicznych tj. Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Policji i Straży Miejskiej, dlatego głównym działaniem było zawiązywanie lub zacieśnianie już istniejących koalicji lokalnych na rzecz realizacji projektu. Prowadzono również szkolenia dla powiatowych koordynatorów, dystrybucję materiałów edukacyjnych oraz znaków

zakazu palenia tytoniu w celu oznaczenia stref wolnych od dymu tytoniowego w poszczególnych powiatach. Zorganizowano konferencję z udziałem przedstawicieli Głównego Inspektoratu Sanitarnego, na której zaprezentowano projekt TOB3CIT oraz założenia realizacji programu Państwowym Powiatowym Inspektorom Sanitarnym województwa podlaskiego, pracownikom komórek prowadzących nadzór nad przestrzeganiem ustawy oraz komórek promocji zdrowia PSSE województwa podlaskiego, przedstawicielom Straży

Miejskiej

w Białymstoku oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Białymstoku.

i) Zgodnie z „Ustawą z dnia 8 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej” zakazem palenia tytoniu od 15 listopada 2010 r. objęte są pomieszczenia zakładów pracy, obiektów sportowych, jednostek oświatowych, obiektów

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

kultury i wypoczynku, tereny podmiotów leczniczych i opieki społecznej, lokale gastronomiczno-rozrywkowe, środki pasażerskiego transportu publicznego, obiekty służące obsłudze podróżnych, przystanki komunikacji publicznej oraz ogólnodostępne miejsca przeznaczone do zabaw dzieci. Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. podlaskiego dokonywali w 2011r. oceny przestrzegania zapisów ustawy w 8416 obiektach.

2. PROFILAKTYKA HIV/AIDS

Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zwalczania pandemii AIDS i profilaktyki zakażeń wirusem HIV realizowane były we współpracy z urzędami, instytucjami i organizacjami związanymi z ochroną zdrowia wchodzącymi w skład Podlaskiego Wojewódzkiego Zespołu ds. Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV na lata 2010 – 2011. Kierowane były do młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, studentów, kobiet w ciąży, pracowników służb interwencyjnych oraz ogółu społeczeństwa.

2.1. Kampania społeczna „Wiedza ratuje życie” oraz „Zrób test na HIV!”

Celem kampanii było promowanie testowania w kierunku HIV, które jest przejawem odpowiedzialności za zdrowie własne i innych. W ich trakcie odbyły się emisje spotów w lokalnych rozgłośniach radiowych, TV, autobusach komunikacji miejskiej w Białymstoku, ekspozycje banerów z logo kampanii, szkolenia, warsztaty, wykłady, pogadanki dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, pacjentów, studentów, rozdawnictwo materiałów edukacyjnych oraz organizacja konkursów wiedzy o HIV/AIDS podczas imprez prozdrowotnych.

2.2. Światowy Dzień Pamięci o Zmarłych na AIDS 15 maja 2011r.

materiałów edukacyjnych i gadżetów z hasłem kampanii „Wiedza ratuje życie”. W obu działaniach uczestniczyło ok. 700 osób

Państwowa Inspekcja Sanitarna we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Podlaskiego, Urzędem Miejskim w Białymstoku oraz Porozumieniem Uczelni Białostockich podejmowała działania służące okazaniu solidarności z osobami żyjącymi z HIV, chorymi na AIDS i ich bliskimi. W środowisku studentów odbył się bieg juwenaliowy poświęcony pamięci zmarłych na AIDS oraz akcja edukacyjna w zakresie profilaktyki HIV/AIDS. Podczas akcji zorganizowano punkt informacyjny, konkursy wiedzy z nagrodami, rozdawnictwo

2.3. Konkurs na tekst i wykonanie piosenki o HIV/AIDS ph. „MAT – wygrywa Miłość Akceptacja Tolerancja”

W 2011 roku odbyła się X edycja tego artystycznego przedsięwzięcia, które cieszy się niesłabnącym zainteresowaniem młodzieży. Organizatorem konkursu była Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Białymstoku oraz Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego w Białymstoku i Urząd Miejski w Białymstoku.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Konkurs kierowany był do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych woj. podlaskiego i miał na celu:

- podniesienie poziomu wiedzy młodzieży województwa podlaskiego z zakresu problematyki HIV/AIDS,
- kształtowanie właściwych postaw młodzieży w stosunku do zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS,
- zintegrowanie środowisk młodzieżowych we wspólnych działaniach z zakresu profilaktyki HIV/AIDS poprzez przygotowanie i prezentację własnych utworów muzycznych.

Przedsięwzięcie składało się z trzech etapów:

- przesłuchań wstępnych, podczas których 75 uczestników zaprezentowało 23 autorskie piosenki. Do udziału w koncercie finałowym jury zakwalifikowało 13 piosenek propagujących miłość, akceptację, tolerancję,
- warsztatów muzycznych dla uczestników konkursu połączonych z nagraniem płyty z ich piosenkami,
- koncertu finałowego (1 grudnia 2011r. w Światowym Dniu Walki z AIDS), mającego na celu zaprezentowanie piosenek szerokiemu gronu publiczności i wyłonienie zwycięzców konkursu. Koncertu wysłuchało ok. 550 osób. W jego trakcie odbyły się konkursy wiedzy przeznaczone dla przedstawicieli widowni. Jury przyznało nagrody za zajęcie I, II i III miejsca oraz wyróżnienie za najlepszy tekst piosenki.

2.4. Wojewódzka Olimpiada Wiedzy o HIV/AIDS – realizowana w 13 powiatach województwa podlaskiego

Celem działania było poszerzenie wiedzy młodzieży na temat zapobiegania zakażeniom HIV, chorobom przenoszonym drogą płciową oraz kształtowanie pozytywnych postaw wobec ludzi żyjących z HIV i chorych na AIDS.

W zmaganiach wzięło udział:

- 1123 uczniów z 51 szkół gimnazjalnych województwa podlaskiego na etapie szkolnym,
- 243 uczniów z 51 szkół gimnazjalnych województwa podlaskiego na etapie powiatowym,
- 33 uczniów z 22 szkół gimnazjalnych województwa podlaskiego na etapie wojewódzkim.

2.5. Powiatowa Olimpiada Wiedzy o HIV/AIDS

Działania skierowane były do uczniów szkół ponadgimnazjalnych w powiecie sejneńskim. Eliminacje szkolne Olimpiady Wiedzy poprzedzone były licznymi pogadankami i prelekcjami

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

i wyłoniły po 5 zwycięzców z każdej szkoły. Na etapie powiatowym przyznano 3 nagrody główne, 3 wyróżnienia i wręczono nagrody pocieszenia pozostałym uczestnikom. Informacje ukazały się na stronie internetowej jednej ze szkół.

2.6. Szkolenia w zakresie medycznych i psychospołecznych aspektów HIV/AIDS

Celem działań edukacyjnych było poszerzenie wiedzy dotyczącej problematyki HIV/AIDS, służące ograniczeniu rozprzestrzeniania się HIV w Polsce oraz zwiększeniu liczby osób zgłaszających się na badania w kierunku HIV.

Adresatami szkoleń byli pracownicy służb interwencyjnych, straży granicznej, pielęgniarki, a także młodzież białostockich szkół ponadgimnazjalnych. Uczestniczyły w nich 74 osoby oraz 413 uczniów z 7 placówek oświatowych.

3. PROFILAKTYKA NADWAGI I OTYŁOŚCI

Jak wskazują wyniki badań prowadzonych przez Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie, ponad 50% osób dorosłych cierpi na nadwagę bądź otyłość. Problemy z wagą w coraz większym stopniu dotyczą także dzieci i młodzież - wystąpiły one u 13,3% młodzieży w wieku 13-15 lat i mają tendencję wzrostową. Równie alarmujące są dane dotyczące aktywności fizycznej - zaledwie 30% młodzieży uprawia aktywność ruchową w czasie wolnym od zajęć, co przyczynia się do pogorszenia jej sprawności fizycznej. Tymczasem nadmierna masa ciała lub w połączeniu ze znikomą aktywnością fizyczną stanowią czynnik ryzyka przewlekłych chorób niezakaźnych (chorób układu krążenia, cukrzycy typu II, kamicy żółciowej, niektórych nowotworów, schorzeń układu kostno-stawowego). Dlatego zapobieganie nadwadze, otyłości i przewlekłym chorobom niezakaźnym stało się obecnie priorytetem na poziomie Unii Europejskiej.

3.1. Program edukacyjny promujący zdrowe odżywianie się i aktywność fizyczną pn. „Trzymaj Formę!”

W 2011 roku realizowana była V edycja tego ogólnopolskiego programu, którego celem jest motywowanie do zmiany nawyków żywieniowych poprzez racjonalizację żywienia i ograniczenie spożycia produktów powodujących przyrost masy ciała, przy jednoczesnym zwiększeniu aktywności fizycznej.

Uczestniczyło w nim ponad 28000 uczniów z 231 placówek oświatowych województwa podlaskiego (z klas I -III szkół gimnazjalnych i klas V-VI szkół podstawowych).

W 103 szkołach program realizowany był metodą projektu, w którego

opracowanie włączyli nauczyciele, uczniowie, rodzice oraz inne osoby związane ze środowiskiem szkolnym.

Promowanie zdrowego stylu życia polegało nie tylko na przekazywaniu wiedzy, ale przede wszystkim służyło nabywaniu umiejętności, wykonywaniu ćwiczeń i wprowadzaniu zmian w funkcjonowaniu szkoły, stołówki czy sklepiku szkolnego.

Podczas realizacji programu uczniowie pogłębiali

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

wiedzę dotyczącą zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej, obliczali swoje BMI, poznali znakowanie produktów żywnościowych, układali wiersze, malowali plakaty, wykonywali gazetki, brali udział w różnych konkursach o tematyce związanej ze zdrowym odżywianiem i aktywnością fizyczną, uczestniczyli w zawodach sportowych, przygotowywali inscenizacje, układy gimnastyczne, rytmiczno – taneczne, organizowali akcje promujące zdrowe odżywianie.

Wzmocnieniem realizacji programu był ogłoszony przez Główny Inspektorat Sanitarny konkurs na projekt edukacyjny promujący aktywne uczestnictwo rodziców w realizacji „Trzymaj Formę!”. W woj. podlaskim wzięło w nim udział 6 placówek. Zwycięzcą został Zespół Szkół-Gimnazjum Nr 2 w Bielsku Podlaskim z projektem „Dobre zdrowie i kondycja to nasza ambicja”. Praca przekazana została na etap ogólnopolski.

3.2. Pozostałe działania w zakresie kształtowania prawidłowych nawyków żywieniowych

„Trzymaj się zdrowo – smacznie i kolorowo” - pod takim hasłem przebiegła zorganizowana przez Państwową Inspekcję Sanitarną oraz Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w Białymstoku akcja edukacyjna promująca zdrowe odżywianie i aktywność fizyczną. Obyła się ona w ramach realizacji programów: „Trzymaj Formę”, „Owoce w szkole”, „Szkłanka mleka”. W przedsięwzięciu zorganizowanym 26 października 2011 r. w Szkole Podstawowej Nr 52 w Białymstoku uczestniczyli uczniowie, nauczyciele i rodzice. Dzieci z młodszymi klasami przebrały się w kolorowe warzywa i owoce, zachęcały swoich kolegów do spożywania świeżych jarzyn oraz aktywnego spędzania czasu wolnego. Przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej zorganizowali konkurs wiedzy z zakresu prawidłowego żywienia. Każdy z uczestników otrzymał nagrodę ufundowaną przez Agencję Rynku Rolnego.

Działania edukacyjne w zakresie prawidłowego odżywiania podejmowano również w przedszkolach woj. podlaskiego oraz wśród członków Stowarzyszenia Uniwersytet III Wieku w Bielsku Podlaskim. Prowadzono pogadanki, wykłady, organizowano punkty informacyjne oraz rozdawnictwo materiałów oświatowo – zdrowotnych.

3.3. Imprezy plenerowe

11 września 2011 roku odbył się w Białymstoku coroczny festyn pod hasłem „Chodzę, biegam więc jestem”, którego celem było promowanie zdrowego stylu życia jako profilaktyki chorób nowotworowych. Była to doskonała okazja do przypomnienia zarówno dzieciom, młodzieży, jak i ich rodzicom o znaczeniu aktywności fizycznej, zbilansowanej diety oraz wolności od nałogów dla zdrowia i prawidłowego rozwoju człowieka. Imprezę rozpoczął marsz prozdrowotny, w którym wzięli udział przedstawiciele władz i instytucji lokalnych, uczniowie szkół oraz mieszkańcy miasta dając wyraz swojemu poparciu dla propagowanej idei. Na mecie marszu czekały na Białostoczan liczne stoiska instytucji zajmujących się ochroną zdrowia oraz propagujących aktywne spędzanie wolnego czasu. Na stoiskach Państwowej Inspekcji Sanitarnej można było wziąć udział w prozdrowotnych konkursach z nagrodami, sprawdzić swoją wiedzę nt. prawidłowego odżywiania się, następstw palenia tytoniu, profilaktyki HIV/AIDS, zaopatrzyć się w materiały oświatowo-zdrowotne. W konkursach brały udział dzieci, młodzież, osoby dorosłe i starsze.

4. PROFILAKTYKA PRÓCHNICY ZĘBÓW I CHORÓB PRZYŻĘBIA

Próchnica jest chorobą zakaźną i z uwagi na najszerzy zasięg występowania zaliczana jest do chorób społecznych. Szczególnie intensywnie rozwija się u dzieci i młodzieży. Dane epidemiologiczne próchnicy jednoznacznie pokazują, że stan uzębienia dzieci w Polsce jest bardzo zły, a województwo podlaskie ma jedno z najgorszych wskaźniki PUW (liczba zębów w próchnicą, usuniętych i wypełnionych w przeliczeniu na jedną osobę).

4.1. Program edukacyjny „Radosny Uśmiech - Radosna Przyszłość”

Realizacja programu edukacyjnego „Radosny Uśmiech - Radosna Przyszłość” jest jednym ze sposobów walki z pogarszającym się stanem uzębienia dzieci. W 2011 roku przystąpiły do niego placówki z powiatu bielskiego, hajnowskiego, sejneńskiego i sokólskiego. Treści programowe służyły motywowaniu do zmiany nawyków higienicznych poprzez:

- podnoszenie poziomu wiedzy nt. zdrowia jamy ustnej,
- kształtowanie umiejętności prawidłowego szczotkowania zębów,
- kształtowanie pozytywnego nastawienia do wizyt u stomatologa,
- podniesienie odpowiedzialności za higienę jamy ustnej wśród dzieci i ich rodziców.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Realizatorami działań byli nauczyciele nauczania zintegrowanego oraz personel medyczny (higienistki szkolne, pielęgniarki medycyny szkolnej, stomatolodzy).

W programie uczestniczyło 1419 uczniów kl. II i łączonych z 40 szkół podstawowych. Dzieci brały udział w pokazach i ćwiczeniach prawidłowego szczotkowania zębów, fluoryzacji zębów, oglądały filmy edukacyjne. W niektórych szkołach objęte zostały fluoryzacją zębów i zorganizowano im wizyty u stomatologa.

5. PROFILAKTYKA CHORÓB ODKLESZCZOWYCH

5.1. Program zapobiegania chorobom przenoszonym przez kleszcze na człowieka pn. „Kleszcz mały czy duży – nic dobrego nie wróży”.

W związku z faktem, iż na terenie województwa podlaskiego wskaźniki zapadalności na kleszczowe zapalenie mózgu i opon mózgowo – rdzeniowych oraz na boreliozę należą do najwyższych w kraju, Państwowa Inspekcja Sanitarna realizowała w 2011r. VII edycję programu zapobiegania chorobom przenoszonym przez kleszcze na człowieka pn. „Kleszcz mały czy duży – nic dobrego nie wróży”.

Celem programu jest zmniejszenie liczby zachorowań na choroby przenoszone przez kleszcze na człowieka poprzez:

- edukację młodzieży szkół gimnazjalnych w zakresie profilaktyki chorób wywoływanych przez kleszcze,
- zaktywizowanie środowisk szkolnych do działań edukacyjnych dotyczących profilaktyki chorób wywoływanych przez kleszcze,
- promowanie szczepień ochronnych jako skutecznej metody profilaktyki kleszczowego zapalenia opon mózgowych i mózgu.

Uczniowie poznawali zagadnienia z zakresu fizjologii i ekologii kleszczy, uczyli się rozpoznawać pajęczaki, a także nabywali umiejętności usuwania wkłutego kleszcza za pomocą dostępnych urządzeń. W trakcie realizacji programu zapoznawano również z chorobami przenoszonymi przez kleszcze oraz motywowano wszystkie uczestniczące w nim osoby do szczepień profilaktycznych i używania repelentów.

Działania programowe kierowane były głównie do uczniów kl. II, rodziców i kadry pedagogicznej szkół gimnazjalnych wszystkich powiatów województwa podlaskiego, jednak rozszerzano je także na klasy I i III szkół gimnazjalnych oraz klasy IV – VI szkół podstawowych. Ogółem w programie uczestniczyło 9496 uczniów.

5.2. Pozostałe działania

Realizacja treści profilaktycznych z zakresu chorób odkleszczowych odbywała się również w środowisku studentów (powiat hajnowski) oraz w placówkach wypoczynku letniego w całym województwie. Odbiorcom przybliżano zagadnienia dotyczące kleszczy poprzez emisję filmów edukacyjnych, rozdawnictwo materiałów informacyjnych oraz zapoznanie ze sposobami ochrony przed kleszczami i postępowania w przypadku ukąszenia.

6. ZAPOBIEGANIE ROZPRZESTRZENIANIU SIĘ CHORÓB ZAKAŻNYCH

Działania profilaktyczne w zakresie chorób zakaźnych na poziomie promocji zdrowia prowadzają się do zwiększania świadomości społeczeństwa nt. etiologii tych chorób oraz sposobów zapobiegania ich rozprzestrzenianiu się.

6.1. STOP! HCV

Wirusowe zapalenie wątroby typu C zostało uznane przez Światową Organizację Zdrowia za jedno z największych światowych zagrożeń epidemiologicznych (dotyczący około 3% populacji świata). Zwane jest cichym zabójcą, gdyż zakażenie przebiega bezobjawowo lub objawy są niecharakterystyczne, co powoduje, że choroba rozpoznana zostaje po wielu latach w okresie poważnych zmian chorobowych w wątrobie. Podstawową metodą

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

rozpoznania zakażenia HCV jest wykrycie przeciwciał anti-HCV, które są odpowiedzią organizmu na obecność wirusa.

W celu zwiększenia świadomości społeczeństwa w tym zakresie Państwowa Inspekcja Sanitarna oraz Polska Grupa Ekspertów HCV realizowała w 2011r. Ogólnopolski Pilotażowy Program Profilaktyki Zakażeń HCV „STOP! HCV”, którego elementem był moduł szkolny skierowany do uczniów kl. I lub II szkół ponadgimnazjalnych. Działania programowe służyły edukacji młodzieży w zakresie dróg szerzenia się i profilaktyki zakażenia HCV. Celem było także dotarcie do rodziców z przekazem motywującym do wykonania testu na obecność wirusa.

W woj. podlaskim program realizowało 453 uczniów z 18 szkół ponadgimnazjalnych. Z analizy ankiet dla ucznia wynika, że nastąpił znaczny wzrost poziomu wiedzy uczestników programu po lekcji edukacyjnej.

6.2. Profilaktyka grypy sezonowej, A/H1N1 oraz powikłań pogrypowych

Celem podejmowanych inicjatyw było zmniejszenie liczby zachorowań na gripę sezonową i A/H1N1 poprzez podniesienie poziomu wiedzy nt. zasad higieny oraz znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych, a także propagowanie zaleceń dotyczących zdrowego stylu życia i postępowania w przypadku zachorowania.

Działaniami edukacyjnymi objęto:

- dzieci i młodzież z placówek oświatowych oraz placówek wypoczynku, ich rodziców i opiekunów,
- personel i pacjentów zakładów opieki zdrowotnej,
- ogół społeczeństwa

Głównymi formami dotarcia były pogadanki i prelekcje dla uczniów, spotkania z rodzicami oraz dystrybucja materiałów edukacyjnych i plakatów do szkół i zakładów opieki zdrowotnej. Równocześnie prowadzono analizę sytuacji epidemiologicznej w zakresie zachorowalności na gripę i infekcje grypopodobne poprzez monitoring frekwencji uczniów w placówkach oświatowych.

Do ogółu społeczeństwa kierowano informacje oraz spoty informacyjne zamieszczone w mediach lokalnych, na stronach internetowych Państwowej Inspekcji Sanitarnej i popularnych portalach. W prowadzonych działaniach pionierstwa promocyjnego zdrowia wspierały działy higieny dzieci i młodzieży oraz epidemiologii, Kuratorium Oświaty w Białymstoku, władze i instytucje lokalne, pielęgniarki środowiska szkolnego oraz lokalne media.

6.3. Profilaktyka chorób wywoływanych przez meningokoki

Zakażenia meningokokowe wywoływane są przez bakterie, które mogą spowodować zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych a także sepsę. Dochodzi do nich drogą kropelkową oraz przez kontakt bezpośredni, dlatego podstawą działań profilaktycznych jest uwrażliwienie społeczeństwa na problem, informowanie o sposobach minimalizowania ryzyka zakażenia i szczepieniach ochronnych oraz utrwalanie podstawowych zasad higieny.

W tym celu rozpropagowano informacje o kampanii „Nie! Dla meningokoków” do placówek oświatowo – wychowawczych i zakładów opieki zdrowotnej. Prowadzono szkolenia pielęgniarek szkolnych, pogadanki i prelekcje dla uczniów, pokazy prawidłowego mycia rąk oraz emisję filmu „Pierwszy dzwonek”. W powiecie hajnowskim realizacji programu towarzyszył konkurs plastyczny „Ryzykowne zachowania prowadzą do zakażeń meningokokami”.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Działania kierowano do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, rodziców dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym oraz osób uczestniczących w różnych formach wypoczynku letniego. W zajęciach edukacyjnych uczestniczyło 2934 uczniów z 11 placówek.

6.4. Europejski Tydzień Szczepień ph. „Wspólne działania wobec wspólnych zagrożeń”

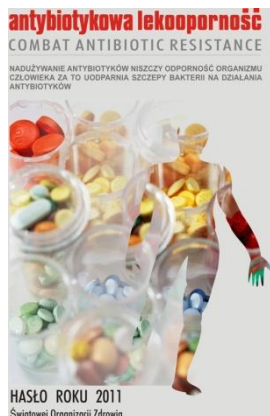
Europejski Tydzień Szczepień to inicjatywa Światowej Organizacji Zdrowia, której celem jest zwiększenie świadomości zdrowotnej społeczeństwa poprzez propagowanie szczepień ochronnych jako najskuteczniejszej formy zapobiegania chorobom.

Wspierając tę inicjatywę pracownicy promocji zdrowia włączyli podległe zakłady opieki zdrowotnej do działań edukacyjnych wśród pacjentów. Odbyły się pogadanki dla pacjentów i ich rodzin, dzieci i młodzieży szkolnej, ekspozycje form wizualnych, punkty informacyjne oraz rozdawnictwo materiałów oświatowo-zdrowotnych zachęcające do tej formy profilaktyki. Zadania zrealizowane zostały w 25 zakładach opieki zdrowotnej powiatu łomżyńskiego i wysokomazowieckiego i objęto nimi ok. 2200 osób.

6.5. Profilaktyka zakażeń E.COLI 0104 STEC

Celem podejmowanych działań była minimalizacja ryzyka zakażeń wywołanych przez bakterie Escherichia coli poprzez podniesienie poziomu wiedzy na temat bezpiecznej żywności oraz propagowanie zaleceń dotyczących zdrowego żywienia i profilaktyki chorób przenoszonych drogą pokarmową. Ich adresatem byli uczniowie placówek oświatowych, pacjenci, uczestnicy wypoczynku letniego oraz ogół społeczeństwa. Przeprowadzono dystrybucję i rozdawnictwo materiałów edukacyjnych, zamieszczano komunikat Głównego Inspektora Sanitarnego i informacje na stronach internetowych Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz lokalnych władz.

6.6. Światowy Dzień Zdrowia ph. „Odporność Antybiotykowa - Antimicrobial Resistance”

Tematem przewodnim obchodów Światowego Dnia Zdrowia w 2011 roku były zagrożenia wynikające z niewłaściwego stosowania antybiotyków. Akcja informacyjna skierowana była do lekarzy, pracowników opieki zdrowotnej oraz ogółu społeczeństwa i służyła wzrostowi świadomości na temat działania oraz nadużywania antybiotyków w leczeniu chorób niewymagających ich stosowania. Do głównych działań należały m.in.: dystrybucję materiałów oświatowo-zdrowotnych do placówek służby zdrowia oraz placówek oświatowych, organizacja konkursów i pogadanek w szkołach, nagłaśnianie problemu w mediach lokalnych i na stronach internetowych.

6.7. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach

W związku z tworzeniem się coraz większej liczby szczepów bakterii opornych na antybiotyki, a co za tym idzie zmniejszaniem skuteczności tej formy leczenia wielu chorób, 18 listopada 2011r. obchodzony był Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach.

Ideę rozważnego stosowania antybiotyków poparła również Państwowa Inspekcja Sanitarna przekazując wytyczne oraz materiały informacyjne o kampanii do podległych jednostek, motywując do podjęcia działań edukacyjnych w tym zakresie oraz umieszczając informacje w lokalnych mediach i na stronach internetowych. W powiecie monieckim ulotki informacyjne

dołączono do gazety gminnej „Wieści monieckie”, która dystrybuowana jest na cały powiat.

7. PROFILAKTYKA CHOROÓB NOWOTWOROWYCH

7.1. Program profilaktyki nowotworów piersi „Różowa Wstążeczka”

Różowa wstążka jest międzynarodowym symbolem oznaczającym walkę z rakiem piersi. Profilaktyka tego nowotworu w formie programu edukacyjnego „Różowa wstążeczka” funkcjonowała w 2011r. w czterech powiatach woj. podlaskiego: białostockim, sokólskim, siemiatyckim i hajnowskim.

Celem podejmowanych działań było zmniejszenie śmiertelności kobiet z powodu zbyt późnego wykrywania zmian nowotworowych poprzez zachęcanie do badań profilaktycznych oraz naukę samokontroli piersi. Grupę docelową stanowiły uczennice szkół ponadgimnazjalnych, ich matki i nauczycielki. Treści programowe realizowali pracownicy służby zdrowia (pielęgniarki szkolne, położne) przy wsparciu pracowników promocji zdrowia. Prowadzono prelekcje, pogadanki także pokazy i ćwiczenia samobadania piersi. Ideę zwiększania odpowiedzialności za własne zdrowie wspierały władze lokalne, Białostockie Centrum Onkologii oraz jednostki służby zdrowia. Działania skierowano do 3426 osób, w tym młodzieży z 29 placówek oświatowych i pacjentek Oddziału Położniczo-Ginekologicznego SP ZOZ w Hajnowce.

7.2. Skutki zdrowotne wynikające z nadmiernego promieniowania ultrafioletowego

Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej polegały na przeprowadzeniu akcji informacyjnej służącej podniesieniu poziomu wiedzy na temat zagrożeń wynikających z nadmiernej ekspozycji na promienie UV, zarówno sztuczne (solaria), jak i naturalne (kąpiele słoneczne). Odbiorcami treści profilaktycznych byli głównie uczniowie i uczestnicy wypoczynku letniego. Przeprowadzono dla nich pogadanki, prelekcje, rozdawnictwo materiałów oświatowo-zdrowotnych. Działaniami objęto ok. 2700 osób.

7.3. Miesiąc Walki z Rakiem Piersi

Rak piersi jest najczęściej występującym nowotworem złośliwym u kobiet. Z powodu późnej wykrywalności umiera rocznie blisko połowa z 12 tysięcy Polek, u których stwierdzono jego obecność. Dlatego październik 2011r. jak co roku był miesiącem, w którym prowadzono kampanię społeczną dot. raka piersi. Państwowa Inspekcja Sanitarna aktywnie wspierała działania Wojewódzkiego Ośrodka Koordynującego Populacyjny Program Wczesnego Wykrywania Raka Piersi poprzez udział w Marszu Nadziei p. „Rak to nie wyrok”, a także propagowanie badań mammograficznych i samobadania piersi oraz zajęcia edukacyjne w placówkach oświatowych.

7.4. Profilaktyka nowotworów – „Wybierz życie”

Działania w zakresie profilaktyki nowotworów prowadzone były w szkołach gimnazjalnych powiatu monieckiego. Zorganizowano szkolenie pedagogów i personelu medycznego, którzy przygotowani zostali do prowadzenia zajęć edukacyjnych służących podniesieniu poziomu wiedzy młodzieży i ich rodziców w zakresie czynników ryzyka chorób nowotworowych najczęściej występujących u kobiet.

8. PROFILAKTYKA CHOROÓB UKŁADU ODDECHOWEGO

8.1. Program edukacyjny „Wolność Oddechu- Zapobiegaj Astmie”

Astma oskrzelowa jest przewlekłą chorobą zapalną dróg oddechowych i jednocześnie najczęstszą chorobą przewlekłą występującą u dzieci. Skuteczność i efekty leczenia, a także jakość życia pacjentów uzależnione są od tego, na jakim etapie rozwoju choroba zostanie wykryta.

W 2011r. program „Wolność Oddechu - Zapobiegaj Astmie” realizowany był lokalnie w dwóch powiatach województwa podlaskiego: sokólskim i białostockim. Jego adresatami byli uczniowie kl. I-III szkół podstawowych, ich rodzice i nauczyciele, pielęgniarki środowiska szkolnego. Działania podejmowane w trakcie realizacji treści programowych służyły głównie:

- uświadomieniu rodzicom i opiekunom dzieci znaczenia wczesnej profilaktyki astmy,
- stworzeniu dzieciom zagrożonym chorobą możliwości optymalnej jakości życia.

Zasadniczymi działaniami podejmowanymi w trakcie realizacji programu były: prelekcje, pogadanki, wykłady, szkolenia, projekcje filmów, spotkania i rozmowy indywidualne z rodzicami. W powiecie białostockim przeprowadzono również badania przesiewowe na podstawie kwestionariuszy skierowanych do rodziców oraz badania spirometryczne dla dzieci. W programie uczestniczyło blisko 5000 uczniów z 30 szkół.

9. ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU WAD WRODZONYCH U DZIECI

9.1. Program Pierwotnej Profilaktyki Wad Cewy Nerwowej

Wady cewy nerwowej są to nieprawidłowości w procesie tworzenia się centralnego układu nerwowego, powstające w pierwszych 4 tygodniach rozwoju zarodka. Należą do nich bezmózgowie oraz przepukliny mózgu i rdzenia. Badania wykazały, że ich występowanie jest przyczynowo związane z niedoborami kwasu foliowego w okresie przedkoncepcyjnym i pierwszych 12-tu tygodniach ciąży. Polska należy do krajów o najwyższej w Europie umieralności niemowląt z powodu WCN.

W celu upowszechnienia spożycia kwasu foliowego przez kobiety w wieku rozrodczym oraz kształtowania wśród młodych kobiet świadomości realnego wpływu na zdrowie ich przyszłego potomstwa w dwóch powiatach woj. podlaskiego: białostockim i sokólskim realizowany był Program Pierwotnej Profilaktyki Wad Cewy Nerwowej. Działania prowadzone były w szkołach ponadgimnazjalnych, na uczelniach wyższych, w placówkach służby zdrowia oraz podczas imprez prozdrowotnych w środowisku lokalnym. Edukacja młodzieży odbywała się poprzez wykłady, prelekcje, emisje filmów i rozmowy indywidualne. Środowisko studentów uczulano na problem podczas szkoleń i za pomocą materiałów edukacyjnych. Współpracowano również z Archidiecezjalnym Duszpasterstwem Rodzinnym zaopatrując doradców rodzinnych w materiały informacyjne. Działania edukacyjne prowadzono także w gabinetach ginekologicznych i na oddziale położniczo-ginekologicznym w Sokółce. Łącznie działaniami profilaktycznymi objęto 3852 osoby z 31 placówek oświatowych oraz 350 kobiet w wieku rozrodczym.

10. PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ

10.1. „STOP dopalaczom”

W 2011r. we wszystkich powiatach woj. podlaskiego kontynuowano działania prozdrowotne służące zmniejszeniu skutków zdrowotnych i społecznych wynikających z używania środków psychoaktywnych tzw. dopalaczy. Pracownicy promocji zdrowia organizowali szkolenia kadry pedagogicznej szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (dyrektorów, nauczycieli pedagogów, psychologów), pielęgniarek szkolnych oraz służb interwencyjnych. Motywowali szkoły do edukacji antyuzależnieniowej, prowadzili prelekcje i pogadanki dla młodzieży i rodziców w placówkach oświatowych i w placówkach wypoczynku uświadamiając szkodliwy wpływ dopalaczy na zdrowie człowieka., dystrybuowali ulotki i filmy edukacyjne do podległych jednostek. W ramach Obchodów Międzynarodowego Dnia Zapobiegania Narkomanii ph. „Dopalacze-wypalają” w dniach 12-14 czerwca w PSSE w Siemiatyczach uruchomiona została infolinia służąca mieszkańcom powiatu w uzyskaniu informacji nt. środków zastępczych. W wytypowanych szkołach woj. podlaskiego przeprowadzona została ankietyzacja uczniów w ramach ogólnopolskiego badania „Zachowania zdrowotne młodzieży w Polsce”.

10.2. Profilaktyka narkomanii, alkoholizmu i używania tytoniu

Profilaktyka uzależnień stanowiła także ważny element działań edukacyjnych podejmowanych w placówkach wypoczynku na terenie całego województwa. Jako, że okres przerwy w zajęciach szkolnych sprzyja podejmowaniu ryzykownych zachowań, dzieci i młodzież uczulano na zagrożenia związane z używaniem środków psychoaktywnych takich jak alkohol, narkotyki i papierosy. W tym celu emitowano filmy edukacyjne, prowadzono rozdawnictwo materiałów informacyjnych oraz popularyzowano bezpieczniejsze i zdrowsze formy spędzania wolnego czasu.

11. PROFILAKTYKA SCHORZEŃ UKŁADU POKARMOWEGO

11.1. Profilaktyka zakażeń pokarmowych i zatruc grzybami

W celu upowszechnienia informacji nt. profilaktyki zakażeń pokarmowych oraz bezpiecznego grzybobrania skierowano do społeczeństwa powiatu bielskiego działania mające na celu zapoznanie z w/w tematyką. Inicjatywę realizowano w zakładach opieki zdrowotnej oraz placówkach wypoczynku letniego poprzez pogadanki, propagowanie zasad higieny, rozdawnictwo materiałów edukacyjnych. Treści profilaktyczne upowszechniano także w lokalnych mediach. Zasięgiem oddziaływań objęto blisko 1400 osób. Efektem podejmowanych działań był brak zatruc grzybami na terenie powiatu bielskiego w 2011 roku.

12. PROMOCJA BEZPIECZNYCH ZACHOWAŃ

12.1. „Zimowa Szkoła Bezpieczeństwa 2011”

Akcja bezpieczne ferie to cykliczne profilaktyczno-edukacyjne działanie Policji, Państwowej Inspekcji Sanitarnej i innych jednostek zaangażowanych w ochronę zdrowia publicznego.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Skierowana jest do dzieci i młodzieży przebywającej w placówkach wypoczynku zimowego. Podejmowane inicjatywy profilaktyczne służą zapewnieniu bezpiecznych i higienicznych warunków wypoczynku oraz uświadomieniu młodym ludziom zagrożeń wynikających z niewłaściwych zachowań zdrowotnych.

12.2. „Letnia Szkoła Bezpieczeństwa 2011”

Celem działań podejmowanych w ramach akcji „Bezpieczne wakacje” w 2011r. było uświadomienie dzieciom i młodzieży wpływu niewłaściwego stylu życia na zdrowie. W zajęciach edukacyjnych uczestniczyło 11750 osób przebywających w okresie letniego wypoczynku na obozach i koloniach w województwie podlaskim, dzieci i młodzież spędzająca wakacje w domu, a także osoby uczestniczące w prozdrowotnych imprezach masowych organizowanych w czerwcu, lipcu i sierpniu.

Przeprowadzone zajęcia służyły wyposażeniu uczestników wypoczynku w wiedzę nt. profilaktyki chorób, znaczenia aktywności fizycznej i higieny osobistej, wskazywaniu sposobów bezpiecznego spędzania czasu wolnego, uświadamianiu wpływu substancji psychoaktywnych na zdrowie oraz kształtowaniu postawy odpowiedzialności za zdrowie własne i innych. Zajęciom edukacyjno – informacyjnym towarzyszyły emisje filmów oraz rozdawnictwo ulotek, broszur i gadżetów, konkursy, gry i zabawy. W celu dotarcia do jak największej grupy odbiorców problem nagłaśniano także w lokalnych mediach.

13. PROMOCJA ZDROWIA PSYCHICZNEGO

13.1. Program „Stres pod kontrolą”

Program edukacyjny „Stres pod kontrolą” jest cykliczną inicjatywą Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku kierowaną do uczniów klas maturalnych ze szkół ponadgimnazjalnych miasta Białystok i powiatu białostockiego. Celem podejmowanych działań jest zwiększenie umiejętności radzenia sobie ze stresem w sytuacjach trudnych, ze szczególnym uwzględnieniem matury.

W 2011 roku w działaniach uczestniczyło 3137 uczniów z 21 szkół ponadgimnazjalnych. Zajęcia z młodzieżą prowadzili nauczyciele, wychowawcy, pedagodzy i psycholodzy szkolni, którzy dostarczali maturzystom niezbędnej wiedzy o stresie, jego przyczynach i technikach redukcji napięcia emocjonalnego. Wsparciem merytorycznym służyły zakłady opieki zdrowotnej zajmujące się zdrowiem psychicznym.

14. PROMOCJA HIGIENY OSOBISTEJ I OTOCZENIA

14.1. Program „Dbam o swoje zdrowie”

W 2011 roku w powiecie hajnowskim realizowana była kolejna edycja programu, którego głównym celem było kształtowanie u dzieci postaw prozdrowotnych. Treści programowe dotyczyły higieny osobistej, higieny otoczenia oraz bezpieczeństwa własnego i innych. Odbiorcami działań było 100 dzieci z 3 przedszkoli.

14.2. Program „Powiedz nie trądzikowi”

W związku z faktem, iż problemy wieku dojrzewania są istotnym czynnikiem wpływającym na poziom samooceny i samoakceptacji, w powiecie białostockim, sokólskim i monieckim realizowany był program „Powiedz nie trądzikowi” mający na celu zwiększenie wiedzy i umiejętności młodzieży w zakresie dbałości o wygląd i zdrowie. Odbiorcami programu była młodzież ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Treści programowe realizowane były przez nauczycieli oraz pielęgniarki szkolne, na podstawie materiałów edukacyjnych będących na wyposażeniu programu i zgodnie ze scenariuszem zajęć. Prowadzono pogadanki, wykłady, szkolenia, emisje filmu, konsultacje z dermatologiem w mobilnym gabinecie „dermolocie”. Działaniem edukacyjnym objęto 6037 osób z 29 placówek oświatowych.

14.3. Higiena Osobista Warunkiem Zdrowia

W powiecie monieckim podejmowane były działania służące zapobieganiu występowania chorób pasożytniczych związanych z brakiem higieny osobistej, tj. wszawicy i świerzbu. Akcja informacyjno-edukacyjna skierowana była do dzieci przedszkolnych, uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz rodziców i nastawiona była na kształtowanie prawidłowych postaw i nawyków higienicznych. Służyły temu pogadanki, prelekcje, konkursy plastyczne oraz akcje kontroli czystości. W programie uczestniczyło 1841 osób z 10 placówek.

15. PROMOCJA WYCHOWANIA ZDROWOTNEGO

15.1. Program edukacyjny „Moje dziecko idzie do szkoły”

Celem programu jest wspieranie prawidłowego rozwoju fizycznego i psychicznego dzieci poprzez kształtowanie prawidłowych nawyków i umiejętności prozdrowotnych oraz podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat zdrowego stylu życia oraz czynników wpływających na zachowanie zdrowia. W 2011 roku program realizowany był w dwóch powiatach: sokólskim i suwalskim. Grupę odbiorców stanowiły dzieci 5 i 6-letnie oraz ich rodzice z 35 przedszkoli i szkół podstawowych.

15.2. Dodatkowe działania

W powiecie monieckim na lokalnych stronach internetowych zamieszczono informację skierowaną do rodziców „Moje dziecko idzie do szkoły” traktującą o przygotowaniu stanowiska pracy dla uczniów, plecaków/tornistrów, racjonalnej diety. W 3 wybranych szkołach podstawowych przeprowadzono także akcję ważenia plecaków. Badanie objęło 139 dzieci. Również w powiecie kolneńskim w ramach akcji ważenia plecaków w 1 placówce przeprowadzono pogadankę nt. zapobiegania wadom postawy u najmłodszych uczniów. Odbył się również pokaz wraz z instruktą, który przeprowadziła pielęgniarka szkolna. Działaniem objęto 21 osób.

16. POPULARYZACJA WIEDZY O ZDROWIU

15.1. Program „Edukacja prozdrowotna w oczach dziecka”

W 2011 roku odbyła się XII edycja cieszącego się niesłabnącym zainteresowaniem programu „Edukacja prozdrowotna w oczach dziecka”. Celem podejmowanych działań było zwiększenie skuteczności edukacji zdrowotnej oraz działań w zakresie promocji zdrowia poprzez:

- popularyzację wiedzy o zdrowiu,
- kształtowanie pozytywnych postaw prozdrowotnych do zdrowia własnego, innych ludzi i otoczenia,
- upowszechnienie twórczości teatralnej jako metody promocji zdrowia.

Inicjatywa skierowana była do uczniów kl. 0-VI białostockich szkół podstawowych. Zadaniem kadry pedagogicznej było przeprowadzenie szeregu działań edukacyjnych dotyczących szeroko rozumianego zdrowia (higieny, ekologii, zdrowego stylu życia, stosunku do innych ludzi, tolerancji, szacunku dla starszych itp.), a następnie zaprezentowanie przygotowanych form scenicznych w trakcie XII Przeglądu Dziecięcej Twórczości Teatralnej ph. „Bądź zdrow”. Występy artystyczne oceniane były przez jury konkursu, które spośród prezentujących się placówek wyłaniało laureatów.

W programie uczestniczyło 12 szkół podstawowych Białegostoku. Edukacją objętych zostało 6640 uczniów, natomiast 250 spośród nich zostało bezpośrednio zaangażowanych w przegląd twórczości teatralnej.

17. POZOSTAŁE DZIAŁANIA

Pracownicy promocji zdrowia Państwowej Inspekcji Sanitarnej na skutek ścisłej współpracy z podległymi placówkami angażowali się w następujące działania:

- prowadzili edukację prozdrowotną uczniów i rodziców na zaproszenie przedszkoli i szkół różnego szczebla,
- brali udział w komisjach konkursowych i sędziowskich zmaganiach o charakterze prozdrowotnym (olimpiad, konkursów),
- udzielali poradnictwa metodycznego i merytorycznego osobom realizującym działania w placówkach oświatowych i jednostkach służby zdrowia,
- opracowywali oraz udostępniali pomoce dydaktyczne służące wspieraniu procesu dydaktycznego i uatrakcyjnianiu działań.

PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI

Działania z zakresu Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia realizowane były w 2011 roku zgodnie z planem, aktualną sytuacją epidemiologiczną w województwie i poszczególnych powiatach, według ujednoczonych standardów i procedur. Duży nacisk kładziono na uzyskanie szerokiego zasięgu oddziaływań profilaktycznych, w związku z czym stosowano różnorodne kanały dotarcia do adresatów działań. Nawiązywano i podtrzymywano dotychczasową współpracę z władzami samorządowymi, instytucjami i organizacjami w środowisku lokalnym, dzięki czemu pozyskiwano środki finansowe przeznaczone na realizację i uatrakcyjnianie podejmowanych inicjatyw. Dążono do zwiększenia kompetencji zawodowych pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez organizowanie szkoleń oraz utrzymania wysokiego poziomu merytorycznego realizowanych działań w ramach współpracy z placówkami doskonalenia i specjalistami z różnych dziedzin.

Współdziałanie z jednostkami realizującymi programy edukacyjne, zawiązywanie lokalnych koalicji i nagłaśnianie działań pozwalały na szybsze i bardziej efektywne działanie w zakresie promocji zdrowia.

IX. OCENA STANU SANITARNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO ZA 2011R. W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Zadaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest podejmowanie działań mających na celu zapobieganie negatywnym skutkom wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi na etapie planowania przestrzennego, projektowania i realizacji inwestycji oraz dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych.

W ostatnich latach zaobserwowano zainteresowanie gmin w kierunku zmiany polityki przestrzennej i dostosowanie jej do obowiązujących wymogów. Organy administracji samorządowej sporządzają studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a na ich podstawie opracowują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

W wielu przypadkach zmiany istniejącego zagospodarowania terenu dotyczyły przekształcenia terenów pod projektowane obiekty infrastruktury komunalnej oraz komunikacyjnej, co związane było z możliwością wykorzystania środków finansowych Unii Europejskiej.

W 2011 r. organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie woj. podlaskiego uzgodniły łącznie **109** miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) wprowadziła nowe zadania dla organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, przez co wzmocniony został nadzór nad dokumentacją na etapie planowania przestrzennego.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko pion nadzoru zapobiegawczego wydał:

- **214** uzgodnień dot. odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- **127** uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- **101** opinii do projektów polityk, strategii, planów lub programów.

Realizacja przedsięwzięć mogących (zawsze lub potencjalnie) znacząco oddziaływać na środowisko może powodować uciążliwości i oddziaływanie ich w sposób ujemny na poszczególne elementy środowiska, w tym na zdrowie człowieka. Obecne ustawodawstwo zostało dostosowane do spełnienia tych wymogów oraz dało również możliwość czynnego udziału społeczeństwa w procedurze oceny oddziaływania na środowisko.

W oparciu o ustawę z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. podlaskiego wydały:

- **708** opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć należących do II- ej grupy (mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko), a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
- **14** opinii w sprawie zakresu raportu planowanych przedsięwzięć należących do I- ej grupy (mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko),
- **86** opinii przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- **10** opinii na etapie ponownego przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

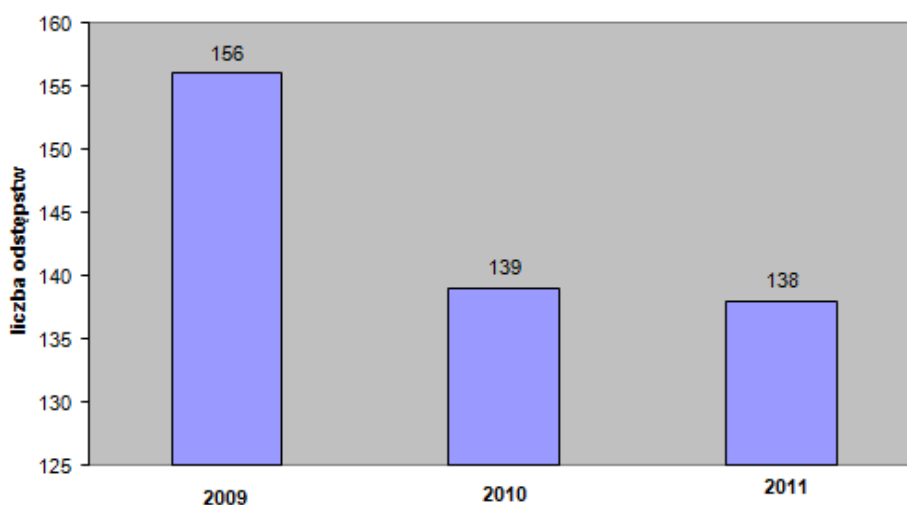
Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Kolejnym ważnym zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest zajmowanie stanowiska dotyczącego udzielania zgody na odstępstwa od przepisów określających warunki techniczne, jakie muszą spełniać budynki oraz na odstępstwa od przepisów określających wymogi bezpieczeństwa i higieny pracy (m. in. w zakresie wysokości pomieszczeń, zagłębienia pomieszczeń poniżej terenu, braku oświetlenia naturalnego).

W 2011 r. organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego wyraziły zgodę na odstępstwo od warunków technicznych dla **138** obiektów. Porównując z 2010 rokiem liczba odstępstw uplasowała się na tym samym poziomie, natomiast nastąpił spadek o ponad 10% w stosunku do 2009 roku.

Odstępstwa od warunków technicznych

Opiniowano również dokumentację obiektów budowlanych innych niż mogące znacząco oddziaływać na środowisko. W trakcie opiniowania dokumentacji projektowej zwracano szczególną uwagę na takie zagadnienia, jak zapewnienie właściwych warunków

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

sanitarno – zdrowotnych w miejscach pobytu ludzi (zamieszkania i przebywania), a także odpowiednich warunków pracy osobom zatrudnionym w zakładach pracy.

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zaopiniowali **114** projektów budowlanych, które w większości przypadków dotyczyły służby zdrowia i usług gastronomicznych.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny uczestniczył **162** razy w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych, a także przeprowadził **1085** kontroli obiektów, w tym **16** obiektów będących w trakcie budowy. W porównaniu z rokiem 2010 nastąpił wzrost przeprowadzonych kontroli o ponad 30 %.

Ponadto Oddział Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego WSSE w Białymstoku od 2004 r. posiada Certyfikat Akredytacji Polskiego Centrum Akredytacji w zakresie:

- wydawania decyzji dotyczących wyrażenia zgody na lokalizację poniżej poziomu otaczającego terenu pomieszczeń stałej pracy oraz na obniżenie poziomu podłogi poniżej terenu urządzonego przy budynku pomieszczeń produkcyjnych i usługowych
- wydawania decyzji dotyczących wyrażenia zgody na obniżenie wysokości pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku współpracuje z Państwową Inspekcją Pracy przy wydawaniu zgody na lokalizację poniżej poziomu otaczającego terenu pomieszczeń stałej pracy oraz na zastosowanie oświetlenia pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi wyłącznie światłem sztucznym, w tym elektrycznym.

Podsumowanie

W porównaniu z latami poprzednimi w dalszym ciągu obserwuje się poprawę warunków sanitarno - higienicznych na różnych etapach procesu inwestycyjnego. Dotyczy to zwłaszcza dużych obiektów użyteczności publicznej, komunalnych, usługowych, zakładów pracy, służby zdrowia, oświaty, które były kontrolowane pod względem zastosowania rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo zdrowotne przyszłych użytkowników. Obiekty te wykonane są w całości z materiałów dobrej jakości, posiadających świadectwo Instytutu Techniki Budowlanej i Materiałów Budowlanych oraz Państwowego Zakładu Higieny. Wyposażone są w nowoczesne urządzenia produkcyjne i linie technologiczne, wykonane z wyrobów wysokiej klasy, co powoduje zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska.

X. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE HIGIENY RADIACYJNEJ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2011r.

Higieną radiacyjną w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku zajmuje się Oddział Higieny Radiacyjnej i Dział Laboratoryjny (Sekcja Badań i Pomiarów w Zakresie Higieny Radiacyjnej ze stanowiskami pracy ds. Pomiarów Radiacyjnych w Łomży). Od 2000r. Oddział Higieny Radiacyjnej posiada akredytację w zakresie: „Sposobu przeprowadzania kontroli sanitarnej w ramach nadzoru bieżącego zgodnie z procedurą: PT/01”.

Dział Laboratoryjny Sekcja Badań i Pomiarów w Zakresie Higieny Radiacyjnej ze stanowiskami pracy ds. Pomiarów Radiacyjnych w Łomży posiada akredytację na pomiary:

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Badane cechy i metody badawcze	Normy i/lub udokumentowane procedury badawcze
Natężenie pola elektrycznego E w zakresie częstotliwości 5 Hz – 38 GHz zakresy pomiarowe: - 0,01 V/m – 100 kV/m dla pasma 5 Hz – 100kHz - 1,5 V/m – 1200 V/m dla pasma 100 kHz – 300 MHz - 2 V/m – 90 V/m dla pasma 300 MHz – 38 GHz Natężenie pola magnetycznego H w zakresie częstotliwości 0 Hz – 1 GHz Zakresy pomiarowe: - 0,01 mT – 1999 mT dla 0 Hz, 1 nT – 10 mT dla pasma 5 Hz – 100 kHz - 0,7 A/m – 210 A/m dla pasma 100 kHz – 10 MHz - 0,02 A/m – 20 A/m dla pasma 10 MHz – 60 MHz - 0,026 A/m – 16 A/m dla pasma 60 MHz – 1 GHz	PN-T-06580-1:2002 PN-T-06580-3:2002
- Dawka ekspozycyjna promieniowania X - Moc dawki ekspozycyjnej promieniowania X zakres pomiarowy: - dolny zakres mocy dawki 0,2 mR/h; - dolny zakres dawki 0,2 mR	PB-56, wyd. 4:21.05.2007
Natężenie pola elektrycznego E w zakresie częstotliwości 5 Hz - 300 MHz Zakresy pomiarowe: - 0,01 V/m -100 kV/m dla pasma 5 Hz -100 kHz -1,5 V/m -1200 V/m dla pasma 100 kHz - 300 MHz Gęstość mocy w zakresie częstotliwości 300 MHz - 38 GHz Zakres pomiarowe: -14 mW/m²-20W/m² Natężenie pola magnetycznego H w zakresie częstotliwości 0 Hz -1 GHz Zakresy pomiarowe: - 0,01 mT – 1999 mT dla 0 Hz -1 nT – 10 mT dla pasma 5 Hz -100 kHz - 0,7 A/m - 210A/m dla pasma 100 kHz - 10 MHz - 0,02 A/m - 20 A/m dla pasma 10 MHz - 60 MHz - 0,026 A/m -16 A/m dla pasma 60 MHz -1 GHz	Rozp. Ministra Środowiska z dnia 30.10.2003r. (Dz. U. Nr 192, poz.1883) PN-T-06580-3:2002
Stężenie radionuklidów: ¹³⁷Cs i ⁴⁰K metodą spektrometrii gamma w zakresie: 6,0 – 10 kBq/kg dla ¹³⁷Cs 40,0 – 100 kBq/kg dla ⁴⁰K	PB-58 wyd. 5:17.05.2007

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Badane cechy i metody badawcze	Normy i/lub udokumentowane procedury badawcze
Parametry fizyczne: – Wysokie napięcie – Czas ekspozycji – Całkowita filtracja – Warstwa półchlonna – Wydajność lampy – Geometria wiązki – Oświetlenie pola symulującego pole promieniowania rentgenowskiego – Wielkość ogniska – Kratka przeciwrozproszeniowa – Odległość ognisko lampy- rejestrator obrazu – System automatycznej kontroli ekspozycji – Ekrany wzmacniające – Moc dawki – Rozdzielczość wysokokontrastowa toru wizyjnego – Progowy kontrast obrazu – Czas reakcji wyłącznika – Kinematografia – Zgodność pola promieniowania X z polem widzenia wzmacniacza – Warunki pracy ciemni – Przebieg procesu wywoływania	PB-86 wyd. 1:01.09.2006 PB-54 wyd. 1:21.02.2007 PB-13 wyd. 1:28.03.2008

W Oddziale Higieny Radiacyjnej zatrudnionych jest pięć osób upoważnionych przez Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego do wykonywania czynności kontrolnych. Kontrole prowadzone są w następujących zakresach tematycznych:

1. wykonywanie czynności nadzoru w zakresie higieny radiacyjnej, w tym:
 - kontrola zakładów, otoczenia zakładów i innych miejsc stosowania źródeł promieniowania jonizującego,
 - kontrola zakładów, otoczenia zakładów i innych miejsc użytkowania źródeł elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego,
 - prowadzenie dochodzenia w sprawach związanych ze stosowaniem źródeł promieniowania jonizującego i elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego,
 - udział w akcjach awaryjnych związanych ze stosowaniem źródeł promieniowania jonizującego i elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego;
2. dokonywanie ustaleń kontroli;
3. sporządzanie dokumentacji w zakresie czynności nadzoru służących do opracowywania protokołów kontroli oraz projektów wystąpień pokontrolnych.

W 2011r. sprawowano nadzór w zakresie higieny radiacyjnej nad 349 zakładami w województwie podlaskim. W 321 zakładach użytkowanych było 548 medycznych aparatów rtg, w 57 zakładach stosowano 298 urządzeń wytwarzających pole elektromagnetyczne. W 292 zakładach stosowano wyłącznie aparaturę rentgenowską, w 28 zakładach wyłącznie źródła pola elektromagnetycznego i w 29 stosowano źródła promieniowania jonizującego oraz źródła pola elektromagnetycznego, w tym w 2 zakładach stosowano źródła izotopowe w celach medycznych.

Liczbę urządzeń z podziałem na rodzaj zastosowania przedstawiają tabela 1 oraz tabela 2.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Tabela 1. Ogólna liczba i rodzaj urządzeń wytwarzających pole elektromagnetyczne 0 Hz – 300 GHz według ewidencji na koniec 2011r.

Dziedzina zastosowań	Urządzenia i instalacje	Liczba
Ochrona zdrowia	aparaty do elektrochirurgii	148
	diatermie	66
	urządzenia MRI	6
	inne	35
Przemysł	urządzenia indukcyjne	8
	zgrzewarki	1
Radiokomunikacja i łączność	radiofoniczne	23
	telewizyjne	11

Tabela 2. Ogólna liczba i rodzaj aparatów rtg według ewidencji na koniec 2011r.

Rodzaj aparatu rtg		liczba
tylko do prześwietleń	stosowane w radiologii zabiegowej naczyniowej	6
	stosowane w radiologii zabiegowej pozostałej	20
	stosowane w diagnostyce bez radiologii zabiegowej	3
tylko do zdjęć		77
do zdjęć i prześwietleń		44
mammografy		9
do wewnątrzustnych zdjęć zębów		329
do zdjęć panoramicznych		37
densytometry		12
tomografy komputerowe		11

Tabela 3. Struktura wiekowa aparatury RTG na terenie województwa podlaskiego na koniec 2011r.

<i>Rok produkcji</i>	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Liczba aparatów rtg	36	56	41	45	35	33	72	37	37	23
<i>Rok produkcji</i>	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993	1992
Liczba aparatów rtg	20	31	11	11	9	9	3	5	3	0
<i>Rok produkcji</i>	1991	1990	1989	1988	1987	1986	1985	1984	1983	1982
Liczba aparatów rtg	2	1	3	3	2	1	3	0	3	5
<i>Rok produkcji</i>	1981	1980	1979	1978	1977	<i>Brak danych</i>				
Liczba aparatów rtg	0	0	0	0	1	7				

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

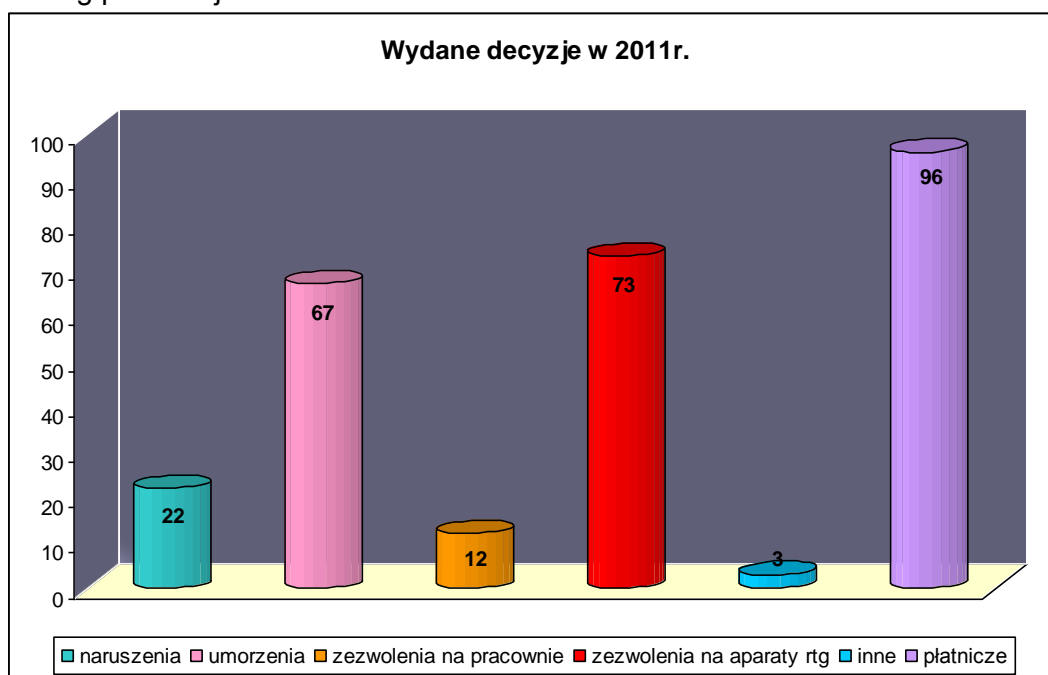
Tabela 4. Wiek aparatów mammograficznych użytkowanych w województwie podlaskim – stan na koniec 2011r.

Rok produkcji	2010r.	2008r.	2007r.	2006r.	2005r.	2003r.	2002r.	1997r.
Mammografy ogółem	1	1	2	1	1	1	1	1
Mammobusy	0	1	0	0	0	1	0	0
Mammografy stosowane do badań skryningowych	1	1	2	1	1	1	1	1

W nadzorowanych obiektach przeprowadzono 177 kontroli. W 2011r. w zakresie higieny radiacyjnej Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wydał 273 decyzje administracyjne, w tym 216 decyzji dotyczących zakładów użytkujących źródła promieniowania jonizującego, 4 dotyczące jednostek użytkujących źródła pól elektromagnetycznych oraz 53 decyzje dotyczące jednostek użytkujących zarówno źródła promieniowania jonizującego jak i źródła pól elektromagnetycznych. Wśród wydanych decyzji administracyjnych 10 (łącznie 53 zalecenia pokontrolne) obligowało użytkowników źródeł promieniowania jonizującego do usunięcia stwierdzonych podczas kontroli naruszeń. W 2011r. zakładom użytkującym źródła pól elektromagnetycznych wydano 1 decyzję (łącznie 3 zalecenia pokontrolne) nakazującą usunięcie naruszeń. W przypadku jednostek użytkujących zarówno źródła promieniowania jonizującego jak i źródła pól elektromagnetycznych zostało wydanych 11 decyzji administracyjnych (łącznie 51 zaleceń pokontrolnych) obligujących strony do usunięcia stwierdzonych naruszeń.

Wydano 12 decyzji zezwalających na uruchomienie pracowni rtg oraz 73 na uruchomienie i stosowanie aparatów rentgenowskich w celach medycznych.

Wykres przedstawia całościowo liczbę i rodzaje decyzji wydanych przez Oddział Higieny Radiacyjnej w 2011r. Liczby wydanych zezwoleń w 2011r. z podziałem na rodzaje aparatów rtg prezentuje tabela 5.

Liczba i rodzaj decyzji wydanych w zakresie higieny radiacyjnej w 2011r.

Tabela 5. Wydane zezwolenia na uruchomienie i stosowanie aparatury rentgenowskiej w 2011r.

Rodzaj aparatu	Liczba wydanych zezwoleń
aparat stomatologiczny do zdjęć wewnątrzustnych zębów	73
aparat stomatologiczny do zdjęć pantomograficznych i cefalometrycznych	8
aparat zdjęciowy	7
aparat zdjęciowo- prześwietleniowy	2
aparat prześwietleniowy	2
aparaty stosowane w radiologii zabiegowej	3
aparat do densytometrii kości	2

Zdjęcie 1. Nowy tomograf komputerowy.

Zdjęcie 2. Aparat rtg do radiologii zabiegowej.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

W województwie podlaskim 1212 osób pracuje w narażeniu na promieniowanie jonizujące, 994 osoby są objęte pomiarami dawek indywidualnych. W 2011 roku nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych dawek rocznych u tych osób. Na tej podstawie ocenia się, że ochrona na stanowiskach pracy jest właściwa.

W tabeli 7 przedstawiono nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli urządzeń wytwarzających pole elektromagnetyczne w zakresie 0 Hz – 300 GHz, natomiast w tabeli 6 przedstawiono nieprawidłowości z zakresu ochrony radiologicznej stwierdzone podczas kontroli zakładów stosujących aparaturę rentgenowską w celach medycznych występujące w roku 2011.

Tabela 6. Naruszenia stwierdzone podczas kontroli pracowni rtg w 2011r.

Lp.	Rodzaj stwierdzonych naruszeń	Liczba
1.	nieprawidłowa praca aparatu rentgenowskiego	8
2.	brak zaświadczeń lekarskich	8
3.	brak ewidencji dawek, osób i orzeczeń lekarskich	8
4.	brak certyfikatów potwierdzających przeszkolenie w dziedzinie ochrony radiologicznej pacjenta	7
5.	brak testów specjalistycznych	5
6.	brak testów podstawowych	5
7.	zakaz użytkowania aparatury rtg	5
8.	brak odpowiedniego oznakowania	5
9.	brak protokołu przeglądu wentylacji	5
10.	brak inspektora ochrony radiologicznej	4
11.	brak instrukcji ochrony radiologicznej	4
12.	brak dokumentacji technicznej aparatury lub projektu ochrony radiologicznej	4
13.	nie okazano decyzji zezwalającej	3
14.	brak programu szkoleń i jego realizacji	3
15.	brak skierowania na badania rtg	2
16.	brak dostępu do zbiorów przepisów prawnych	2
17.	użytkowanie aparatu rtg niezgodnie z warunkami zezwolenia	1
18.	nieprawidłowy program zapewnienia jakości	1
19.	brak komory laminarnej w pracowni medycyny nuklearnej	1
20.	brak zgodności stanu faktycznego z projektem	1
21.	w radioterapii nie wykonywano testów ciężowych	1

Tabela 7. Naruszenia stwierdzone podczas kontroli zakładów stosujących urządzenia wytwarzających pole elektromagnetyczne w zakresie 0Hz-300GHz w 2011r.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Lp.	Temat	Liczba stwierdzonych nieprawidłowości
1.	brak aktualnych pomiarów rozkładu pola elektromagnetycznego	7
2.	brak oznakowania zasięgu stref ochronnych	6
3.	brak szkoleń pracowników w zakresie bhp przy pracy w polu elektromagnetycznym	3
4.	brak rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowisku pracy	1
5.	brak karty badań i pomiarów czynników szkodliwych	1
6.	brak oznakowania źródła pola elektromagnetycznego	6

Dane dotyczące higieny radiacyjnej w 2011r. gromadzone były z wykorzystaniem posiadanego oprogramowania biurowego w opracowanych rejestrach i bazach. W 2011r. zarejestrowano 1 radiologiczne świadectwo eksportowe poświadczane przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku na produkty rolno-spożywcze eksportowane na teren państw Unii Europejskiej.

Zgodnie z zatwierdzonymi przez Prezesa PAA harmonogramami Dział Laboratoryjny WSSE wykonywał pomiary skażeń promieniotwórczych żywności, wody i pasz na terenie województwa podlaskiego. Wyniki oznaczeń Cs-137 z uwzględnieniem podziału na poszczególne produkty żywnościowe wykonane w ramach placówek pomiaru skażeń promieniotwórczych przedstawia tabela 8.

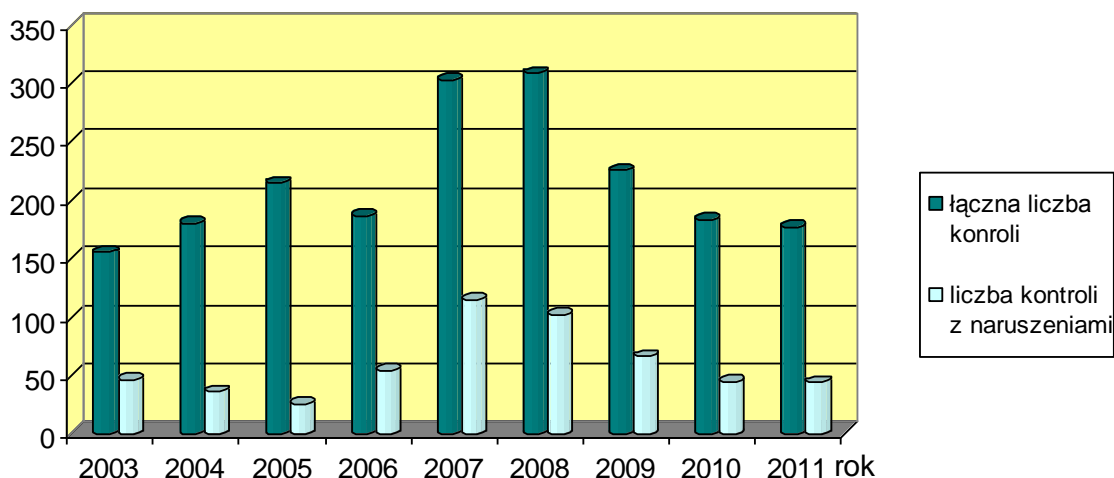
Skażenia promieniotwórcze żywności od kilku lat są na bardzo niskim poziomie.

Tabela 8. Wyniki oznaczeń Cs-137 z uwzględnieniem podziału na poszczególne produkty żywnościowe wykonane w ramach placówek pomiaru skażeń promieniotwórczych.

Lp.	Rodzaj próbki (produkt)	Liczba wykonanych oznaczeń Cs-137	Liczba oznaczeń w których przekroczona była norma (370Bq/kg dla –mleka i jego przetworów; 600Bq/kg inne produkty)	Podać przedział w jakim mieściły się wyniki oznaczeń w Bq/kg (Bq/l)
1.	Mleko – Płynne	8	0	0,20 – 1,50
2.	Mięso – Wołowina i wieprzowina	8	0	0,23 – 0,70
3.	Ryby – Słodkowodne	4	0	0,24 – 0,36
4.	Drób – Kurczak	4	0	0,24 – 0,34
5.	Jaja	8	0	0,17 – 0,60
6.	Zboża – Pszenica i żyto	2	0	0,25 – 1,10
7.	Ziemniaki	2	0	0,29 – 0,53
8.	Warzywa – Kapusta, buraki	2	0	0,21 – 0,27
9.	Owoce – Jabłka	2	0	0,30 – 0,32
10.	Woda wodociągowa	8	0	0,001 – 0,01
11.	Woda powierzchniowa lub jezioro	2	0	0,002 – 0,004
12.	Środki żywienia zwierząt – Pasze zielone	2	0	0,32 – 0,88

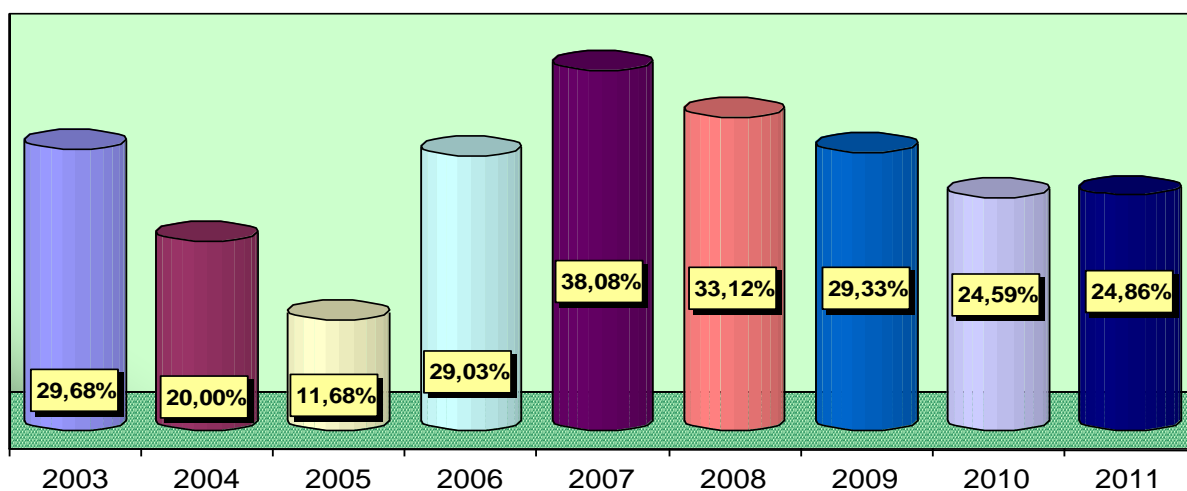
Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Dział Laboratoryjny WSSE wykonywał również testy kontroli fizycznych parametrów aparatury rtg. Pomiarów dokonano dla 34 aparatów rtg. Przy wszystkich zbadanych aparatach rtg nie otrzymano negatywnych wyników testów specjalistycznych.

Zestawienie wykonanych kontroli i kontroli, w czasie których stwierdzono naruszenia na przestrzeni lat 2003 - 2011.

W roku 2003 stwierdzono naruszenia podczas 46 kontroli na ogólną liczbę 155 kontroli, co stanowiło 29,68% kontrolowanych obiektów. W roku 2004 stwierdzono naruszenia podczas 36 kontroli na ogólną liczbę 180 kontroli, co stanowi 20%, zaś w 2005r. stwierdzono naruszenia podczas 25 kontroli na ogólną liczbę 214, co stanowi 11,68%. W 2006r. z przeprowadzonych 186 kontroli, naruszenia stwierdzono podczas 54 kontroli, co stanowi 29,03% kontroli. W 2007r. stwierdzono naruszenia podczas 115 kontroli na ogólną liczbę 302 kontroli, co stanowi 38,1% kontroli. W 2008r. stwierdzono naruszenia podczas 102 kontroli na ogólną liczbę 308 kontroli, co stanowi 33,1% kontroli. W 2009r. stwierdzono naruszenia podczas 66 kontroli na ogólną liczbę 225 kontroli, co stanowi 29,33%. W 2010r. wykonano 183 kontrole podczas 45 stwierdzono naruszenia, co stanowi 24,59%. W 2011r. przeprowadzono 177 kontroli podczas 44 stwierdzono naruszenia, co stanowi 24,86%.

Procent kontroli podczas których stwierdzono naruszenia w latach 2003-2011.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

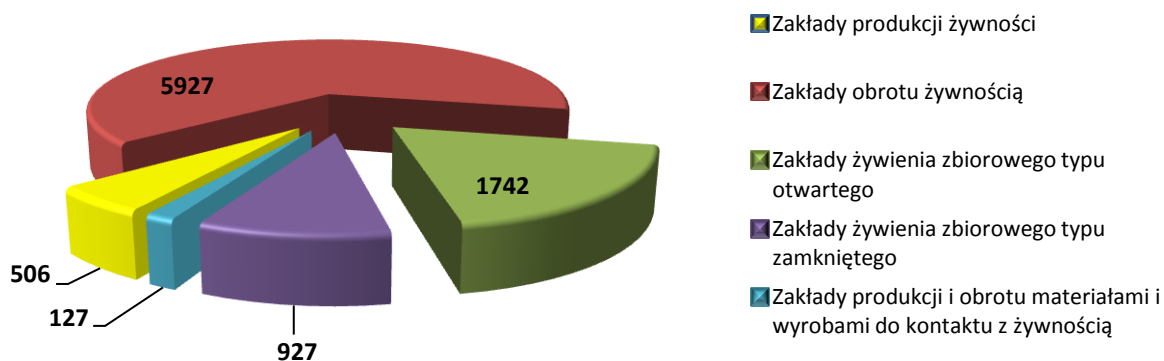
Od roku 2006 wprowadzony został obowiązek wykonywania testów podstawowych i specjalistycznych fizycznych parametrów aparatury rtg oraz wdrożenia systemu zarządzania jakością, co spowodowało wzrost stwierdzanych naruszeń. W tej chwili obserwowany jest powolny spadek liczby stwierdzanych nieprawidłowości, co wynika z dostosowania się jednostek do obecnie obowiązujących przepisów w zakresie ochrony radiologicznej.

W 2011r. wydano zezwolenia na uruchomienie i stosowanie 97 aparatów rtg z tego 36 aparatów wyprodukowano w 2011r. co znacznie poprawiło jakość świadczonych usług radiologicznych. Nowoczesna aparatura zapewniła zmniejszenie dawek dla pacjentów, a co za tym idzie poprawę ochrony radiologicznej zarówno dla pacjenta jak i personelu.

Powolny spadek ilości stwierdzonych nieprawidłowości wynika z lepszej znajomości przepisów prawnych i przestrzegania ich przez personel. Dzięki zwiększonej ilości obowiązujących szkoleń w zakresie ochrony radiologicznej, jak również z zastosowania bardziej nowoczesnego sprzętu stan higieny radiacyjnej w naszym województwie ulega stałej, systematycznej poprawie.

XI. OCENA STANU SANIATRNEGO W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA, MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOSCIĄ ORAZ KOSMETYKÓW WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2011r.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w województwie podlaskim w roku 2011 obejmowała urzędowym nadzorem łącznie **9229** zakładów, w tym **9102** obiektów żywności i żywienia oraz **127** zakładów produkcji i obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

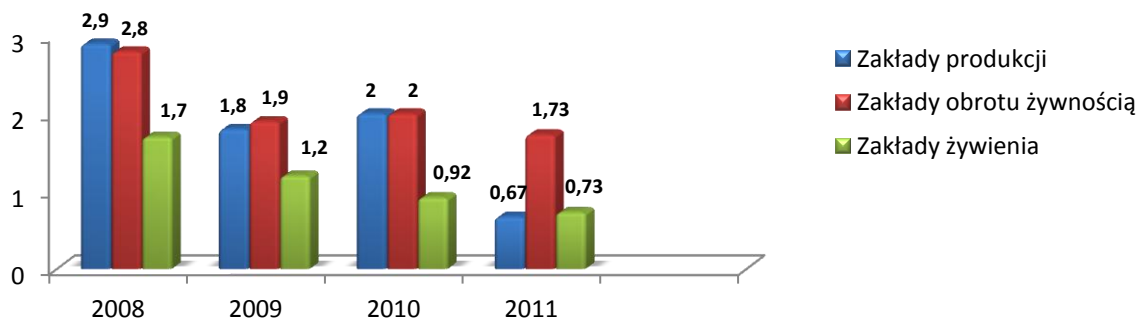

Rodzaje obiektów żywności i żywienia objętych nadzorem w roku 2011 wg ich liczebności

Spośród obiektów ujętych w ewidencji w 2011r skontrolowano **8589** (tj. 93,06%), w tym w **7406** zakładach (tj. 80,24%) dokonano kompleksowej oceny stanu sanitarnego według jednolitych kryteriów ustalonych w obowiązujących arkuszach oceny.

Na podstawie ocen klasyfikacyjnych **116** zakładów uznano za niegodne z wymaganiami obowiązującego prawa, co stanowi **1,57 %** ogółu obiektów sklasyfikowanych.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

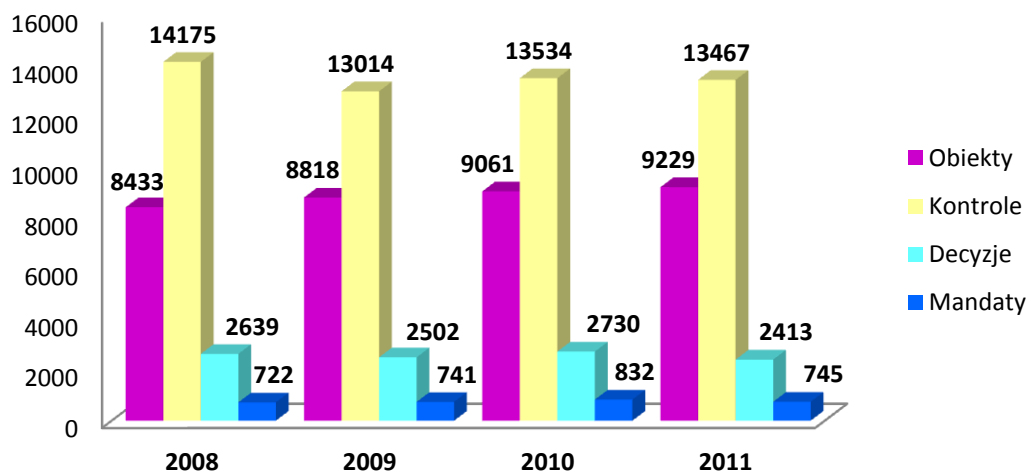
Wykres 2: Odsetek obiektów ocenionych negatywnie na przestrzeni lat 2008-2011 w stosunku do obiektów skontrolowanych (dane w odniesieniu do poszczególnych grup)

Łącznie w nadzorowanych obiektach przeprowadzono **13467** kontroli i rekontroli, w tym **1312** kontroli interwencyjnych. Wyniki przeprowadzonych inspekcji wykazały, iż **7202** zakłady wdrożyły zasady GHP/GMP, natomiast **1929** posiada wdrożony system HACCP.

W ramach nadzoru nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością skontrolowano **21** zakładów produkcji oraz **87** miejsc obrotu. W sumie przeprowadzono **153** kontrole, w tym **23** w zakładach produkcji i **130** w miejscach obrotu materiałami i wyrobami.

W wyniku nadzoru sanitarnego prowadzonego w 2011 przez pion bezpieczeństwa żywności Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. podlaskiego wydano łącznie **2413** nakazowych decyzji administracyjnych, w tym **47** nakazujących unieruchomienie/przerwanie działalności całego lub części zakładu oraz **53** zakazujących wprowadzania produktu do obrotu. Ponadto w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wydawano decyzje zatwierdzające działalność podmiotów branży spożywczej oraz inne wynikające z prowadzonego postępowania administracyjnego. Łącznie w roku 2011 pion higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku wydał 9139 decyzji.

Za stwierdzone naruszenia wymagań higieniczno-sanitarnych nałożono **745** mandaty karne na łączną kwotę **119150,00 zł** oraz skierowano **18** wniosków o ukaranie osób winnych stwierdzanych zaniedbań, w tym **3** do Sądu Grodzkiego oraz **15** wniosków o nałożenie kar pieniężnych przez Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku. Aktów oskarżenia i zawiadomień do prokuratury nie składano.

Porównanie danych dotyczących działalności kontrolnej na przestrzeni lat 2008 – 2011

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Uzyskane dane pokontrolne wskazują, iż stan sanitarny skontrolowanych zakładów żywności i żywienia w województwie podlaskim w 2011r w stosunku do roku poprzedniego uległ poprawie. W porównaniu do roku 2010 odsetek obiektów ocenionych niezgodnie z wymaganiami we wszystkich grupach zakładów (produkcyjnych, obrotu żywnością oraz żywienia) uległ zmniejszeniu.

Spośród obiektów **produkcji żywności** jedynie w grupie: piekarnie i zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego stwierdzono zakłady niespełniające wymagań. Negatywnie oceniono 5,0% zakładów przemysłu zbożowo-młynarskiego i 1,31% piekarń, przy czym należy podkreślić znaczącą poprawę stanu sanitarnego piekarń w porównaniu do roku poprzedniego (w 2010 roku negatywnie sklasyfikowano 5,66%).

W odniesieniu do **zakładów obrotu żywnością** negatywnie oceniono 1,73% skontrolowanych zakładów. Największy odsetek obiektów ocenionych jako niezgodne z wymaganiami odnotowano w grupie: kioski na targowiskach sprzedające inne środki spożywcze (4,35%), sklepy spożywcze (2,07%), obiekty ruchome i tymczasowe (1,91%) oraz kioski spożywcze (1,84%).

Wśród **obiektów żywienia zbiorowego** najwyższy procent zakładów negatywnie ocenionych stanowiły zakłady usług cateringowych (8,00%). Ponadto znaczący odsetek obiektów niezgodnych z wymaganiami wykazano w grupach: zakłady małej gastronomii (1,39%) i inne zakłady żywienia (1,47%).

Państwowa Inspekcja Sanitarna oprócz inspekcji kompleksowych zakładów przeprowadzała również **kontrole tematyczne** mające na celu szczegółową ocenę danego zagadnienia m.in. w zakresie oceny :

- znakowania środków spożywczych wytwarzanych i oferowanych w sprzedaży na terenie województwa podlaskiego,
- wdrażania i utrzymywania przez zakłady żywności i żywienia procedur opartych o zasady HACCP,
- prawidłowości stosowania w produkcji i przetwórstwie żywności substancji dodatkowych i substancji pomagających w przetwarzaniu,
- warunków zdrowotnych suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego,
- przestrzegania przepisów w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności,
- przestrzegania wymagań prawa dotyczącego żywności zmodyfikowanej genetycznie,
- warunków produkcji przetworów grzybowych oraz skupu i sprzedaży grzybów świeżych, w szczególności na targowiskach oraz zakładach żywienia zbiorowego,
- warunków produkcji oraz jakości zdrowotnej naturalnych wód mineralnych, wód źródlanych i stołowych,
- nadzoru nad jakością zdrowotną środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetyków produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie województwa podlaskiego,
- działalności nadzorowanych podmiotów w zakresie sprzedaży bezpośredniej środków spożywczych,
- i innych

Do **nieprawidłowości** odnotowywanych w zakładach sektora spożywczego skontrolowanych w roku 2011 należały w szczególności:

- zły stan sanitarno-techniczny zakładów (pomieszczeń, urządzeń, sprzętu produkcyjnego i pomocniczego, powierzchni pozostających w kontakcie z żywnością, innych elementów wyposażenia) oraz brak czystości i porządku,
- nieprawidłowe warunki przechowywania środków spożywczych (niezgodne z deklaracją producenta, narażenie na zanieczyszczenie, brak segregacji asortymentowej, nie zachowana ciągłość łańcucha chłodniczego),

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

- brak identyfikowalności środków spożywczych używanych w produkcji i/lub wprowadzanych do obrotu handlowego (brak oznakowania, brak dokumentacji umożliwiającej zidentyfikowanie dostawców),
- wprowadzanie do obrotu i używanie do produkcji środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia/daty minimalnej trwałości,
- brak zachowania właściwej higieny zatrudnionego personelu (brak warunków i środków do higienicznego mycia i osuszania rąk, brak odzieży ochronnej),
- nieprawidłowe mycie/osuszanie używanych w zakładach naczyń kuchennych i stołowych,
- brak właściwego zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami,
- niewłaściwie zorganizowana i prowadzona kontrola wewnętrzna (nie przestrzeganie w praktyce zasad GHP i GMP, brak systematycznych zapisów dokumentujących realizację zasad dobrych praktyk, brak działań w kierunku wdrażania zasad HACCP i/lub brak postępów w sukcesywnej implementacji systemu),

W roku 2011 pion higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku również prowadził nadzór nad **produkcją i obrotem kosmetykami**.

Ogółem skontrolowano **165** obiektów, w tym **3** zakłady produkcji kosmetyków, **162** obiekty obrotu kosmetykami (26 hurtowni i 136 sklepów specjalistycznych), w tym **2** bezpośrednich importerów kosmetyków importowanych z Włoch, USA i Brazylii.

Łącznie przeprowadzono **459** kontroli i rekontroli, w wyniku których nieprawidłowości stwierdzono u importera kosmetyków z USA i Brazylii. W następstwie powyższego wydano 1 decyzję administracyjną zakazującą wprowadzania do obrotu ww kosmetyków bez zgłoszenia ich do Krajowego Systemu Informowania o Kosmetykach. Osobę winną zaniedbań ukarano mandatem karnym.

URZĘDOWA OCENA JAKOŚCI ZDROWOTNEJ ZBADANYCH ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH, MATERIAŁÓW I WYROBÓW DO KONTAKTU Z ŻYWNOSCIĄ ORAZ KOSMETYKÓW.

W roku 2011 pion higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. podlaskiego do badań laboratoryjnych pobrał łącznie **2803** próbki, w tym **2788** próbek w ramach nadzoru nad zakładami i **15** próbek w ramach granicznej kontroli sanitarnej. Pobrano odpowiednio: 2321 próbki żywności, 64 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, 264 próbki sanitarne oraz 154 próbki kosmetyków.

W uszczegółowieniu do nadzorowanych zakładów pobrano odpowiednio: 444 próbki w zakładach produkcji żywności, 1985 próbek w zakładach obrotu żywnością, 170 próbek w zakładach żywienia zbiorowego, 43 próbki w wytwórniach i miejscach obrotu materiałami i wyrobami oraz 146 próbek w zakładach produkcji i obrotu kosmetykami.

Z ogólnej liczby próbek pobranych zakwestionowano **93** tj. 3,32%.

W roku 2011 zbadano łącznie **2321** próbek środków spożywczych pobranych na terenie województwa podlaskiego. Zdyskwalifikowano **67** próbek, co stanowi **2,87%** ogółu zbadanych.

Dla porównania, w roku 2010 z łącznej liczby 2153 zbadanych próbek żywności, wymaganych parametrów jakości zdrowotnej nie spełniało 98 próbek tj. 4,55%.

W kierunku zawartości **zanieczyszczeń mikrobiologicznych** oceniono 1464 próbek, w tym 1393 krajowych środków spożywczych, 47 z UE i 17 z importu. Zakwestionowano 31 próbek krajowych, co stanowi 2,23%. W 2010r. zakwestionowano 40 próbki krajowych środków spożywczych, co stanowiło 2,94%.

W kierunku **znakowania** oceniono 1035 próbek. Niewłaściwe znakowanie stwierdzono w 21 (18 próbkach krajowych środków spożywczych oraz 5 próbkach z UE), co stanowi 2,03% (w roku 2010 – 2,38%).

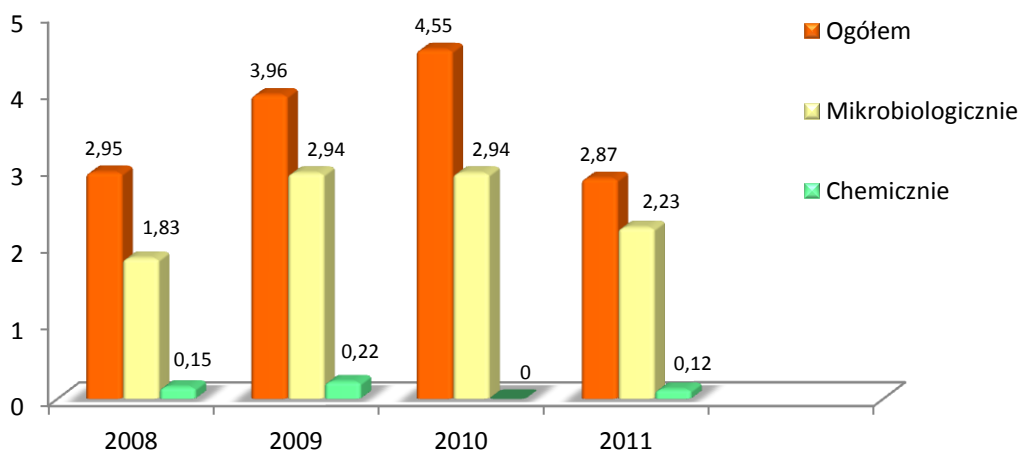
Organoleptycznie oceniono 1452 próbki (1372 krajowe, 49 z UE i 30 z importu), z czego zakwestionowano 13 próbek: 12 próbek krajowych oraz 1 próbkę z UE, co stanowi 0,90%. W 2010 roku pod względem organoleptycznym zdyskwalifikowano 0,75% próbek.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Badania na obecność **zanieczyszczeń biologicznych** przeprowadzono ogółem w 150 próbkach (141 krajowych i 9 z importu). W 2011 roku zakwestionowano 1 próbkę krajową, co stanowiło 0,67%. W 2010 zakwestionowano 17 próbek, co stanowiło 12,14%.

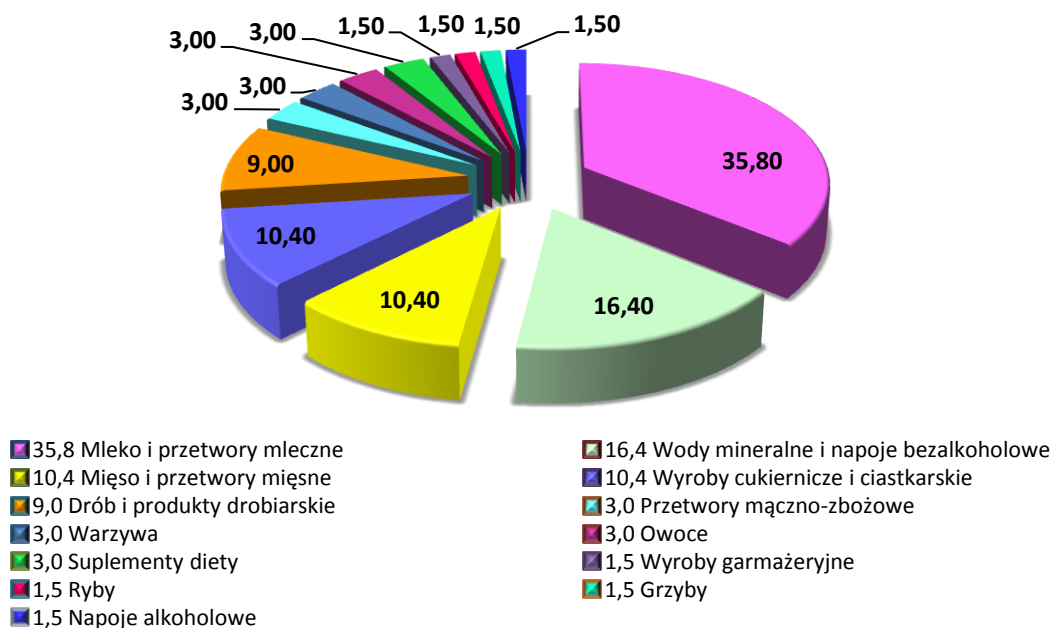
W kierunku **parametrów chemicznych** (metale szkodliwe dla zdrowia, pozostałości pestycydów, mikotoksyny, azotany, substancje dodatkowe dozwolone, obecność organizmów GMO) zbadano łącznie 857 próbek, z czego zakwestionowano 1, co stanowi 0,12%. W roku 2010 nie kwestionowano próbek ze względu na przekroczenia parametrów chemicznych.

W 2011r. w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się odsetek próbek kwestionowanych w kierunku organoleptyki. Natomiast zmniejszył się odsetek próbek zdyskwalifikowanych w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, znakowania, zanieczyszczeń biologicznych.

Odsetek kwestionowanych próbek środków spożywczych na przestrzeni lat 2008 - 2011

Wśród kwestionowanych asortymentów największy odsetek stanowiły: przetwory mleczarskie, wody mineralne i napoje bezalkoholowe, przetwory mięsne, wyroby cukiernicze i ciastkarskie oraz drób i produkty drobiarskie. Główną przyczyną negatywnej oceny laboratoryjnej było niewłaściwa jakość mikrobiologiczna, nieprawidłowe znakowanie oraz niewłaściwe cechy organoleptyczne.

Asortymenty środków spożywczych kwestionowane w roku 2011

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

W roku 2011 Państwowa Inspekcja Sanitarna prowadziła również ocenę laboratoryjną jakości **materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością** produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie województwa podlaskiego, jak też kosmetyków.

Łącznie do badań pobrano **64** próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w tym **43** z miejsc obrotu materiałami i wyrobami, **13** z obiektów obrotu środkami spożywczymi oraz **8** z zakładów produkcyjnych przemysłu spożywczego.

Spośród **64** zbadanych próbek, **12** stanowiły materiały opakowaniowe i opakowania do żywności (10 krajowe i 2 z UE) a **52** - pozostałe wyroby do kontaktu z żywnością (14 krajowe, 36 z importu, 2 z UE).

Badań dokonano w zakresie: oceny organoleptycznej, migracji globalnej i specyficznej, oceny znakowania, migracji ołowiu i kadmu.

Zakwestionowano **3** próbki z importu (**1** próbka wyrobów z melaminy ze względu na przekroczenie limitu migracji specyficznej formaldehydu do 3% kwasu octowego i **2** próbki czajników ze względu na wyraźne pogorszenie cech organoleptycznych gotowanej wody), co stanowi 4,69% ogółu zbadanych. Pozostałe próbki pod względem badanych parametrów nie budziły zastrzeżeń.

Na przestrzeni roku 2011 zbadano **154** próbki **kosmetyków** (30 z obiektów produkcji kosmetyków, 116 z hurtowni i sklepów specjalistycznych oraz 8 z obiektów obrotu żywnością), w tym **77** w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych i **77** w zakresie parametrów fizykochemicznych.

Pobrano asortyment stanowiły głównie: kremy, balsamy, mleczka kosmetyczne, mydła w płynie, żele pod prysznic, szampony, płyny do kąpieli (dla dorosłych i dzieci), farby do włosów, odżywki do włosów.

Zakwestionowano **2** próbki szamponu pochodzenia krajowego z powodu niewłaściwego oznakowania opakowań jednostkowych. Sprawę przekazano do PPIS właściwego terenowo ze względu na siedzibę producenta. Pozostałe próbki wyrobów kosmetycznych w zbadanych parametrach (mikrobiologia i fizykochemia) nie były kwestionowane.

SYSTEM RASFF

W odniesieniu do żywności zagrażającej zdrowiu konsumentów podejmowano działania w ramach europejskiego **Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Paszach (RASFF)**.

Wojewódzki Punkt Kontaktowy systemu RASFF w WSSE w Białymstoku w roku 2011 otrzymał łącznie **71 powiadomień**, w tym **39 alarmowych**, **31 informacyjnych** oraz **1 typu NEWS** (wraz z powiadomieniami dodatkowymi). Informacje przesyłane były bezpośrednio z Krajowego Punktu Kontaktowego oraz za pośrednictwem innych Państwowych Wojewódzkich Inspektorów Sanitarnych. W każdym przypadku powiadomienia natychmiast przesyłano do właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego celem podjęcia działań wyjaśniających i zaradczych zmierzających do wycofania produktów niebezpiecznych z obrotu handlowego.

Z terenowej sieci powiadamiania systemu RASFF (Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne) Wojewódzki Punkt Kontaktowy otrzymał w sumie **9 powiadomień**, w tym **2 alarmowe**, **6 informacyjnych** oraz **1 odrzucenia na granicy**.

W związku z otrzymanymi powiadomieniami dotyczącymi niebezpiecznych środków spożywczych lub materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, pracownicy pionu bezpieczeństwa żywności Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. podlaskiego przeprowadzili łącznie **562** kontrole interwencyjne w obiektach wskazanych na listach dystrybucji, do których trafiły produkty będące przedmiotem powiadomień.

KONTROLA GRANICZNA PRODUKTÓW Z IMPORTU PRZYWOŻONYCH Z PAŃSTW TRZECICH NA TEREN UE LUB WYWOŻONYCH POZA JEJ OBSZAR.

W roku 2011 w punktach granicznej kontroli sanitarnej w Bobrownikach i Kuźnicy łącznie oceniono **868** partii produktów z importu, w tym **635** partii żywności oraz **233** partie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny w Suwałkach wystawił ogółem **835** świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych, w tym **605** dotyczących żywności (**193** dopuszczających do obrotu i **412** z adnotacją tranzyt) oraz **230** dotyczących materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (**120** dopuszczających do obrotu i **110** z adnotacją tranzyt). Do badań laboratoryjnych pobrano **1** próbkę żywności, której nie kwestionowano.

W ramach granicznej kontroli sanitarnej Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni, na podstawie wniosków otrzymanych od przedsiębiorców, dokonywali w składach celnych oraz miejscach docelowego przeznaczenia oceny importowanych i eksportowanych partii towarów.

Łącznie oceniono **360** partii towarów z importu, w tym **150** partii żywności oraz **210** partii materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Oceniane produkty pochodziły m.in. z Chin, Wietnamu, Rosji, Białorusi, USA, Kambodży, Indii, Egiptu, Turcji, Meksyku, Sri Lanki, Serbii, Chile i Szwajcarii.

W wyniku granicznej kontroli sanitarnej Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni wystawili łącznie **332** świadectwa spełnienia wymagań zdrowotnych ocenionym produktom z państw trzecich, z czego **122** dla żywności i **210** dla materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

W przypadku 1 partii żywności (kasza gryczana palona z Chin) Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży w wydanym świadectwie stwierdził niespełnienie wymagań zdrowotnych z uwagi na niewłaściwe cechy organoleptyczne produktu (widoczne oznaki zapleśnienia). W związku z powyższym, PPIS w Łomży wydał decyzję zakazującą wprowadzania do obrotu i przetwórstwa spożywczego w Polsce oraz zezwalającą na wywóz zakwestionowanej partii środka spożywczego do producenta bądź zniszczenie całej partii poprzez utylizację w wyspecjalizowanym zakładzie. Jednocześnie podjęto działania w ramach systemu RASFF. Ostatecznie zakwestionowana partia kaszy gryczanej została zwrócona do producenta w Chinach.

Ponadto w ramach granicznej kontroli sanitarnej, na wniosek przedsiębiorcy (producenta), oceniono 3 partie środków spożywczych eksportowanych do państw trzecich – skrobia ziemniaczana (do Turcji) i przecier z truskawek (do Ukrainy). W wyniku kontroli wystawiono 3 świadectwa spełnienia wymagań.

W ramach oceny jakości zdrowotnej żywności z importu pobrano łącznie **14** próbek środków spożywczych (8 próbek grzybów w solance (kurki) z Białorusi w kierunku skażeń promieniotwórczych, 4 próbki grzybów świeżych (kurki) z Białorusi w kierunku skażeń promieniotwórczych, 1 próbkę ryżu białego długoziarnistego z Kambodży w kierunku określenia cech organoleptycznych i wilgotności oraz 1 próbkę ziela angielskiego z Meksyku w kierunku określenia poziomu aflatoksyn B1). Żadnej próbki nie kwestionowano.

OCENA SPOSOBU ORAZ JAKOŚCI ŻYWIENIA W ZAKŁADACH ŻYWIENIA ZBIOROWEGO TYPU ZAMKNIĘTEGO

Badaniami sposobu żywienia w 2011 roku objęto **702** obiekty żywienia zbiorowego zamkniętego, co stanowi 75,73% ogółu tego typu zakładów ujętych w ewidencji.

Do oceny teoretycznej sposobu żywienia pobrano ogółem **77** próbek (zestawień dekadowych), z czego 73 próbek – 94,80% nie spełniało zaleceń.

Przyczyną kwestionowania próbek zbadanych teoretycznie była niewłaściwa zawartość witaminy C (75,32% zbadanych próbek), zawartość wapnia (76,62% badanych próbek), a także niezgodna z zaleceniami zawartość żelaza (70,13% badanych próbek) przypadająca na jeden dzień ocenianej dekady. Ze względu na nieprawidłową wartość energetyczną, w większości przypadków zbyt niską, negatywnie oceniono 31,17% próbek,

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

w tym ze względu na zbyt niski udział energii z białka 14,29% próbek oraz zbyt wysoki procent udziału energii z tłuszczu 66,23% badanych próbek.

Biorąc pod uwagę grupy obiektów, w których oceniano sposób żywienia największy odsetek próbek kwestionowanych stwierdzono w domach dziecka i młodzieży (63,64%), w domach opieki społecznej (45,21%), w zakładach specjalnych i wychowawczych (44,44%), w szpitalach (43,75%) - w tym w systemie cateringowym (40,00%) oraz w bursach i internatach (43,14%), jak też w sanatoriach i prewentoriach (40,00%).

W 2011r. laboratoryjnie oceniono **144** próbek posiłków, zwracając szczególną uwagę na wartość energetyczną, procentowy udział energii z białka oraz z tłuszczu, zawartość wapnia i żelaza.

Jako nieprawidłowe oceniono **90** próbek, co stanowi 62,50%. Najczęstszą przyczyną kwestionowania była nieprawidłowa wartość energetyczna ocenianego posiłku - z tego względu zakwestionowano **62** próbki, co stanowi 68,89% ogółu nieprawidłowych. Z uwagi na zbyt niski udział energii z białka zakwestionowano **26** posiłków, tj. 32,22%, a zbyt wysoki udział energii z tłuszczu stwierdzono w **53** posiłkach, co stanowi 42,22% próbek zakwestionowanych.

W 2011r. oceniono **767** jadłospisów, kwestionowano 50 tj. 6,52%.

Wyniki oceny żywienia nie odbiegają w znaczący sposób od rezultatów działań dokonywanych w latach poprzednich. Nadal żywienie w większości zakładów należy uznać za niezadowolające. Prowadzone od lat działania mobilizujące i edukacyjne kierowane do osób odpowiedzialnych za organizację racjonalnego żywienia w nadzorowanych obiektach, przyczyniły się w znacznym stopniu do jego prawidłowego planowania. Natomiast realizacja żywienia w praktyce ciągle odbiega od przyjętych założeń i jest nieprawidłowa. Główną przyczyną powyższego są przede wszystkim wciąż zbyt niskie nakłady finansowe na żywienie, co w znacznym stopniu utrudnia sprostanie obowiązującym i zalecanym normom żywieniowym.

WSPÓŁPRACA Z INNYMI JEDNOSTKAMI KONTROLNYMI

W roku 2011 pion bezpieczeństwa żywności wojewódzkiej i powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych współpracował w podejmowanych działaniach z innymi jednostkami kontrolnymi, głównie z Inspekcją Weterynaryjną, jak też Inspekcją Farmaceutyczną, Inspekcją Handlową, Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz Policją i Służbą Celną, realizując zapisy zawartych porozumień.

Prowadzona współpraca realizowana była m.in. poprzez:

- przeprowadzanie wspólnych działań kontrolnych w ramach bieżącego nadzoru (głównie z IW oraz IF) oraz w przypadkach interwencji konsumentów, wystąpienia określonych zagrożeń, jak też wskazań jednostek nadrzędnych,
- wzajemne przekazywanie informacji i materiałów o stwierdzonych naruszeniach przepisów prawa żywnościowego oraz wyników badań laboratoryjnych wskazujących na niewłaściwą jakość środków spożywczych, w tym suplementów diety,
- podejmowanie wspólnych działań zaradczych celem szybkiego wyeliminowania zagrożenia związanego z niebezpiecznymi produktami żywnościowymi w ramach funkcjonowania systemu RASFF,
- organizowanie wspólnych szkoleń i narad roboczych

Wyniki współpracy prowadzonej z innymi organami kontrolnymi w roku 2011 oceniono pozytywnie.

XII. SYSTEM ZARZĄDZANIA W DZIAŁALNOŚCI INSPEKCYJNEJ W 2011R.

System zarządzania działalnością kontrolnej Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. podlaskiego oparty został na spełnieniu wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17020 „*Ogólne kryteria działania różnych rodzajów jednostek inspekcyjnych*”. Jednolitym systemem

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

zarządzania objęta jest Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Białymstoku i wszystkie powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne w województwie podlaskim.

Wdrożony, udokumentowany i stale nadzorowany system zarządzania jakością:

- poprawia skuteczność zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego,
- gwarantuje taki sam tryb postępowania podczas każdej kontroli,
- jest gwarancją precyzyjnych i wnikliwych kontroli przeprowadzanych zgodnie z najlepszą praktyką,
- jest gwarancją uzyskiwania wiarygodnych i odtwarzalnych wyników kontroli,
- jest mechanizmem wykorzystywanym w celu zapewnienia publicznego zaufania w odniesieniu do wiarygodności działań istotnych z punktu ochrony zdrowia ludzkiego.

Głównym celem jest **ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNEGO** na terenie woj. podlaskiego w obszarach działania zgodnych z Ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Przyjęta polityka jakości jest realizowana w oparciu o:

1. wysoką etykę zawodową pracowników,
2. bezstronność i niezależność pracowników od jakichkolwiek nacisków finansowych, handlowych i innych, mogących wpływać na ich osąd,
3. zachowanie poufności informacji uzyskiwanych podczas kontroli oraz ochronę praw własności klienta,
4. powszechną i świadomą odpowiedzialność każdego pracownika za jakość wszystkich czynności,
5. wysoki poziom kompetencji personelu,
6. wiarygodność i rzetelność prowadzonych kontroli,
7. przeprowadzanie czynności kontrolnych w oparciu o jednolite zasady i metody zgodnie z udokumentowanymi procedurami kontroli opartymi na obowiązujących przepisach prawnych,
8. promocję zdrowego stylu życia.

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Białymstoku od 2000 roku posiada certyfikat akredytacji nr AK 002 jednostki inspekcyjnej typu A spełniającej wymagania normy PN-EN ISO/IEC 17020 w następującym zakresie:

- zapobiegawczy nadzór sanitarnego – kontrola pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, i
- nadzór bieżący – higiena radiacyjna.

Szczegółowy zakres akredytacji znajduje się na stronie internetowej Polskiego Centrum Akredytacji www.pca.gov.pl oraz na stronie internetowej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku www.wsse.bialystok.pl.

Akredytowane obszary i system zarządzania jakością poddawany jest corocznej niezależnej ocenie przez Polskie Centrum Akredytacji. Celem tych ocen jest potwierdzenie ciągłego spełnienia wymagań normy, utrzymywania odpowiednich kompetencji oraz doskonalenie systemu zarządzania jakością.

XIII. SYSTEM ZARZĄDZANIA W LABORATORIUM W 2011R.

System zarządzania i kompetencje techniczne w laboratorium spełniają wymagania normy PN-EN ISO/IEC 17025. Badania są realizowane w sposób rzetelny, bezstronny i niezależny. Klientom naszym świadczymy usługi o wysokim standardzie jakości. Potwierdzeniem kompetencji laboratoriów jest akredytacja, która jest najlepszym certyfikatem zaufania.

Laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku posiada akredytację od 2000 roku (**Certyfikat akredytacji AB 311**). Akredytowane są również Oddziały Laboratoryjne: Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łomży

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

(Certyfikat akredytacji AB 635) i Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suwałkach **(Certyfikat akredytacji AB 530)**.

Polityka jakości oraz działania podejmowane w laboratoriach mają na celu zaspokojenie potrzeb klientów, organów stanowiących oraz organizacji udzielającej uznania.

Polityka jakości prowadzona w laboratoriach ma na celu:

- zapewnienie pełnej miarodajności wyników,
- utrzymanie i rozszerzenie zakresu badań akredytowanych,
- realizację zadań z zakresu zdrowia publicznego, poprzez wykonywanie badań laboratoryjnych, w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości, uciążliwości środowiskowych, zapobieganie powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych w obszarze woj. podlaskiego zgodnie z Ustawą z dnia 14.03.1985r. o PIS (Dz.U. z 2011 nr 212 poz.1263 z późn. zmianami),
- wdrażanie nowych technik/metod badawczych.

Laboratoria realizują politykę jakości poprzez:

- kompetentny personel, któremu zapewnia się warunki ciągłego podnoszenia jego kwalifikacji i umiejętności,
- odpowiednie wyposażenie pomiarowe i badawcze, podlegające bieżącemu nadzorowi, które jest we właściwy sposób obsługiwane, wzorcowane i sprawdzane,
- odpowiedni do rodzaju wykonywanych badań system zarządzania, podlegający nadzorowi w formie auditów zewnętrznych, wewnętrznych i przeglądów zarządzania,
- zapewnienie jakości wyników badań (wewnętrzne sterowanie jakością i uczestnictwo w badaniach biegłości/porównaniach międzylaboratoryjnych).

Szczegółowe zakresy akredytacji znajdują się na stronie www.pca.gov.pl oraz www.wsse.bialystok.pl

XIV. ZADANIA DZIAŁU LABORATORYJNEGO W 2011r.

W Dziale Laboratoryjnym w Białymstoku są realizowane zadania wynikające z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej w celu ochrony zdrowia publicznego poprzez wykonywanie badań:

- fizycznych
- chemicznych
- mikrobiologicznych
- radiologicznych

Laboratorium wykonuje badania:

- środków spożywczych
- posiłków
- kosmetyków
- materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
- próbek sanitarnych
- wody do spożycia
- kąpielisk
- powietrza wewnątrz pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi
- materiału biologicznego
- żywności genetycznie modyfikowanej

oraz pomiary:

- w środowisku pracy i na stanowiskach pracy
- testy specjalistyczne kontroli jakości aparatów rentgenowskich w zakresie radiografii ogólnej

Działalność laboratorium oparta jest na systemie zarządzania jakością zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO 17025, metody badawcze w większości są akredytowane.

Laboratorium realizuje politykę jakości poprzez:

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

- kompetentny personel posiadający odpowiednie wykształcenie, przeszkolenie, wiedzę, i doświadczenie zawodowe
- odpowiednie wyposażenie pomiarowo-badawcze
- stosowanie uznanych i wiarygodnych metod badawczych
- wewnętrzną kontrolę jakości wyników badań
- szkolenia zewnętrzne i wewnętrzne personelu
- udział w międzylaboratoryjnych badaniach biegłości

Laboratorium WSSE w Białymstoku:

- doskonalili systemu zarządzania
- wdraża nowe techniki i rozszerza systematycznie zakres metod akredytowanych
- prowadzi nadzór merytoryczny nad działalnością laboratoriów działających w systemie zintegrowanym w PSSE w Łomży i w Suwałkach
- organizuje szkolenia i konsultacje w zakresie swojej działalności
- współpracuje z innymi komórkami organizacyjnymi WSSE i innymi laboratoriami badawczymi

Badania są wykonywane w następujących sekcjach Działu Laboratoryjnego:

1. Sekcja Badania Żywności, Przedmiotów Użytku i Struktury Żywienia
2. Sekcja Badań i Pomiarów w Środowisku Pracy
3. Sekcja Badań Powietrza, Wody i Gleby
4. Sekcja Badań i Pomiarów w Zakresie Higieny Radiacyjnej ze stanowiskami pracy ds. pomiarów radiacyjnych w Łomży
5. Sekcja Analizy Instrumentalnej
6. Sekcja Badań Mikrobiologicznych
7. Sekcja Badań Żywności Genetycznie Zmodyfikowanej
8. Sekcja Badań Epidemiologiczno-Klinicznych

Sekcja Badania Żywności, Przedmiotów Użytku i Struktury Żywienia

Sekcja wykonuje badania w ramach ogólnokrajowego planu kontroli urzędowej i monitoringu, ustawowego nadzoru oraz badania zlecane przez klientów. W sekcji są wykonywane badania fizykochemiczne, organoleptyczne oraz znakowanie:

- żywności
 - posiłków
 - materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
 - kosmetyków
- oraz
- badania próbek sanitarnych
 - ocena teoretyczna żywienia

W sekcji w 2011 roku wykonano 2999 oznaczeń w 717 próbkach środków spożywczych, 23 próbkach sanitarnych, 55 próbkach materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, 77 próbkach kosmetyków oraz 144 próbkach posiłków. Ponadto przeprowadzono ocenę teoretyczną sposobu żywienia na podstawie zestawień dekadowych (77 zestawienia).

Sekcja Badań i Pomiarów w Środowisku Pracy

Sekcja zajmuje się:

- pobieraniem próbek do oceny narażenia zawodowego na czynniki chemiczne i pyły przemysłowe
- badaniem chemicznych zanieczyszczeń powietrza na stanowiskach pracy
- badaniem pyłowych zanieczyszczeń powietrza na stanowiskach pracy

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

- badaniem czynników biologicznych w środowisku pracy
- pomiarami hałasu słyszalnego, hałasu infradźwiękowego i hałasu ultradźwiękowego na stanowiskach pracy
- pomiarami hałasu w pomieszczeniach przeznaczonych do przebywania ludzi
- pomiarami drgań mechanicznych o ogólnym działaniu na organizm człowieka i działających na organizm człowieka przez kończyny górne na stanowiskach pracy
- oceną warunków pracy w środowisku zimnym, umiarkowanym i gorącym
- pomiarami oświetlenia elektrycznego miejsc pracy

W 2011 roku Sekcja Badań i Pomiarów w Środowisku Pracy WSSE objęła badaniami w województwie podlaskim 104 zakłady pracy. W zakładach tych przeprowadzono pomiary

czynników fizycznych na 175 stanowiskach pracy, badania stężenia czynników chemicznych na 69 stanowiskach pracy, badania stężenia pyłu całkowitego i respirabilnego na 40 stanowiskach pracy oraz badania ogólnej liczby drobnoustrojów w 43 pomieszczeniach służby zdrowia. W tym czasie pracownicy sekcji wykonali 1725 pomiarów czynników fizycznych, 446 oznaczeń 380 oznaczeń mikrobiologicznych, pobrano i oznaczono 40 próbek powietrza w zakresie badania stężenia pyłu i 4 próbki w zakresie oznaczenia wolnej krystalicznej krzemionki w pyłach.

Ponadto przeprowadzono pomiary hałasu w dwóch mieszkaniach w ramach postępowań prowadzonych przez powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne oraz w jednym hotelu na potrzeby kategoryzacji.

Sekcja Badań Powietrza, Wody i Gleby

Sekcja wykonuje badania fizykochemiczne:

Wody:

- przeznaczonej do spożycia
- powierzchniowej wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia
- naturalnej wody mineralnej, źródlanej i stołowej

Powietrza wewnątrz pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi:

- oznaczanie zanieczyszczeń emitowanych przez materiały budowlane (rozpuszczalniki organiczne, związki pochodzące z ksylamitów, formaldehyd).

W 2011 roku w sekcji zbadano 2607 próbek i wykonano 22474 oznaczeń.

Sekcja Badań i Pomiarów w Zakresie Higieny Radiacyjnej ze stanowiskami pracy ds. pomiarów radiacyjnych w Łomży

Sekcja zajmuje się wykonywaniem pomiarów:

- pól elektromagnetycznych dla celów BHP i ochrony ludzi i środowiska
- aktywności właściwej cezu 137 i potasu 40 metodą spektrometryczną

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

- aktywności właściwej cezu 137 i strontu 90 metodą radiochemiczną
- dozymetrycznych w środowisku pracy i otoczeniu, w związku ze zastosowaniem promieniowania rentgenowskiego

oraz wykonuje:

- testy specjalistyczne kontroli jakości aparatów rentgenowskich w zakresie radiografii ogólnej
- testy specjalistyczne kontroli jakości aparatów rentgenowskich w zakresie fluoroskopii
- testy specjalistyczne kontroli jakości aparatów rentgenowskich w zakresie stomatologii
- testy specjalistyczne kontroli jakości stomatologicznych aparatów rentgenowskich
- testy specjalistyczne kontroli jakości aparatów rentgenowskich w zakresie mammografii
- poświadczenia radiologiczne świadectw eksportowych na produkty rolno-spożywcze pochodzenia nie zwierzęcego do krajów Unii Europejskiej

W 2011 roku pracownicy sekcji wykonali 8272 pomiarów czynników fizycznych oraz 57 oznaczeń radiochemicznych.

Sekcja Analizy Instrumentalnej

Sekcja wykonuje oznaczenia:

- zawartości metali szkodliwych dla zdrowia metodą absorpcyjnej spektrometrii atomowej w mineralizatach próbek żywności, próbkach środowiskowych
- mykotoksyn, dozwolonych substancji dodatkowych w ekstraktach próbek żywności metodą GC, GC/MS, HPLC
- rozpuszczalników organicznych i innych węglowodorów w próbkach środowiskowych

W 2011 roku w sekcji wykonano 14814 oznaczeń (większość wspólnie z Sekcją Badań i Pomiarów w Środowisku Pracy, Sekcją Badania Żywności, Przedmiotów Użytku i Struktury Żywienia oraz Sekcją Badań Powietrza, Wody i Gleby)

Sekcja Badań Mikrobiologicznych

W sekcji wykonuje się badania mikrobiologiczne środków spożywczych w ramach ogólnokrajowego planu kontroli urzędowej i monitoringu, w ramach nadzoru sanitarnego i na zlecenie klienta zewnętrznego:

- wody przeznaczonej do spożycia
- wody powierzchniowej
- wód mineralnych
- powietrza na obecność czynników biologicznych
- żywności
- kosmetyków

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

- wymazów sanitarnych.

W roku 2011 zbadano 4505 próbek (wody - 3305 i żywności -1193) i wykonano 13347 oznaczeń.

Sekcja Badań Żywności Genetycznie Zmodyfikowanej

Sekcja wykorzystuje metodę PCR:

- do badań materiału roślinnego zawartego w próbkach żywności/pasz w kierunku obecności lub względnej zawartości DNA zmodyfikowanego genetycznie
- do wykrywania bakterii chorobotwórczych (*Campylobacter*, *Escherichia coli* O157) w żywności,
- do wykrywania obecności wirusa grypy typu A (w tym wirusa grypy pandemicznej A/H1N1/v) oraz typu B w materiale biologicznym.

W 2011 roku wykonano badania 28 próbek (56 oznaczeń) żywności pobranych w województwie podlaskim w kierunku obecności materiału zmodyfikowanego genetycznie, 69 oznaczeń w kierunku obecności bakterii chorobotwórczych w żywności (próbki wspólne z Sekcją Badań Mikrobiologicznych) oraz 336 oznaczeń w kierunku obecności wirusa grypy (próbki wspólne z Sekcją Badań Epidemiologiczno-Klinicznych).

Sekcja Badań Epidemiologiczno-Klinicznych

Sekcja wykonuje badania materiału biologicznego:

- bakteriologiczne
- parazytologiczne
- do książeczek zdrowia w kierunku wykrywania pałeczek z rodzaju *Salmonella* i *Shigella*
- identyfikację szczepów *Salmonella* i *Shigella*
- badania skuteczności procesów sterylizacji
- badania bakteriologiczne czystości środowiska szpitalnego

wirusologiczne:

- izolacja wirusów grypy na tkance MDCK

badania serologiczne w kierunku wykrywania zakażeń:

- WZW
- krztuśca, mycoplasmy
- durów i paradurów
- wirusa opryszczki – Herpes Simplex
- wirusa różyczki – Rubella Virus
- rotawirusów i adenowirusów, astrowirusów, norowirusów
- parainfluenzy typu 1, 2 i 3, RSV, adenowirusów metodą immunofluorescencji bezpośredniej

badania molekularne:

- w kierunku wirusów grypy typu A (w tym podtypu A/H1N1/v) oraz typu B w materiale biologicznym.

W 2011 roku w Sekcji przebadano 26235 próbek materiału biologicznego, wykonując przy tym 52559 oznaczeń, w tym 229 badań wspólnie z Sekcją Badań Żywności Genetycznie Zmodyfikowanej w kierunku wirusa grypy metodą real time RT-PCR.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

W Dziale Laboratoryjnym w 2011 roku w ramach nadzoru sanitarnego wykonano ogółem 11399 badań i 42734 oznaczenia, w tym:

- **14042** - oznaczenia chemiczne
- **10087** - oznaczenia fizyczne
- **13427** - oznaczenia mikrobiologiczne .

Działalność laboratorium jest oceniana przez klientów poprzez „Ankiety badania poziomu zadowolenia klienta”. Analiza ankiet za 2011 rok przeprowadzana na przeglądzie zarządzania, podsumowując wszystkie elementy oceny wykazała poziom zadowolenia klienta z usług laboratorium to ocena średnia – 4,6. Poznane opinie i uwagi są wykorzystane do dalszego doskonalenia działalności laboratorium, aby spełnić oczekiwania klienta.

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Załącznik nr 1

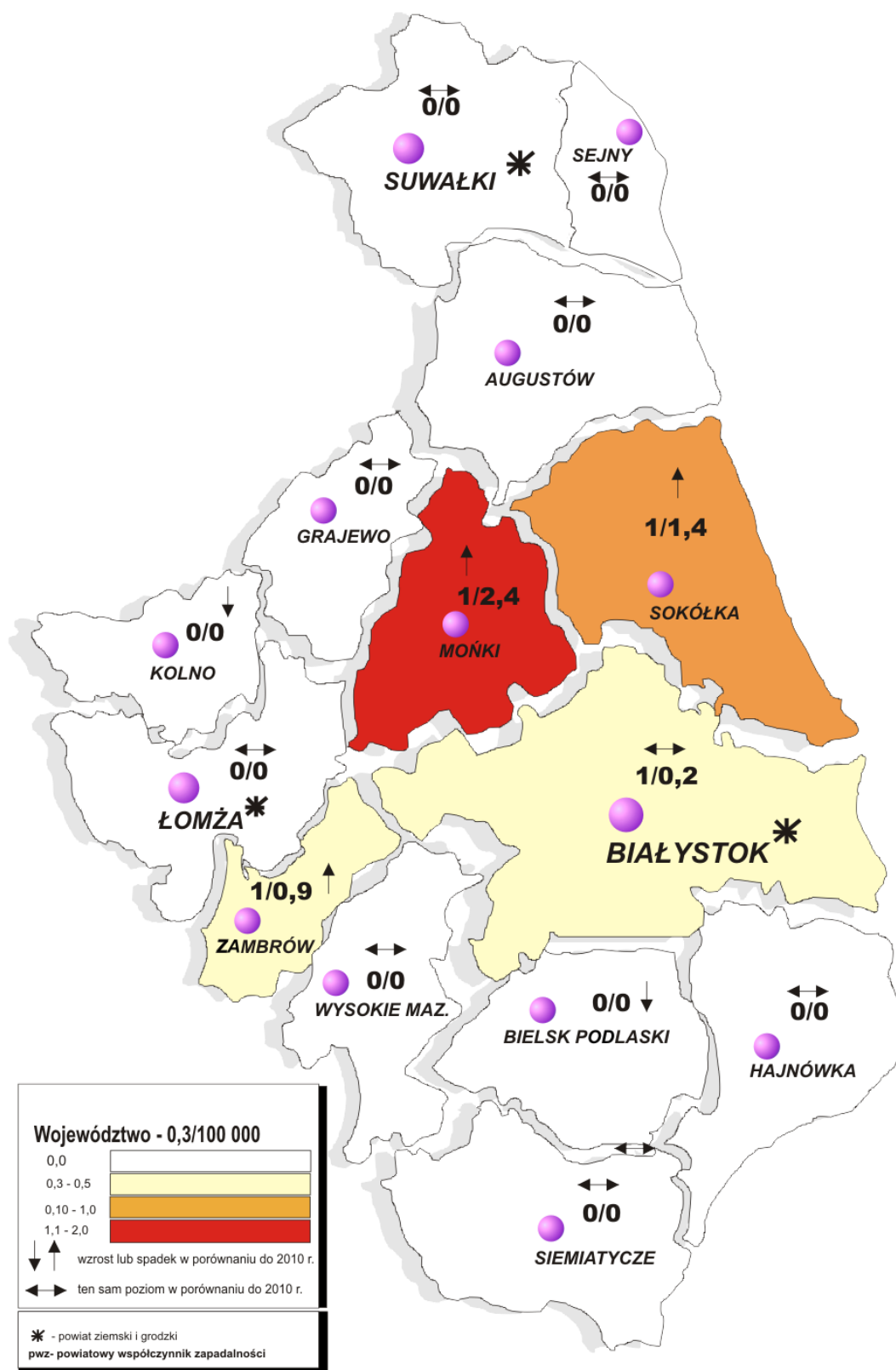
Liczba zachorowań i współczynnik zapadalności w województwie podlaskim w 2011 roku

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań	Współczynnik zapadalności
Salmonelloza - zatrucia pokarmowe	243	20,4
Salmonelloza - posocznica	3	0,3
Salmonelloza – inne zakażenia pozajelitowe	2	0,2
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez <i>E. coli</i> biegunkotwórczą	15	1,3
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez <i>E. coli</i> inną i BNO	7	0,6
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez <i>Campylobacter</i>	1	0,1
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez <i>Yersinia enterocolitica</i> lub	1	0,1
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe - inne określone	348	29,3
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe - nie określone	118	9,9
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	136	56,6
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe gronkowcowe	28	2,4
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe jadem kiełbasianym (botulizm)	1	0,1
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe inne określone	5	0,4
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe nie określone	1	0,1
Lamblioza (giardioza)	283	23,8
Wirusowe zakażenia jelitowe – wywołane przez rotawirusy	1496	125,7
Wirusowe zakażenia jelitowe – wywołane przez norowirusy	39	3,3
Wirusowe zakażenia jelitowe - inne określone	67	5,6
Wirusowe zakażenia jelitowe - nie określone	1378	115,8
Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	1295	538,9
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu - ogółem	478	40,2
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu - dzieci do lat 2	146	60,8
Tularemia	1	0,1
Listerioza	5	0,4
Krztusiec	139	11,7
Płonica (szkarlatyna)	414	34,8
Choroba meningokokowa inwazyjna - ogółem	6	0,5
Choroba meningokokowa inwazyjna - zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	2	0,2
Choroba meningokokowa inwazyjna - posocznica	4	0,3
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna - ogółem	28	2,4
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna – róża	28	2,4
Legionelloza – choroba legionistów	2	0,2
Borelioza z Lyme	910	76,5

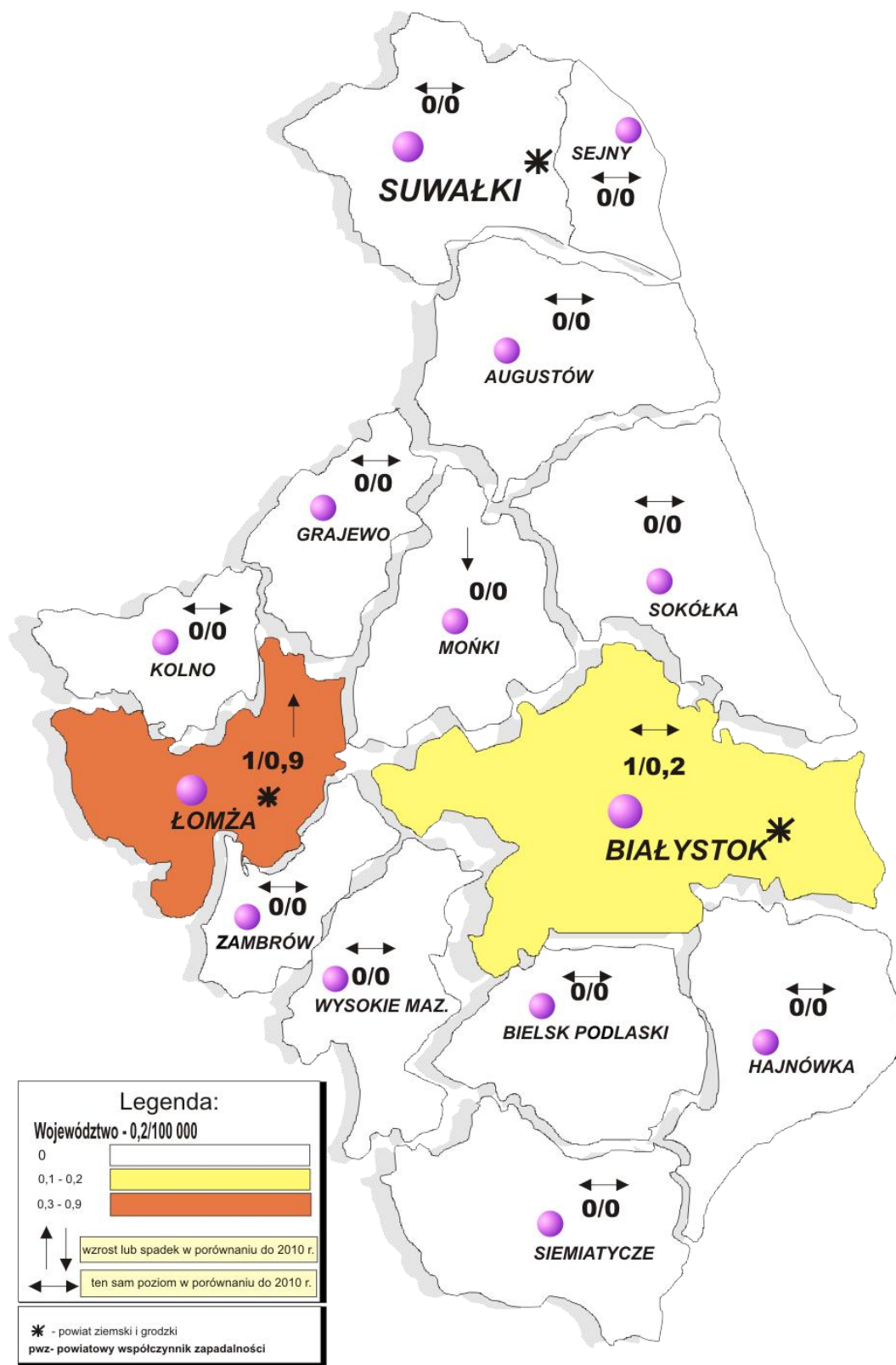
Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011

Ostre porażenia wiotkie u dzieci w wieku 0-14 lat	2	-
Encefalopatie gąbczaste – choroba Creutzfeldta-Jakoba (CJD)	1	0,1
Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień	246	20,7
Kleszczowe zapalenie mózgu	89	7,5
Inne wirusowe zapalenie mózgu – opryszczkowe	1	0,1
Inne wirusowe zapalenie mózgu - inne określone	1	0,1
Inne wirusowe zapalenie mózgu - nie określone	2	0,2
Inne wirusowe zapalenie mózgu – w innych chorobach objętych MZ-56	1	0,1
Wirusowe zap. opon mózgowych – enterowirusowe	4	0,3
Wirusowe zapalenie opon mózgowych - inne określone i nie określone	24	2,0
Gorączka denga (klasyczna lub krwotoczna)	1	0,1
Ospa wietrzna	5175	435,0
Różyczka	91	7,6
Wirusowe zapalenie wątroby typu B – ostre	13	1,1
Wirusowe zapalenie wątroby typu B – przewlekłe	63	5,3
Wirusowe zapalenie wątroby typu C, wg definicji przypadku – 2009r.	98	8,2
Wirusowe zapalenie wątroby typu C, wg definicji przypadku – 2005r.	103	8,7
Wirusowe zapalenie wątroby typu B+C (zakażenie mieszane)	1	0,1
Wirusowe zapalenie wątroby inne i nie określone	4	0,3
AIDS – Zespół nabytego upośledzenia odporności	17	1,4
Nowo wykryte zakażenia HIV	24	2,0
Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	82	6,9
Bąblowica (echinokokoza)	4	0,3
Włośnica	2	0,2
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> inwazyjna - ogółem	9	0,8
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> inwazyjna – zap. opon mózg. i/lub	5	0,4
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> inwazyjna - posocznica	4	0,3
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> inwazyjna – inna określona i	2	0,2
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu w innych chorobach objętych MZ-56	22	1,8
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu inne określone	11	0,9
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu inne, nie określone	11	0,9
Zapalenie opon mózgowych inne i nie określone	45	3,8
Zapalenie mózgu inne i nie określone	1	0,1
Grypa - ogółem	75	6,3
Grypa u dzieci w wieku 0-14 lat	24	-
Inne wrodzone zakażenia i choroby pasożytnicze – listerioza	1	0,1
Grypa wywołana nowym wirusem A(H1N1) - ogółem	49	4,1
Grypa wywołana nowym wirusem A(H1N1) – ogółem u dzieci w wieku 0-14 lat	16	-

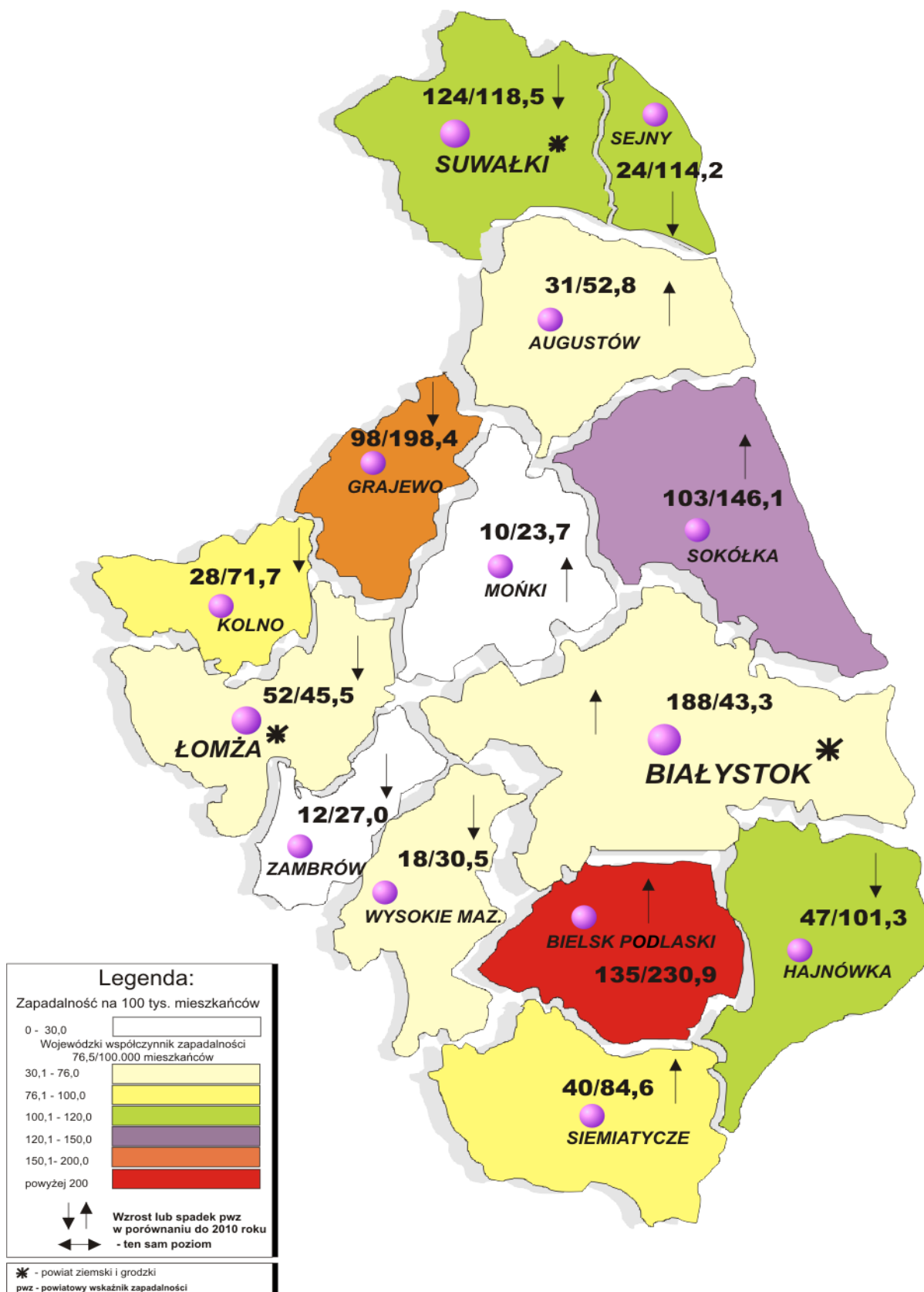
ZACHOROWANIA NA CHOROBY MENINGOKOKOWĄ - POSOCZNICĘ
(zapadalność na 100 tys. mieszkańców) w województwie podlaskim w 2011 roku.

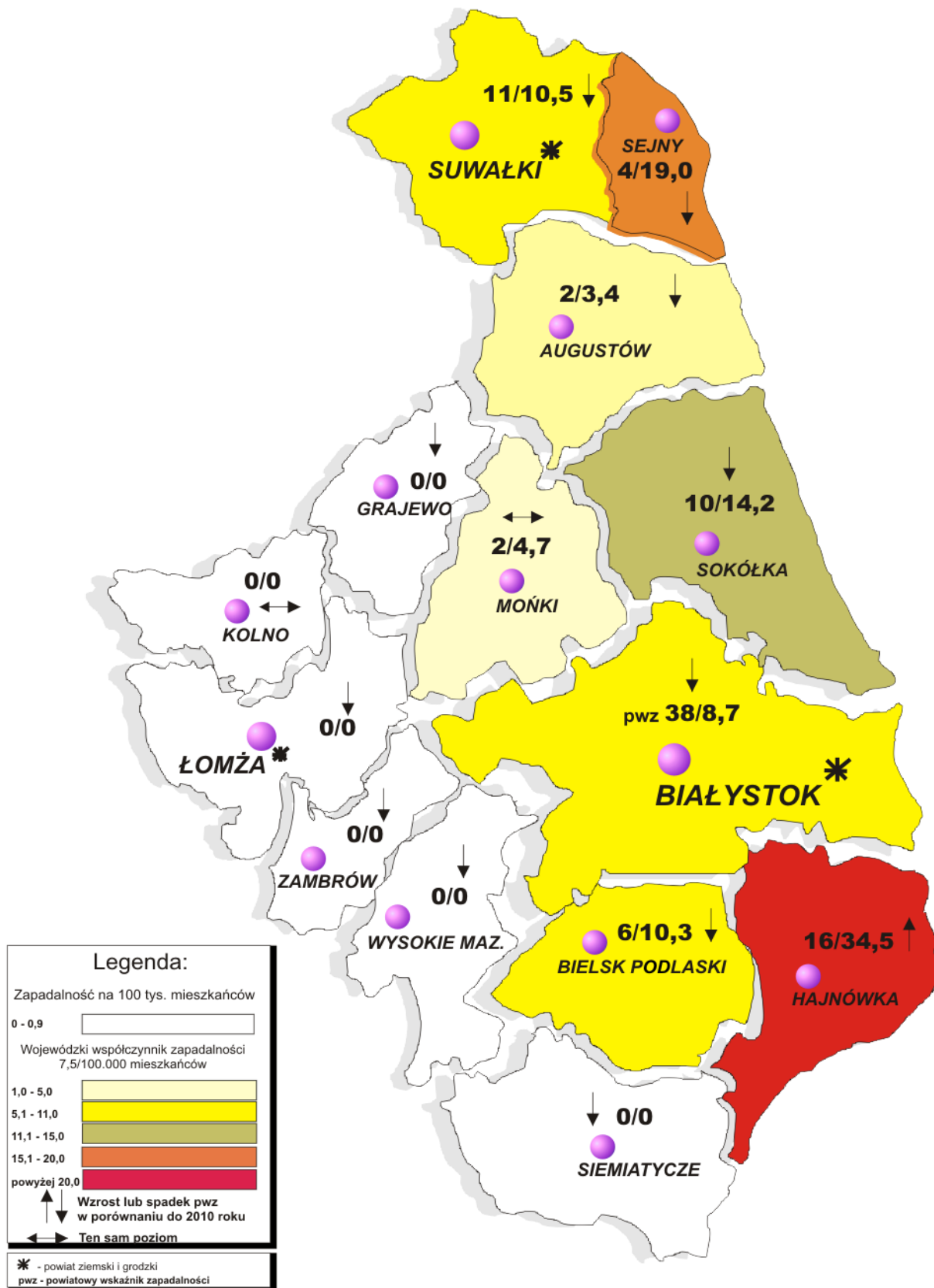
ZACHOROWANIA NA CHOROBE MENINGOKOWĄ - ZAPALENIE OPON MÓZGOWYCH
(zapadalność na 100 tys. mieszkańców) w województwie podlaskim w 2011 roku.

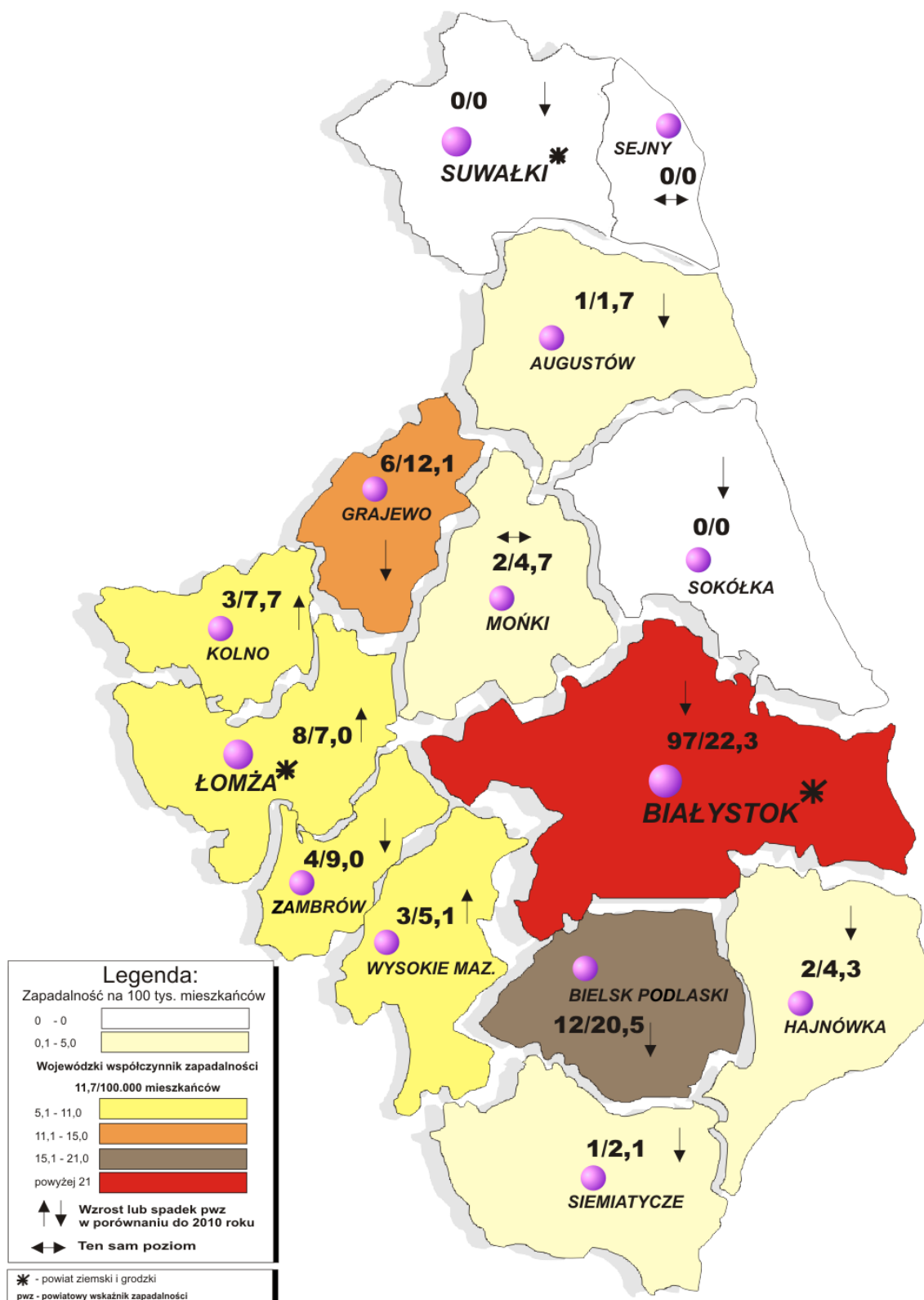
ZACHOROWANIA NA BORELIOZĘ (zapadalność na 100 tys. mieszkańców)
w województwie podlaskim w 2011 roku.

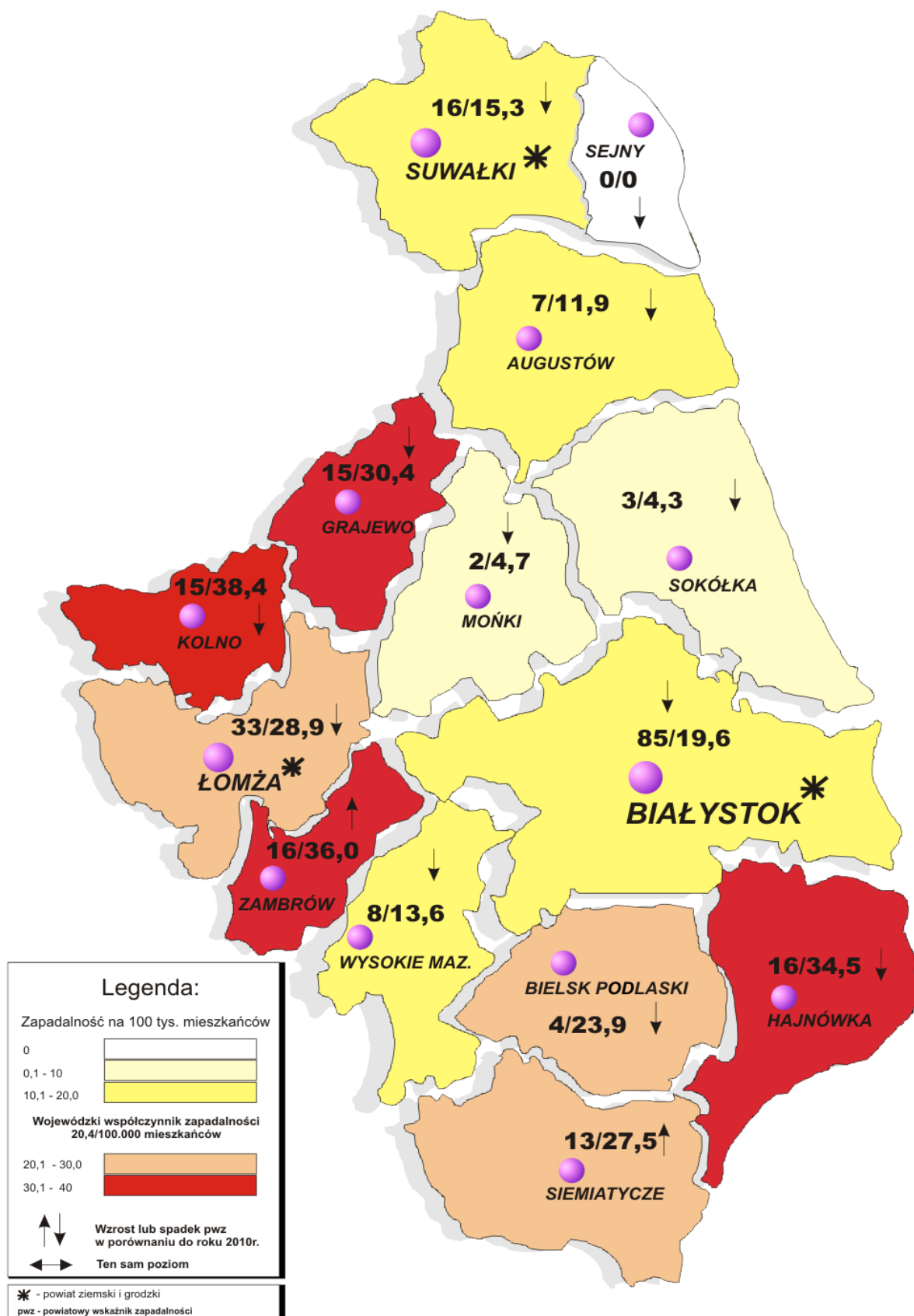
**ZACHOROWANIA NA WIRUSOWE ZAPALENIE MÓZGU
PRZENOSZONE PRZEZ KLESZCZE (zapadalność na 100 tys. mieszkańców)
w województwie podlaskim w 2011 roku.**

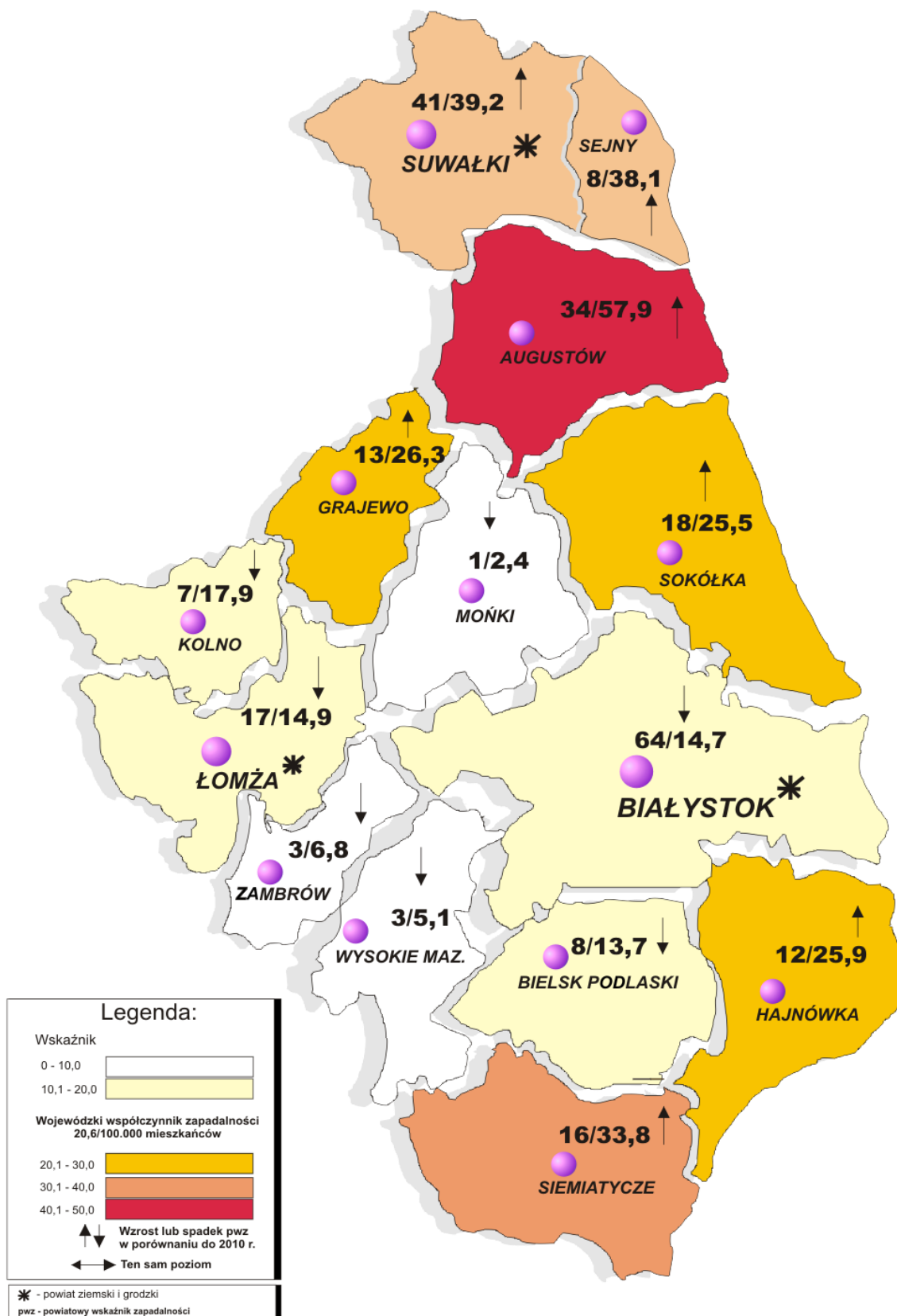
ZACHOROWANIA NA KRZTUSIEC (zapadalność na 100 tys. mieszkańców)
w województwie podlaskim w 2011 roku.

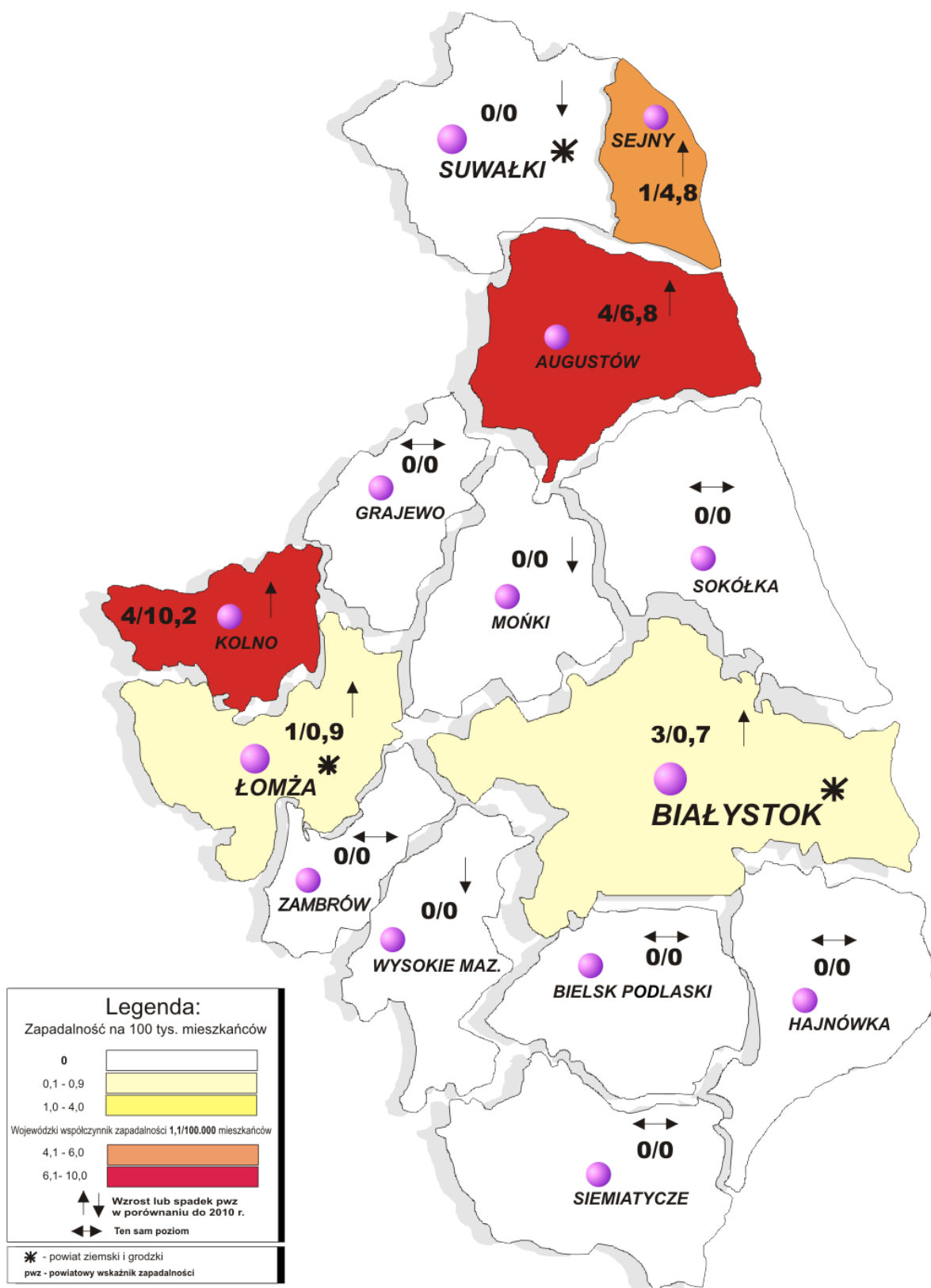
ZACHOROWANIA NA SALMONELOZĘ (zapadalność na 100 tys. mieszkańców)
w województwie podlaskim w 2011 roku.

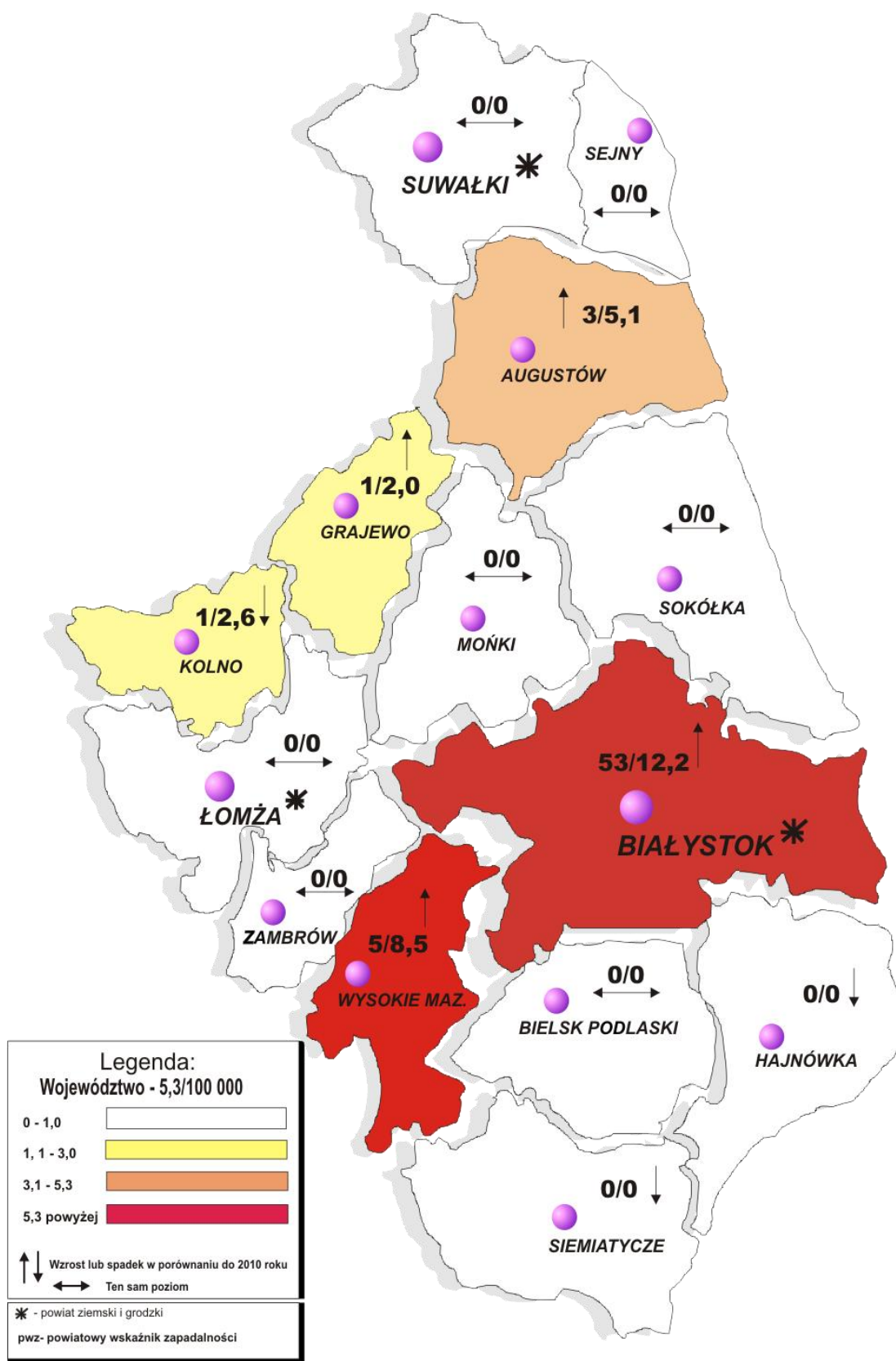
**WSKAŹNIK ZASZCZEPIENIA
OSÓB NARAŻONYCH NA ZAKAŻENIE WIRUSEM WŚCIEKLIZNY
na terenie województwa podlaskiego w 2011 roku.**

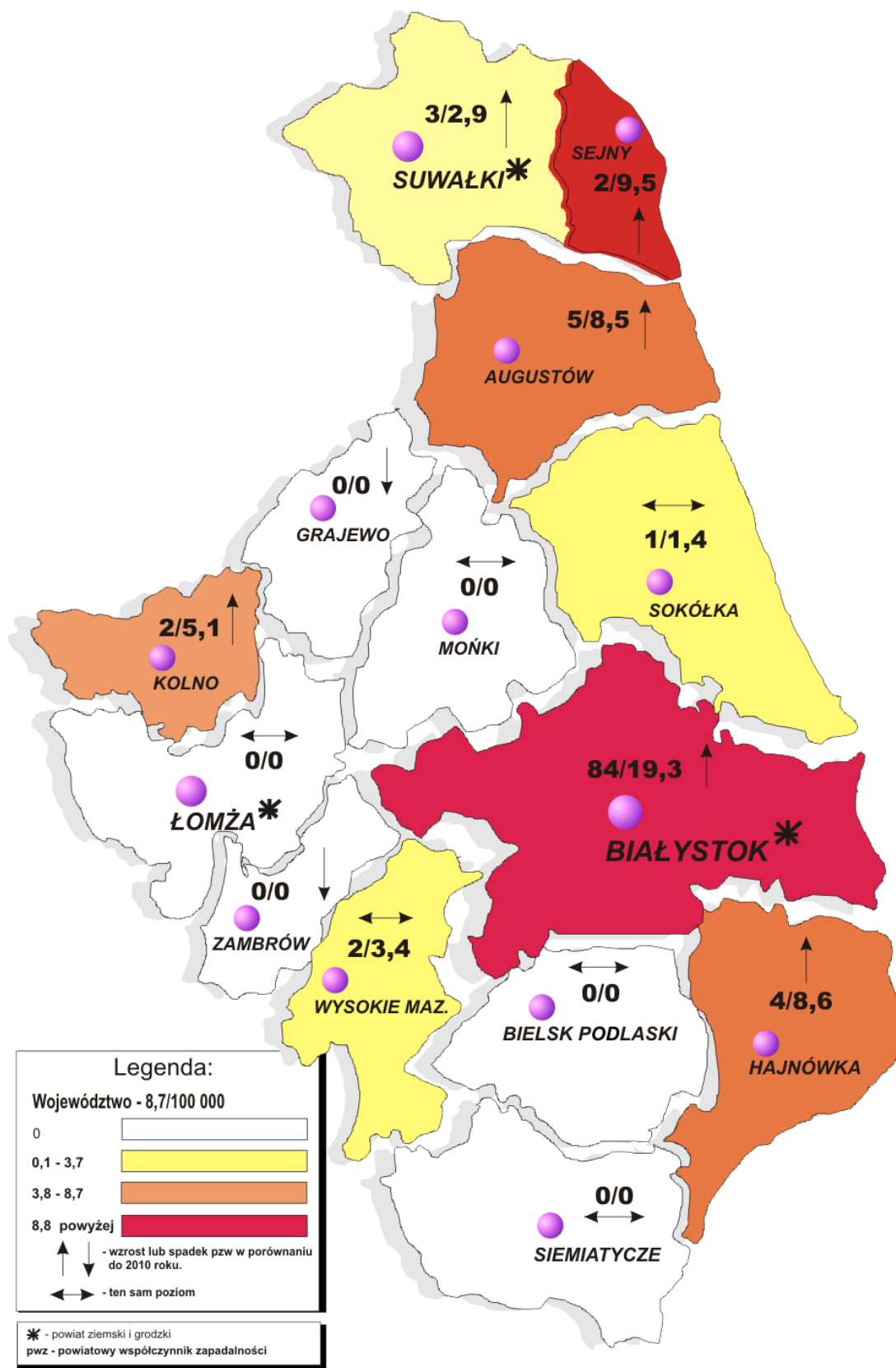
ZACHOROWANIA NA WZW typu B (ostre) (zapadalność na 100 tys. mieszkańców)
W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM W 2011 ROKU.

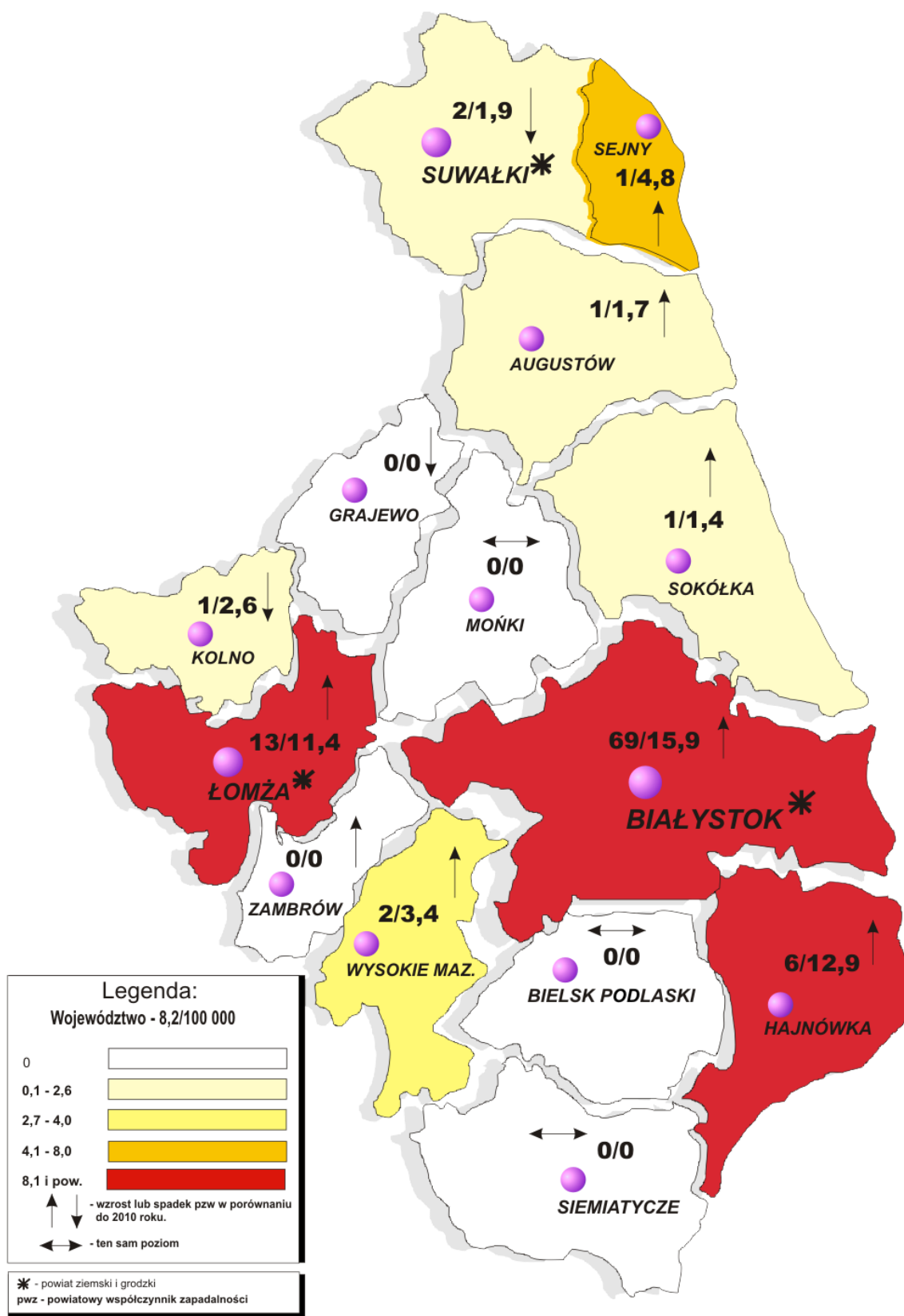
ZACHOROWANIA NA WZW typu B (przewlekłe) (zapadalność na 100 tys. mieszkańców)
W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM W 2011 ROKU.

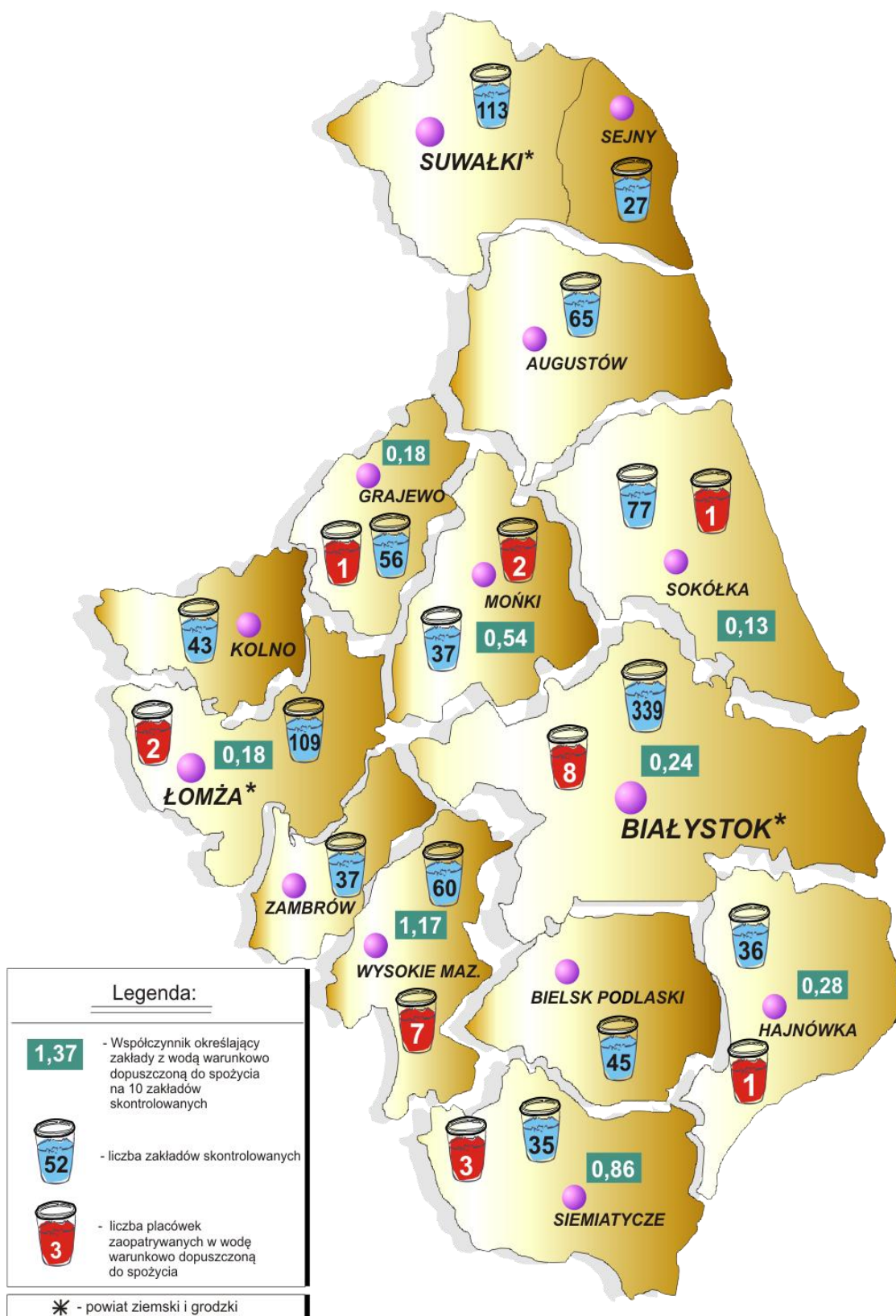
ZACHOROWANIA NA WZW typu C
(zapadalność na 100 tys. mieszkańców) W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM W 2011 ROKU.

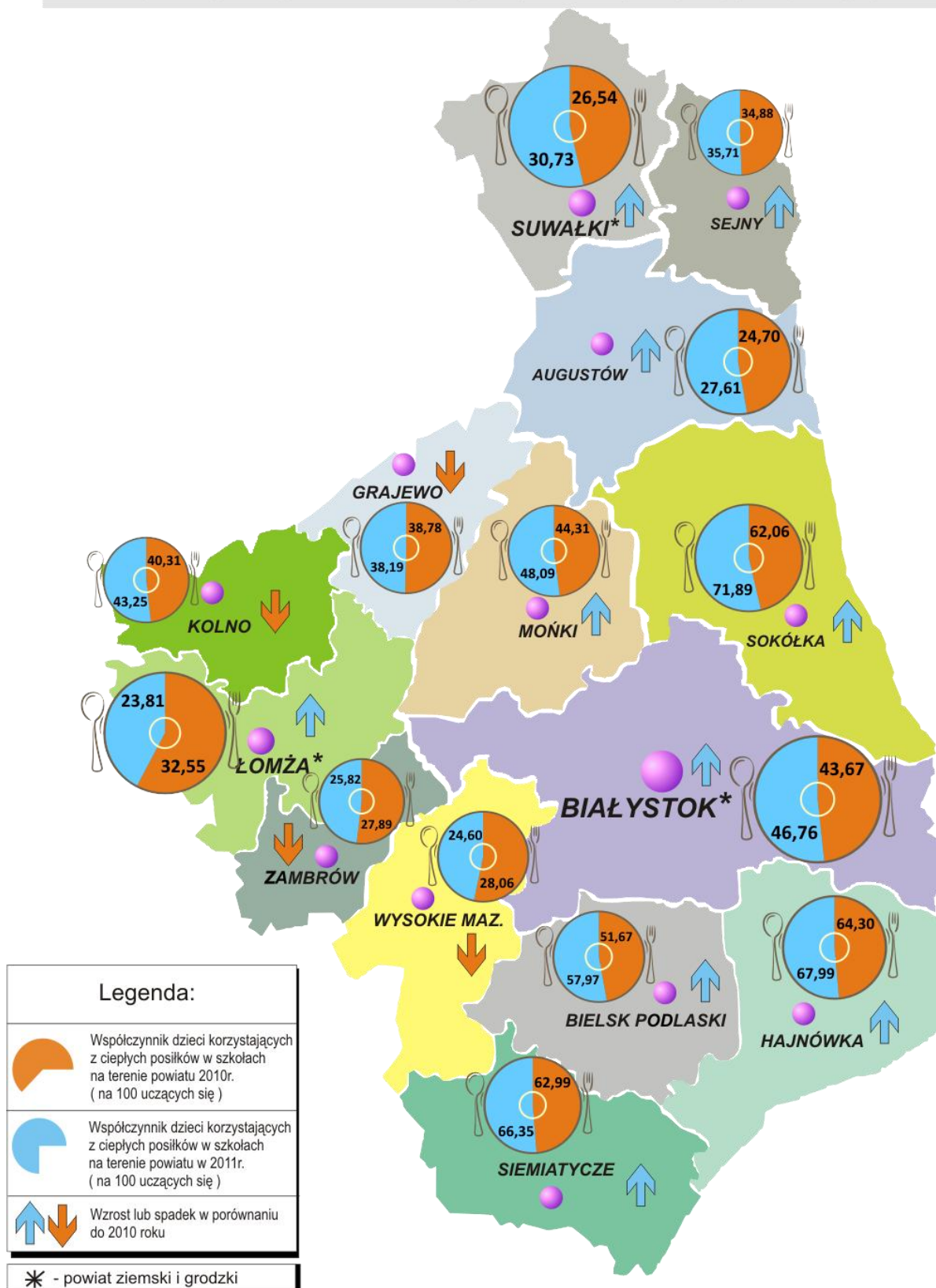
ZAKAŻENIA WIRUSEM HCV
(zapadalność na 100 tys. mieszkańców) W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM W 2011 ROKU.

KWESTIONOWANA JAKOŚĆ WODY W PLACÓWKACH OŚWIATOWO - WYCHOWAWCZYCH na terenie województwa podlaskiego w 2011 roku.

**WYDAWANIE CIEPŁYCH POSIŁKÓW UCZNIOM SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
(łącznie z dziećmi z oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych)
I GIMNAZJALNYCH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2011 ROKU.**

Ocena stanu sanitarnego województwa podlaskiego 2011